УДК 371
ББК 74.2
С 41

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах міністерством освіти і науки України
Державна наукова установа "Інститут інноваційних технологій і змісту освіти"
№14.1/12-Г-574 від 03.09.13

Книга народного учителя України, директора Миколаївського муніципального колегіуму Сергія Михайловича Січка має велику цінність через те, що автор сам є творцем цього колегіуму. Під його керівництвом він увійшов до списку 100 кращих шкіл України, а ім'я Сергія Січка заслужено внесене до списку 100 кращих керівників шкіл України. Автор зібрав до книги не лише власні напрацювання, але і золоті крупинки досвіду колег, які працюють поряд. Особливості навчального закладу полягають у тому, що тут забезпечується академічна та практична природничо-математична та суспільно-гуманітарна підготовка учнів, які під час навчання дивним чином зростають духовно, у результаті чого звичайні діти стають здібними, талановитими і, певною мірою, геніальними – переможцями багатьох міжнародних олімпіад.

Педагогічний колектив колегіуму живе у творчому захваті, який автор намагається передати в першу чергу керівникам шкіл, педагогам, а також студентам педагогічних вузів і молоді. А за великим рахунком, тим особистостям, які шукають нестандартні підходи до виховання і навчання підростаючого покоління.

Січко Сергій
Моя педагогічна симфонія. Книга перша/Сергій Січко. – Миколаїв: 2014. – 364 с.

The book written by the People›s Teacher of Ukraine, principal of Mykolaiv municipal collegium Sergiy Mykhaylovich Sichko is a source of great value for its readers because the author himself is a creator of this well-known educational establishment. The collegium is included into the list of one hundred best schools in Ukraine. Ukraine has named one hundred best school principals. Sergiy Mikhaylovich Sichko is one of them.

In the book the author reflects not only his personal experience but the experience of the talented staff of the collegium, that work as a team. Mykolaiv municipal collegium provides its students with profound knowledge in maths, science, humanities and social studies. It's the school where children are important as individuals. It's the school where pupils are provided with the best possible educational opportunities and can develop their abilities to the maximum. Many students excel at what they do and win in many international contests (olympiads).

Creative search, inspiration, devotion to the profession and love for children characterize the work of collegium teachers.

The author is ready to pass this atmosphere of leadership, self-sufficiency and success to school principals, students of Pedagogical institutes and the youth.

In general, this book is for instant seekers after new ideas and over-standard ways in bringing up younger generation.

© Січко С.М., 2014

Сергій Січко

Моя педагогічна симфонія

Якби я носив з собою ключі від серця кожної дитини, а їх у мене майже 1500, то надірвав би собі спину. Тому я застосовую кодовий шифр, у якому п'ять літер, — ЛЮБОВ.

Миколаїв – 2013

Книга про наш чудовий колегіум вийшла в люди. Я щиро вдячний за допомогу в організації матеріалів, за технічну роботу моїм колегам: заступнику директора з науково-методичної роботи Оксані Миколаївні Денисенко, інженерам-програмістам Арині Володимирівні Суєтіній і Олександру Валерійовичу Улиско. Будемо сподіватися, що наша праця не була марною.

Зміст

Розділ 1
КЛЮЧІ ДО ДИТЯЧОГО СЕРЦЯ **11**

Розділ 2
НЕ ЗГАСАЛА СВІЧКА ТВОРЧОСТІ **27**

Розділ 3
ДОРОГА, ЩО ВЕЛА ДО ХРАМУ **35**

Розділ 4
ДИВО БІЛЯ СТАРОГО ПАРКУ
47

Розділ 5
РОДЗИНКА НАШОЇ РОБОТИ – ЕКСПЕРИМЕНТ
63

Розділ 6
ІННОВАЦІЙНА КУЛЬТУРА – У СЕРЦІ ДИРЕКТОРА
75

Розділ 7
ВИХОВНА СИЛА КНИЖКИ
157

Розділ 8
ПЕДАГОГІЧНА СИМФОНІЯ ЗДОРОВ'Я
167

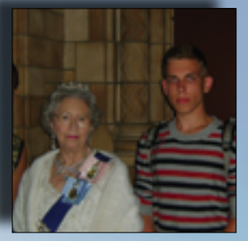

Розділ 9
ВУНДЕРКІНДАМИ НЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ
175

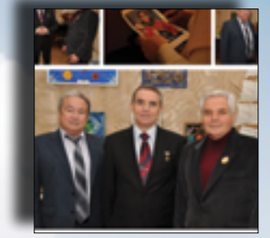

Розділ 10
ЗА КОСМІЧНОЮ ПРОГРАМОЮ
181

Розділ 11
ГЕЙ, МИКОЛАЄВОМ СІЧ ІДЕ...
187

Розділ 12
СИЛЬНІ МАТЕМАТИКИ ЗРОСТАЮТЬ ПІД ЗВУКИ БАНДУРИ
193

Розділ 13
ЗЕРНА МУДРОСТІ: СЛОВО КОЛЕГАМ
201

Розділ 14
ПРО НАС ЗНАЄ ЦІЛИЙ СВІТ
233

Розділ 15
ВДЯЧНІ ЗА ЩИРЕ СЛОВО
307

Розділ 16
ВИЗНАННЯ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА
323

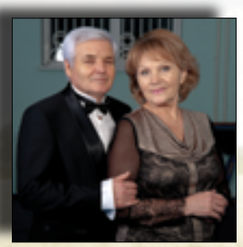

Розділ 17
ВІД УКЛАДАЧА
337

Розділ 1

Ключі до дитячого серця

Collegium – the School of the Future

When I visit Mykolaiv for my business purposes, I always try to plan my visit in advance so that I can visit MMC, communicate with its creative teachers and of course with the head of this educational establishment – Sergiy Mykhaylovych Sichko. This school is always full of new ideas, so you can feel the friendly and mature pedagogical atmosphere. Collegium is like an educational laboratory, where pupils' original talents are cherished with the help of national Cossack pedagogy that is accomplished with warm hearts and generous souls of the teachers. In 2006 was introduced the All-Ukrainian Experiment «Forming of national consciousness of pupils based on traditions of Kobzar Art». They created scientifically-methodological support of the school «Kobzar Science». Mykolaiv Collegium is an institution where educational work is always combined with research and experiment. It is always the child who is put in the forefront. The target to reveal abilities and artistic potential of the children is based on a rating system of assessment and technologies of individual approach. It is very important that collegium has all the necessary social conditions, namely the centre of medical diagnostics and disease prevention. The school shows a great example of introduction of the complex programme «Shkolyar». As a result the pupil's achievements are extraordinary – after graduation from collegium all its graduates become students of prestigious universities and academies. That is why this education establishment is considered to be the school of the future.

Sergiy Sichko's book is not only a reflection on today's and yesterday's state of education in this school, but it also presents the way the People's teacher of Ukraine sees tomorrow. I truly believe that this book is worth reading by all the partial readers who want to see the future of Ukrainian education.

Dmytro Tabachnyk,
the Minister of education and science of Ukraine

Краща насолода, найвища радість життя –
відчувати себе потрібним і близьким людям.
Максим Горький

Багаті надбання Народного учителя

Свої думки про книгу і її автора я хочу розпочати словами великого педагога Василя Сухомлинського. В одному з листів до миколаївських друзів-освітян він писав: «Ви – один із скульпторів, що творять людину майбутнього. І скульптор особливий, не схожий на інших. Виховання – творення Людини – це ваша професія». Саме таким учителем, скульптором, що творить Людину, я вважаю Сергія Михайловича Січка. Мабуть, це підтверджує і всенародне визнання, бо Сергій Михайлович єдиний в області носить звання Народного учителя. Я не випадково слово Народного написав з великої літери – він справді з тих лідерів-організаторів сучасної освіти і з тих педагогів-новаторів, які бачать на багато часу вперед. Учитель – найважливіша професія на землі. Він формує, ліпить людину з дивного матеріалу: терпіння, благородства і теплоти своєї душі. Важливо, що саме такі вчителі працюють і поряд з Сергієм Михайловичем. Тому не дивно, що Миколаївський муніципальний колегіум сьогодні по праву вважається одним з найкращих в Україні.

На таку книгу освітяни області чекали давно. Я також взяв її до рук з особливим душевним трепетом. Вона потрібна кожному: досвідченому педагогу і молодому вчителю, бо ж відомо, що справжній учитель завжди має бути учнем. А у Народного вчителя Сергія Михайловича Січка є чому повчитися.

Щиро бажаю читачеві знайти у цій книзі ті коштовні крупинки досвіду і ті зернини, які б проросли в душі гарними і добрими справами.

Валерій Мельніченко,
директор департаменту освіти, науки та молоді Миколаївської облдержадміністрації, професор, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник народної освіти України

Книги – морська глибина, хто в них пірне аж до дна,
той, хоч і труду мав досить, дивнії перли виносить.
І. Франко

Rich Achievements of People's Teacher

I want to start sharing my ideas as for the book and its author with the words of a great teacher Vasyl Suhomlynsky. In one of the letters to his friends educators in Mykolaiv he wrote, «You are one of the sculptors creating a Human of future, a unique sculptor, absolutely different from anyone. Upbringing, that is creating a Human, is your job». I consider Sergiy Mykhailovych the very teacher who is a sculptor creating a Human. Maybe it is also proved by the national acknowledgement Sergiy Myhailovych has got, because he is the only person in Mykolaiv region to be the People's teacher. It is not by mistake that I have written the word «People's» with the capital letter. He is for sure one of those leaders organizers who look ahead. A teacher is the most important profession on earth. A teacher forms and builds a human from extraordinary materials: patience, nobleness and warmth. It's important that the teachers working along with Sergiy Mykhailovuch are just like that. That's why it's not a surprise that Mykolaiv municipal collegium has become one of the best schools in Ukraine.

The educators of the region have been waiting for such a book for a long time. I also took it in my hands with a peculiar feeling. The real teacher never stops learning. He is in constant search for new ideas. Both experienced and young teachers will gain a lot from the book written by the People's Teacher S.M. Sichko.

With all my heart I wish a reader to find in this book those valuable grains of experience and those seeds that would grow in one's soul into good.

Valeriy Melnichenko,
The director of the Department of Education, Science and Youth, professor, candidate of pedagogical sciences, Honoured Worker of Education of Ukraine

Для людини немає нічого цікавішого в світі, ніж люди.
В. Гумбольдт

Ми й у скруту будували цей Храм

Колишня Миколаївська школа №38 стала моєю рідною домівкою з малих років. Я тут зростав, навчався і навіть... кохав. Вона дала мені путівку у велике життя. Куди б мене не закинула доля, ким би не працював, я завжди відчував тепло її рідних стін: відвідував школу, чим міг допомагав. Працюючи на посаді міського голови, знав, що школу очолив новий директор Сергій Михайлович Січко. З цим талановитим організатором ми були знайомі раніше по спільній роботі. Тепер знову зустрілися в школі. Це було старе приміщення, збудоване ще у 1904 році. Під час війни окупанти перетворили його на склади та конюшні. Після звільнення Миколаєва школу відбудовували всією громадою. Тепер побачив, з якою любов'ю і старанням Сергій Михайлович прагнув її причепурити, оновити. Але цього виявилося замало, бо миколаївці вже стояли у черзі з проханнями прийняти на навчання їхніх дітей. Недарма кажуть, що людське око всевидюще. Люди помітили ті позитивні зміни, які напористо здійснював новий директор. А він уже на базі школи створив навчальний заклад нового типу – муніципальний колегіум.

З цього приводу у нас відбулася не одна розмова. Ми розуміли, що слід будувати не просто школу, а найсучасніше приміщення, так би мовити, за європейськими мірками. Цього вимагали дух і зміст навчального закладу. Намітили строки будівництва і здачі нового приміщення в експлуатацію. Уклали угоду з кращою будівельною організацією міста. Залишалися «дрібниці»: де взяти кошти на таке велике будівництво? З цього приводу скажу: мене розуміли і депутати всіх рівнів, і керівники організацій, і посадовці... Але країна була огорнута кризою. У вкрай тяжких умовах, навіть у скруту, ми будували цей Храм духовності і знань.

– Я свого слова дотримав, – говорив я у своєму виступі під час відкриття колегіуму. – А тепер ви, учні, пообіцяйте, що будете добре навчатися у стінах цього сучасного колегіуму.

Вони в один голос пообіцяли. І не підвели.

Тепер хочу сказати тепле слово на адресу Сергія Михайловича. Спасибі Вам за книгу! Низький уклін вам, дорогі вчителі, за вашу працю, за любов до дітей, за відданість справі і одержимість.

А читачам скажу: ви тримаєте у своїх руках скарб. Зумійте ним скористатися.

Володимир Чайка,
Миколаївський міський голова, доцент, кандидат технічних наук

Знання складається із дрібних крихт щоденного досвіду.
Д. Писарев

The Temple of knowledge. How we built it

In Kotelna street two new buildings of a beautiful design attract everybody's attention. This is Mykovaiv municipal collegium, one of the best schools in Ukraine created on the basis of school number 38.

I am a graduate of this school. Many good memories are connected with it. It was at school when I got my first grades and fell in love. Wherever I was I've always felt a sense of belonging and tried to help renew the school building. During the period of occupation it was used as stables and a warehouse. When Mykolaiv was free from the German invaders a Mykolaiv community repaired the building.

When I was elected mayor of the town I learnt that S.M.Sichko headed the school. I was glad because I've known S.M.Sichko for many years and always appreciated his leadership and managering skills. He was born to stand out. S.M.Sichko brought a lot of positive changes with him. School number 38 got a solid reputation and the status of an educational establishment of a new type. Very soon it turned out that the building itself was too small for the number of children who wanted to study there.

The aim and spirit of Mykolaiv municipal collegium, that was created by S.M.Sichko had to satisfy European standards in education. A new school building was needed as well.

When S.M.Sichko came up with the idea to build a new modern school. I supported him. The project of a new school building was designed. The terms of finishing the construction were set. When the crisis broke out we didn't give up and were doing our best to find money to start the construction. I am glad to say we found understanding and support by officials and people's deputies.

On the first of September 2008 MMK was greeting its pupils. Blue and yellow flags were flying in the wind. I saw happy faces of children and their parents. I addressed them saying, « Promise you'll put all your will and mind to what you are doing to achieve success in studies!»

They promised and kept their word. I'd like to say the words of respect to S.M.Sichko. Thank you for your book! Great thanks to you, dear teachers, for your hard work, love to children and deep devotion to your noble profession.

Dear readers, this book is a treasure, try to make a wise use of it.

Volodumyr Chaika,
the mayor of Mykolaiv, docent, Ph.D.

Слід відзначатися доблестю, а не походженням.
Клавдіан

Тисну руки однодумцям

Якось мені до рук потрапила незвичайна книга старця Паїсія Святогорця під назвою «Слова». У ній прочитав такі рядки:

«– Геронде, я помітила, що люблю не серцем, а розумом. Як змусити серце працювати?

– Хіба ти не знаєш? Зараз лікарі, щоб змусити серце працювати, розрізають грудну клітку і вставляють усередину... батерейку. І ми повинні зробити так, щоб розум краяв серце, завів його й змусив працювати».

Знаєте, що я хочу сказати? Часто ми маємо хороші наміри, але не пропускаємо їх через власне серце, і вони не здійснюються. Залишаються чи в голові, чи на папері, чи просто летять за вітром пустими словами. Мабуть, у будь-якій професії ці «хороші наміри» користі не приносять. А у школі вони зовсім неприйнятні. Професія учителя вимагає, щоб знання, урок і допитливі очі учня проходили через любов його серця. Щоб Слово ніколи не ранило, а тільки вчило, наставляло і кликало дитину до самовдосконалення. Мені поталанило, що поряд зі мною так багато однодумців, які вкладають у свою справу серце, душу і святу магію Слова. Які плоди приносить така робота, я і спробував розповісти у цій книзі. Переконаний, що у мене є багато однодумців і на теренах цілої країни. Я міцно тисну ваші руки, мої друзі, мої дорогі читачі. Хочу сподіватися, що ця книга, як нова батарейка, сприятиме тому, щоб ще потужніше запрацювали ваші серця.

З повагою,
Сергій Січко

Учітеся, брати мої! Думайте, читайте...
Т. Шевченко

Shake hands with like-minded

While reading a book «Words» written by a monk Paiisiy Svyatogorets I came across the following lines:

– Elder, I've noticed that love comes not from my heart; my mind takes control of my emotions. How to make love come from my heart?

– Don't you know? Nowadays doctors cut the patient's chest and put a battery inside. You must find some tool to flare your heart, wind it and make it work.

I guess I've found the tool. It's a word, coming from the depth of your heart. What is a word? It's a tool for reaching out to others. A word can establish peace and make people happy or unhappy. A teacher's word should never hurt children's feelings. Instead, it should encourage self-efficiency in them. There is light within every child. We shouldn't let it go out. Teacher's words full of love, trust and support should bring out best in children's hearts to produce most progress and success.

I'm who I'm. I'm a teacher and a patriot, but I'm not the kind of drum-beating patriot. I accept whatever it is that my country has done and I'm ready to ask and answer critical questions. I try to encourage my pupils to choose the way to express their identity. The teacher's words bring out their sense of their national belonging.

I always bear in mind the saying: «Four things you can't recover: the stone, after it's thrown… the occasion, after it's missed…the time, after it's gone…the word, after it's said.»

I'm happy to work with people who believe in the sacred magic of words. They are alike-minded who put their hearts and souls to what they are doing. Shake hands with you, my friends, my readers.

Sincerely yours,
Sergiy Sichko

Лиш боротись – значить жить!

І. Франко

Моя життєва позиція

Я назвав цей розділ «Моя життєва позиція», хоча це заодно і мої принципи, і моє кредо, і мої напрацювання. Вони вписалися у моє повсякденне життя, у мій характер і поведінку. Кажуть: скажи мені, хто твій друг, і я скажу, хто ти. Вони стали ніби моїми друзями, отож таким, мабуть, я і є.

Початком усього є Слово. Якщо я навчуся відповідати за кожне своє Слово, то поряд зі мною цьому навчаться інші. Починаймо ж, друзі, всіляку добру справу з мудрого і виваженого Слова.

Кожну справу роби так, наче робиш її останній раз у житті. І у тебе все вийде!

У колегіумі 90 відсотків дітей з простих сімей і майже 100 відсотків обдарованих. Сімейний скарб – не сімейний сейф, справжній скарб – розумна дитина.

З батьками працюю, як з учителями колегіуму, і вимоги до них такі ж високі.

Колегіум першим серед шкіл області перейшов на українську мову навчання. У його стінах також і спілкування українською – закон. Метаморфози відбуваються і з батьками – тут вони теж спілкуються українською. Дивуюся: це у зрусифікованому Миколаєві?!

Ніколи не ображаюся на дитину (як і на дорослих) – це все одно, що ображатися на себе.

Я перший учень серед своїх дітей.

Лінивих учнів не буває. Підтримай та зацікав дитину – і отримаєш допитливого учня.

Не вірю словам: не можу, не вмію, у мене не вийде.

Неврівноважена дитина, переступивши поріг колегіуму, починає себе контролювати, бо тут панує вищий дух і академічна атмосфера. Таку атмосферу потрібно обов'язково створити.

Завжди хвалю дитину за її старання, результат і навіть за добре налаштування.

Чим більше знаєш, тим більше можеш.

Е. Абу

У колегіумі з'явився підступний вірус – «зіркова хвороба». Учням не зовсім цікаво захищати честь колегіуму, вони прагнуть захищати честь МАН, області і країни. А, може, це доброякісний вірус? В обласній олімпіаді взяли участь 74 наших учні. Всі вони стали переможцями.

Якщо урок позбавлений творчості, то його не варто й проводити.

Дитина не знає, ким хоче стати у дорослому житті? Значить, вона не навчалася у справжнього вчителя.

У колегіумі викладають професори, доктори і кандидати наук. Для дітей вони – незаперечний авторитет. Станьте для учня авторитетом – і він зросте Професором.

Талант – це важка праця над собою.

Я вірю в наш колегіум і педагогічний колектив. Земний уклін вчителям, батькам, які підтримують школу.

Сьогодні учні – завтра вже народ.

Талановитого учня може виховати лише талановитий учитель.

Математиком ти можеш бути чи не бути, а людиною – обов'язково!

Якщо батько не розмовляє зі своєю дитиною, то з нею розмовляє вулиця і комп'ютер.

Бути лідером – значить до останньої клітини бути відданим справі, якій присвятив усі свої знання, досвід і навіть... життя.

Керівнику мало мати організаторський хист, треба ще навчитися прощати.

Якщо ти не спроможний сказати слово «Ні», то відмовся від своєї посади.

Людяність – це не співчуття, а конкретна допомога людині.

Лідер не примушує, а веде, тому за ним ідуть люди.

Без почуття гумору ти не лідер, а чиновник.

Життєрадісний настрій керівника створює доброзичливу атмосферу в колективі, тоді навіть важка справа долається легко.

Глибоко усвідомлюю: майбутнє твориться у моєму кабінеті.

Коли мене запитують, як я зібрав такий творчий колектив, я тільки розводжу руками. Не я його зібрав. Переконаний, що творчий дух, який у нас панує, притягує до себе талановитих людей.

Мала дитина – не виспишся, більша дитина – не наїсися,
велика дитина – не вбережешся.

Найкраще – наставляти дитину особистим прикладом.

Вірю тільки в хороше.

Найбільше ціную в житті довіру людей.

Моє життя – робота. В іншому разі втрачається смисл життя.

Найцінніша від усіх чеснот – справедливість.

Якщо ти будуєш цеглинами емоцій, то збудуєш марево.

Знайти себе в житті мені допомогла перша вчителька.

Людина народжена творити, а потім їсти і пити.

У школі нудного навчання випускники отримують атестати у нудне життя.

Колегіум – рідний дім! Це не гасло. Це стан душі нашого вчителя.

Іноді я відчуваю себе не директором колегіуму, а лікарем-психотерапевтом, бо всі стресові ситуації лікувати доводиться мені.

Я усвідомлюю, що відповідаю за інших, і це мене мобілізує.

Комп'ютер – небезпечна річ, яка здатна «притупити» або й убити творчість учня. Учитель покликаний навчити дитину поводитися з ним настільки розумно й обережно, як сапер з міною.

Я проти тих інновацій, що вигадані у кабінеті, а не відшліфовані досвідом.

Передовий досвід здатний запозичити лише той, у кого передове мислення.

Якщо я не бачу завтрашній день, то як побачу майбутнє?

Ніколи не прагнув бути схожим на когось. Навіщо носити в собі не оригінал, а копію?

Цінную мудрість Конфуція за його підказку: «Той, хто, використовуючи відоме, здатен відкрити нове, гідний бути Вчителем».

Освічений учень завтра стане освіченим учителем в сім'ї, в колективі, в суспільстві.

Якби я носив з собою ключі від серця кожної дитини, а їх у мене 1500, то надірвав би собі спину. Тому я застосовую кодовий шрифт, у якому п'ять літер, – ЛЮБОВ.

Хто багато вчиться і читає, а знання не використовує у повсякденній роботі – марно переводить час.

Я знаю, що нічого не знаю.

Сократ

Для дитини нема більшого стимулу до навчання, як відчути на голові лагідну руку вчителя.

Більше 10 років колегіум працює за довірою. До нас не приходять з перевірками інспектори з міського чи обласного управління освіти. Довіра набагато якісніше стимулює роботу вчителя, ніж грошова премія.

Я не знаю вимогливішого інспектора, ніж власна совість.

Досить ламати списи над порожньою проблемою: хто кращий учитель – чоловік чи жінка? Кращий той, хто – Учитель.

Мене запитали:
– Ви слухали того не досить здібного учня, наче якогось професора. Чому?
– Я вчився у нього, як треба працювати з такими не досить здібними учнями, – відповів я.
У мене нема конкурентів. Я сам собі конкурент, коли змагаюся з собою вчорашнім, аби перемогти застарілі стереотипи.

Остерігаюся критикувати підлеглого, бо критика змушує його виправдовуватися, отже, вдаватися до неправди. А брехню я боюся чути з дитинства.

Для себе просити соромлюсь. Задля людей – готовий ночувати на міністерському порозі.

Я не хворію на гординю, але гордість маю, передусім, за своїх колег і за своїх талановитих дітей.

Коли навіть дуже не хочеться – я йду і роблю те, що намітив. Іти – це природна потреба, бо і Земля крутиться без перепочинку.

– У Вас залізна дисципліна, – дивуються ті, хто приходить у колегіум. – Хоча під час перерви грає музика і діти та вчителі танцюють...
– Тому і ніколи дітям займатися дурницями, – відповідаю я. – Вони займаються корисною справою.
Талант – це стратегічна цінність країни.

Щоб вчитися на своїх помилках, треба їх побачити й усвідомити.

Найдрібніше рішення я приймаю так, ніби від нього залежить найсерйозніший успіх. А воно так і є. Бо саме з дрібних рішень будується життя.

Якщо дитина каже неправду – вона тобі не вірить.

Чому я постійно наголошую на вдосконаленні системи навчання? Тому, що цей процес нескінченний.

Який довершений витвір – людина!
В. Шекспір

Вірю учителю, а він вірить мені. Через цю взаємодовіру діти вірять у себе.

Наші діти пишаються своїм колегіумом, і це створює йому імідж у місті.

Педагогічна рада – це глибока криниця ідей.

Шкільна форма повинна бути зручною і гарною, тоді вона мобілізує школяра.

Разом з батьком і матір'ю я обов'язково проводжаю учня на олімпіаду.

Коли я виховую – я сам вчуся.

Фізкультура і спорт творять людину і характер.

Народна пісня, бандура духовно збагачують дитину, шансон краде те багатство і часто руйнує психіку.

Ніщо так не окриляє і не піднімає настрій, як творчий злет колеги.

В учителеві передусім бачу не просто хорошого спеціаліста, а тонкого філософа.

Красива школа, красивий клас створюють красиву душу.

Казати правду не завжди приємно, але мовчати – це неправдиво.

Демократична школа – це школа без принижень.

Ніколи не соромся запитувати про те, чого не знаєш.
Арабське прислів'я

Гімн

Миколаївського муніципального колегіуму
Миколаївської міської ради

Слова Івана Кушніра
Музика Ірини Петрової

У цвіті медових акацій,
У світі навчання й вакацій
Славімо колегіум рідний,
Квіткарій нової еліти.

Над струни бандурові лине
Незборений дух України,
У вишивці кетяг калини
Виквітчує спів солов'їний.

Ми світло освіти й науки,
Готові і розум, і руки
До праці в пориві єдинім
Во славу новій Україні!

Після хліба найважливіше для народу – школа.

Ж. Дантон

Розділ 2

Не згасала свічка творчості

Вважаю святою справою зберігати пам'ять про добрі напрацювання своїх попередників. Інакше і бути не може. Недарма існує вираз: «Хто не знає свого минулого, той не має майбутнього». А наша школа має настільки цікаву історію і настільки багатий досвід, що викликає захоплення і гордість. Перші цеглини у фундамент наших досягнень закладалися саме у ті вже далекі роки. Педагоги горіли улюбленою справою. Незважаючи на різне політичне чи економічне становище в країні, їхня свічка творчості ніколи не згасала.

Учень ніколи не перевершить учителя,
якщо бачить у ньому зразок, а не суперника.
В. Бєлінський

Історичні нотатки

До історичних витоків колегіуму я звернувся ще й з таких міркувань. Читач повинен знати, що створювався наш навчальний заклад нового типу не на порожньому місці, а мав добрі традиції і творчий педагогічний колектив, який формувався з дня відкриття у 1954 р. Миколаївської школи №38, згодом школи-ліцею.

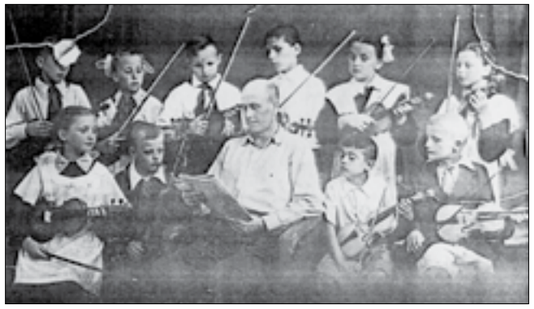

Вже у ті роки вона посідала одне з почесних місць серед шкіл Миколаєва та області. Свідченням цього є те, що у 1970 р. колектив школи було нагороджено Перехідним Червоним прапором міського Комітету профспілки та міськвно «За багаторічну активну роботу у справі навчання та комуністичного виховання… та у зв'язку з 25-ю річницею Перемоги СРСР у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

У цьому ж році школа нагороджена Грамотою Миколаївського обкому КПУ та облвиконкому.

Комсомольська організація школи у 1970 р. теж отримує почесну стрічку ЦК ВЛКСМ, а у 1972 р. – Перехідний Прапор ЦК ЛКСМУ,

Піонерська дружина імені Валі Котика на районному зльоті на честь 50-річчя Всесоюзної піонерської організації була визнана правофланговою у марші «Завжди готовий», нагороджена почесною стрічкою та Грамотою Ленінського РК ЛКСМУ.

У 1972 р. колектив школи занесений в «Обласну книгу трудових досягнень».

Погодьтесь, що на той час це були дуже вагомі й почесні відзнаки, які свідчили про високий авторитет школи, про великий обсяг роботи, здійснений колективом.

Саме на початку 70-х років було створено 6 предметних комісій: 1) вчителів української мови та літератури; 2) вчителів російської мови та літератури; 3) вчителів іноземної мови; 4) вчителів математики, фізики, хімії, біології, трудового навчання; 5) вчителів історії, суспільствознавства, географії; 6) вчителів початкових класів.

Учителям було запропоновано написати методичні розробки на тему «Система роботи

Любо й неньці, як дитина в честі.

по прищепленню в учнів любові до предмету та міцному оволодінню знаннями». В цьому ж році було створено «Університет культури розумової праці».

Таким чином, можна сказати, що головна мета кожного навчального закладу – підвищення успішності якості знань – у школі №38 досягалась не шляхом примусу, жорстких покарань, а шляхом підвищення майстерності вчителів, запровадження нових методів, шляхом співпраці з учнями, удосконалення культури розумової праці. Оволодіти знаннями неможливо без справжнього зацікавлення учнів предметом – це стало твердим переконанням учителів школи. Виступаючи на педраді, завуч школи С.А. Левін наголосив: «Прищеплювати учням бажання вчитися – це педагогічна майстерність, якою повинен оволодіти кожен учитель».

Повага до особистості учня, розуміння процесу оволодіння знаннями як процесу творчого, в якому розкривається людина як особистість, а вчитель є керманичем у складному шляху по Країні Знань, – це основні засади, якими керувались і сьогодні керуються вчителі школи.

Про створення класів з поглибленим вивченням математики у колегіумі пам'ятають всі. У 1967–1968 навчальному році рішенням виконкому обласної Ради депутатів було створено два дев'ятих класи з поглибленим вивченням математики та обчислювальної техніки, в них навчався 61 учень. У наступному навчальному році було вже 4 таких класи (два дев'ятих – 55 чоловік та два десятих – 56 учнів). Але не вистачало кваліфікованих викладачів математики. Директор школи Л.М. Проценко написала доповідну записку в міськвно, в якій звернула увагу на цю болючу проблему. Директор зазначає, що до 1972 р. у школі був лише один кваліфікований вчитель математики – Л.В. Томов. (Він помер у березні 1972 р.). З того часу у школі працювали вчителі з педінституту та залізничного технікуму.

Міськвно звернув увагу на зазначену проблему, й школа на початку 70-х років поповнилася кваліфікованими, досвідченими математиками. Це, перш за все, вчителі Любов Іванівна Нардекова (завуч школи), Галина Олексіївна Дрожак, Неоніла Яківна Бибичева, Ніна Василівна Скотнікова, Римма Євграфівна Ураткіна, Георгій Васильович Шамраєв.

Завдяки цим учителям у класах з поглибленим вивченням математики було забезпечено високі показники успішності. Робота в цих класах велася за спеціалізованою програмою із включенням розділів з вищої математики. А незабаром почався набір у 8-й клас, котрий у повному складі вивчав факультативно курс математики 9-го класу.

Літня практика учнів цих класів проходила на базі обчислювального центру у групах. Учні знайомилися з новими ЕОМ, можна сказати – попередниками сучасних комп'ютерів.

А далі у школі налічувалось уже 5 класів з поглибленим вивченням математики.

Учні цих класів почали займати високі місця на олімпіадах. Так, у 1972–1973 навчальному році в олімпіаді з кібернетики МАН брала участь команда 8–9-х класів. Серед учнів 9-х класів другий раз поспіль І місце зайняв учень Г. Лопатньов. Що стосується міських предметних олімпіад, то перші місця на них учні школи займали й раніше – майже кожного року.

У 1974–1975 навчальному році учні Арменча, Кавадло посіли призові місця на обласній олімпіаді (вчителі Л.І. Нардекова, Г.О. Дрожак). Вони взяли участь у республіканській олімпіаді з математики.

Вже тоді почала зароджуватися практика залучати до навчання викладачів вищих навчальних закладів. Перед учителями методоб'єднання виступав з лекціями проректор МДПІ В.К. Майборода. Особливу увагу він звертав на питання організації самостійної роботи учнів на уроці.

Робота методоб'єднання вчителів математики була побудована таким чином, щоб жодна цікава деталь з методичного досвіду вчителів не пройшла повз увагу його колег. Тому засідання методичного об'єднання завжди проходили неформально, були наповнені цікавим змістом. Учителі обмінювались досвідом своєї роботи. Наприклад, на засіданні, яке відбулося у березні 1975 р., С.В. Бережний говорив: «На кожному ряді є відповідальний учень. Він перевіряє наявність домашнього завдання до уроку, доповідає про типові помилки у рішенні».

Пізніше мені довелося працювати разом з Сергієм Васильовичем. Він виявляв неабияку творчість у роботі, умів знайти підхід до дитини, розкрити її здібності і талант. Тому було закономірним рішення міського управління освіти затвердити С.В. Бережного на посаду директора Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса. І сьогодні вона є однією з кращих та успішних в області.

Не менша увага приділялась іншим предметам. Однією з кращих учителів школи була вчитель української мови і літератури Лариса Олександрівна Головіна.

Особливістю школи № 38 завжди було те, що в ній діти вивчали не одну, а, як правило, 3 і більше іноземних мов. Так, у 1971–1972 навчальному році в школі вивчали англійську мову (573 чол.), французьку (50 чол.) та німецьку (61 чол.).

Вмінню мислити, відчувати, творчо та осмислено сприймати навколишній світ учні вчилися на уроках музики. У першій половині 70-х років у школі працювала вчитель музики Г.В. Слободкіна, яка розуміла важливість цього предмету, любила його й це розуміння та любов передавала дітям. Вона говорила: «Музика в школі – засіб найяскравішого сприйняття мистецтва учнями. Людина повинна вміти мислити, вміти відчувати. Школа покликана виховувати ці вміння. Першоджерело музики – сама людина. …Уроки музики мають бути пов'язані з уроками літератури. Вони відіграють дуже важливу роль в естетичному вихованні школярів».

Пізніше ми пішли далі. І довели, що уроки музики мають бути пов'язані не лише з уроками літератури, а й математики. Втім, до таких висновків нас привела подальша складна і тернова дослідницька дорога.

Характерно, що на початок 80-х років у школі не було жодного учня, який залишився на другий рік. Як наслідок, саме тут було проведено конференцію «В.О. Сухомлинський. Сучасна школа», семінар-практикум «Підготовка учнів до праці та свідомого вибору професії». У грудні 1981 р. проводилась Декада передового досвіду. На педагогічних радах, малих педрадах, засіданнях методичних об'єднань вчителі вивчали досвід колег, нові методики, обмінювались думками.

В авангарді педколективу йшли вчителі М.Д. Гершов, Л.І. Нардекова. О.М. Фарберова, Т.Д. Альперіна, Л.М. Рубінчик, Г.О. Дрожак, Н.Я. Бібічева, Н.І. Орцева, О.Г. Мічеславська, Л.А. Казацька, Т.К. Садовнікова.

Поруч із ними успішно працювали молоді вчителі Н.Б. Франків, С.В. Кожухар, Н.Т. Дубогрєй, І.Ф. Нечипоренко.

Вчителі Л.І. Нардекова та С.В. Бережний були нагороджені значком «Відмінник народної освіти УРСР», Л.І. Заворотня стала Заслуженим учителем.

Значного поширення набули ідеї оптимізації навчання. Методоб'єднання вчителів математики (керівник Г.О. Дрожак) працювало під керівництвом викладачів кафедри математики МДПІ над питаннями підвищення якості знань дітей. Учні школи успішно виступали на міській та обласній олімпіадах з математики, а Фелікс Харитонов посів 2-ге місце на загальносоюзній олімпіаді. Такі талановиті учні, як Михайло Наседкін, Тетяна Кузнецова, навчаючись у 7-му класі, успішно склали іспити до республіканської фізико-математичної школи.

Класи з поглибленим вивченням математики, як і у 70-ті роки, продовжували успішно працювати. За десять років роботи вчителями, що працювали в цих класах, було накопичено чималий досвід. Учитель математики Т.Д. Альперіна велику увагу приділяла розвитку здібностей, інтересу до самостійної роботи з довідковою літературою, дослідницької роботи. Учні під її керівництвом виступали як лектори, розповідаючи про прикладне значення математики у господарстві. Група учнів успішно навчалась у заочних фізико-математичних школах при МДУ та МФТІ.

Учителі математики працювали над такими проблемними темами: Н.Я. Бібічева – «Методика комплексного використання технічних засобів навчання, наочності»; Т.Д. Альперіна – «Формування в учнів уміння самостійної роботи з книгою та довідковою літературою»; Г.О. Дрожак – «Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках»; Н.В. Скотнікова – «Індивідуальний підхід до учнів у процесі виховання та навчання»; Н.Т. Дубогрєй – «Шляхи попередження неуспішності учнів»; Л.І. Нардекова – «Організація самостійної роботи учнів на уроці».

Засідання методичних об'єднань учителів математики проводились разом із викладачами кафедри математики Миколаївського педінституту. Це сприяло підвищенню теоретичного рівня підготовки вчителів, більш ефективному проведенню уроків та факультативних занять.

У школі працювали гуртки «Юні математики» (Г.О. Дрожак), «Юні кібернетики» (викладач МДПІ Л.Г. Гонза). Проводились конкурси та вечори: математична вікторина серед учнів 4-х класів (Г.О. Дрожак); «Математичний вечір» для 9–10-х класів (Т.Д. Альперіна), екскурсії (наприклад, до обчислювального центру – для учнів 7-х класів (Н.Я. Бібічева), усний журнал «Цікава математика» (6-ті класи, вчитель Н.Т. Дубогрєй).

Учителі постійно обмінювались досвідом, адже більшість з них мала за плечима великий стаж роботи: Н.М. Афанасьєва, Г.М. Ковальова, Є.Я. Єгоренкова, Т.К. Садовнікова, І.І. Буняк, Н.М. Лімоніна, І.П. Медвєдєва, З.В. Терещенко, О.М. Зубенко, Г.Є. Якубович (вчителі молодших класів), Н.Я. Бібічева, Т.Д. Альперіна (вчителі математики), М.Д. Гершов, Л.М. Рубінчик (історія), Н.Б. Франків (хімія), С.П. Качков (НВП), В.І. Трегубов (фізичне виховання) та ін.

Заодно тут широко запроваджували передовий педагогічний досвід учителів нашого міста, країни. Працював семінар по вивченню проблемних тем (під керівництвом директора Л.М. Проценко); проводились конференції педагогічного досвіду, педагогічні читання, предметні тижні, творчі звіти методичних об'єднань та гуртків, звіти вчителів про виконання курсових завдань під час перепідготовки. Велась робота з молодими вчителями (робота по наставництву; Тижні практичної допомоги молодим учителям; Школа майстерності молодих учителів).

Одним із найбільших за чисельністю та одним із найактивніших у школі було методичне об'єднання вчителів математики. Вивчаючи звіти, протоколи засідань цього методоб'єднання, можна зробити висновок, що всі учні засвоювали навчальну програму з предмету. Багато разів учні займали призові

Життя коротке, але людина знов і знов переживає його у своїх дітях.
В. Сухомлинський

місця на районних, обласних і навіть загальносоюзних олімпіадах.

Взагалі учні брали участь у багатьох заходах, зокрема, у Всесоюзному поході за економію та бережливість, у Всесоюзних акціях, операціях, експедиціях, присвячених 40-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, операціях «Літопис Великої Вітчизняної», «Материнська слава» та інших.

Як бачимо, колегіум поставав на багатому ґрунті, який підготували невтомні вчителі-новатори, наші славні попередники. Передусім, хочу сказати тепле слово про першого директора Юрія Олександровича Грицая. Цього яскравого керівника я б назвав педагогом макаренківської закваски, він справжній організатор галузі освіти на Миколаївщині. Юрію Олександровичу вже за 80 років, а він жвавий, захоплений улюбленою справою – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського, член-кореспондент Міжнародної академії педагогічних і соціальних наук. Юрій Олександрович – автор 150 наукових праць, десятків книг, підручників і посібників.

До Миколаєва Юрій Олександрович потрапив після закінчення вузу. Тоді він і передбачити не міг, що це місто стане для нього другою батьківщиною, рідною оселею, що тут він очолить велику сім'ю освітян, завоює повагу і любов городян, стане відомим педагогом – людиною-легендою. Перший секретар обкому партії Володимир Олександрович Васляєв якось назвав його «невтомним бійцем переднього краю». Справді, з огляду на командирський досвід Ю. Грицая, його постійно направляли на важливі ділянки роботи. Він сміливо брався за справу і доводив її до кінця. За кілька післявоєнних років разом з колегами дав початок трьом школам у м. Миколаєві і був їхнім першим директором: школи №38, школи-інтернату №1 і середньої школи №10 із подовженим днем. До речі, єдиної у місті. Зрозуміло, що для цього потрібно було мати справді уроджений досвід керівника і педагога. Невипадково Юрій Олександрович так шанобливо ставиться до спадщини знаменитого вихователя Антона Семеновича Макаренка. Портрет цієї людини і сьогодні прикрашає стіну над робочим столом професора.

Середня школа №38 офіційно була відкрита 1 вересня 1954 р. Колектив учнів і учителів зібрався з чотирьох шкіл. Зрозуміло, що директори цих шкіл віддавали в тридцять восьму далеко не кращих своїх учнів. Про це свідчать звіти тих років: «З дев'ятисот чоловік 1–10 класів тридцять учнів знаходяться на обліку в дитячій кімнаті міліції». Саме сюди прийшов працювати молодий директор Ю.О. Грицай. І він зумів вивести школу на високий рівень не лише у місті, але й в області.

У розбудову школи багато знань і праці вклали колишні директори Г. Гулакова, Л. Проценко, Г. Максименко. Ми віддаємо належну шану цим людям, свічка творчості яких довгі роки яскраво горіла в освітянській галузі Миколаївщини.

Якщо ви володієте знанням,
дайте іншим запалити від нього свої світильники.
Т. Фуллер

Вони очолювали колектив

Грицай Ю.О.

Гулакова Г. О.

Проценко Л.Н.

Максименко Г.М.

Сім'я – це те первинне середовище,
де дитина повинна вчитися робити добро.
В. Сухомлинський

Розділ 3

Дорога, що вела до Храму

Дорогою до нашого Храму знань і духовності я йшов ціле життя. Багато мріяв про цю школу майбутнього, але навіть уявити не міг, скільки труднощів зустріну на цьому шляху, через яке терня доведеться продиратися. Та завдяки допомозі і підтримці небайдужих людей, на яких багата наша українська земля, ми подолали цей шлях. Правду кажуть, що дорогу долає той, хто йде.

Людина відбивається в своїх вчинках.

Ф. Шиллер

Дорога, що вела до Храму

Працювати у школі я мріяв з дитинства і проніс цю мрію через добру половину свого життя. Чому? Відповісти на це запитання важко. Мабуть, зародилося це відчуття ще у початкових класах. Вчителькою у нас була незабутня Галина Захарівна Козявкіна. Вже як кажуть, учитель від Бога, то, повірте, вона була саме такою: добра й уважна, лагідна і вимоглива, чуйна серцем і щира душею. Я народився на хуторі Червоне Поділля, що у Березанському районі на Миколаївщині, і щодня до школи у село Дмитрівку доводилося долати в обидві сторони шість кілометрів. А взимку ми їздили до школи на ковзанах по льоду замерзлим ставком. Бувало, хтось потрапляв у ополонку чи провалювався на тонкому льоді. Тоді Галина Захарівна просила прибиральницю гарненько напалити грубку, щоб посушити наш одяг, поїла гарячим чаєм і наказувала, щоб додому поверталися тільки дорогою, а не ставком. Вона ніколи нас не ображала, мабуть, через велику любов до дітей. Її донька Ольга навчалася з нами в одному класі. Вона іноді, ще у перших класах, називала вчительку мамою, і непомітно для себе ми теж могли сказати на неї «мама». Для нас Галина Захарівна здавалася святою, ніби спустилася з небес, і її слово іноді важило більше, ніж слово рідної матері. Мені дуже легко давалося навчання, а вчителька твердо говорила, що я повинен стати учителем. Якщо це говорила сама Галина Захарівна, то, звісно, я так і мріяв. Я любив, практично, всі предмети, що викладалися у школі: іноземну мову, історію, літературу, на уроках математики легко отримував «п'ятірки», а ось хімія давалася важче, але я її вперто «зубрив» і все ж таки здавав екзамени на відмінно.

Скажу без перебільшення, що прагнення до знань заклала у моє єство саме перша вчителька. Забігаючи наперед, похвалюся (хоча, може, це і не дуже коректно, але варто сказати, бо заслуга в цьому моєї вчительки), що протягом життя я закінчив 6 середніх спеціальних і вищих навчальних закладів – усі з червоними дипломами. Ось яку силу має авторитетне Слово учителя.

Було б несправедливо, якби я не згадав виховну роль своїх батьків – Михайла Ілліча і Марії Петрівни. Вдома існувала інша школа, яку б сьогодні назвали школою народної педагогіки. За все життя ми не чули, щоб батько з матір'ю сварилися. Батько жодного разу не сказав лайливого чи нецензурного слова, він принципово не пив горілки і не курив. У сім'ї панував культ доброзичливості, поваги один до одного, взаємодопомоги. Нас вчили поважати односельчан, і було нормою, скажімо, допомогти старенькій сусідці принести відро води. Батьки мріяли бачити своїх дітей освіченими і працелюбними. А дітей вони мали троє, і всі хлопчики: я старший, за мною Леонід і молодший брат Віктор. Так ось Леонід закінчив Ленінградське вище ракетне училище, став офіцером, сьогодні він командир полку. Віктор – доцент, кандидат фізико-математичних наук, завідуючий кафедрою механіки Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського. Все те,

Часто і під благеньким плащем криється мудрість.

Цицерон

чого ми досягли у житті, – заслуга батьків. Коли ми з мамою, скажімо, сапали у полі кукурудзу чи посіви буряків, то прагнули зробити якнайбільше, бо допомагали тільки після школи чи у вихідні, хотілося полегшити її працю. Частіше напружувалися так, щоб нехай і вночі, але закінчити просапку закріпленої за нею норми. Скільки було радості вдома! Як мама нами гордилася! Батько хвалив за ту працю, жалів, казав, щоб раніше лягали спати. А вранці ми з ним ішли на мехзагін чи готували колгоспний тік для приймання зерна. Потім його поставили працювати продавцем у магазині на нашому хуторі. Якщо хтось думає, що працювати там з медом, то глибоко помиляється. Це, вважай, цілодобова робота, як кажуть, без вихідних і прохідних, ще й цілісінький день на ногах. А жили ми, соромно згадати, у землянці. Вже у 1963 році батько взявся будувати нову хату. Він вибирав час в обідню пору, а ми після школи виготовляли з глини і соломи так званий лампач. Сушили його і будували стіни.

У дев'ятому класі я навчався вже в іншому селі – Березанка. Тепер воно відоме тим, що тут народився прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко. Після школи пішов навчатися до Миколаївського культосвітнього училища на «керівника оркестру народних інструментів». Батько дуже хотів, щоб я грав на баяні. Відомо ж, що баяніст – перший хлопець на селі. Пам'ятаю, як Михайло Ілліч поїхав до райцентру купувати баян, а я чекав на його повернення. То був незабутній день у моєму житті. Побачити баян прийшли не тільки друзі, а й сусіди з усієї вулиці. Порадили вчитися грати у самого дядька Толі, який був незамінний на весіллях чи на проводах в армію. Той погодився і швидко навчив мене всім, доступним йому, тонкощам гри на баяні. Батько мою гру завжди слухав з легкою посмішкою на обличчі і з якоюсь світлою гордістю за мене. Він, мабуть, бачив у своїй уяві, як і я гратиму на сільських весіллях. Тоді ще батько міряв життя своїми мірками, а для нас його слово – закон.

На другому курсі мене призвали до армії у Південну групу військ, штаб якої розміщався у Будапешті. Після курсів радіотелеграфістів продовжував службу у штабі армії на пункті радіоконтролю. До цього часу не можу зрозуміти, як мені, такому молодому, могли довірити настільки секретну і відповідальну посаду. Адже я першим отримував усі команди і розпорядження з Москви і доповідав їх особисто генералу. І вся «військова допомога братньому чехословацькому народу» в 1968 році пройшла не тільки через мої вуха, а й через серце і душу. То була справжня і дуже підступна війна з обох сторін.

21 серпня 1968 року. Ніч. 00 год. 30 хв. Я отримав шифровку про початок введення наших військ у Чехословаччину «для надання інтернаціональної допомоги дружньому чехословацькому народу». Всі повідомлення я отримував першим і передавав їх командуючому армії, який сидів поруч. Колона танків, у одному з яких знаходилися і ми, виїхала на довжелезний міст. І тут я отримав звістку: міст заміновано. Тобто кожної хвилини ми могли злетіти у повітря. Мене охопив жах, якого я більше ніколи в житті не знав. Доповів генералу, а він на диво спокійно і впевнено продовжував давати накази. Тоді у 19 років (в армію призвали з другого курсу культосвітнього училища) моя голова посивіла. Так і проходив аж до сьогодні під білим попелом війни. Генерал помітив мою безпорадність, поклав руку на плече:

– Зібрався умирати, Січко? – весело мовив він. – А хто буде працювати на рації? Ти у відповіді за інших. Мобілізуй себе і роби так, як би робив це востаннє в житті.

Його впевненість мене підбадьорила. Я забув про міни і смерть, чітко передавав накази генерала. Тоді усвідомив важливу річ: «Кожну справу роби так, наче робиш її востаннє». І у мене все виходило.

Зі служби я прийшов не тільки у званні старшого сержанта, але і значно старшим за

Той, хто відкриває школу, закриває в'язницю.
В. Гюго

своїми поглядами на життя. Успішно закінчив культосвітнє училище, потім педагогічний інститут. Прийшов працювати у школу, але не надовго. Мене знову запросили до інституту, тепер вже працювати. А далі направили на роботу завідуючим відділом обкому комсомолу. Працював завідуючим відділом і секретарем міськкому партії, завідуючим відділом пропаганди і агітації Миколаївського обкому партії. Комсомольська і партійна робота – то справжня школа вишколу державного керівника, організатора виробництва. Відчував авторитет і повагу від інших, але це не зігрівало серце – дитяча мрія все частіше нагадувала про себе. Кілька разів я просився на роботу до школи, та про це не могло бути і мови. Мені повідомили, що я зарахований до партійного резерву ЦК КПРС. Для цього потрібно було навчатися далі. Поїхав у Москву, де закінчив Академію суспільних наук. Дисертацію кандидата історичних наук я захищав 23–24 серпня 1991 року. Пам'ятаєте цю дату? Так, це було у дні спроби державного перевороту групою ГКЧП.

Мене запрошували залишитися працювати при Академії, але я жив моєю Україною, яку любив і неймовірно за неї переживав. У глибині душі радів, що тепер моя країна буде вільною, а я нарешті зможу займатися улюбленою справою – працювати у школі, реалізувати свої ідеї і плани, які будував усе життя.

У міському відділі народної освіти зустрівся з завідуючим відділом Олексієм Олексійовичем Реутенком. Я до нього ставився з повагою. Він кожну школу, кожну проблему знав як своїх п'ять пальців. І не дивно, бо на цій нелегкій посаді відпрацював 21 рік. Особливо важкими були саме 90-ті, коли криза охопила всю країну, люди не отримували заробітної плати. Пам'ятаю, як наполегливо він домагався від керівників допомоги в організації харчування учнів. У всіх школах міста діти харчувалися. Він подивився на мої документи і сказав:

– Кандидат наук повинен працювати в інституті. У школі, як відомо, науковці не працюють.

– А я наполягаю, щоб мене направили працювати у школу, – стояв я на своєму.

Він замислився, а потім запропонував:

– У нас є дві сильні школи, де потрібен справжній директор: це школа №38 і школа №22. Але приміщення, де вони знаходяться, в аварійному стані. Вам доведеться працювати не тільки з колективом, а також будівництвом, що у теперішній час практично неможливо.

– Я згоден і на неможливе, – відповів йому.

Згодом через конкурс я виборов право очолити колектив відомої в області загальноосвітньої школи №38.

Ситуація виявилася настільки складною, що я навіть не міг собі уявити. Навчатися у старому приміщенні не можна, стеля могла упасти на голову в будь-який час. Я його ремонтував як тільки міг. Потім випросив у міського голови Бердника О.Я. під школу колишній барак, де проживали 22 сім'ї. Мешканцям барака надали квартири, а ми отримали ще одну розвалюху. На її місці розраховували побудувати нове приміщення школи.

А тим часом бідкалися по людях, орендуючи приміщення для навчання у профтехучилищі, у другій гімназії, у дитячому садку. Навчалися у дві зміни, а іноді й у вихідні дні. У ті важкі часи дивували своєю відданістю педагоги. Наскільки треба любити свою справу, щоб

Виховання – велика справа: воно вирішує долю людини.
В. Бєлінський

так жертовно їй віддаватися. Їх не злякали ні побутові незручності, ні затримки з зарплатою. Знання учнів зростали, вони прославляли школу не лише на рівні області, а й вийшли на всеукраїнську арену, де впевнено здобували перемоги на предметних олімпіадах. Для мене це була неабияка підтримка. Авторитет нашого навчального закладу зростав. Мене запрошували поділитися досвідом роботи на всеукраїнських конференціях. Я скрізь підкреслював необхідність створення навчальних закладів нового типу. Але не існувало механізму, як це зробити ґрунтовно, документально. В одному з Київських державних архівів підняв документи 1600–1700 років, саме тих часів, коли в Україні відкривалися нові школи, колегіуми, академія. Я їх вивчив, як то кажуть, від титри до титри. І визначився, що у Миколаєві на базі нашого навчального закладу потрібно створювати саме колегіум за традицією першого Київського колегіуму. В 1993 році у Міністерстві освіти і науки України відбулися реєстрації навчальних закладів нового типу. Пам'ятаю, документи на відкриття гімназій отримали шість шкіл Миколаєва. Ми єдині в Україні зареєстрували колегіум. У цей час вже велику роботу провів мій колега Леонід Павлович Клименко, який створював у Миколаєві філію Києво-Могилянської академії. Ми зустрілися. Тоді прийняли вікопомне рішення про створення Миколаївського національно-культурного комплексу Києво-Могилянської академії, до складу якого увійшов наш колегіум. Новий статус дав можливість значно розширити горизонти освіти, залучити до викладацького складу професорів і науковців з вищих навчальних закладів і навіть із-за кордону.

Стрімкий злет колегіуму був помічений в усіх куточках України, нам дзвонили, писали, приїжджали за досвідом. У 1997 році була створена Всеукраїнська Асоціація шкіл нового типу, де мене одноголосно було обрано віце-президентом Асоціації.

Втім, повернемося до будівництва нового приміщення колегіуму. Коли міським головою став Володимир Чайка, я вирішив поговорити з ним щиро і відверто:

– Дітям навчатися ніде. Як бути далі? Маємо два варіанти. Перший – будувати нове приміщення, але за сучасними проектами. Другий – стягнути металом стіни старої школи, підремонтувати і там навчатися.

Я знав про важкий економічний стан міста, про фактично порожній міський бюджет, розумів, як важко Володимиру Дмитровичу прийняти рішення: на будівництво нового приміщення бракує коштів, а залишатися у розваллях соромно. Але ж я знав і його характер – лідерський, наполегливий, твердий.

– Будемо будувати нову школу, – відповів він впевнено.

– У такому разі маю до Вас прохання. Ви знаєте, що я працюю сьогодні на двох посадах: начальником міського управління освіти, а заодно і директором школи. (Тоді склалася вкрай важка ситуація в освітянській галузі Миколаєва. Мене просто змусили очолити міське управління освіти). Якщо розпочнемо будівництво, то я фізично не зможу його контролювати. А самі знаєте, що всяке будівництво потребує пильного ока. Допоможіть виділити кошти на утримання посади заступника директора саме з будівництва школи.

– Чудова ідея, – погодився голова. – Маєте якусь конкретну кандидатуру?

– Так, – відповів я. – Це Романов Павло Степанович.

– Я його знаю. Людина надійна, нехай приступає до роботи, а гроші ми знайдемо.

Він протягнув руку. Я теж:

– Пам'ятаєте, Володимире Дмитровичу, біблійний вислів: спочатку було Слово...

Голова посміхнувся:

– Ви натякаєте на будівництво школи? Не сумнівайтеся, я даю слово, що ми разом з Вами її збудуємо, причому найкращу в усій Україні.

Ми обмінялися потисками рук.

З усіх аморальних стосунків – ставлення до дітей, як до рабів, є найаморальнішим.

Г.В.Ф. Гегель

Звідси починався мій робочий день

(фоторепортаж з будівельного майданчика)

Ми стояли перед розваллям старої школи. Треба було розбирати дах, оббивати штукатурку і готувати приміщення до практично повної реконструкції. Справа складна, бо відомо, що легше збудувати нове, ніж відновлювати старе. Але і новий корпус теж мав піднятися поруч, вирости з нуля, з котлована, з фундаменту… У багатьох виникали сумніви: панує економічна криза, все навкруг руйнується, а ми взялися будувати? Я згадав батька, Михайла Ілліча, його улюблений вислів: «Очі бояться, а руки роблять». Тоді я усвідомив: як би не був зайнятий справами (а працював на двох відповідальних посадах – начальником міського управління освіти і директором колегіуму), я обов'язково повинен був розпочинати свій ранок з цього будівництва і закінчувати день контролем виконаних тут робіт.

Ну, з Богом! Роботи розпочалися…

Будівельники працюють до пізнього вечора

Для вченої освіченої людини жити – значить мислити.

Цицерон

А ось і котлован під новий корпус

Я і досі пам'ятаю:
тут забито у землю 284 сваї

День за днем зростають стіни нового корпусу

Поки прийдуть будівельники,
потрібно визначити обсяг робіт

Давайте менше говорити про обов'язки дітей,
а більше про їхні права.

Ж.-Ж. Руссо

Мер міста Володимир Дмитрович Чайка
встигав поговорити і з робітниками…

…І проконтролювати навіть таку
«дрібницю», як копання каналізаційної
траншеї...

…А потім планерка з відповідальними
людьми. Бачите посередині
скромного чоловіка? То мій заступник
з будівництва Романов Павло Степанович.
Через його руки пройшла кожна цеглина.
А твердий характер не допустив
будь-якої халтурщини

Тут мертві живуть. Тут німі промовляють.

І. Франко

Не обминав увагою хід будівництва і голова облдержадміністрації Микола Петрович Круглов

Постійні консультації з визнаними спеціалістами…

…Колективні обговорення. Ліворуч стоїть начальник Жилпромбуд-8 Стерпул Григорій Іванович. Будівництво довіряли лише будівельникам цього колективу

Фото на пам'ять після завершення будівництва

Попереду ще багато роботи. Є над чим подумати…

Нарешті настав урочистий час відкриття нового ансамблю корпусів колегіуму. Стрічку перерізає мер міста Володимир Дмитрович Чайка і Міністр промислової політики України

Колегіуму вручається Прапор міста Миколаєва

Звучить багато теплих слів і побажань…

Ці діти набуватимуть знання у найсучаснішому навчальному закладі

Слово першокласникам…

Якщо хочете зрозуміти сенс людського життя, то відчуйте атмосферу першого навчального дня у новому колегіумі

Що досконаліше виховання, то щасливіші народи.

О. Герцен

Розділ 4

Диво біля старого парку

Миколаївський муніципальний колегіум – моя гордість. Він став рідною домівкою для 1500 дітей та більш ніж ста вчителів. Заклад має значні успіхи і досягнення, справжні перспективи національної системи навчання і виховання молодого покоління. Школа є природничо-математичною за своїм напрямом, національною за своїм змістом і водночас європейською за своєю філософією.

Забудь часи нужди, але не забувай того, чого вони тебе навчили.
С. Геснер

ДОВІДКА

За 58 років існування навчальний заклад пройшов такий шлях:

- Школу №38 відкрито в 1954 році.
- В 1966 році вперше було відкрито спеціалізований математичний клас.
- З 1986 року введено інформатику і прикладну математику як предмет поглибленого вивчення з 8 класу.
- В 1991 році СШ №38 затверджена як спеціалізована інформатико-математична школа.
- В 1993 році розпорядженням Представника Президента в Миколаївській області №409 від 16 серпня 1993 року на базі школи відкрито інформатико-математичний ліцей. Школа працює за структурою школи-комплексу.
- З 1997 року школу-ліцей №38 реорганізовано в колегіум.
- Колегіум працює у складі Миколаївського національно-культурного комплексу Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Крапля довбає камінь не силою, а частим падінням,
так людина стає вченою не силою, а частим читанням.
Овідій

Завдяки колегіуму Миколаїв став кращим освітянським містом СНД і ЄврАзЕС

У квітні 2011 року досвід міста Миколаєва у сфері освіти відзначений Дипломом III міжнародного огляду-конкурсу міських практик «Краще місто СНД і ЄврАзЕС».

Тоді в Москві відбулася зустріч керівництва Міжнародної Асамблеї столиць і великих міст (МАГ) із представником адміністрації міста Миколаєва. Урочистим моментом зустрічі стало вручення Диплома представнику міста Миколаєва, заступникові Миколаївського міського голови Васюкову Роману Олександровичу, за підсумками III міжнародного огляду-конкурсу міських практик «Краще місто СНД і ЄврАзЕС». Диплом вручив Генеральний директор МАГ Соколов Михайло Михайлович.

• *За досвід реалізації проекту «Муніципальний колегіум» в рамках державної програми «Школа майбутнього», направленої на зміцнення і розвиток національної системи освіти, головним чином, за рахунок впровадження навчальних інновацій у структуру, методи, форми і технології навчання та виховання.*

Конкурсна комісія III міжнародного огляду-конкурсу міських практик «Краще місто СНД і ЄврАзЕС», очолювана доктором економічних наук, професором, керівником наукового напрямку в Інституті системного аналізу РАН Лексіним Володимиром Миколайовичем, розглянула понад сімсот прикладів вирішення проблем соціально-економічного розвитку, представлених вісімдесят одним містом на огляд-конкурс. У результаті було відібрано близько 450 практик. Дипломами були відзначені 215 досягнень 59 міст. Миколаїв посів гідне місце серед переможців. Особливість огляду-конкурсу полягає в тому, що представлені містами досягнення оцінювалися не за масштабом реалізованих проектів і програм міського розвитку, а за вигодами з тієї конкретної користі, яку місто й городяни отримали від упровадженої практики.

Прикладом успішної практики в найважливішій для міста сфері – освітній – стала реалізація проекту «Муніципальний колегіум». Ця робота велася в контексті державної програми «Школа майбутнього», спрямованої на поліпшення національної системи навчання, пріоритетним напрямком якої у сфері навчання і науки обрано втілення в життя навчальних інновацій. Муніципальний колегіум – заклад нового типу, де кожна дитина має можливість розвинути свої природні здібності й таланти. Його учні щорічно беруть участь у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із базових дисциплін, займаючи при цьому призові місця, а випускники – це справжня інтелектуальна еліта, «золотий фонд» нашої держави, про що свідчать результати міжнародних олімпіад. Робота за проектом триває з метою реалізації всього наявного потенціалу з максимальною повнотою. Рівень організації постановки справи, продуманий комплексний підхід до вирішення ключових завдань – ось критерії оцінки представленої нашим містом практики, гідної для вивчення та практичного застосування в інших містах країн Співдружності.

Кожен — коваль своєї долі.

Аппій

Диво біля старого парку

Такого гарного і зручного для навчання приміщення в Україні, думаю, нема. І я поясню чому. За основу будівництва було взято проект, який готувався ще за радянських часів. Уважно його вивчивши, я зрозумів, що проект застарілий, він не передбачав створення належних умов для творчої праці вчителів, побутових і санітарних умов. Потрібно було негайно вживати заходів і робити необхідні поправки вже у ході будівництва. Через брак коштів та інші причини будівництво затягнулося майже на десять років. З одного боку, це можна вважати незадовільним фактом. Але, з другого боку, саме таке зволікання сприяло тому, що нам вдалося не один раз удосконалити і переробити проект. Разом зі своїм заступником Павлом Степановичем Романовим ми через Інтернет переглянули і вивчили всі наявні проекти подібних навчальних закладів, які є у світі. Радилися з відомими будівельниками, проектантами, дизайнерами, зі своїми педагогами і навіть з учнями. Ми хотіли бачити нове приміщення гарним і неповторним, зручним, вільним, комфортабельним... І вийшло так, що перший проект було змінено десь на... 80 відсотків. Тобто практично від нього нічого не залишилося. Проектувальникам з Гіпрограду ми запропонували ідеї свого індивідуального проекту, який вони допрацювали й успішно розробили. В результаті цього ми отримали три спортивних зали (спортивних ігор, гімнастики і зал хореографії), їдальню з двома залами, де одночасно може обідати 226 чоловік, конференц-зал; маємо свій медичний Центр зі зручно обладнаними кабінетами стоматолога, офтальмолога, кабінетом фізіотерапії, шість комп'ютерних класів, чітко спланована і добре діючу вентиляційну систему, що вкрай потрібно для такого потужного навчального закладу, і ще багато важливих життєдайних зручностей.

Ми досягнули того матеріального і духовного рівня, про який раніше могли тільки мріяти. Зарубіжні гості, які часто до нас приїжджають, у Книзі відгуків зізнаються, що подібних шкіл навіть у світі не багато. Звичайно, такі слова змащують серце єлеєм, тут недовго до самозаспокоєння, до зазнайства. Якби ми цьому піддалися, то гріш би ціна була всій попередній роботі. Я радий, що педагогічний колектив це розуміє і націлений на творчу, продуктивну працю. Це справжні педагоги. А за справжнім педагогом проглядається майбутня школа й майбутнє суспільство. Педагогів нашого закладу я можу легко виділити серед інших. Вони горять любов'ю до дітей, до обраної професії, врешті-решт, до свого колегіуму. На думку приходять слова Софії Русової, цього світоча національного духу: «Велике слово «школа». Це скарб найкращий кожного народу, це ключ золотий, що розмикає пута невідомості, шлях до волі, до науки, до світла, до майбуття».

Сила любові – те найхарактерніше, найвизначніше, що мають наші вчителі й день у день невпинно працюють, будуючи храм дитячої душі. Колегіум став державним середнім загальноосвітнім закладом, що забезпечує академічну і практичну природ-

Страх тілесного покарання не зробить злого серця добрим, а поєднання страху зі злістю – найвідразливіше явище в людині.

К. Ушинський

ничо-математичну та суспільно-гуманітарну підготовку здібної та талановитої молоді південного регіону України, здобуття нею освіти понад державний рівень. ММК з 2006 року визначений експериментальним навчальним закладом Всеукраїнського рівня.

Більше 90% педагогів закладу – вчителі вищої категорії, старші вчителі та вчителі-методисти, 7 – мають почесне звання «Заслужений учитель України», 2 – «Заслужений працівник культури України», 20 – нагороджені знаком «Відмінник освіти», 2 кандидати наук, 3 майстри спорту, 4 лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса.

Колегіум єдиний на Миколаївщині. Він і за своїм змістом, і за формою відповідає історичним традиціям українського національного виховання і національної освіти. Збулася не лише моя мрія, а мрія всіх моїх однодумців. Я гордий за своїх талановитих колег, у першу чергу своїх перших помічників – заступників директора. Це Борисенко Ірина Анатоліївна – заступник з навчально-виховної роботи, Денисенко Оксана Миколаївна – заступник з науково-методичної роботи, Арзуманова Ірина Юріївна – заступник з виховної роботи, Черновалова Наталя Львівна – заступник з навчально-виховної роботи (початкові класи), Небот Світлана Іванівна – заступник з навчально-виховної роботи, Сочинський Андрій Якимович – заступник з адміністративно-господарської роботи.

Всі члени нашого колективу були причетні до зведення нової школи. Адже поки одні клали цеглу у будівництво стін приміщення, інші вкладали цеглинки знань у душі наших чудових учнів. Завдяки цій великій єдності і віри у майбутнє і було створено ефективну систему роботи із здібними й обдарованими дітьми (а ми вбачаємо обдарованість у кожному). Сьогодні індивідуальна робота з учнями проводиться на 12 кафедрах, працюють спецкурси, факультативи, курси за вибором, функціонують три учнівських наукових товариства; відкрито профільні класи: математичний, природничий, інформаційно-технологічний, економічний.

Кафедри очолюють справжні професіонали-педагоги. Насамперед це Крисинська Ірина Володимирівна – завідуюча кафедрою математики, Хаміцевич Світлана Миколаївна – завідуюча кафедрою природознавчих наук, Губанова Тетяна Олександрівна – завідуюча кафедрою початкових класів, Гетьманцев Василь Сергійович – завідуючий кафедрою інформатики.

Я вважаю за щастя, що маю підтримку з боку відомих в області і в Україні педагогів, заслужених вчителів України: вчителя математики Леоніда Леонідовича Остапчука, вчителя музики Ірини Яківни Петрової, вчителя хімії Ніни Богданівни Франків, учителя української мови Лідії Іванівни Заворотньої, вчителя математики Тамари Давидівни Альперіної, вчителя фізкультури Федора Петровича Граматика, заслуженого працівника культури України, художнього керівника Народної Бузької юнацької капели бандуристів «Козацький передзвін» Валентини Степанівни Січко, вчителя історії, заслуженого працівника культури України, голови Обласного фонду культури Леоніда Андрійовича Ржепецького та багатьох інших моїх колег.

Справжніми квітами освітянської оранжереї колегіуму я вважаю лауреатів Всеукраїнських конкурсів «Учитель року». Серед них:

Неможливо виростити повноцінну людину без виховання у неї почуття прекрасного.

Р. Тагор

Петрова Ірина Яківна – вчитель музики, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, заслужений учитель України; переможець Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2001», Відмінник освіти України.

Харченко Оксана Олексіївна – вчитель математики, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, лауреат Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2004» у номінації «Математика»; нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» та Почесною грамотою Верховної Ради України.

Харитонова Ірина Анатоліївна – вчитель української мови та літератури, вчитель вищої категорії, переможець Всеукраїнського конкурсу «Класний керівник: крок у XXI століття»; нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» та Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

Найгірше, чого може навчитись молодь, – це легковажність.

Демокріт

Губанова Тетяна Олександрівна – вчитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, завідуюча кафедрою початкових класів, лауреат Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2006» у номінації «Початкова школа»; нагороджена почесним знаком «Відмінник освіти України» та Почесною грамотою Верховної Ради України.

Худа Євгенія Петрівна – вчитель української мови та літератури, класний керівник 8-А математичного класу, переможець Всеукраїнського конкурсу «Класний керівник – 2012».

Гетманцев Василь Сергійович – вчитель інформатики, спеціаліст вищої категорії, завідуючий кафедрою інформатики, переможець обласного конкурсу «Учитель року – 2013»; нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

Освіта – скарб; праця – ключ до нього.

П. Бауст

Впродовж усіх років становлення нашого навчального закладу ми відчували не лише підтримку мера Миколаєва Володимира Чайки, але й, можна сказати, мешканців усього міста. Мабуть, у цьому прослідковується якась закономірність: якщо хтось робить щось значиме на очах у інших, то він обов'язково відчує повагу і заохочення. І ми, педагоги, завжди прагнули виправдати надію людей. Це прагнення передалося дітям. Тому зовсім не випадково серед переможців міської програми «Городянин року» так багато представників нашого колегіуму, як членів педагогічного колективу, так і учнів. До речі, зверніть увагу, що звичайні учні відзначені у програмі «Надія року» в номінації «Наука». А які високі титули призерів Всесвітніх олімпіад вони встигли вписати у свої зовсім юні біографії! Познайомтеся з переможцями міської програми «Городянин року».

1997 рік – Січко С.М., директор колегіуму «Городянин року». Сергій Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, Народний учитель України. Бере активну участь у громадському житті міста, області; є віце-президентом Асоціації керівників шкіл України; неодноразово обирався депутатом міської ради, де плідно працював у комісії з питань науки та освіти. У 1997 році за досягнення в розбудові національної освіти удостоївся почесного звання «Городянин року»; у 2003 році його нагороджено медаллю «Будівничий України» Всеукраїнського товариства «Просвіта». Нагороджений почесним знаком Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України»; делегат I та II з'їздів працівників освіти України. Лауреат обласної премії імені М. Аркаса (2007 рік).

2001 рік – Рибак Микола

«Надія року» в номінації «Наука».

2001 рік – срібний призер Всесвітньої олімпіади з математики (Вашингтон, США).

2002 рік – срібний призер Всесвітньої олімпіади з математики (Глазго, Шотландія).

Студент Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Стипендіат Президента України.

Чесність помирає, коли продається.

Ж. Санд

2003 рік – Піхота Михайло

«Надія року» в номінації «Наука».

Михайло з дитинства захоплювався точними науками, зокрема математикою й інформатикою. Неодноразовий переможець Всеукраїнських учнівських олімпіад усіх етапів, у тому числі й IV-го.

Михайло – цілеспрямована особистість. Член Малої академії наук та наукового товариства колегіуму. Брав участь у громадському житті колегіуму.

Студент Київського Національного університету імені Тараса Шевченка.

2003 рік – Лейфура В.М., викладач спецкурсу з математики.

«Городянин року».

Кандидат фізико-математичних наук, професор, завідуючий кафедрою математики Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили, заслужений учитель України; автор майже 90 наукових робіт.

2004 рік – Виборний Михайло

«Надія року» в номінації «Наука».

2004 рік – виборов золоту медаль на Міжнародній Менделєєвській олімпіаді з хімії (Кишинів, Молдова).

2005 рік – отримав срібну медаль на Міжнародній учнівській олімпіаді з хімії (Тайвань). Студент Київського Національного університету імені Тараса Шевченка (хімічний факультет).

Стипендіат Президента України.

Закінчив магістратуру в м. Парижі (Франція), зарекомендував себе як молодий вчений, навчається в столиці Швейцарії м. Берні.

Порядний той, хто своє право вимірює своїм обов'язком.

Г. Лакордер

2006 рік – Риженков Микола

«Надія року» в номінації «Наука».

Виборював I місце у IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з основ економіки протягом 2005, 2006, 2007 років; дипломант Всеукраїнської Малої академії наук протягом 2006, 2007 років; член команди-переможниці фінальних етапів I та II Всеукраїнського турніру юних економістів (м. Рівне та м. Славута, 2005 та 2006 роки). Переможець Всеукраїнської інтернет-олімпіади з економіки (Одеса, 2006 рік).

Стипендіат Президента України. Аспірант Національного університету «Києво-Могилянська академія».

2007 рік – Грабовський Олексій

«Надія року» в номінації «Наука».

Переможець IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології. Абсолютний переможець Міжнародної міжпредметної (хімія, біологія) олімпіади (м. Москва, 2007 рік). Стипендіат Президента України.

Казарінова Юлія

Майстер спорту України, срібний призер Чемпіонату Європи, багаторазовий призер етапів кубку Європи серед юніорів в одинарному та парному розрядах з бадмінтону.

Переможець міської програми «Надія року» в номінації «Спорт».

У присутності старших мовчати, мудрих слухати, старшим коритися, з рівними і меншими любов мати без лукавства.

В. Мономах

Крисинський Олександр

«Городянин року».

Учень 11 математичного класу колегіуму.

Багаторазовий переможець міських та обласних олімпіад з математики, інформатики, фізики, обласного етапу конкурсу-захисту науково-дослідних робіт МАН. 2012–2013 н.р. – переможець IV етапу Всеукраїнської олімпіади з математики, учасник Всеукраїнського етапу конкурсу-захисту науково-дослідних робіт МАН.

Науменко Ігор

2009–2011 рр. – призер міських, обласних та Всеукраїнських олімпіад з математики, фізики, інформатики.

У 2011 р. на Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт Малої академії наук отримав диплом ІІІ ступеня за роботу з теми «Система керування поведінкою робота» в секції «Мультимедійні системи, навчальні та ігрові програми».

Випускники колегіуму щороку показують високі знання при складанні ЗНО та вступають до найпрестижніших вузів України. Учні колегіуму посідають призові місця на предметних олімпіадах усіх рівнів: більше 100 переможців щороку на рівні міста, 60 – на рівні області, 5 – на рівні держави.

Може, повторюся, але варто сказати, що протягом останніх років 14 учнів стали призерами Всесвітніх олімпіад з математики, біології, хімії, інформатики, екології: Ліницький Олег з інформатики (Австралія), Манойло Юрій з інформатики (Південно-Африканська Республіка), Ніконов Сергій з біології (Швеція), Манзюк Олександр з математики (Румунія), Рибак Микола з математики (США, Шотландія), Грабовський Олексій з екології (Туреччина), Виборний Михайло з хімії (Молдова, Тайвань), Мельников Костянтин з хімії, біології (Москва), Новошицький Сергій – «Перший крок до Нобелівської премії» (Польща), Козирєв Сергій – «Перший крок до Нобелівської премії» (Польща), Виборний Олег з хімії (Великобританія).

А хіба це не успіх, що учні колегіуму стали стипендіатами Президента України? Це наші, не побоюся цього слова, вундеркінди: Рибак Микола, Манзюк Олександр, Манзюк Володимир, Виборний Михайло, Риженков Микола, Кирилюк Володимир, Бестем'яннікова Ольга, Виборний Олег.

Людина не для того створена, щоб терпіти поразки…
Людину можна знищити, але її неможливо перемогти.
Е. Хемінгуей

Учні 10-х класів обов'язково представляють власні курсові проекти, щорічно більше 50-ти робіт направляються на конкурс-захист науково-дослідницьких робіт МАН. А яку велику кількість навчальних, навчально-методичних посібників для учнів та вчителів тільки за останні 2–3 роки підготував науково-методичний експериментальний центр колегіуму! На щорічних традиційних презентаціях «Творчість освітян» десятки нових друкованих видань, а також аудіо-, відеоматеріалів представляє власний видавничий центр колегіуму. Додайте до цього шкільне телебачення, газету «38-й меридіан», друковану продукцію кафедр, учнівські альманахи шкільних наукових товариств.

У колегіумі функціонує три наукових товариства: «Шкільна дитяча академія» (1–4 класи), Інтелектуальний клуб «Універсум» (5–8 кл.), Наукове товариство «Інтелект» (9–11 кл.).

Ми навчаємося і навчаємо не для школи, а для життя. Юні колежани усвідомлюють, що школа – це не тільки підготовка до життя, а саме життя. Як бачимо, у колегіумі для цього створено необхідний освітній простір. А такий простір немислимий без всебічного інтелектуального розвитку, без художньо-естетичного виховання. Тому вже 20 років у колегіумі успішно себе виправдовує саме художньо-естетичний комплекс, значущими компонентами якого є Школа «Кобзарська наука» та Шкільна дитяча філармонія.

Неможливо досягти свободи в майбутньому, утискуючи її нині.
М. Бакунін

Бандура пробуджує жагу до знань

Над проблемою впливу мистецтва на розкриття математичних здібностей учнів ми працюємо давно. З цього приводу я виділив окремий розділ у цій книзі. І далі ви з ним ознайомитесь. А у нашому представленні варто зауважити, що художнім керівником Школи «Кобзарська наука» є заслужений працівник культури України, відмінник освіти України, лауреат обласної премії ім. М. Аркаса Валентина Січко, а хормейстером – відмінник освіти України, лауреат премії ім. М. Аркаса Анатолій Андрєєв.

До складу школи входить Народна Бузька юнацька капела «Кобзарський передзвін» – організатор і володар Гран-прі Першого і Другого молодіжних кобзарських фестивалів Півдня України «Під срібний дзвін бандур», лауреат міжнародних і Всеукраїнських конкурсів.

Організована в 1992 році на базі муніципального колегіуму, при активній підтримці і співпраці Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Національної Всеукраїнської спілки кобзарів та Національної державної заслуженої капели бандуристів під керівництвом Народного артиста України Миколи Гвоздя, капела плідно пройшла свій 10-річний шлях, пропагуючи «колиску козацьких шабель» – душу української нації – серед різних верств населення рідного краю і України.

Молоді кобзарі причорноморських степів старовинної Бугогардівської паланки добре знані своїми виступами по Україні. Їм підкорялися знамениті сцени колонного залу Київської Національної філармонії ім. М. Лисенка, Національного палацу «Україна», Національного комплексу «Експоцентр Україна», Майдану Незалежності.

20-річний творчий шлях знаменний для капели участю у Всеукраїнському молодіжному фестивалі «Перлини сезону», Всеукраїнському кобзарському форумі «Вересаєве свято» на Чернігівщині, Всесвітньому фестивалі мистецтв українського козацтва, на Першому Всеукраїнському з'їзді кобзарів, Першому Міжнародному кобзарському конкурсі ім. Г. Китастого, святкуванні 20-річчя Українського музею кобзарства історико-етнографічного заповідника м. Переяслав-Хмельницького.

Капела є лауреатом міжнародних і Всеукраїнських конкурсів. Тільки за 2011–2012 роки капела успішно виступала у місті Ялта та у місті Бидгощ (Польща), де отримала дипломи лауреатів конкурсу та фести-

Старих шануй, як батька, а молодших – як братів своїх.
В. Мономах

валю. Цей колектив є справжньою окрасою і прикрасою навчального закладу, своєрідною візитною карткою нашого Прибузького краю.

Крім того, що на високому рівні у нас викладаються такі предмети, як український хороспів та музикування на бандурі, також працюють вокальні, хорові, танцювальні колективи, як то кажуть, на всі смаки та уподобання. 560 школярів після занять щоденно зайняті в танцювальних (бальних, народних, сучасних) та вокальних ансамблях (чоловічий гурт «Соколи», дівочий ансамбль «Водограй»), музичних та фольклорних колективах і всі вони об'єднані у шкільну дитячу філармонію. Вчителі, до слова, теж мають свій хоровий колектив, який визнано найкращим серед колективів шкіл Миколаєва.

Кожен з нас пам'ятає, як після закінчення школи прийшов у самостійне життя. Скільки було розчарувань? Тебе вчили справедливості, а в житті її бракує. Вчили творити добро, а не всі це роблять. Вчили не обманювати, не нахабніти, а тут кажуть: не обдереш – не проживеш, а нахабство – друге щастя. Нас не готували до самостійного життя, не виховували позиції власної поведінки у ньому. Не вчили, як долати ті життєві труднощі, які б могли виникнути, як бути лідером і працювати з людьми. Це не другорядні питання. Без їх вирішення навіть талановита людина у самостійному житті може опинитися на узбіччі, загубити свій талант і збитися на манівці. Очевидно, що дитину слід готувати до самостійного життя, утвердити її характер, виховати почуття впевненості у собі, відповідальності, уміння знаходити правильний вихід у складних життєвих ситуаціях, не боятися труднощів. І тут значна роль належить учнівському самоврядуванню.

Всеукраїнський фестиваль кобзарства на Чернігівщині

Бідність є вчителем у всіх ремеслах.
Плавт

Учень у директорському кріслі

Наші випускники закінчили престижні вузи, працюють науковцями, відповідальними спеціалістами, керівниками різного рівня. Звичайно, я з багатьма зустрічаюся і, як правило, чую від них подяки. Я навіть не чекав, що передусім почую слова вдячності за те, що саме в колегіумі вони навчилися самостійності: впевнено приймати важливі рішення, не розгубитися у складних обставинах. Вони запевняють, що цьому сприяла їхня участь в учнівському самоврядуванні під час навчання в колегіумі.

Справді, молодь вимагає пильної уваги суспільства: молоде покоління потрібно готувати до відповідальності за розвиток держави, формувати активну громадянську позицію, ініціативу щодо розв'язання нагальних завдань.

Сьогодні виникла соціальна проблема у формуванні особистості, яка могла б самостійно вирішувати і щоденні, і масштабні громадські завдання. Таку науку – «управління суспільством» – учні колегіуму опановують на практиці – беруть участь у самоврядуванні.

Учнівське самоврядування у колегіумі – це водночас і засіб життя учнівського колективу, і приклад творчої самореалізації особистості. Самоврядування забезпечує участь учнів у різноплановій, різноманітній і глибоко змістовній роботі школи, залучає їх до управління справами колективу, допомагає їм зрозуміти свої права та обов'язки, формує у них почуття керівника спочатку в класі, а потім у колегіумі, місті, державі.

Учнівське самоврядування у колегіумі має вигляд козацької республіки.

Слід відзначити, що правильно організоване за змістом та формою учнівське самоврядування містить потужний виховний потенціал, розвиває лідерські якості, формує соціальний досвід.

Самоврядування спонукає учнів до осмислення власної ролі у життєдіяльності колективу, воно є реальним фактором формування демократичних, правових засад і традицій у міжособистісному спілкуванні учнівської молоді, їх підготовки до розбудови громадянського суспільства нашої України.

Освіта має бути істинною, повною, ясною та міцною.
Я.А. Коменський

С.М. Січко і професор В.М. Лейфура зустрічають переможця Всесвітньої олімпіади з математики (м. Вашингтон) Миколу Рибака

Розділ 5

Родзинка нашої роботи – експеримент

Щоб виховати справжню особистість, потрібно надати їй можливість самій відчути потребу у знаннях і в самовдосконаленні. Як це зробити? Питання складне і потребує кропіткої експериментальної роботи. Ми це усвідомили.

Учи дітей не страшкою, а ласкою.

Родзинка нашої роботи – експеримент

Не дивно, що колегіум – учасник п'яти Всеукраїнських експериментів: «Формування національної самосвідомості учнів на традиціях кобзарського мистецтва», «Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів», «Формування інтелектуальної культури особистості», «Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи», «Медіаосвіта». Над реалізацією цих програм ми наполегливо працюємо.

Взагалі, експеримент – то родзинка нашої роботи. Без нього засинають ініціатива і творчість, черствіють знання і розум, без нього згасає надія на майбутнє. Враховуючи, що колегіум продовжує традиції школи математичного спрямування, ми опрацювали концепцію з питань поглибленого вивчення математики, для чого вивчили досвід багатьох країн, зокрема Росії, США, Китаю. І дійшли висновку, що китайська система навчання у цьому питанні є найперспективнішою. Вона передбачає поглиблене вивчення математики учнями вже з 1-го класу. У своїй концепції ми також передбачили і створили у себе модель розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи. Таким чином розпочали дослідно-експериментальну роботу «Проектування (створення) розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи».

Перебуваючи з робочим візитом у нашій області, Міністр освіти і науки України Дмитро Табачник відвідав наш колегіум. У бесіді за круглим столом він підтримав наші починання. Таким чином, ця програма набула статусу Всеукраїнського експерименту. Вчені, які підключилися до роботи, опрацювали нову науково обгрунтовану програму і допомагають нашим педагогам її реалізувати. Це дуже важливо. Здавалося б, що у цьому плані є достатньо напра-

Люди, які вважають, що гроші спроможні все зробити, самі спроможні все зробити за гроші.

П. Бауст

цювань. Адже вивченню проблем шкільної природничо-математичної освіти присвятили свої праці провідні вітчизняні вчені-методисти І. Акуленко, Г. Бевз, В. Бевз, М. Бурда, Т. Крилова, А. Кузьминський, Ю. Мальований, О. Матяш, С. Семенець, О. Скафа, С. Скворцова, З. Слєпкань, Н. Тарасенкова, Т. Хмара, О. Чашечникова, В. Швець та ін. Накопичено чималий досвід навчання учнів розв'язування математичних задач, формування в них евристичних прийомів, прийомів розумової діяльності, творчого мислення, розвивального навчання математики. Все це так, але, на жаль, дуже мало досліджень методики роботи із математично обдарованими дітьми. Тут маємо лише окремі публікації щодо підготовки учнів старших класів до олімпіад.

Допомагає розроблена методична система роботи вчителя з математично обдарованими учнями 4–8 класів, яка грунтується на поєднанні принципу навчальної роботи на уроці та позакласної роботи учнів, підпорядкованих принципу навчання математики через розв'язування задач. Дану систему реалізовано в авторській програмі з математики для 6–8 класів, дидактичних і методичних матеріалах, шляхом впровадження й апробацією основних результатів у практику роботи шкіл та під час перепідготовки вчителів математики (Є. Лодзинська).

Але, знову ж таки, проблема математично обдарованих учнів початкових класів практично залишилася поза увагою науковців, тому обмаль методичних матеріалів, варіативних програм для роботи із здібними дітьми тощо.

Експериментальну роботу з такими дітьми ми проводимо вже два роки. Набули цінного досвіду і, сподіваюся, через рік-два зможемо його узагальнити з тим, щоб ним скористалися колеги з інших шкіл. Це вкрай важливо.

Адже предметно-математичні компетентності, здобуті в початковій школі, є опорою для вивчення суміжних дисциплін, фундаментом навчання у школі II та III ступеня. Разом з тим, математика в початковій школі є основою розвитку в учнів ключових компетентностей: розуміння ролі математики у пізнанні дійсності, готовності до розпізнавання проблем, які можна розв'язати математичними методами, здатності розв'язувати контекстні задачі, логічно міркувати, обґрунтовувати свої дії, виконувати дії за алгоритмом. Навчання математики спрямовано на формування в учнів початкової школи пізнавальних дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації, планування, систематизації та структурування знань, перетворення інформації, моделювання, диференціації головних та другорядних особливостей об'єктів пізнання; формування елементів системного мислення, напрацювання обчислювальних навичок тощо. Особливе значення має математика для формування загальних прийомів, загального підходу до розв'язання задач як універсальної навчальної дії.

Згадаймо, що серед пріоритетних шляхів реалізації поставлених завдань Державного стандарту математичної освіти учнів початкових класів визначено: впровадження особистісно орієнтованих технологій навчання; максимальна індивідуалізація навчального процесу; створення належних умов для творчого розвитку здібних та обдарованих учнів, їх саморозвитку.

Проте їх впровадження в масовій загальноосвітній школі викликає значні труднощі. Адже не секрет, що часто у класі маємо велику кількість учнів з різним рівнем підготовки. Також бракує варіативності в змісті програм з математики. Додамо до цього недосконалість підручників щодо диференціації та індивідуалізації навчально-виховного процесу.

Зазначене вище доводить те, що сьогодні постає гостра необхідність у пошуку нових шляхів роботи з обдарованими дітьми.

Досвід показує, що обдарованим дітям можна надати можливість почати навчатися в школі раніше (за умови певної психологічної та фізичної готовності дитини). У стінах школи необхідно створювати умови для засвоєння учнями програми швидше, ніж це під силу дітям із середніми здібностями. Я твердо переконаний, що можливе дострокове переведення їх із класу в клас. У роботі з такими дітьми необхідно практикувати швидкий темп навчання з окремих дисциплін (математики, іноземної мови), створення спеціальних груп прискореного навчання, складання тестів з окремих дисциплін екстерном. Гостро постає потреба у використанні програмованого та індивідуалізованого навчання, комп'ютера й інших мультимедійних та інтерактивних засобів.

Вирішуючи проблему навчання обдарованих дітей, необхідно насамперед враховувати те, що вона (обдарованість) може виявлятися як:

– явна (виявлена), «в усіх на очах». Звичайно, у цьому випадку мають на увазі високу обдарованість. Фахівці стверджують, що число таких обдарованих дітей складає приблизно 1–3% від загального числа дітей;

– вікова, тобто в одному віці дитина виявляє явну обдарованість, а потім, через декілька років, ця обдарованість кудись зникає;

– прихована (потенціальна, невиявлена), тобто обдарованість, яка з якихось причин не виявила себе в навчальній або іншій діяльності дитини, але існує як потенціальна перспектива розвитку її здібностей. Дітей з прихованою обдарованістю значно більше, ніж з явною. Передбачено, що загальне число явно і неявно обдарованих дітей складає 20–25% від загального числа учнів.

Зрозуміло, що вчителю, який не має певної підготовки в роботі з обдарованими дітьми, достатньо складно вчасно виявити і правильно організувати роботу з ними. Частіш за все, коли йдеться про зміст шкільного курсу математики, то мають на увазі засвоєння учнями певної системи математичних знань, умінь і навичок. Але не можна зводити все математичне навчання в школі до передачі учням визначеної суми знань і навичок. Це обмежувало б роль математики в загальній освіті. Тому перед школою стоїть важливе завдання математичного розвитку учнів.

Для цього необхідно створити, і ми це робимо, таке освітнє середовище, щоб вивчення математики викликало в учня задоволення, треба, щоб математично обдарований учень заглибився у суть ідеї цієї науки (і чим раніше – тим краще), відчув внутрішній зв'язок усіх ланок міркувань, які дають можливість зрозуміти і саме доведення, і його логіку. Психологи доводять, що учню, який хоча б раз досяг ясності в розумінні суті, проник у внутрішній зв'язок понять і логічних висновків, буде важко задовольнятися заучуванням без розуміння. І тоді він здійснюватиме відкриття: процес власної думки вимагає значно менших зусиль і витрат часу, ніж вивчення напам'ять.

Аналіз наукової і методичної літератури та багаторічний досвід педагогічної роботи свідчить про те, що в сучасній школі повинно відбуватися більш раннє виявлення і особливе навчання математично обдарованих дітей. Диференційоване навчання математики доцільно починати вже в початковій школі, а не на більш пізніх етапах навчання, у середній та старшій школі, як це має місце в даний час. Такий підхід до навчання математично обдарованих дітей дозволить створити найкращі умови просування в навчанні школярів відповідно до їх пізнавальних можливостей, стимулюватиме розвиток їхнього інтересу до математичної науки.

Експериментальна робота має розкрити таємниці, я б сказав, талантосховища математично обдарованої дитини та підштовхнути учителя до цих ідей, конкретних методів роботи. Дитина має повністю відкритися до сприйняття і розуміння знань, бо вже незабаром з нею працюватиме не просто учитель, а науковець.

Один батько важить більше, ніж сто вчителів.
Д. Герберт

Хоч би як ти пишався своїм багатством,
та воно не змінить твоєї вартості.
Горацій

Виховуємо композиторів-математиків

Якщо бути відвертим, то зауважу, що ідея створення колегіуму мала на меті, можливо, навіть і в першу чергу, залучення до навчального процесу викладачів вищої школи. І ми зуміли налагодити таку тісну і корисну співпрацю. З колегіумом співпрацюють науковці – доценти, професори Національного університету ім. В.О. Сухомлинського, Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, Миколаївського державного аграрного університету. Налагоджені творчі зв'язки з відомими науковцями Скворцовою Світланою Олексіївною, професором, доктором педагогічних наук, та Тименком Володимиром Петровичем, доктором педагогічних наук, доцентом, завідуючим відділом діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини АПН України.

Окремо хочу виділити ім'я професора, завідуючого кафедрою прикладної і вищої математики Чорноморського державного університету ім. Петра Могили Валентина Миколайовича Лейфури. Ми з ним дітьми ходили до однієї школи. Ще в молодших класах у нього проявився дар до математики. Валентин розв'язував найскладніші задачки. Тоді директор школи Г.А. Стрижакова вирішила допомогти обдарованому хлопчику розкрити свій талант. За це їй глибока шана і подяка. Коли у 1963 році було відкрито фізико-математичну школу-інтернат при Київському державному університеті, Валентин закінчував вісім класів і вже був переможцем обласних олімпіад. І він вступив до цієї школи. Потім закінчив фізико-математичний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту. Повернувся вчителювати до школи, але справжній талант здатний проростати у будь-яких умовах. Незабаром він став аспірантом кафедри вищої математики Київського педагогічного інституту за спеціальністю «Диференціальні та інтегральні рівняння». За призначенням Міністерства освіти після закінчення аспірантури працював знову у Миколаївському педагогічному інституті ім. В.Г. Бєлінського. Тепер Валентин Миколайович захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук, отримує учене звання доцента, професора, очолює в інституті кафедру математичного аналізу. А з 2001 року він працює у Миколаївському державному гуманітарному університеті ім. П. Могили завідувачем кафедри прикладної і вищої математики.

Валентин Миколайович мав понад 120 наукових і науково-методичних праць, але він ніколи не хизувався своїми досягненнями. Веселий, сповнений творчої енергії, він любив працювати з обдарованими дітьми. Саме завдяки йому наші діти відчули себе впевненими на олімпіадах найвищого рівня.

З 2004 року Валентин Миколайович був залучений Міністерством освіти для підготовки національної збірної команди школярів до участі в міжнародних олімпіадах з математики. Команда України виступала досить успішно, виборовши сім золотих, п'ять срібних і десять бронзових медалей. Його юній команді підкорилися Токіо (Японія),

Немає на землі гімну більш урочистого, ніж дитяче лепетання.
В. Гюго

Афіни (Греція), Мехіко (Мексика), Любляна (Словенія). Серед цих переможців були діти і з нашого колегіуму. Валентина Лейфуру колеги називали композитором математики. Його математичні обчислення справді ніби звучали музичними творами. Валентин Миколайович говорив: «Особисто для мене в житті важливі дві речі – складання математичних вправ і розв'язування задач». І, мабуть, є закономірним той факт, що саме у нашому колегіумі, а не в університеті, він був визнаний на рівні держави. Особисто з рук Президента України Валентин Миколайович отримав посвідчення Заслуженого учителя України.

Його вже серед нас нема. Але залишилася його математична школа, його дух, його підхід до обдарованої дитини. Він проклав дорогу нашим дітям до всесвітніх висот. Це дуже важливо для них – впевнено відчувати себе у цьому масштабі.

Вже більше 10 років по лінії Малої академії наук з колегіумом співпрацює доцент, кандидат філологічних наук, автор 203 наукових публікацій Леонід Михайлович Шкаруба. Його дослідження з зарубіжної і світової літератури викликали глибоку зацікавленість у багатьох країнах світу. Скажімо, науковці і педагоги Данії посилаються на його наукові праці, як ми посилаємося на В. Сухомлинського. Ось така неординарна особистість консультує, навчає наших дітей. Результати цієї співпраці досить вагомі. Наші МАНівці багато років були і залишаються серед кращих юних науковців України, а останні два роки вони впевнено посідають треті місця.

Леонід Михайлович переконаний, що розкриттю таланту дитини значно сприяє мистецтво. Він як творчий дизайнер і художник з різьблення по дереву запропонував співпрацю з колегіумом і в цьому напрямку. Мені ця ідея сподобалася. А незабаром у холі нового приміщення з'явилася постійно діюча виставка ікон, кожну з яких можна вважати шедевром. Я спостерігав, як до виставки ставляться діти. І був зворушений: біля ікон гуртувалися учні, причому їхня поведінка дивно змінювалася – іноді розмова переходила на шепіт, очі випромінювали захват...

Наші вихованці, можу впевнено сказати, з багатьох куточків світу, різних віросповідань: ефіопи, американці чи місцеві євреї і українці – однаково духовно глибоко сприймали побачене. Якось черговий охоронець розповів мені, що чимало учнів хрестяться перед іконами. Звичайно, класти на себе хрест – це просто релігійний ритуал. І суть не в ньому. А в тому, що, здавалося б, звичайна виставка ікон формує у дитини свій, хай і маленький, духовний світ. Так, мистецтво несе у собі духовність. І разом з Леонідом Шкарубою ми дійшли висновку, що кожна річ має бути шедевром, який покликаний відкривати двері до духовної скарбниці дитини. З'явилися нові ідеї, плани, задуми. Майстер уже виготував диво-лаву такої фантастичної краси, що мало хто наважиться сісти на неї просто так, хіба щоб сфотографуватися чи загадати здійснитися якійсь найпотаємнішій мрії.

Сьогодні біля Леоніда Михайловича вже гуртуються бажаючі навчитися мистецтву різьблення по дереву. Йому такі помічники потрібні, бо задумів має багато – їх необхідно реалізувати.

Ми невпинно розширюємо свої зв'язки. Було підписано угоди з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти, Інститутом обдарованої дитини АПН України. У колегіумі активно працює школа наукового керівника, творча лабораторія «Вчитель як дослідник», вчителі працюють над кандидатськими дисертаційними дослідженнями.

Колегіум уже багато років є колективним членом міжнародної Асоціації сухомлинівців. Ми підтримуємо дружні стосунки із Павлиською ЗОШ ім. В.О. Сухомлинського. Я особисто там досить часто буваю. А наші вчителі зав'язали не тільки творчі, а й дружні стосунки. Ми листуємося з державним

Бо пам'ятайте, що на цій планеті, відколи сотворив її пан Бог,
ще не було епохи для поетів, але були поети для епох.
Л. Костенко

меморіально-педагогічним музеєм ім. В.О. Сухомлинського у Павлиші. Щорічно проводяться педагогічні читання, присвячені Василю Сухомлинському. Але і ми вміємо зустрічати гостей, передусім, у нашому освітньо-культурному центрі.

Шлюб – це багаторічна героїчна праця батька і матері,
що піднімають на ноги своїх дітей.
Джордж Бернард Шоу

Тиснемо руки гостям

Створюючи освітньо-культурний центр, ми навіть не підозрювали, що він потрібний не тільки учням, але і вчителям. Я, наприклад, сьогодні знаю особисто і радо спілкуюся майже з усіма поетами, артистами, художниками області. Ми разом організовуємо цікаві заходи у стінах колегіуму. Свій освітньо-культурний центр ми назвали «Україна духовна». Разом з відомими поетами, артистами, діячами освіти та мистецтва учні реалізують свої творчі здібності у створенні художніх творів, фотоальбомів, виставок.

На базі колегіуму функціонує освітньо-інформаційний аналітичний центр «Україна – Європа», діяльність якого спрямована на поглиблення знань колежан стосовно європейської інтеграції, культури, мови та історії європейських народів. Щорічно на базі центру проводяться тижні європейських країн, конкурс «Євробачення» та фестиваль «Україна – європейська держава».

З метою формування в учнів національної толерантності, культури міжнаціонального спілкування у закладі відкрито Інформаційно-аналітичний та культурно-освітній центр національних товариств Миколаївської області. Учні колегіуму беруть участь у наукових та культурно-просвітницьких програмах, проектах, конференціях, круглих столах. Згадую, як уперше до нас завітав голова Ради національних товариств Миколаївської області, заслужений працівник культури Мурад Кайназаров. Для Центру національних товариств ми виділили кабінет. Справа в тому, що наш колегіум багатонаціональний. Тут навчаються лівійці й ефіопи, американці і корейці, таджики, росіяни, євреї... Традиційно щорічно у

Ніякий пророк не приймається у своїй батьківщині.
Лука (гл. 5, ст. 24)

нас проводиться Всеукраїнський фестиваль національних культур, який було започатковано ще у 1995 році. Фестиваль став доброю традицією, він дає можливість познайомитися з культурами народів, що населяють Україну, ближче дізнатися один про одного, а значить, стати ріднішими; він єднає серця і налаштовує їх на ритм гармонії і любові. Вперше, коли до нас приїхали представники практично всіх народів, я запропонував:

– Ми можемо провести нашу роботу російською, англійською, французькою, іспанською, німецькою, польською мовами. Справа у тому, що всі ці мови вивчають наші діти.

Але спілкувалися ми, звичайно, державною українською мовою. До цього додам, що у нас були випускники, які володіли шістьма мовами. Кажуть, скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина.

Делегація Євросоюзу відвідала колегіум

Юнак стає дорослим, коли він нарешті розуміє, що дорослих не існує.
Жильбер Сесборн

Перемоги та нагороди

- 2001 р. колегіум – переможець обласного конкурсу «Наші здобутки» в номінації «Кращий навчальний заклад».
- З 2005 р. є колективним членом Української асоціації імені Василя Сухомлинського.
- 2006 р. – лауреат конкурсу «100 кращих шкіл України».
- У 2008 році Почесною грамотою Міністерства культури і туризму України нагороджено колектив Народної Бузької юнацької капели «Кобзарський передзвін» колегіуму за вагомий особистий внесок у створення духовних цінностей та високу професійну майстерність.
- У 2008 та 2009 рр. – нагороджений Почесними дипломами Міністерства освіти і науки України за творчу працю по створенню моделі інноваційної школи майбутнього.
- З 2009 р. колегіум є дійсним членом Всеукраїнської асоціації Шкіл майбутнього.
- 2009 р. – колегіум удостоєний почесного звання «Лідер сучасної освіти».
- 2010 р. – «Флагман освіти і науки України». На базі закладу працюють 12 предметних кафедр і 3 експериментальні (кобзарознавства, музикування на бандурі, національного виховання).
- Вчителі закладу є лауреатами та переможцями фахових конкурсів «Вчитель року», «Нове ім'я», «Кращий класний керівник». Науково-методичний центр колегіуму посів перше місце на Всеукраїнських конкурсах «Модель наукового товариства» (2010 р.), «Сучасна модель шкільної бібліотеки» (2011 р.).
- 2011 р. – колегіум занесено до Всеукраїнської книги пошани «Україна й українці – цвіт нації, гордість країни».

Якщо вчитель поєднує в собі любов до справи і до учня,
він – досконалий учитель.
Л. Толстой

- 2011–2012 рр. – заклад здобув золоту медаль на виставці-презентації «Інноватика в освіті» в номінації «Використання ІКТ в освітньому процесі».

- 2012 р. – колегіум – переможець Всеукраїнського конкурсу сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю» 2012 р.

- 2013 р. – почесний диплом та золотий знак міжнародної іміджевої програми «Визнання року – 2012» за високий професіоналізм, вагомий внесок у соціально-економічний, науковий та культурний розвиток України, розбудову позитивного іміджу держави та сприяння розвитку міжнародного співробітництва.

Ось так коротко я спробував представити читачам себе, свою справу, своїх співпрацівників і учнів. Усі разом ми і є той колегіум, досвід якого я хочу передати своїм колегам. Взятися за перо мене змусила велика мета – щоб подібні школи майбутнього зросли у всіх куточках України. Повірте, це можна і потрібно зробити сьогодні заради щасливого завтрашнього дня нашої Батьківщини.

Якби тільки батьки могли собі уявити, як вони набридають своїм дітям!
Джордж Бернард Шоу

Виступ на щорічній підсумковій науково-практичній конференції з проблемного питання школи

Розділ 6

Інноваційна культура – у серці директора

Інноваційна культура – складова інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої, загальнокультурної і соціально-психологічної підготовки особистості та суспільства в цілому до сприйняття і творчого втілення в життя ідеї розвитку економіки країни на інноваційних засадах.

ЗАКОН УКРАЇНИ
«Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (ст. 2)
м. Київ, 16 січня 2003 року № 433-IV

Єдина справжня розкіш – це розкіш людського спілкування.
А. де Сент-Екзюпері

Інноваційна культура – у серці директора

Сьогодні без слова «інновації», яке увірвалося в освітянське середовище не так давно, не відбувається жодної доповіді, виступу, педагогічної наради, статті у педагогічній газеті чи журналі. Створюється враження, що без нього сьогодні і на люди вийти соромно. І цим ми вихолощуємо глибинний первинний зміст цього слова. Якщо говорити простою мовою, то інновації – це науковий і творчий підхід до справи. А про такий підхід, на мій погляд, мають право говорити не всі освітяни, особливо керівники навчальних закладів. Придбати комп'ютер – не значить впровадити інноваційні технології, бо до того комп'ютера потрібно мати інноваційну програму, а ще й інноваційно мислячого педагога. Знаєте, наші предки сотні років тому говорили так: до булави треба голови.

Сьогодні я хочу поговорити про інноваційну культуру. Просто настав той час, коли без інноваційної культури ми не спроможні рухатися вперед у навчанні і вихованні дітей у ногу з сучасністю. Мабуть, кожен погодиться, що серед факторів інноваційного розвитку необхідно враховувати не тільки наявність наукового доробку і матеріальних та фінансових ресурсів, а й рівень відповідної культури. Я переконаний, що інноваційна культура, передусім, знаходиться у серці директора, у його душі, розумі, у його вчинках і поведінці і, якщо хочете, навіть у його краватці. За прогресивними справами директора теж можна бачити інноваційну культуру. Життя демонструє нам десятки прикладів, коли за однакових умов матеріального і фінансового забезпечення в одному закладі швидко запроваджуються нові технології, а в іншому, де колектив не готовий до таких інновацій, це відбувається важко чи не відбувається взагалі.

Нещодавно знайомий директор сільської школи прийшов до мене з проханням. До них мали приїхати нащадки німців-колоністів, які проживали у цьому селі.

– Виручіть своїм ансамблем бандуристів, – просив гість. – Уявляєте, як ми здивуємо іноземців?

З ансамблем вирішив поїхати і я. Цікаво, як і чим живе сьогоднішнє село. І ось ми у сільській школі. Після наших хоромів та школа здавалася і мені, і нашим дітям не досить естетичною. У ній панували якась стандартність, сірість, буденність. Усе це разом, та ще й холодні класи, створювало гнітючий настрій.

Той настрій погіршився у сільському клубі, де відбувалися урочистості. Там навіть шапки зняти не можна – холодно. Діти пішли на сцену готуватися до концерту. Я теж пішов за ними. За лаштунками, де юні артисти мали переодягатися, я побачив обвалену стелю, знятий, мабуть, вітром, шифер і синє зимове небо.

Про які інновації може йти мова, якщо і директор школи, і сільський голова живуть, образно кажучи, у дев'ятнадцятому столітті.

Безперечно, що відповідальність за забезпечення мотивації інноваторів-освітян лежить на керівництві, а саме – на директорі школи та його заступниках. Сьогодні ефективність інноваційної діяльності залежить не тільки від її організації, інтелектуального й

Не біда з'явитися на світ у качиному гнізді,
якщо ти вилупився із лебединого яйця!
Х.К. Андерсен

інформаційного потенціалу школи, а й значною мірою від стилю керівництва. Я переконаний, що керівнику в інноваційній сфері необхідно розуміти психологію творчого колективу освітян та учнів, бути рішучим, щоб залежно від ситуації приймати рішення і підтримувати або відхиляти пропозиції з різних аспектів інноваційного процесу, якщо це потрібно для виправлення певної ситуації.

Я переконаний, що сутність інноваційної культури, в першу чергу – в націленості на результат, свободі висловлювання думок та ідей, свободі творчості. Хіба все це не повинно йти від серця і розуму директора?

Саме він, директор, має подбати про створення розвивального середовища для забезпечення інноваційної культури освітнього закладу. Нам це вдалося зробити. І тепер адміністрація колегіуму дбає про те, щоб створене у закладі культурно-освітнє розвивальне середовище надавало можливість і вчителю, і учню постійно розвиватися і творчо зростати, щоб воно було духовним, інноваційним і мобільним. Сучасний учитель – це сплав золота мудрості, любові до дитини і самовідданості у праці. Дійсно, коли це відчуває вчитель, то це дзвінко бринить і в дитячих душах.

Колектив колегіуму на зустрічі з міністром Д. Табачником (колегіум, 2011 р.)

Саме за педагогом проглядається майбутня школа і майбутнє суспільство. Педагогів закладу легко виділити з-поміж інших: вони «горять» любов'ю до дітей, до обраної професії, врешті-решт, до свого колегіуму. Це скарб найкращий кожного народу, це ключ золотий, що розмикає пута невідомості, шлях до волі, до науки, до світла, до майбуття. Так висловилася свого часу Софія Русова.

Результати тієї роботи видно по її плодах, по її кінцевому результату. Не буду повторюватися щодо наших призерів Всесвітніх олімпіад, стипендіатів Президента України. А ось кілька прикладів з життя наших випускників варто тут навести, бо це і є той кінцевий результат, до якого прагне наш учитель.

Так ось, більшість випускників, переможців Міжнародного і Всеукраїнського рівня, знайшли себе у науці. Учень колегіуму Микола Рибак здобув срібні медалі з математики у складі збірної України на міжнародних олімпіадах в США та Шотландії. Нині Микола Рибак – аспірант Київського Національного університету ім. Т.Г. Шевченка, який закінчив із відзнакою. Михайла Виборного як талановитого хіміка запросили на навчання до Франції, де він закінчив магістратуру. А сьогодні як молодий вчений навчається в аспірантурі м. Берн (Швейцарія).

У колегіумі намагаються не тільки дати учневі ґрунтовні, високі знання (до речі, сто відсотків випускників щорічно вступають до найкращих вузів України), а й прищепити любов до рідної землі, отчого краю, материнської мови, до Вітчизни – України. Ось чому п'ять років тому в колегіумі була створена й успішно діє шкільна учнівська козацька паланка «СІЧ» («Слава і Честь»).

Багатоаспектна діяльність колективу колегіуму поринає і в сферу духовну – виховання в учнів постійного бажання до культурного збагачення та морального вдосконалення, до пісні й танцю, до живопису і поезії, до музики. На високому професійному рівні

Якщо ви хочете навчити своїх дітей красти,
змушуйте їх якомога довше випрошувати усе, що ви їм даєте.
Генрі Уїлер Шоу

в закладі поставлено художньо-естетичне виховання.

Вдумайтесь: 560 школярів після занять щоденно зайняті в танцювальних та вокальних ансамблях, музичних та фольклорних колективах, і всі вони об'єднані у шкільну дитячу філармонію. Жоден культурно-мистецький захід обласного центру не відбувається без участі юних талантів – вихованців колегіуму, а традиційне театралізоване свято «Таланти твої, колегіум» з кожним роком засвідчує всезростаючу майстерність та професіоналізм вокалістів, танцюристів, хорових колективів. Учителі, до слова, теж мають свій хоровий колектив, який визнано найкращим серед колективів шкіл Миколаєва.

Велику увагу в закладі приділяють пропаганді здорового способу життя. Мета чітка і конкретна: збереження і зміцнення здоров'я, виховання свідомого та дбайливого ставлення до власного здоров'я і, як головної умови, якомога повнішої реалізації творчого і фізичного потенціалу особистості. Ось чому в колегіумі працюють різні спортивні секції, а чимала кількість учнів є призерами та переможцями численних спортивних змагань, конкурсів. Серед учнів колегіуму кандидати і майстри спорту, призери Всеукраїнської та Європейської першості з легкої атлетики, шахів, а команда бадмінтоністів – найкраща в Україні. Як каже народна мудрість: «Здоров'я переважає всі інші блага життя».

Іноді думаю: які чудові у нас діти! Що не кожен – талант. І розумію, що той талант був розкритий нашими педагогами. Вони, як ті золотошукачі, вимивали його з піску дитячих душ у лотках духовно-інтелектуального середовища колегіуму, інноваційних технологій, що застосовували у роботі з дітьми. Нашим учням поталанило, бо розкрити у юні роки свій талант – це щастя. Адже не секрет, що більшість геніїв пройшли повз школу або не були помічені під час навчання. Згадаймо геніальних людей, які у шкільні роки були визнані як нездібні або їхній талант був непомічений. Бенджамін Франклін, Джером К. Джером, Марк Твен – пішли зі школи працювати у 14 років, Вільям Шекспір і Альфонс Доде – у 15; не отримали шкільної освіти Авраам Лінкольн, Чарльз Діккенс, Генрі Форд, а Едісон ходив до школи всього три місяці, бо його вважали «безмозким» і намагалися спекатися його. Едісон прожив 84 роки без атестата зрілості і запатентував 1093 винаходи. Безпросвітними двієчниками у школі були П. Кюрі, С. Морзе, Л. Пастер, В. Скотт, О. Бальзак, Ч. Дарвін.

Ось і бачимо, що обдарованих та здібних учнів необхідно шукати не тільки серед відмінників та виражених зірок навчання, потрібно дивитись на дитину цілісно, а не через призму свого предмету. Тобто маємо індивідуально підходити до кожної дитини. А це потребує модернізації в роботі з обдарованими учнями. Сучасний психолог та філософ Шеренгі обґрунтував цікаве твердження: сумарний обсяг інформації з предмета, яким володіють учні конкретного класу, перевищує обсяг інформації вчителя. Таким чином, ми бачимо, що при підготовці дітей до олімпіад необхідно використовувати зв'язки «учень – учень», «учень – батьки», а не тільки «учень – вчитель». Не може бути так, що батьки виховують в одному напрямку, а педагоги в іншому. А таке трапляється, на жаль, досить часто. І діти, як би нам не було прикро, вибирають шлях батьків. Як у тій притчі, коли батько вийшов з дому і сказав сину:

– Я повернуся через годину.

Але минула година, друга, а він не повертався. Син вирішив його знайти.

А тим часом батько сидів у барі, кружляв з друзями вино, курив цигарки, розповідав сороміцькі анекдоти... Раптом відкрилися двері і у бар увійшов син.

– Як ти мене знайшов? – здивувався батько.

– А я, тату, пішов твоєю дорогою, по твоїх слідах.

Немає людей суто біленьких або зовсім чорненьких;
люди всі пістряві.
Максим Горький

Для того, щоб батькова дорога не вела у бар, а пролягала до школи, до бібліотеки, спортивного майданчика, потрібно і нам прокладати стежину до батьківського дому, до сім'ї дитини.

Я переконався, що відбір та діагностику обдарованих учнів слід починати з системи роботи з батьками та педагогами. Ми розробили систему постійно діючих психолого-педагогічних семінарів, авторських спецкурсів, педагогічних майстерень для учнів та батьків щодо визначення здібностей, талантів та дарувань у дитині. На цих семінарах педагоги отримують інструкції по роботі з індивідуальною картою-спостереженням за учнем, ознайомлюються з характерними рисами обдарованих дітей, категоріями та видами обдарованості. У колегіумі розроблені програми гуртків, спецкурсів по роботі з обдарованими учнями. Психологічна служба колегіуму, у рамках існуючої цільової програми «Обдарованість», проводить розгорнуте тестування актуальної та перспективної обдарованості учнів (за методикою Хана і Кафа «Етапи виявлення обдарованості»), відслідковує зміну системи показників розумових та творчих здібностей учнів під час навчання у колегіумі, аналізує їх та надає певні рекомендації всім учасникам навчально-виховного процесу. З 2011 року психологічна служба колегіуму велику увагу приділяє теорії множинного інтелекту, запропонованої Г. Гарнером.

Технології пошуку, розвитку та реалізації обдарованих дітей увійшли у шкільну цільову програму «Обдарованість», яка складається з трьох підпрограм: «Здоров'я», «Духовність», «Творчість». Так через комплексну програму «Школа сприяння здоров'ю» реалізується валеологічна освіта, медико-санітарне просвітництво вчителів, батьків, учнів, активні форми розвитку, збереження та зміцнення вихованцями власного здоров'я. Про це я ще буду говорити докладніше.

Девізом підпрограми «Духовність» є: «Від вихованості розуму – до вихованості душі». Обдарована дитина – це не тільки потенційний висококласний спеціаліст, а й професійний лідер, від освіченості, моралі, культури якого залежатиме майбутнє людей, держави. А ще ця людина має носити у своїх генах національну самосвідомість, патріотизм і любов до батьківщини. Корені такого виховання, на мою думку, лежать у родючому грунті народної і козацької педагогіки. І, звичайно, ми звернулися до цих коренів. Для всіх категорій дітей і юнацтва, хлопців і дівчат, взірцем став Кодекс лицарської честі і звитяги козацького побратимства. У рамках підпрограми створена держава «Юна Січ», практикується проведення змагань із різних видів спорту, масових військово-спортивних ігор, зокрема для козачат – «Козацькі забави», «Січові діти», «Джури козацькі». У колегіумі відкрита і функціонує школа «Кобзарська наука». За допомогою програми школи забезпечується гармонійний розвиток обдарованих і здібних учнів.

Створення школи «Кобзарська наука» на базі колегіуму як складової базового стандарту освітньої галузі «Художня культура» надає можливість зберегти один із найцінніших здобутків української культури в царині світової культури і є дієвим художньо-творчим засобом розвитку учнів чоловічої статі як особистості.

Це зовсім не другорядне питання, як може здаватися на перший погляд. Поза всяким сумнівом, математика є царицею наук. Ця теза незаперечна. І це серцевина роботи колегіуму з математичним напрямком. Але, погодьтесь, виховати «чистого» математика – це обділити дитину іншими знаннями, а головне, обмежити її духовний світ. Бо математик, фізик чи хімік обов'язково має бути гармонійно розвиненою людиною, зрости особистістю.

Одним із завдань Всеукраїнського експерименту «Формування національної

Лагідністю завжди досягнемо більшого, ніж грубою силою.
Езоп

Народна Бузька юнацька капела бандуристів «Кобзарський передзвін» (Миколаїв, 2000 р.)

самосвідомості учнів засобами кобзарського мистецтва», який проводився на базі колегіуму і, мабуть, єдиний в Україні, було відстежити зв'язок між музикуванням і розвитком інтелектуальної та розумової сфер. Створення школи «Кобзарська наука» цілком можна вважати інноваційною технологією роботи з обдарованими учнями.

Підпрограма «Творчість» визначає систему виявлення обдарованих дітей та формування банку даних, заходи щодо створення передумов для внутрішнього розвитку особистості, стимулювання творчого мислення, підвищення мотиваційної спрямованості на одержання нових знань та готовності до реалізації творчого потенціалу.

Особистісно зорієнтована технологія у роботі з обдарованими та здібними учнями лежить не тільки в системі пошуку та відбору, а й перш за все у системі підготовки здібних і обдарованих дітей, яка здійснюється через: факультативи та курси за вибором, регіональні предметні олімпіади, дистанційні олімпіади, шкільні предметні олімпіади, Всеукраїнські та Всесвітні предметні олімпіади, тижні, декади, запрошення до колегіуму призерів обласних предметних олімпіад, рейтинг учнів колегіуму, художні виставки робіт учнів, клуб інтелектуальних ігор, роботу з інформаційним банком даних «Обдарованість» у мережі Інтернет, психолого-педагогічне тестування та моніторинг тощо.

Але які б найсучасніші, найсуперові програми ми не запроваджували, без конкретної роботи з кожною дитиною успіху не буде. Тому на базі колегіуму розроблена та впроваджується технологія індивідуального підходу до дитини. Майже для кожного учня створені умови для індивідуальної дослідницької роботи. Для підготовки переможців олімпіад та конкурсу-захисту МАН складаються індивідуальні програми

Багатства і почесті непевні і короткочасні.
Латинське прислів'я

роботи, створюється необхідна матеріальна база, запрошуються фахівці з ВНЗ України.

Технологія індивідуального підходу до дитини проходить і через організацію навчальної роботи.

Викладання профільних предметів ведеться згідно з концепціями, затвердженими науково-методичною радою, з орієнтацією на вищі навчальні заклади регіону та України.

Я вже згадував, що у колегіумі вивчається шість іноземних мов. Англійська – з першого класу, з п'ятого класу – друга мова: французька, іспанська, німецька, російська, польська. За бажанням учні мають можливість вивчати третю іноземну мову.

Учням надається можливість бути слухачами різних спецкурсів, факультативів, які проводять досвідчені вчителі та викладачі вищої школи.

Безперечно, однією з найважливіших технологій у роботі з обдарованими учнями є індивідуальна і пошуково-дослідницька діяльність. У колегіумі її організовано так, що співпраця, співтворчість учителя та учня сприяють опануванню всіма складовими культури: знаннями, досвідом діяльності та людських взаємин. Співпраця та співтворчість поєднуються з індивідуальною творчістю на основі суспільно-розподільчої діяльності.

Як свідчить досвід учнів нашого закладу, які посіли призові місця на Всесвітніх олімпіадах, ефективність дослідницької діяльності залежить, передусім, від умінь та навичок в організації науково-дослідницької роботи, тобто володіння культурою наукової роботи (вміння визначити мету, усвідомити потребу, виявити зацікавленість, організувати самостійне вивчення конкретної теми, бачити перспективи подальшого дослідження не лише в школі, а й у ВНЗ, аспірантурі, а також уміння науково організувати свою роботу) З цією метою всі учні 10-х класів колегіуму пишуть курсові роботи.

Необхідно зазначити, що важливо передати учням захоплення дослідницькою роботою, допомогти їм усвідомити, що вона є не сухою переробкою матеріалу, а живим організмом; висновок може бути несподіваним, а гіпотеза помилковою, але негативний результат – це теж результат.

Якось на педагогічній раді ми проаналізували нашу роботу з обдарованими дітьми і зробили висновок, що вона потребує значного удосконалення. Судіть самі. У Малій академії наук проводяться різноманітні конкурси, змагання, але більшість із них охоплює учнів 9–11 класів. А поза цієї роботи опинилися початкова та середня ланки школи. Цих дітей теж потрібно готувати до серйозної наукової роботи та подальшого навчання у МАН. Я подумав: а чому б нам не створити свою дитячу академію у стінах колегіуму? Звичайно, це додаткове навантаження на учителів. І не мале. Але ідею схвалили, гарненько над нею попрацювали – і у початковій школі було створено «Шкільну дитячу академію», у середній (5–7 класи) – «Товариство юних науковців «Універсум», у старшій – Наукове товариство учнів колегіуму.

Так, основною метою роботи Товариства малят-науковців є формування у дітей 11–13 років потреби в розумовій діяльності, інтелектуальній та творчій активності (підготовка дітей до НТК та МАН). У рамках роботи товариства відбувається діагностика та формування неохідних інтелектуальних та розумових здібностей учнів, розвиток уваги, пам'яті, понятійного мислення; формування необхідних умінь та навичок роботи над науковим дослідженням: робота у бібліотеці, архіві, складання плану, повідомлення, реферату тощо.

Для учнів 8–11 класів створено Наукове товариство учнів колегіуму. Членами НТУК щороку стають близько 150 дітей. За 15 років діяльності через нього пройшло близько 2000 учнів. Важливим напрямком роботи НТУК

Цікаво: з кожним поколінням діти все гірші, а батьки все кращі; звідси випливає, що з усе більш поганих дітей виростають усе більш гарні батьки.
Вячеслав Брудзинський

є співпраця з територіальним відділенням МАН. За 10 років такої співпраці через секції МАН пройшло близько 800 учнів колегіуму, з них близько 200 отримали диплом І, ІІ, ІІІ ступенів. Дипломантами Всеукраїнської МАН стали близько 50 учнів.

Кількість переможців ІІ та ІІІ етапу Всеукраїнських предметних олімпіад є стабільною вже багато років: так, у 2012/13 навчальному році 147 учнів стали призерами ІІ етапу, 70 учнів представляють колегіум на третьому етапі. Ну, як вам такі результати? Справді, вони вражаючі. Але це для стороннього ока. А ми розуміємо, що попереду ще, як кажуть, непочатий край роботи. Відкриваються нові перспективи, учителі вдосконалюють свій фах, шукають і знаходять нові форми і методи розкриття здібностей дітей.

Пам'ятаєте, наш заклад називають математично-музичним колегіумом. Це не випадково. Учні беруть активну участь у культурних акціях, програмах, конкурсах. Так, Євген Каратай став лауреатом першої премії авторського конкурсу В. Гришка «В пошуках перлин», В'ячеслав Куйбар у цьому заході виграв приз глядацьких симпатій. Колектив школи «Кобзарська наука» – постійний лауреат Всеукраїнських молодіжних та козацьких фестивалів: «Перлини сезону», «Вересаєве свято» та інших. Вокалісти школи «Кобзарська наука» є переможцями Всеукраїнських та міжнародних конкурсів.

Без перебільшення можна сказати, що на сьогоднішній день у колегіумі створена унікальна система роботи зі здібними та обдарованими дітьми і однією з основних частин цієї програми є впровадження інноваційних технологій у роботу з обдарованими учнями.

А тепер давайте поміркуємо разом. Хто працює над реалізацією всіх цих програм? Хто пропускає їх через себе? Звичайно, учитель. Щоб це робити, теж потрібно мати інноваційно-розвивальне середовище. І таке середовище ми створюємо для педагогічного колективу.

Можливо, не кожному читачеві буде цікаво ознайомитися з професійними розробками, які я подаю нижче, але сподіваюся, що по-справжньому інноваційно мислячий керівник знайде тут ті золоті крупинки, які успішно використає у своїй роботі. Хіба не з цією метою ми зустрілися на сторінках цієї книги? Отже, давайте попрацюємо з олівцем у руках.

Одним зі шляхів створення інноваційного середовища для вчителів є їх участь в експериментальній та проектній діяльності. Головне – це отримати результат для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Педагогічний колектив будує свою діяльність на впровадженні таких інноваційних та традиційних, але ефективних, технологій:

- технологія особистісно орієнтованого уроку;
- технологія навчання як дослідження;
- інтегральна педагогічна технологія;
- технологія формування творчої особистості;
- технологія розвивального навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології навчання;
- проектна технологія;
- педагогічна технологія критичного мислення.

Пропоную вашій увазі таблицю, в якій я намагаюсь коротко прокоментувати конкретні результати інноваційної та експериментальної діяльності педагогічного колективу колегіуму:

...Від людини залишаються тільки лиш діла її.
Максим Горький

Назва експерименту	Термін	Результат
Формування національної самосвідомості учнів на традиціях кобзарського мистецтва	2005–2010 р.	Створення школи «Кобзарська наука»; введення предмету «Український хороспів» (розроблено програму), курсу «Музикування на бандурі». Педагогічний колектив отримав навички ведення експериментальної та дослідницької роботи. Формування національної самосвідомості всіх учасників НВП.
Формування інтелектуальної культури мислення (впровадження курсу «Логіка»)	2006–2010 р.	Введення у НВП курсу «Логіка» (1–4 класи), використання матеріалів цього курсу на інших предметах. Цілеспрямований розвиток в учнів початкової школи логічного мислення, формування на досить високому рівні таких процесів, як узагальнення та абстрагування. Успішне оволодіння цим курсом допомагає дитині творчо опанувати всі без винятку навчальні предмети.
Створення моделі художньо-естетичного виховання (впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво»)	2005–2010 р.	Впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» (1–8 класи), курсу «Художня культура» (9–11 класи). Впровадження нових навчально-методичних комплексів дозволило створити відповідні культурно-творчі умови для втілення інноваційних ідей інтегративної освіти; сприяло формуванню в учнів цілісного художнього світогляду, розвитку образно-асоціативного мислення, почуттєво-емоційної сфери, творчих здібностей, базових освітніх компетентностей.

Чесна дитина любить не тата й маму, а трубочку з кремом.
Дон-Амінадо

Використання пакетбуків у навчальному процесі	2010–2011 р.	Впровадження нових інформаційних засобів у навчальний процес, формування у колежан інформаційної культури.
Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи	2011–2015 р.	Очікувані результати: раннє виявлення і розвиток здібних та обдарованих учнів; – створення для них розвивального середовища. Критерії результативності експерименту: 1. Розвиток математичних здібностей молодшого школяра, який веде до: – здатності дитини утворити в математичному матеріалі узагальнені гнучкі й обернені асоціації та їх системи; – здатності до формалізації математичного матеріалу, відокремлення форми від змісту; – абстрагування від реальних ситуацій і їх кількісних відношень та просторових форм; – здатності до узагальнення матеріалу; – здатності до оперування числовою і знаковою символікою; – здатності до логічних міркувань, пов'язаних з потребою доводити, робити висновки; – здатності до скорочення процесу міркувань; – здатності до переходу від прямого до оберненого ходу думки; – гнучкості мислення незалежно від впливу шаблонів; – розвитку особливого виду пам'яті – пам'яті, спрямованої на узагальнення, – творення логічних схем, виховує здатність до просторових уявлень.
Медіаосвіта	2011–2015 р.	Сформованість у учнів медіакультури та медіаімунітету. Створення якісної медіапродукції учнями та вчителями.
Викладання базових предметів у 7 класі з використанням інтерактивної дошки	2012 р.	Впровадження нових інформаційних засобів у навчальний процес, формування у колежан інформаційної культури. Формування у вчителів навичок користування інтерактивною дошкою. Створення якісної медіапродукції учнями та вчителями.

Кожна людина народжується для якогось діла.
Е. Гемінгвей

Назва інноваційного освітнього проекту	Термін	Результат
Особистість Людини Культури в освітньому середовищі (Культуротворчість)	2008–2009 р.	Внесення коректив у загальні моделі учня та вчителя колегіуму. Розробка ціннісно-орієнтовної моделі колегіанта. Формування у колежан ціннісного імунітету.
Культуротворчий освітній проект «Суб'єкт-суб'єктні відносини: Вчитель – батьки, учень – батьки. Проблеми, шляхи їх подолання»	2008–2009 р.	Визначити інноваційні шляхи побудови суб'єкт суб'єктних відносин вчитель – батьки, учень – батьки через призму культуротворчості.
Культуротворчий освітній проект «Суб'єкт-суб'єктні відносини вчитель – учень через призму культурологічного підходу	2008–2009 р.	Вирішення проблем, існуючих у взаємодії між учнем та батьками, вчителем та батьками через призму культуротворчості.
Обдарований учень – подарунок чи проблема для вчителя? Нові шляхи порозуміння	2008 р.	Створення практичних рекомендацій для вчителів щодо сучасних шляхів порозуміння з обдарованими учнями.
Освітній проект «Форми і методи формування в учнів компетенцій, необхідних для моделювання власного проектно-життєвого простору»	2010 р.	Створення освітньо-культурного середовища для формування в учнів компетенцій, необхідних для моделювання власного проектно-життєвого простору.

Люблять батьківщину не за те, що вона велика, а за те, що своя.
Сенека

Освітній проект «Організація роботи вчителя з обдарованими учнями»	2010 р.	– розроблено порадник для вчителів колегіуму щодо розвитку творчих здібностей обдарованих учнів; – введено у систему роботи колегіуму такі форми і методи роботи з обдарованими учнями, як: • прискорене навчання; • дистанційне навчання; • збагачене навчання; – удосконалено диференційоване навчання у школі;
Освітній проект «Організація роботи з обдарованими учнями на уроці»	2010 р.	– внесено корективи до системи роботи зі здібними і обдарованими учнями на уроці; – практично розглянута трансформація задатків у здібності;
Освітній проект «Батьки у системі виявлення та розвитку обдарованих учнів»	2010 р.	– розроблено на основі діагностики учнів та батьків систему роботи з батьками здібних та обдарованих учнів (діагностичну, лекційно-семінарську, тренінгову, індивідуальну); – випущені рекомендації по роботі з обдарованими учнями;
Освітній проект «Роль кафедри у системі виявлення та розвитку обдарованих учнів»	2010 р.	– розроблені рекомендації для завідуючих кафедрами щодо системи роботи кафедри з обдарованими учнями;
Освітній проект «Проектування моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (1–4 класів)»	2011 р.	– розроблено проект моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (1–4 кл.); – випущені методичні матеріали «Урок як цілісний творчий процес» із практичними додатками (розробки уроків);
Проект проблемної групи «Удосконалення уроку як засіб розвитку творчої особистості вчителя»	2011 р.	– розроблено показники педагогічної мобільності вчителя; – узагальнено матеріал щодо впровадження вчителями колегіуму традиційних та інноваційних педагогічних технологій;

Лиш праця світ таким, як є, створила.
Лиш в праці варто і для праці жить.
І. Франко

Проект проблемної групи «Удосконалення уроку як засіб розвитку творчої особистості учня»: – використання цифрових технологій на уроках хімії; – інтерактивні методи навчання на уроках української мови	2011 р.	– розробка тем з хімії для дистанційного навчання; – розробка тем з української мови (синтаксис) із застосуванням інтерактивних методів навчання;
Освітній проект «Проектування моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (5–8 класів)»	2011 р.	– розроблено проект моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (5–8 кл.); – випущені методичні матеріали: «Оволодіння основами інформаційно-комунікаційних технологій», «Розвиваємо. Навчаємо. Виховуємо», «Проектування моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (5–8 кл.)», «Розвивальне середовище виховного простору 5–8 кл.»;
Освітній проект «Проектування моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (9–11 класів)»	2011 р.	– розроблено проект моделі розвивального середовища для здібних та обдарованих учнів (9–11 кл.);
Інноваційний проект «Застосування теорії множинного інтелекту Гарнера у системі роботи ММК»	2011–2015 рр.	– перекладені праці з теми проекту з англійської мови; – психологи адаптують їх до колегіуму. Науковий супровід та консультування науковцями Академії педагогічних наук України та Інституту обдарованої дитини.

Мила нам добра звістка про наш край:
вітчизни і дим для нас солодкий і приємний.

Г. Державін

А тепер настав час ще глибше пірнути у наші дослідження. Поговоримо про роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у формуванні інноваційної культури. Без цього підняти школу на сучасний рівень просто неможливо. Сьогодні у засобах масової інформації можна зустріти таку крилату фразу: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». А хіба такою ж мірою це не стосується школи? Всі зазначені вище інновації не можливі без впровадження ІКТ в освітній процес. Це факт. Сучасний рівень розвитку ІКТ значно розширює можливості доступу до інформації учителів та учнів, створює середовище, метою якого є підготовка майбутнього покоління до життя в інформаційному суспільстві.

Соціальна ефективність реалізації впровадження ІКТ в освітній простір колегіуму полягає в забезпеченні рівного доступу до отримання та використання інформації вчителями, учнями та їх батьками, створенні умов для дистанційної освіти всіх учасників навчально-виховного процесу.

Використання цих технологій дає можливість підтримувати функціонування єдиного інформаційного освітнього середовища для учнів, учителів, батьків; забезпечує їх доступом до мережі Інтернет з використанням сучасних технологій; підтримує створений у закладі парк комп'ютерної та мультимедійної техніки на рівні чинних вимог; значно знижує показник кількості учнів на один комп'ютер та забезпечує функціонування і розвиток автоматизованих робочих місць різних категорій працівників для підтримки управлінської діяльності.

Зверніть увагу на ці цифри. У колегіумі 55 навчальних кабінетів, і 50 з них забезпечені навчальними мультимедійними комплексами.

Функціонують 6 кабінетів інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій, конференц-зал, друкарня, працює шкільне телебачення.

Ми подбали і про часткову автоматизацію управлінських процесів, методичної роботи та бібліотечної справи: створені автоматизовані робочі місця (директора, секретаря, заступників директора, бібліотекаря). Причому на високому сучасному рівні.

Важливими напрямами в інформатизації освітньої системи колегіуму є забезпечення спеціальними комп'ютерними програмами для часткової автоматизації управлінських процесів, навчання адміністрації, вчителів, бібліотекарів навичкам практичного їх використання, ефективне використання шкільного комп'ютерного парку.

У цьому процесі не варто, як кажуть, варитися у власному соку. Потрібно активно виходити на вищий рівень, не боятися конкурсів, впровадження нових технологій, наполегливо вчитися в інших. Відомо ж, що один у полі не воїн. Ось чому з 2011 року колегіум бере участь у Всеукраїнському експерименті «Медіакультура особистості», головною метою якого є всебічна підготовка дітей до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у них медіа-обізнаності, медіа-грамотності і медіа-компетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей. Про це хотілося б поговорити конкретніше. А розпочну з такого прикладу.

Запитую в учня 8-го класу:

– У тебе є вдома власна бібліотека?

– Нема, – відповідає він. І тут же перепитує: – А навіщо вона? Я через Інтернет можу відкрити будь-яку книгу і її прочитати.

– А яку останню книгу ти прочитав в Інтернеті?

Він ніяковіючи відповів:

– Поки що не мав на це часу.

Ось тобі і медіа-культура особистості.

Ця проблема визнана і психологами, і педагогами, і соціумом в цілому. І фахівці і не фахівці шукають різні шляхи, щоб сформувати медіа-імунітет і медіа-культуру, позбавити молодь від медіа-залежності (наприклад, від цілодобового

Праця пом'якшує горе.

Цицерон

«сидіння» в соціальних мережах). У деяких школах введено курс «Медіа-освіта», який, на жаль, ведуть не завжди підготовлені фахівці, саме тому вони виглядають не переконливими в очах сучасних підлітків, які вміють створювати найсучаснішу медіа-продукцію та іноді знають набагато більше про сучасний інформаційний простір, ніж учителі.

Все зазначене вище і спонукає шукати шляхи захисту юних українців від медіа-агресії, медіа-залежності, а це можливо лише тоді, коли їм запропонують альтернативу – якісний сучасний медіа-простір, і не обов'язково на рівні держави, можна це зробити на базі навчального закладу, в якому діти та підлітки проводять значну долю свого часу. Все зазначене вище і зумовлює актуальність обраного нами експерименту.

Об'єктом дослідження визначили вплив сучасного медіа-простору на пересічного українського підлітка.

Щоб знайти шляхи формування медіа-культури особистості, дослідити та розробити ефективні засоби формування медіа-культури та медіа-імунітету сучасного підлітка, на базі навчального закладу створюється розвивальний медіа-простір.

Такі дослідження – це не примха, а необхідність сьогодення.

Давайте разом розглянемо переваги та недоліки сучасного медіа-простору. Що приносять мас-медіа в наші міжособистісні стосунки? Що саме змінюється в нашій комунікації, коли вона опосередковується комп'ютером? Як захистити себе від агресивного впливу медіа-середовища, навчити ставити фільтри інформаційному сміттю, протистояти медійним маніпуляціям?

З одного боку, дослідження, проведені серйозними зарубіжними соціологами, не виявляють суттєвої різниці між активними медіа-споживачами та тими, хто відносно менше занурюється в сучасний медіа-простір. Соціальна та політична діяльність перших загалом не знижується, так само як не порушуються їхні взаємини в сім'ї. Проте також спостерігається падіння інтенсивності реальних відносин та втрата зв'язку з навколишнім світом. Отже, існує певний критичний «поріг» у користуванні мережею та медіа загалом. Технологічні, в тому числі й інформаційно комунікаційні, мережі були створені, насамперед, для задоволення потреб суспільства і людей, які у міру освоєння цих мереж мають віднаходити дедалі нові можливості для власного всебічного розвитку.

Щодо позитивних сторін: ми можемо знайти будь-яку інформацію в мережі Інтернет, газетних виданнях, прослухати у радіопрограмах та навіть візуально спостерігати за подіями в реальному часі по телебаченню або вже згаданому Інтернеті. Та чи буде ця інформація достовірною? Соціологічне опитування учнів 8–11 класів ММК (321 учень) показали, що над цим замислюється лише 52% респондентів, а більшість школярів задоволені тим, що знайшли в мережі, і не піддають інформацію критичному аналізу, формально підходять до справи.

Ми провели анкетування тих самих респондентів і виявили, що 95 відсотків опитаних учнів колегіуму зареєстровані хоча б в одній соціальній мережі, 54% – у двох, 20% – у трьох та більше. Лише 15% учнів-респондентів усвідомлюють свою залежність від цих мереж, хоча всі підходять під опис такого симптому: користувач може годинами «сидіти» в мережі, навіть якщо заздалегідь планувалося лише відправити одне-два повідомлення. Психологи вважають залежність від медіапростору не тільки негативною, а й небезпечною. Слід додати, що в Інтернеті здійснюються вчинки, різні за характером, мотивами і подальшими наслідками. Сьогодні все частіше зустрічаються такі Інтернет-злочини, як хакінг, керлінг, крекінг, спаммінг та ін. Продовжуючи аналіз анкет, з'ясували, що 90% учнів уже постраждали, найбільш поширений злочин – спаммінг.

Той, хто не любить своєї країни, нічого любити не може.
Д. Байрон

Неможливо обминути такий вид медіа-маніпуляції, як реклама. Сьогодні вона стала справжнім методом маніпуляції смаками, вподобаннями та потребами медіа-споживачів. Реклама всюди: на вулицях, у газетах, у теле та радіо програмах. Для того, щоб знайти необхідну інформацію у мережі, користувачу доводиться переглянути безліч рекламних акцій, що може не тільки спровокувати непотрібне придбання продукції (негативний результат маніпуляції), а й «відбирає час», у результаті чого Інтернет-пошук стає довгим та непотрібним процесом. З іншого боку, реклама несе інформацію про продукцію, яка може стати в нагоді, сприяти покращенню стану людини, без рекламних роликів споживач не мав можливості дізнатися про неї; має місце і такий позитивний момент, як те, що реклама економить час на пошуки необхідних товарів, дає можливість придбати їх дешевше. Однак неможливо заперечувати той факт, що перед переглядом або прослуховуванням новин по телебаченню або радіо медіа-користувач вимушений пропустити крізь власну свідомість немало інформаційного сміття.

Отже, можна стверджувати, що сучасний медіа-простір має як безперечні переконливі плюси, так і жахливі та небезпечні мінуси. На сьогоднішній день лише людина, що має вольові якості, сформоване критичне мислення, стійку мотивацію, вміння розподіляти час, впевнено користуватися та створювати якісну медіа-продукцію, може відчувати себе відносно безпечно у сучасному медіа-просторі. Всі перелічені ознаки належать людині, яку сьогодні називають термінами «медіаосвідчена» та «медіакультурна».

Як відомо, медіакультура є сукупністю інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, елементів культури комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом у цілому. На особистісному рівні медіа-культура означає здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі.

В останні роки передачі телебачення структурувалися у відповідності з різними параметрами – віковими, соціальними, за інтересами, освітніми, професійними, що відповідало ціннісним структурам суспільства, однак останнім часом ця чітка структурованість зникає. Картина, яку створюють українські медіа сьогодні, не відображає дійсність: сучасні медіа «нав'язують» суспільству хибні стереотипи, маніпулюють медіаспоживачами, змінюючи їх потреби, схильності та навіть моральні принципи. Велика кількість насильства та негативної інформації у сучасному медіа-просторі змушує задуматися про наслідки впливу такої інформації на психіку потенційного медіа-споживача. Отже, з роками стала зростати потреба суспільства, особливо підлітків, у медіа-імунітеті як захисту від медіа-агресії.

Ми зрозуміли, що настала пора ввести у шкільний навчальний план такий предмету, як «Медіа-освіта».

Медіа-освіта передбачає методику проведення занять з використанням проблемних, евристичних, ігрових та інших продуктивних форм навчання, які розвивають індивідуальність учня, самостійність його мислення і стимулюють його творчі здібності через залучення до творчої діяльності, сприймання, інтерпретації та аналізу структури медіа-тексту, засвоєння знань про медіа-культуру. При цьому медіа-освіта, поєднуючи лекційні та практичні заняття, є своєрідним залученням учнів до процесу створення власної якісної медіа-продукції, педагог повинен занурювати аудиторію у внутрішній світ основних медіа-професій, що є можливим як в автономному варіанті, так і в процесі інтеграції у традиційні навчальні предмети. Для того, щоб бути медіа-

Соромно людині, якщо їй радять у працелюбності наслідувати мурашку, подвійно соромно, якщо вона цієї поради не дотримується.
Талмуд

грамотним, потрібно вивчати не лише те, як сконструювати той чи інший медіа-текст, але й те, як конкретний текст виражає різні політичні, ідеологічні, економічні, соціокультурні, етичні та естетичні інтереси.

У колегіумі викладач предмету залучає до роботи фахівців, що створюють власну якісну медіа-продукцію, вони навчають дітей проводити час в Інтернеті з користю для них, пропонують свої програми захисту від медіа-залежності та медіа-маніпуляцій.

Завдяки якісному проведенню курсу «Медіа-освіта» учні мають змогу створювати власну якісну медіа-продукцію: шкільне телебачення, радіо, сайт, Інтернет-блоги, газету. Ми намагаємося створити у школі альтернативу загальному медіа-світу, щоб учні отримували корисну інформацію з життя школи, класу.

Отже, виникла необхідність в організації шкільного медіа-центру. Хочу зауважити, що це не якийсь цензурний центр, а служба, яка має за мету узагальнення та розповсюдження необхідної інформації, творчих та інтелектуальних досягнень учнівського і педагогічного колективів у різних галузях: науково-дослідницькій, навчальній, фізкультурно-оздоровчій, музично-естетичній тощо. Робота у цьому напрямку триває.

Працюємо на конкретний результат

Центром єдиного освітнього інформаційного середовища колегіуму є створений шкільний сайт (http://colegium.mk.ua/), який відкриває широкі можливості для педагогів, учнів, батьків та громадськості. На сайті відкрито тематичні гілки форуму для педагогічного, учнівського або батьківського контингентів учасників.

Під час організації навчально-виховного процесу у колегіумі передбачено вирішення головної задачі шкільної бібліотеки – інформаційна підтримка освітнього та виховного процесів. Саме тому потреба бібліотеки у новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях врахована, створено сайт бібліотеки, придбана необхідна техніка, бібліотекарі пройшли курси. Для відвідувачів відкриваються можливості доступу до популярних Інтернет-ресурсів, створюється архів літературних творів, методичні новинки для керівника та його заступників, допоміжні матеріали для вчителів, учнів і психологів. Утім, про роботу бібліотечної системи будемо говорити окремо, бо то цілий інноваційний світ.

Отже, підбиваючи підсумок зазначеному вище, можна сказати, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у ММК спрямоване на отримання конкретних результатів. Це формування інформаційної культури учнів та педагогічних працівників, забезпечення їх інформаційних потреб; інтенсифікація навчання і виховання; удосконалення інформаційно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу; подальша оптимізація освітнього менеджменту на основі використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності та навчально-виховному процесі тощо.

Хто не належить вітчизні своїй, той не належить і людству.
В. Бєлінський

Хочу розповісти і про значення ІКТ в управлінні колегіумом. Адже однією з важливих якостей директора як професіонала-менеджера освіти, на мою думку, є його готовність до інноваційної діяльності. Найактуальнішими з інноваційних програм, які впроваджуються у колегіумі, сьогодні є комп'ютеризація освіти, програма впровадження ІКТ.

У колегіумі використовуються сучасні інформаційні технології управління. Створено єдиний програмний комплекс автоматизованого ведення статистичної інформації про заклад з використанням клієнт-серверних технологій для мобілізації обміну інформацією між всіма адміністративними ланками колегіуму. В закладі постійно проводиться оперативний, ситуаційний та постійний управлінський аналіз на основі інформації, отриманої в результаті функціонування єдиного програмного комплексу. Створено на основі ІКТ ефективну систему планування роботи закладу; прийняття управлінських рішень відбувається на основі аналізу роботи колегіуму з використанням інформації, отриманої в електронному вигляді.

Створена у колегіумі інформаційна система «База даних» – це автоматизована інформаційна, мережева система, яка має можливість підключення різних модулів з використанням наявної бази даних, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс може працювати на базі різних ОС (Unix, Windows).

Інформаційно-комунікаційні технології ми прагнемо максимально використовувати у науково-методичній роботі. Згадаймо, що у колегіумі працює 12 предметних та експериментальних кафедр: кафедра кобзарознавства та музикування на бандурі, кафедра національного виховання, кафедра словесності тощо. Кожна кафедра має своє власне електронне портфоліо, яке постійно поповнюється. У рамках Всеукраїнського експерименту створено творчу лабораторію «Вчитель як дослідник», функціонує школа «Кобзарська наука». Кожен вчитель досліджує власну проблемну тему, проводить майстер-класи з обраного питання, проводить уроки на запрошення. Набирає популярності дистанційне навчання, коли вчителі спілкуються з учнями по скайпу, перевіряють домашні завдання через соціальні мережі. Кожен вчитель має власне електронне портфоліо, електронні щоденники «Робота над власною проблемною темою», «Робота з обдарованими учнями», «Вчитель як дослідник», електронну папку самоосвітньої діяльності (електронні додатки).

Деякі уроки демонструються по Інтернету (за згодою вчителів), наповнюється відеотека записами зразкових та нестандартних уроків, медіатека науково-методичного центру колегіуму постійно поповнюється новими електронними презентаціями, тестовими завданнями, відеоматеріалами, які можна використовувати на уроках, електронними підручниками тощо.

У плані роботи колегіуму має місце цикл семінарів для вчителів стосовно впровадження ІКТ як в їх власний освітній простір, так і в освітній простір колегіуму. Створюються творчі, проектні та консалтингові групи, працюють творчі інноваційні лабораторії. Постійно діють курси користувачів ПК, які проводять вчителі інформатики для своїх колег.

Важливо, що кожен учитель володіє інформаційними технологіями, вдало використовує мультимедійні засоби на уроках та в позаурочній діяльності, постійно застосовує дистанційне навчання, особливо при підготовці до олімпіад, написанні учнівських робіт у МАН, при вивченні іноземних мов (французької, іспанської, польської, англійської).

У закладі створені всі умови для впровадження ІКТ: постійно оновлюються навчальні комп'ютерні комплекси, поповнюються

Уранці, коли пробуджуєшся, спитай себе: «Що я маю зробити?»
Увечері, перш ніж заснути: «Що я зробив?»
Піфагор

навчальні кабінети мультимедійними комплексами; для вчителів створені умови щодо удосконалення фахової майстерності з питання використання ІКТ.

Важливим напрямом організації навчально-виробничого процесу є запровадження дистанційного навчання та тестування учнів і педагогічних працівників. Над розробкою тестових завдань працюють учителі-методисти (їх у колегіумі 32). Для технічного супроводу введено додаткову штатну одиницю інженера-програміста.

У колегіумі практикують проведення Інтернет-уроків, конференцій, семінарів та круглих столів.

Постійно відбувається придбання та використання електронних підручників, навчальних програм з різних предметів, довідників, електронних засобів контролю знань учнів.

У соціальній мережі «Вконтакте» проводяться Інтернет голосування, конкурси. Так, перед проведенням заходу «Дві зірки» учні зняли кліпи, розмістили їх в Інтернеті, інші учні голосували, переможці брали участь у фінальному концерті (з найкращими кліпами можна ознайомитись на сайті колегіуму).

Учні та вчителі створюють власні блоги, проводять Інтернет-форуми.

Колектив колегіуму використовує можливості всеукраїнського освітнього порталу ShkolaOnline. Це допомагає створенню шкільної субкультури спілкування – ми єднаємо всіх учасників освітнього процесу в колегіумі: вчителів, учнів, батьків та випускників. На Школі Онлайн учителі діляться досвідом один з одним.

Учень і вчитель знаходять вирішення спільних проблем навчального чи виховного характеру. Батьки також є рівноправними учасниками Інтернет-порталу, де можуть більше дізнатися про свою дитину, колегіум і взагалі про освіту.

А випускники отримали особливий статус та можуть підтримувати зв'язки зі своєю школою.

Для учнів Онлайн, можна сказати, – чарівна паличка-виручалочка, адже вони через цей портал мають змогу отримати допомогу в розв'язанні домашніх завдань.

У колегіумі ведуться електронні журнали та електронні щоденники.

Вже стало системою використання мультимедійних технологій на уроках. Учні та вчителі складають презентації, проводять електронне тестування, застосовують електронні підручники. Цікавим є Всеукраїнський експеримент по впровадженню пакетбуків у НВП. Так, учні 7 класу цілий рік користувались на уроці пакетбуками, що значно полегшило процес навчання, зробило його більш сучасним та мобільним. Ми цей експеримент вирішили продовжити.

Усвідомлена любов до свого народу не поєднується з ненавистю до інших.
Д. Лихачов

Було б нерозумно не скористатися інформаційними технологіями у роботі з обдарованими дітьми. Для них надзвичайно важливо створити сприятливе освітнє середовище для всебічного розкриття та реалізації їх потенціалу, яке базується на психології успіху дитини. Тому участь в різноманітних конкурсах та олімпіадах, в яких дитина може виявити свої здібності, порівняти себе з іншими, є важливим компонентом розвитку обдарованої дитини. Таку можливість розширює використання ІКТ та, зокрема, можливості мережі Інтернет. Потужна комп'ютерна база, безлімітні високошвидкісні (швидкість 1 та 2 мгб/сек) виділені лінії зв'язку з мережею, що дозволяють здійснювати відеозв'язок, дають можливість нашим учням брати участь у різноманітних Інтернет-олімпіадах та конкурсах, застосовувати можливості ІКТ при вивченні як предметів природничого циклу, так і гуманітарних, зокрема іноземних мов. Заслуговує на увагу досвід учителя-методиста Т.І. Ползікової, яка викладає французьку мову у співпраці з викладачем із Франції, який розробив курс викладання французької мови для іноземців. Ця співпраця відбувається на французькому сайті в режимі on-line. Вчитель правознавства О.В. Пастухов з командою юних правознавців постійно бере участь в Інтернет-форумах, конкурсах, тестуваннях.

Учителі широко використовують різні освітні сайти при підготовці учнів до олімпіад та конкурсу-захисту МАН: http://man.gov.ua

Мала академія наук (сайт), http://www.iod.gov.ua

Інститут обдарованої дитини АПН України, http://sites.google.com/site/edisonixxi

Всеукраїнський конкурс юних дослідників та винахідників «Едісони XXI століття»: https://sites.google.com/site/vvtuvir, https://sites.google.com/site/vvtuvir. Сайт «Всеукраїнського відкритого турніру юних винахідників і раціоналізаторів»: http://www.man.rv.ua.

Для учнів з інтелектуальними здібностями організовано заняття в Шкільній дитячій академії (учні 1–4 класів учаться працювати над проектами, презентувати їх в електронній формі), клубі «Універсум» (учні 5–7 класів удосконалюють навички дослідницької діяльності, вміння робити якісні презентації, брати участь у Інтернет-форумах, вести власні тематичні блоги, розміщувати статті у мережі Інтернет), НТК (старшокласники отримують необхідні знання з приводу медіакультури, медіа-освіти, вдосконалюють навички медіа-грамотності). Години варіативної складової робочого навчального плану спрямовані на якісну підготовку обдарованих учнів до участі в предметних олімпіадах та інтелектуальних конкурсах. Наші учні є постійними учасниками інтелектуальних Інтернет-турнірів, Інтернет-олімпіад.

Я згадував, що до підготовки учнів ми активно залучаємо викладачів ВНЗ. На жаль, більшість із них обмежені в часі і можуть надавати консультації 1–2 рази на тиждень, а олімпійців необхідно тренувати щодня. На допомогу приходить Інтернет: дистанційне навчання, спілкування по скайпу, корекція робіт та пересилка їх електронною поштою тощо.

Вчителі колегіуму розробляють програми позаурочних занять учнів з використанням ІКТ, має місце тематичний контроль роботи з обдарованими та здібними учнями. Розроблено електронний путівник щодо написання учнівських науково-дослідницьких робіт «Захоплюємось. Досліджуємо. Відкриваємо».

Я бажав би, щоб смерть застала мене за роботою в полі.
М. Монтень

Я не буду оригінальним, якщо скажу: час відмовитися від старих підходів в освіті. Потрібна інша школа – з новою філософією, новою педагогікою, новим змістом, новими стосунками, новим учителем – школа олюднена, яка спрямована перш за все на гармонійний розвиток особистості.

Тому ми дотримуємося шляху філософії свободи і нової школи – керуємось не забо-ронами, а природними здібностями та бажан-нями вихованців, повіривши в їх таланти та обдарування. Ми відмовилися від влади над дитиною і вибираємо шлях нової школи – вільна особистість у вільній школі, вільна до такої міри, що може все робити по совісті. Я усвідомлюю, що здійснити це повноцінно не-можливо без інноваційної культури всього колективу.

Багато хто схильний плутати два поняття:
«вітчизна» і «ваше превосходительство».
М. Салтиков-Щедрін

Фотолітопис

Міністр освіти і науки України Дмитро Табачник підтримав ідею про проведення Всеукраїнського окреміте з математики для обдарованих дітей у колегіумі

До колегіуму завітала міністр охорони здоров'я України Раїса Богатирьова

Мер Миколаєва Володимир Чайка дарує учням футбольні м`ячі

Зустріч з В'ячеславом Максимовичем Чорноволом

Фотолітопис

Делегація Євросоюзу відвідала колегіум

Шведський посол візитом задоволений

Фотолітопис

У рідній школі Василя Сухомлинського, с. Павлиш на Кіровоградщині

Міністру освіти і науки України Дмитру Табачнику цікаво спілкуватися з талановитими учнями

Фотолітопис

Творчі стосунки з журналістами. Праворуч — член Національної спілки журналістів, лауреат Державної премії Валерій Степанов

Прийшло громадське визнання. Директору вручено Диплом «Кращий навчальний заклад області»

Фотолітопис

Делегація Миколаївської області
на ІІІ з'їзді педагогічних працівників України, 2011 р.

Переможці Всеукраїнських предметних олімпіад з керівниками області

Фотолітопис

Делегація Миколаївської області у м. Рівному.
Конференція по обміну досвідом

На козацькому хуторі

Фотолітопис

Гості з Криму

Делегація освітян Херсонської області

Фотолітопис

Делегація освітян Миколаївщини в гостях у колег з Рівненщини

Делегація керівників міста Хмельницького

Заслужені працівники освіти України 2012 р.
З них 5 – з муніципального колегіуму

Свято Перемоги

Фотолітопис

Зустріч з ветеранами

На змаганнях спортивно-патріотичної гри «Зірниця»

Почесні городяни міста Миколаєва на відкритті музею в колегіумі

Музей воїнів-інтернаціоналістів

Фотолітопис

Представники національних меншин приїхали до колегіуму

Обласне товариство поляків завітало до колегіуму

Гості Всеукраїнської гри «Зірниця», що проводилася на базі колегіуму

З представниками учнівського самоврядування. 2005 р.

Фотолітопис

Кафедра математиків зі своїми призерами

Міністр охорони здоров'я Раїса Богатирьова радіє успіхам шахістів

Михайло Виборний одержує високу нагороду

*Вчитель початкових класів є другою мамою для дитини.
На цьому знімку ви бачите всіх п'ятнадцять таких мам,
які працюють у колегіумі*

Фотолітопис

Педагогічний колектив на відпочинку в м. Очакові

Заслужені працівники культури України

Січко В.С.

Ржепецький Л.А.

Фотолітопис

Заслужені вчителі України

Січко С.М.

Лейфура В.М.

Заворотня Л.І.

Остапчук Л.В.

Фотолітопис

Кварцяна О.П.

Петрова І.Я.

Альперіна Т.Д.

Франків Н.Б.

Фотолітопис

Призери олімпіад

Галико Катерина,
ІІІ місце, економіка

Краснікова Олена,
ІІІ місце, укр. мова та література

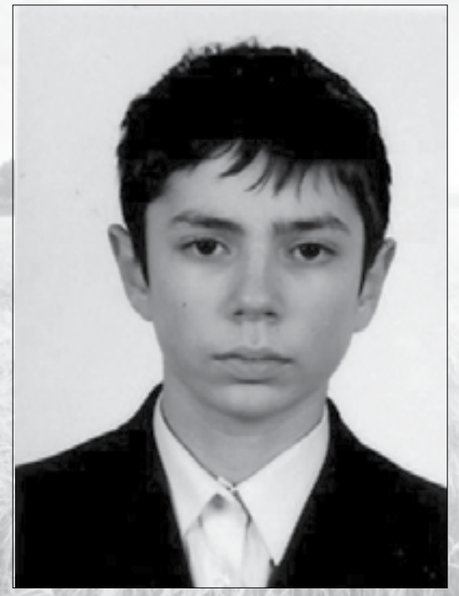

Мудриєвський Петро,
ІІІ місце, інформатика

Федоров Олександр,
ІІ місце, інформатика

Фотолітопис

Крисинський Олександр,
ІІІ місце, математика

Марян Єлизавета,
ІІІ місце, англійська мова

Спортсмени

Хаєцький Роман

Шепотило Володимир

Фотолітопис

Виборнова Олександра,
майстер спорту міжнародного класу,
майстер спорту з акробатики

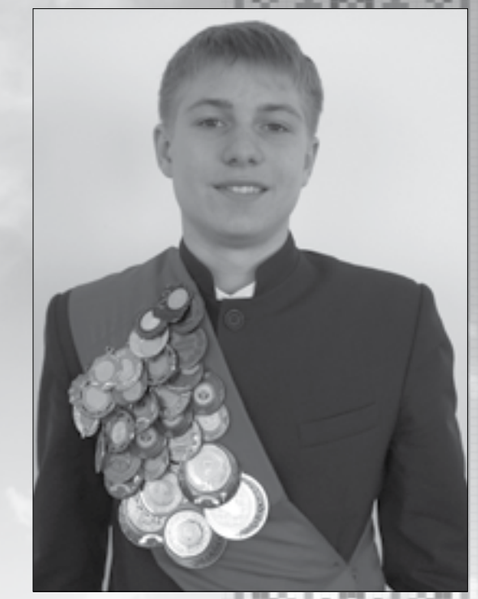

Ворона Михайло,
майстер спорту з бадмінтону

Грамматик Володимир,
майстер спорту міжнародного класу
з пауерліфтингу

Гуща Вікторія,
майстер спорту з бадмінтону

Фотолітопис

Казарінова Юлія,
майстер спорту міжнародного класу
з бадмінтону

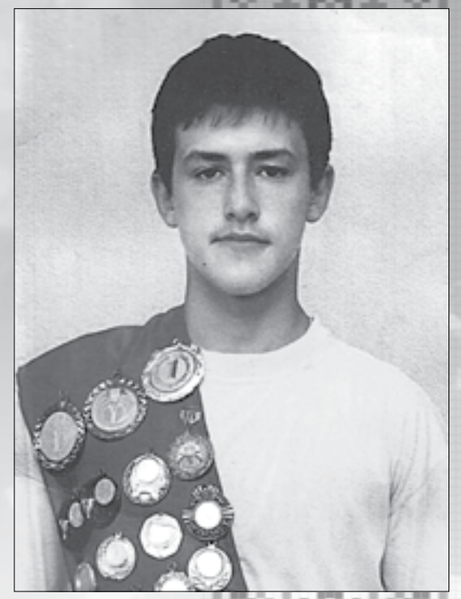

Карпенко Дмитро,
майстер спорту з бадмінтону

Краснова Катерина,
майстер спорту з художньої гімнастики

Лагутін Микола,
майстер спорту з бадмінтону

Майнойло Юрій,
кандидат у майстри спорту
з вільної боротьби

Протункевич Олена,
майстер спорту з легкої атлетики

Рогонян Катерина, Виборнова Валентина

Коптєв Андрій,
майстер спорту з бадмінтону

Фотолітопис

Панченко Денис,
майстер спорту з бадмінтону,
член збірної України

Рогонян Катерина,
міжнародний гросмейстер з шахів

Тихомирова Валерія,
майстер спорту з аерокікбоксингу

Фалько Дмитро,
майстер спорту зі стрибків на батуті

Фотолітопис

Фролов Василь,
КМС з акробатики, член молодіжної збірної України, переможець ІІІ, учасник IV етапу олімпіади з фізичної культури

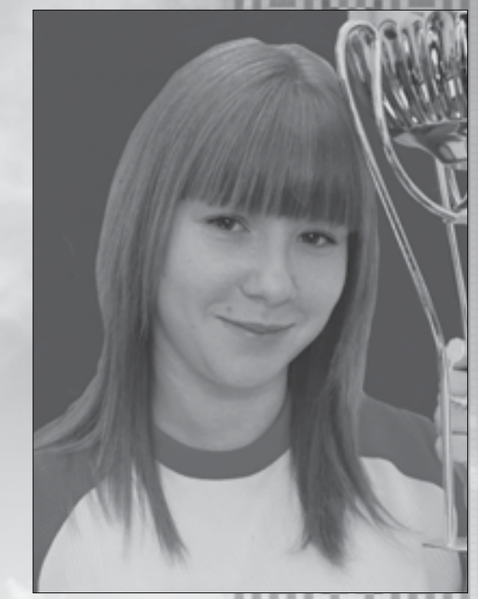

Рижова Ксенія,
майстер спорту з бадмінтону

Переможці обласної олімпіади

Фотолітопис

Народна Бузька юнацька капела бандуристів «Кобзарський передзвін»

Адміністрація колегіуму

Фотолітопис

Кафедра початкових класів

Кафедра інформаційних технологій

Фотолітопис

Кафедра фізики

Кафедра кобзарознавства та художньо-естетичного виховання

Фотолітопис

Кафедра «Здоров`я»

Кафедра словесності

Фотолітопис

Кафедра природознавства

Кафедра історії та права

Працівники їдальні готують смачні страви

Обслуговуючий персонал колегіуму

Фотолітопис

Їм довірено нести «Вахту пам'яті» біля Вічного вогню і біля пам`ятника Героям-ольшанцям

На відкритті свята «Дзвіночки Миколайчика»

Фотолітопис

Заслужений працівник культури України, лауреат премії ім. М. Аркаса, зав. кафедрою кобзарознавства Валентина Степанівна Січко і Заслужений учитель України, переможець Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року», зав. кафедрою художньо-естетичного виховання Ірина Яківна Петрова

Переможець Всеукраїнської олімпіади з економіки Микола Риженков з президентом Академії педагогічних наук України, доктором філології, Академіком АПНУ Василем Кременем

Олег Маланчук – соліст капели бандуристів

*Шанувальники бандури горнуться до вчителя Валентини Січко,
як до рідної мами*

Фотолітопис

Український хороспів

Співають юні математики

Наш співучий дзвіночок Настя Кожухар

Київські тележурналісти знайшли губернатора області Валерія Садикова на нашому будівництві

Фотолітопис

Губернатор області Олексій Гаркуша вручає учню Миколі Рибаку посвідчення «Городянин року»

Мер міста Володимир Чайка вручає Олексію Грабовському посвідчення «Городянин року»

Роман Шульгач
уже став відомим юристом

Губернатор області Олексій Гаркуша прибув до колегіуму з робочим візитом.
У роботі взяли участь члени учнівського самоврядування

Фотолітопис

Срібний призер Всесвітньої олімпіади з хімії Михайло Виборний
повернувся переможцем з Тайваню

Учасники другого Ольвійського молодіжного кобзарського фестивалю
Півдня України «Під срібний дзвін бандур». Ці хлопці сьогодні працюють
прокурорами, науковцями, бізнесменами, інженерами…

Директор прислуховується і до думок своїх вихованців

Моя педагогічна симфонія

Фотолітопис

Капела бандуристів «Кобзарський передзвін»

Наша гордість — призери Всесвітніх олімпіад Володимир Кисельов, Михайло Виборний, Микола Рибак і Олександр Манзюк

Наші випускники
Олена Несторова і Олексій Українець.
Прощальний бальний танець

Срібний призер Всесвітньої олімпіади з математики Микола Рибак
щойно прибув з Вашингтона. Його зустрічають директор колегіуму
Сергій Січко і науковий керівник, професор Валентин Лейфура

Фотолітопис

У директорському кабінеті старого навчального корпусу

Сергій Січко з дружиною, колегою і однодумцем Валентиною Січко

Генерал-хорунжий українського козацтва перед початком роботи Великої козацької ради у день Покрови Святої Богородиці

Міністр промислової політики України подарував колегіуму комп'ютерний клас за успішний виступ команди математиків на Всеукраїнській олімпіаді. Подарунок прийняв один з переможців Євген Крещенко

Фотолітопис

Урок математики проводить Заслужений учитель України Леонід Остапчук

Команда юних математиків зі своїми наставниками. Переможці обласної олімпіади. 2003 р.

Фотолітопис

Колись і мер міста Миколаєва Володимир Чайка малим хлопчиком переступив поріг нашої школи

Капела бандуристів, 2002 р. Всі вони талановиті і знайшли себе в житті. Сьогодні підтримують тісні зв'язки з колегіумом

Фотолітопис

Бронзовий призер Всесвітньої олімпіади з хімії Олег Виборний у подарунок директору і батькам привіз із Лондона диплом і медаль переможця

Лауреат Всеукраїнського конкурсу вчителів початкових класів Тетяна Губанова

На уроці інформатики. Викладач Тетяна Лосєва

У Москві на ювілеї Марка Лисянського у будинку літераторів зустрілися земляки: Борис Аров, Сергій Січко, Марк Лисянський, Еміль Январьов

Фотолітопис

Радісно бачити усміхнені обличчя друзів.
Посередині – лауреат премії ім. М. Аркаса Анатолій Андрєєв,
праворуч – Заслужений працівник культури України Леонід Ржепецький

Заслужений учитель України з біології Олена Кварцяна підготувала багатьох призерів Всеукраїнських і Всесвітніх олімпіад

Заняття у гімнастичній залі

Заняття у хореографічній залі

Фотолітопис

Бандуристи Саша і Діма Січки закохані у бандуру

Фотолітопис

Народна Бузька юнацька капела бандуристів «Козацький передзвін» перед концертом

Капела бандуристів у Національному музеї Т.Г. Шевченка, м. Київ

Фотолітопис

«Я у захопленні від колективу колегіуму!» – сказала доктор педагогічних наук, академік, віце-президент Академії педагогічних наук України Олександра Яківна Савченко (на фото в центрі першого ряду)

Актова зала колегіуму

Фотолітопис

Кабінет математики

Кабінет української мови та літератури

Фотолітопис

Холи колегіуму

Фотолітопис

Яскраві таланти на сцені

У нас в гостях представники національних товариств області

Фотолітопис

Діти творять красу своїми руками

Фотолітопис

Діти творять красу своїми руками

Розділ 7

Виховна сила книжки

Ну, звичайно, у цьому розділі я хочу розповісти про роботу нашої бібліотеки. Василь Сухомлинський надавав книзі виняткового значення. «Однією з істин моєї педагогічної віри є безмежна віра у виховну силу книжки», – писав він. З того часу бібліотечна система удосконалилася настільки, що у її роботі книга стала лише одним з компонентів. Бібліотека зросла, образно кажучи, аж до самостійної кафедри навчання і виховання учнів. І ще далі – аж до медіа-освіти. Якщо дивитися правді у вічі, то вона вже сьогодні стала інтелектуальним центром у сучасній школі.

Обов'язок! Ти величне, велике слово. Це саме те велике, що підносить людину над самою собою.

Кант

Виховна сила книжки

Відразу зауважу, що наша бібліотека вийшла переможцем Всеукраїнського конкурсу «Шкільна бібліотека» у номінації «Бібліотека XXI століття», що відбувся у 2011 році. Тому її досвід роботи, сподіваюся, стане потрібним і корисним для багатьох шкільних бібліотек країни. Завідуюча бібліотекою Людмила Віталіївна Заічковська якось сказала: «Ми тримаємо шлях на бібліотеку майбутнього». Це свідчить про те, що задумів у бібліотечних працівників не бракує. Хоча і сьогодні шкільна бібліотека – це відчинені двері в широкий світ, варто лише переступити поріг, щоб отримати різноманітну інформацію. Тут з'явилися сучасні технічні засоби, що дозволяють задовольнити будь-які інформаційні запити користувачів шляхом залучення всіляких інформаційних ресурсів. Навчальний процес неможливий без книжки: підручника, творів художньої літератури, наукових та довідкових видань. А ще сьогодні не можна уявити сучасну бібліотеку без комп'ютерів, які підключені до мережі Інтернет та мають веб-камери, електронні каталоги, мультимедійні засоби, сканери…

Пройдемося зі мною залами нашої бібліотеки. Вона складається з абонементу, читальної зали, книгосховища, Літературної вітальні та культурно-освітнього центру «Україна духовна». Площа 150 кв. м. Читальний зал налічує 80 місць. Площа залу 100 кв. м.

Користувачами абонементу є майже дві тисячі читачів, серед яких учні, вчителі, випускники, батьки.

Познайомтесь із Літературною вітальнею. Тут є спеціальне обладнання і особливе оформлення стендів (за літературними епохами). На каміні розставлені не тільки книжки, а й портрети письменників, поетів, діячів мистецтва. Тут проводяться поетичні читання, літературні вечори, творчі зустрічі.

Це наш культурно-освітній центр «Україна духовна». За два роки існування центру колектив колегіуму зустрівся з відомими письменниками, поетами, діячами культури та мистецтва: Лілею Золотоношею (м. Київ), Володимиром Скороводою (м. Київ), лауреатом Національної премії ім. Т.Г. Шевченка Дмитром Кремінем, Вірою Марущак, Тарасом Кремінем, єдиним на Україні професором риторики Галиною Сагач, колективом Російського драматичного театру. Учні колегіуму пишуть науково-дослідницькі роботи, присвячені життю та творчості митців, яких вони бачили своїми очима та з якими мали змогу поспілкуватися і навіть попити каву.

Я зробив усе, що міг; хай ті, хто можуть, зроблять краще.

Цицерон

А тепер заглянемо до нашої медіатеки. Цікаво, що у бібліотеці колегіуму знаходиться близько 100 електронних навчальних та програмних засобів, енциклопедій. Кожного року шкільна бібліотека оформляє передплату на періодичні видання (70 назв газет і журналів).

Тут же працює друкарня, яка видає роботи як учителів, так і учнів колегіуму. За останній рік було видано збірки «Організація науково-методичної роботи», «Інноваційні підходи до організації роботи з обдарованими учнями», «Бібліотека майбутнього», «Педагогічна симфонія для класного керівника з оркестром», «Мотивація вчителя в сучасному освітньому просторі», «Цифрові методи на уроках хімії», учнівські монографії «Очі як засіб психологізму у світовій літературі», «Походження та культове значення Чорної людини в останніх творах С. Єсеніна».

У бібліотеці розроблений власний сайт, який успішно працює у світовій інформаційній мережі.

А ще тут впроваджена автоматизована бібліотечно-інформаційна система ІРБІС. Активно формується електронний каталог (ЕК), який забезпечує вільний доступ до інформаційних ресурсів бібліотеки. Він є складовою частиною довідково-бібліографічного апарату (ДБА) бібліотеки колегіуму. З його появою вперше виникла можливість багатоаспектного інформаційного пошуку.

ЕК містить бібліографічні описи основного фонду бібліотеки (книг, брошур, учнівських та вчительських науково-дослідницьких робіт, аудіовізуальних матеріалів, періодичних видань, що отримує бібліотека, та ін.). Всі бібліографічні записи анотовані, підтримуються повнотекстові бази даних.

Електронний каталог, на відміну від каталогу на паперових носіях, забезпечує розширений перелік критеріїв пошуку інформації. Наприклад, у звичайному класичному каталозі читач може здійснювати пошук тільки за алфавітом авторів та назв книг (алфавітний каталог) або за тематикою необхідної літератури (систематичний каталог). В електронному ж каталозі, крім основних критеріїв, читач може вказувати й додаткові. Допустимо, йому необхідні всі монографії за темою його дослідницької або курсової роботи, наявні в бібліотеці, які видані в 2010 році. Вказуючи у пошуку вид видання (монографія) й рік, він без особливих зусиль зможе одержати цю інформацію. Крім цього, існують також інші системи пошуку.

Одне слово, на сьогодні, читачі нашої бібліотеки одержали можливість здійснювати пошук інформації безпосередньо з робочого місця по локальній мережі колегіуму та з мережі Інтернет і за результатами пошуку оформити читацькі вимоги на необхідні йому видання, одержати бібліографічний список видань, а також переглядати повнотекстові бібліотечні ресурси.

Учні є не тільки хорошими читачами, які беруть участь у багатьох заходах, що проходять у колегіумі та в бібліотеці, а також учасниками різноманітних конкурсів, на яких стають переможцями і лауреатами. Погляньте, які вони юні, красиві й амбітні. Юлія Бернацька посіла І місце у Конкурсі дитячого читання «Кращий читач України», який проводила обласна дитяча бібліотека імені В. Лягіна. У регіональному конкурсі «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу» для учнів 1–5 класів перше місце посів Микола Мельников (2010 р.). Друге місце у поетичному конкурсі читців «Поетична пристань» посіли Валерія Звєздова та Дмитро Шевченко (2010 р.). У міському конкурсі «Літній бестселер» учні колегіуму Олівія Чебан та Олександр Козирєв посіли два перших місця. І ще на одному міському конкурсі «Незгасна зоря України», присвяченому 140-річчю з дня народження Л. Українки, Вадим Григор'єв посів І місце, а Валерія Звєздова та Дмитро Шевченко – ІІ (2011 р.). Олександр Козирєв переміг у конкурсі «Мій рідний край, моя земля», який проводила обласна дитяча бібліотека імені В. Лягіна (2011 р.). На міському та обласному

Для нас дорогі батьки, дорогі діти, близькі, родичі; але всі уявлення про любов до чого-небудь поєднані в одному слові «вітчизна».

Цицерон

етапах Міжнародного конкурсу учнівської та студентської молоді ім. Т. Шевченка перемогла учениця шостого класу Орина Дяківа (2011 р.). Анастасія Малюшевська бере участь у конкурсі «Кращий читач України».

Бібліотекар колегіуму Ольга Михайлівна Очеретяна брала участь у конкурсі «Бібліотекар – особистість багатогранна», який проходив у рамках міського фестивалю «Школа. Бібліотека. Читач» (2010 р.). За підтримки Миколаївського міського голови Володимира Дмитровича Чайки та сприяння начальника управління освіти Миколаївської міської ради Ганни Іллівни Деркач бібліотека колегіуму отримала сучасний комп'ютер за програмою «Шкільна бібліотека» та поповнила фонд художньою, довідковою, науково-популярною, народознавчою та краєзнавчою літературою (80 екз.). Це була не випадкова перемога. Слід зазначити, що система роботи Ольги Михайлівни дає плідні результати. Працюючи з учнями початкової школи, вона формує у дітей основи бібліотечно-бібліографічної грамотності. Бібліотекар добре знає та враховує вікові особливості учнів 1–4 класів, саме тому її читачі люблять книгу, вміють користуватися нею, користуватися бібліотекою, її фондами, довідково-бібліографічним апаратом.

Зверніть увагу на психологічну атмосферу, яка панує у бібліотеці. Тут затишно та комфортно. За запитом користувачів звучить класична музика, за бажанням читачів музику можна слухати через навушники, які підключені до комп'ютерів. Гарне освітлення, найсучасніші комп'ютери, зручні робочі місця, м'які стільці роблять роботу комфортною та приємною. Велику роль відіграє і особистість бібліотекарів, їх готовність допомогти, організувати роботу, а іноді і просто вислухати відвідувачів бібліотеки.

У колегіумі розроблена комплексна програма формування бібліотечно-бібліографічної грамотності школярів, яка передбачає системну та систематичну діяльність педагогів і бібліотекаря у формуванні навичок роботи з інформацією, гарантує їм можливість володіння вміннями без перешкод вести інформаційний пошук і використовувати інформацію в подальшому житті. У цю програму входять правила користування шкільною бібліотекою та орієнтація в системі бібліотек регіону і країни; формування навичок роботи з різними видами видань, у тому числі на нетрадиційних носіях інформації, оволодіння різними методами читання (поглиблене, вибіркове, швидке); вироблення і зміцнення навичок правильного ведення щоденника читання, особистої бібліографічної картотеки, оформлення списків літератури, цитат, посилань тощо; навчання школярів методики самооцінки рівня читацької культури.

Співпраця шкільного бібліотекаря з педагогічним колективом має багато аспектів і може виявлятись: у проведенні уроків позакласного читання; занять-практикумів з прищеплення школярам навичок роботи з книгою, користування бібліотекою, інформаційними технологіями; організації спеціальних екскурсій, факультативів, гуртків, які б поглиблювали систему бібліотечно-бібліографічних знань учнів; проведенні ігор, вікторин, конкурсів, бібліотечних аукціонів, ділових

Хто навчає і не виконує того, чого навчає, схожий на курку, яка, маючи крила, не літає.

Східна мудрість

ігор, бесід, консультацій; допомозі (участі) у днях творчих уроків, уроків-панорам; розробці блоків проектів внутрішньошкільних посібників і бібліографічних путівників.

Бібліотека долучилася й до реалізації навчальним закладом прямих функцій навчання, серед яких: формування мовної культури, громадянської та функціональної грамотності школярів, допомога учням в освоєнні вікового простору і в переході від однієї вікової групи до іншої.

Спостереження, анкетування учнів, батьків, учителів колегіуму показали, що відбуваються глибокі зміни у їх ціннісно-світоглядній орієнтації; змінюється соціум, змінюється життя. Ці зміни вимагають від молодого покоління вміння адаптуватись і жити в умовах високого динамізму всіх суспільних процесів, непередбачених змін і перманентних катастрофічних ситуацій, психологічної надійності – з одного боку, а з іншого – уміння зберегти людську особистість, її цілісність, суверенність: уміння жити в гармонії з суспільством, природою, самим собою. У нових умовах суспільного розвитку держава робить запит на особистість, здатну активно включитися в систему суспільних і творчих відносин; особистість високоморальну, мобільну в своєму розвитку; особистість, яка добре знає і розуміє, що робить, куди і навіщо йде; особистість, яка обов'язково знайде своє місце в житті та суспільних процесах, що відбуваються в державі. Виходячи з цього бібліотека і розгортає свою діяльність.

Важливо також ознайомити читача з інноваціями у бібліотечному просторі нашого колегіуму, адже сьогодні в Україні йде процес становлення нової системи освіти та виховання, зорієнтованої на входження у світовий освітній простір. У цих умовах всім учасникам навчально-виховного процесу необхідно бути обізнаним із широким спектром інноваційних технологій, ідей, напрямів. Зміни цілісних орієнтирів шкільної освіти вимагають перебудови усіх складових компонентів сучасної школи. Серед них шкільна бібліотека як обов'язковий структурний підрозділ загальноосвітнього навчального закладу займає особливе місце.

Основною метою інноваційної освіти є формування і розвиток інноваційної здатності людини. Саме з творчим застосуванням знань, розвитком креативного мислення, усвідомленням логіки дії, моральною відповідальністю за свої вчинки пов'язують перспективи людського існування.

Інноваційні технології проникають у кожну форму роботи бібліотеки колегіуму. Одна з них – інформаційна, що ставить за мету підготувати колежан до життя в інформаційному суспільстві.

Для реалізації цих завдань бібліотека поєднує традиційні, добре відомі форми бібліотечної роботи з можливими інформаційно-комунікативними технологіями, розвиває інформаційну культуру та критико-аналітичні здібності читачів, використовує рекомендаційно-інформаційну, позитивно-ілюстративну, проектні та ігрові форми популяризації книги, спрямовані на розвиток пізнавальних інтересів учнів, працює над створенням електронних баз даних, на основі мережі Інтернет використовує інформаційні ресурси інших бібліотек. Інформаційний банк знань подається на паперових та електронних

Забудеш рідний край – твоє всохне коріння.

Я. Тичина

носіях. Є папка кращих учнівських проектів та конкурсних робіт, фонд періодичних видань, тематичні папки з пізнавальними та ілюстративними матеріалами, фонд науково-пізнавальний, фонд довідковий, фонд художньої літератури, фонд методичної літератури, фонд навчальної літератури, папки з методичними матеріалами з різних предметів. На електронних носіях подається рекомендаційна бібліографія, фонд електронних презентацій та медіа-проектів уроків учителів та бібліотекаря, відеофонд науково-пізнавальних передач, електронна тека навчальних освітніх програм на СБ та БУГ, тека списків освітніх та навчальних інтернет-адрес «Завжди з Інтернетом», тестові завдання з різних предметів, електронні навчальні посібники, електронні довідники, словники, касети.

У бібліотеці ведеться зошит альтернативного читання «Ковчег», куди читачі записують автора та назву книги, яка вразила їх і яку вони порадили б прочитати одноліткам поза рамками шкільної програми. Кожного тижня змінюється книга або стаття на виставці «Книга тижня», «Подія тижня» з анотаціями, відгуками з періодичних видань.

Широкою популярністю користується алфавітний каталог, картотека газетно-журнальних статей, тематичні картотеки.

Ми почали створення ДБА на електронних носіях. Важливим є також створення разом з науково-методичним центром колегіуму дайджесту «Електронний світ інформації». У ньому вміщені поради користувачам щодо можливостей використання електронних ресурсів, розробок уроків із використанням комп'ютерних технологій.

Систематично у бібліотеці поповнюється інформаційний банк даних «Календар знаменних та пам'ятних дат». Він полегшує організацію книжкових виставок до ювілейних дат, проведення заходів, присвячених визначним подіям, ювілеям видатних діячів, дослідницьку роботу щодо їхнього життя та діяльності. Кожного місяця на спеціальному стенді виставляється тематична папка з матеріалами, присвяченими певним датам.

І хоча часи змінилися, але бібліотека, як і раніше, залишається місцем масової роботи. Тут можна побачити книжкові полиці, виставки, огляди літератури, цикли читань, обговорення книг, конференції, різноманітні особистісно-рольові та літературні ігри, усні журнали, літературні вечори.

Книжкова виставка – поширена у бібліотеці колегіуму технологія масової роботи з читачами. Вона покликана пробуджувати в читачів інтерес до літератури, а також розкривати книжкові фонди бібліотеки. Бібліотекар систематично організовує виставки двох видів: інформаційні виставки нових надходжень та рекомендаційні тематичні виставки.

Однією з поширених ігрових форм серед учнів старших класів є дебати, диспути, круглі столи. Вони впливають на формування моральних поглядів молоді, вчать мистецтва полеміки, логічного мислення, вмінню не тільки висловлюватися, але й захищати свої думки. Такими є прес-діалог «Дорогами правдивої історії», дебати «НАТО – без упереджень», диспут «Немає прав без обов'язків», круглий стіл «Музика сучасна і класична», бесіда-дискусія «Толерантність – це...»

Для якісного інформаційно-бібліографічного обслуговування у бібліотеці постійно проводяться такі заходи: дні бібліографії «Від краси до мистецтва», «Здоровий дух дає здорове тіло», дні інформації «Не обміліє пам'ять віку, в серцях нащадків буде жити», «Зелений паросток майбутнього», дні краєзнавства «Люби і знай свій рідний край», «Я тільки там жадаю жити, де виросла душа моя», День друзів книги та бібліотеки «Книга – твій друг і порадник», «З книгою по країні знань», тижні дитячої та юнацької книги «Як живеш, підручнику?», «Без сім'ї і свого роду – нема нації, народу». Велика увага приділяється індивідуальним формам роботи з читачами.

Під купою грошей може бути похована людська душа.

Н. Готорн

Для індивідуальної та групової інформації використовується ще одна форма – це складання інформаційних та рекомендаційних списків літератури («Юному техніку», «Знай, поважай, виконуй», «Молодь і право», «Сім'я та школа – дві могутні сили виховання»). Однією із форм залучення до читання книг є написання анотацій, творів-роздумів, рекомендацій.

Вплив на якість читання дітей неможливий без тісного зв'язку бібліотекаря з учителями-предметниками, класними керівниками та батьками. Результатом спільної плідної роботи є успішне проведення предметних тижнів, олімпіад, презентацій книг, усних журналів, вечорів, вікторин.

Цікавими є уроки-дослідження, які готують бібліотекар та вчителі-предметники, і проводяться вони у мультимедійному класі з використанням інтерактивної дошки. Творчо обдаровані діти та вчителі мають можливість друкувати свої наробки у колегіальній друкарні. У закладі працює шкільне радіо, є свій телецентр та виходить шкільна газета «38 меридіан», де друкуються альманахи учнівських та вчительських творчих і дослідницьких робіт.

Ще один досить важливий аспект роботи колегіуму – наукова робота учнів та вчителів. Саме у бібліотеці для вчителів організовуються виставки, випускаються інформаційні та рекомендаційні списки літератури. У читальному залі є спеціальні полички «Вам, учителі-предметники», «Нова методична та навчальна література».

Не секрет, що життя вимагає від людини не тільки знань, умінь і навичок. Воно вимагає творчості. Навчаючись, людина повинна розвивати і себе. Наукова робота з літературою – це творча наукова робота учня, яка виконується самостійно і базується на знаннях, уміннях і навичках, здобутих під час шкільного та позашкільного вивчення літератури. Дослідницький спосіб пізнання відповідає природі мислення обдарованої дитини. Учні 10-х класів та вчителі-предметники впродовж року працюють над вибраною темою, проводять дослідження з того чи іншого навчального предмету, пишуть реферати і на підсумковій конференції в кінці року захищають свої роботи. На засіданні науково-методичної ради колегіуму були затверджені «Методичні поради щодо підготовки, написання та захисту наукових досліджень учнів», розроблені бібліотекарем та заступником директора з НМР.

Частими гостями бібліотеки є батьки наших учнів. Бібліотекар надає їм інформаційно-методичну допомогу: проводить дні родинної педагогіки, анкетування, виступає на батьківських зборах, оформляє книжкові виставки «Для вас, батьки», «Читаємо родиною», розробляє методичні рекомендації «Як подружити дитину з книгою», консультації для батьків із питань керівництва читанням на тему «Домашня бібліотека та її роль у вихованні читацької культури». Існує спеціальна тека «Сімейне виховання», «Школа і сім'я».

У бібліотеці існує фонд подарункової літератури, куди заносяться книги, подаровані родинами, класними батьківськими комітетами, авторами, випускниками колегіуму. У кінці кожного навчального року дирекція колегіуму надсилає листи-подяки всім учасникам акції, спонсорам, меценатам за сприяння в поповненні фонду бібліотеки.

Наша бібліотека на сучасному етапі трансформується і модернізується. Сьогодні на засіданнях науково-методичної ради колегіуму розглядаються питання про доцільність чи недоцільність введення у бібліотечне середовище термінів: «бібліотечно-інформаційний центр», «фонотека», «документотека», «інформотека», «віртуальна бібліотека», «гібридна бібліотека», «відеотека», «графотека», «бібліотека без меж».

Діяльність електронної бібліотеки, яка оснащена комп'ютерною технікою і засобами передачі даних, максимально повно використовує нові інформаційні технології

Патріотизм – це не любов до ідеї, а любов до вітчизни.
В. Распутін

для збору, обробки, збереження, пошуку, розповсюдження інформації і управління основними системами бібліотек; іншими словами – збір оцифрованих повних текстів уже існуючих і випущених у світ книг. Робота електронної бібліотеки складається з основних технологічних процесів: автоматизації робочих місць, бібліотекарів, читачів, ведення електронного каталогу, створення веб-сайту бібліотеки, рекламних та інформаційних бюлетенів, буклетів, створення баз даних, що дозволяє формувати і контролювати виконання замовлень, проводити статистичний аналіз роботи, підключення до мережі Інтернет.

Слід зауважити, що досить часто на сторінках фахової преси зустрічаються публікації щодо інформаційних фірм, які завдяки Інтернету постачають електронні продукти безпосередньо на комп'ютер (електронну пошту) клієнта (користувача) без допомоги будь-яких посередників. Послуги цих фірм дублюють функції бібліотек, або вони і є власне бібліотеками, які з рекламною метою змінили свої назви і надають ці послуги за певну плату. Бібліотекарі й користувачі бібліотек дотримуються різних думок щодо цінності мережі Інтернет. Бібліотекарі вважають, що потенційно Інтернет зможе вирішити проблеми доступності інформації та документів, у той же час користувачі розглядають Інтернет як засіб швидкого, оперативного і безкоштовного доступу до всіх необхідних джерел. Потік несистематизованої інформації посилює, як ніколи, роль бібліотеки у сортуванні та розповсюдженні інформаційних джерел.

Кілька слів треба сказати про медіа-освіту, яка існує на базі бібліотеки. Це, зокрема, кіноклуб, де учні та вчителі мають змогу дивитись та обговорювати художні, науково-популярні, документальні фільми, після демонстрації яких проводяться круглі столи, диспути, дебати. Популярністю користується шкільне телебачення «38-й меридіан». Учні з задоволенням знімають відеорепортажі про життя колегіуму, візити шановних гостей, заходи, які проходять у колегіумі, місті та області. Всі матеріали розміщуються на шкільному сайті mmk38.3dn.ru. та на you tube. Регулярно виходить у світ шкільна газета «38-й меридіан», успішно працює анімаційна студія.

Доречно сказати, що на базі колегіуму вже більше року працює спеціалізована навчальна програма «Медіа-культура», яка діє у рамках Всеукраїнського експерименту.

Сьогодні ми переглядаємо цінності – справжні й штучні, дошукуємось до правдивих джерел у минулому і сучасному. Допомагає нам у цьому книга – як сучасна, так і давня. Любов до книги – це багатство, яке не пропаде, а з кожним днем примножуватиметься.

На даному етапі, на мій погляд, потрібні не тільки і не стільки отримання інформації, скільки здатність легко пристосовуватися до інформаційних умов, що змінюються. І один із шляхів вирішення цього завдання – навчати дітей працювати з книгою – навчальною і художньою.

Фонд нашої бібліотеки дуже багатий – майже 10 тисяч книг науково-пізнавальної, художньої, методичної та довідкової літератури.

Тому завжди в полі зору бібліотекарів – вивчення, формування, а також всебічне використання наявного книжкового фонду та організація довідково-бібліографічного апарату.

Робота учнів у шкільній бібліотеці під час підготовки до заліків, написання рефератів, пошук матеріалів під керівництвом бібліотекаря – усе це зацікавлює їх, вони набувають досвіду, отримують глибші знання.

У школі стало традицією спільно з бібліотекою і вчителями відзначати свята: День бібліотек, День учителя, День Святої Покрови; відзначення ювілеїв письменників; фестиваль «Миколаївські дзвіночки» до свята Миколи Чудотворця; Шевченківський березіль; фестиваль «Таланти твої, колегіум»; День Перемоги; День Матері та багато інших.

Сьогодні бібліотекарі колегіуму працюють як провідники крізь терни до зірок, допомага-

Будь-яка влада розбещує, але надмірна розбещує абсолютно.
Ектон

ючи дітям знайти свій вогник знань серед багатогранного світу літератури.

Наостанок давайте разом заглянемо до кімнати психологічного розвантаження, де затишно, зручно, красиво. Тут можна розслабитись, якщо втомлений, відпочити або поспілкуватись один з одним, обговорити прочитане, побачене. Зняти психологічне навантаження допоможуть цікаві журнали, яких у бібліотеці є вдосталь, музика, телевізор, виставки робіт учнів чи навіть склянка чаю або кави. Спасибі, що завітали до нашої бібліотеки.

Той, хто в біді кидає свій народ, стає його ворогом.
Ч. Айтматов

Міністр охорони здоров'я Раїса Богатирьова у медичному центрі колегіуму

Розділ 8

Педагогічна симфонія здоров'я

У погоні за престижною освітою, гарними оцінками, гучними і вагомими перемогами на олімпіадах часто діти, а особливо батьки, забувають, що саме здоров'я є найвищим благом, найціннішим подарунком Природи для людини. Без нього життя не може бути повноцінним і щасливим. Ми маємо дбати про гармонійний розвиток дитини, її інтелекту, духовності, здоров'я. У цьому головний зміст і найвища мета школи.

Хто не належить вітчизні своїй, той не належить і людству.
В. Бєлінський

Педагогічна симфонія здоров'я

Я зі шкільних років займався фізкультурою і спортом. Не просто займався, а робив це з любов'ю і бажанням. Цю любов проніс крізь життя аж дотепер. Саме спорт зберіг мені здоров'я, не дав збитися на манівці шкідливих звичок і низьких пристрастей. Я зробив висновок: спорт – це безкоштовний еліксир молодості, бадьорості, щасливого життя.

Очоливши колегіум, я справді розумом і серцем збагнув: час відмовитися від старих підходів в освіті. Потрібна інша школа – з новою філософією, новою педагогікою, новим змістом, новими стосунками, новим учителем – школа олюднена, яка спрямована перш за все на гармонійний розвиток особистості. Згодом була створена провідна Програма «Інтелект, духовність, здоров'я». Основа розвитку особистості – свобода вибору напрямів діяльності, задоволення могутньою жагою пізнання. Цю ідею розділяє кожен учитель колегіуму. Ми дотримуємося шляху філософії свободи і нової школи – керуватись не заборонами, а природними здібностями та бажаннями вихованців, повіривши в їх таланти та обдарування.

Шлях до нової школи лежить через створення умов для зміцнення та збереження фізичного, духовного та душевного здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу. І почали ми цю справу з формування у колежан ціннісного імунітету, усвідомлення відповідальності за власне життя і здоров'я, любові до світу, природи, життя.

А ще шлях до такої школи лежить через довіру у стосунках між учителем і учнями, між батьками і дітьми, у всіх проявах шкільного життя. Якщо у школі пануватиме довіра, то це означатиме, що ми позбулися фальші, показухи, подвійної моралі, розбіжності між словом і ділом.

Народилася формула, якою сьогодні користуються учні колегіуму: «Допоможи мені це зробити самому». Учитель не вчить, а допомагає учневі вчитися, пізнавати себе і світ. Учитель не виховує, а допомагає колежанину шукати себе кращого, не тисне на учня, а створює йому умови для вільного самовизначення, не принижує його, а окрилює.

Такий підхід навчання дає можливість створити школу особистісного розвитку і самовдосконалення. Колегіум став для учнів рідним домом, з широкими можливостями і великим вибором, у ньому так само добре і затишно кожному, як у сім'ї, кожного люблять, шанують, цінують, незалежно від навчальних успіхів, за те, що він людина. Про кожного піклуються настільки, що він відчуває себе цікавим собі та іншим.

Отже, в гармонійному розвитку інтелекту, духовності і здоров'я дітей полягає не лише філософія освіти – в цьому головний зміст і найвища мета школи, її ідеал.

У світі відбуваються глобальні процеси формування постіндустріального, інформаційного суспільства, створюються небачені раніше умови для всебічного розвитку людини та успішного розв'язання багатьох соціальних,

Бідність не вада, та від неї ще більша досада.
Французьке прислів'я

екологічних та економічних проблем. Цей процес уже не може відбуватися без освоєння молодою людиною сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, без формування високої інформаційної культури та інформатичної компетентності. Але у погоні за престижною освітою дуже часто і учні, і їх батьки забувають, що саме здоров'я – це найвище благо, дароване людині Природою, без нього життя не може бути повноцінним і щасливим. Червоною ниткою через будь-яку діяльність колегіуму проходить формування здоров'язберігаючої компетентності. Обравши такий гармонійний напрямок виховання, ми розробили концепцію, яка передбачає реалізацію навчальних профілів, визначених у межах природничо-математичного напряму і суспільно-гуманітарного напряму Концепції профільного навчання в старшій школі.

Звичайно, вона збігається з напрямами державної політики в сфері освіти, які визначено Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», відповідними Указами Президента України, Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України, зокрема, «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 11-річний термін навчання», Концепцією профільного навчання в старшій школі, Концепцією формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя в дітей та молоді, Державною програмою «Вчитель», Державним стандартом базової і повної середньої освіти та Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів для основної та старшої школи.

Цікаво, що, опрацювавши наш досвід, з'явився цінний матеріал під назвою «Педагогічна симфонія «Здоров'я». З ним вийшли на суд громадськості. Що з того вийшло? Передусім, матеріал знайшов схвалення і підтримку. Ми стали переможцями обласного конкурсу-захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю». Колективу колегіуму було вручено Грамоту обласного управління освіти і науки як переможцю обласного етапу Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок з дослідницько-експериментального напряму позашкільної освіти. Також ми взяли участь у Всеукраїнському конкурсі-захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю 2012» і стали переможцями. Такі вагомі результати окрилили не тільки мене, а весь колектив. Можна було впевнено говорити, що ми на правильному шляху. Я не буду вдаватися до переказу цих розробок і напрацювань через брак місця у книзі, бо матеріал викладений на 228 сторінках. Повірте, це дуже серйозна науково-практична робота. Зацікавленим колегам я порадив би ознайомитися з нею на сайті колегіуму.

Ми активно включилися в процес оновлення змісту освіти й розвитку школи. Але шлях введення новацій у традиційну діяльність не простий і не однозначний. Він вимагає не тільки бажання керівника і потенціалу колективу вчителів, а й дотримання цілої низки умов, головною з яких є збереження здоров'я учасників навчально-виховного процесу. Ця умова була визначена в роботі адміністрації життєвою необхідністю.

Згадаймо слова В. Сухомлинського: «Турбота про здоров'я – це найважливіша праця вихователя. Від життєрадісності, бадьорості дітей залежить їх духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань і віра в свої сили».

Цілеспрямовану роботу над проблемою здоров'язбереження учнів колектив школи почав ще у 2000 р.

Я став науковим керівником проекту «Школа сприяння здоров'ю».

Одним з основних завдань діяльності навчального закладу є формування життєвих компетентностей учнів у процесі навчання та виховання, створення сприятливих умов для розвитку і виховання особистості школяра з високою культурою здоров'я, здатної формувати свій життєвий досвід на основі моральних цінностей українського народу та людства в цілому.

Де немає свободи, там немає і вітчизни.
Я. Гольбах

Якість освіти та участь учнів у заходах різного рівня, збереження їхнього здоров'я залишаються ключовим аспектом діяльності педколективу. У зв'язку з цим навчально-виховний процес колегіуму спрямований на розв'язання таких важливих завдань, як створення сприятливих умов для творчого засвоєння певної суми базових знань учнями, формування в них навичок самостійного оволодіння новими знаннями та інформацією, вироблення потреби в навчанні впродовж усього життя; врахування сучасних державних вимог до змісту і рівня навчальних досягнень учнів, спроектованих на очікувані кінцеві результати навчання; поєднання особистісто орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; залучення учнів до різного роду заходів, всеукраїнських, обласних та міських конкурсів різного рівня і напрямку з метою самовдосконалення та реалізації набутих знань, умінь та навичок.

Особливо важливо забезпечити подальший розвиток учнівського самоврядування, залучення його до вирішення питань організації навчального процесу, розвитку громадської активності, організації здорового способу життя учнів. А значить, підвищити якість фізичного виховання та медичного обслуговування учнів; забезпечити розробку і впровадження системи безперервної валеологічної освіти та етичного виховання; впровадження в навчально-виховний процес методики діагностики і моніторингу здоров'я учнів і вчителів; підвищення ефективності використання всіх предметів навчального плану для формування компетентного ставлення до власного здоров'я учнів. Важливе значення має активне залучення батьків і громадськості до спільної роботи щодо формування в учнів здорового способу життя.

Колективом закладу розроблено модель колегіуму як школи сприяння здоров'ю.

Слід назвати основні цілі здоров'язберігаючої діяльності «Школи сприяння здоров'ю». Це створення в школі організаційно-педагогічних, матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних і інших умов здоров'язбереження, що враховують індивідуальні показники стану здоров'я;

- забезпечення системи повноцінного збалансованого харчування дітей з урахуванням особливостей стану їх здоров'я;
- розвиток організаційного, програмного і матеріально-технічного забезпечення навчання школярів в аспектах здоров'язбереження, їх відпочинку, дозвілля.

За програмою перед школою стоїть реалізація наступних завдань:

- поліпшення матеріально-технічних, організаційно-педагогічних, санітарно-гігієнічних і інших умов здоров'язбереження;
- забезпечення системи повноцінного збалансованого харчування дітей з урахуванням особливостей стану їх здоров'я;
- забезпечення ширшого спектру послуг додаткового навчання в аспектах здоров'язбереження, їх відпочинку, дозвілля.

Методичною радою школи ведеться накопичення творчих методичних папок вчителів-предметників та класних керівників з розробками нестандартних уроків з усіх навчальних предметів з використанням інноваційних технологій, інтерактивних методів, спрямованих на виховання здорового способу життя, культури здоров'я.

Кожен учитель школи постійно працює над тим, щоб учень отримував задоволення від навчання, відчував себе комфортно на уроках, зберігав своє здоров'я.

Разом з цим колектив закладу розуміє, що забезпечення високої якості освіти – один з пріоритетних напрямів сучасних навчальних закладів, а поняття якості освіти пов'язане з такими категоріями, як здоров'я, самореалізація, комфортне самопочуття, соціальна захищеність.

Багатством живиться лише тіло, а душу заселяє споріднена праця.
Г. Сковорода

В колегіумі успішно реалізуються здоров'язберігаючі технології.

У навчально-виховній роботі розв'язується задача гігієнічного нормування навчального навантаження і обсягу домашніх завдань з урахуванням шкільного розкладу. На уроках і в позаурочній роботі застосовуються здоров'язберігаючі технології, в основі яких загальнокласна взаємодія і мікрогрупова робота.

Важливим моментом здоров'язберігаючої діяльності є проблема позаурочної зайнятості дітей, організації дозвілля, додаткової освіти:

• організація фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів;

• реалізація системи просвітницької роботи з учнями щодо формування в учнів культури ставлення до власного здоров'я;

• розвиток системи позаурочної зайнятості підлітків.

Хто побував у нашому колегіумі, той безперечно звернув увагу на те, як гамірно та весело у післяобідню пору на подвір'ї навчального закладу. Тут фактично щодня проходять оздоровчі заняття, включаючи рухомі ігри, загальнорозвиваючі вправи, спортивні естафети, змагання. І це закономірно, бо проблему здоров'язберігаючої діяльності неможливо відділити від організації фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями. І якщо це відбувається на свіжому повітрі, на подвір'ї чи в парку, де теж є спортивні майданчики, то звісно, що діти це роблять з великим задоволенням.

Закономірно, що переважна їх більшість виявляє бажання займатися у секціях з футболу, волейболу, баскетболу, настільного тенісу, бадмінтону. А хіба не впливають позитивно на здоров'я дітей заняття у гуртках бально-спортивного чи народного танцю? Дозволю собі сміливість сказати, що спортивні якості: сила волі, рішучість, наполегливість, прагнення до перемоги – впливають на якість навчання.

Дуже цікаво у колегіумі щорічно проходить загальношкільний «День здоров'я» із залученням усіх дітей, викладачів і батьків.

Всі ми знаємо, що рух – це життя, заряд бадьорості. Тому вже стало доброю традицією, а може, і звичкою, проводити під час уроків оздоровчу гімнастику. Діти зізнаються, що такі вправи знімають утому, психологічну напруженість, стимулюють бажання краще сприймати матеріал учителя.

Не дивно, що саме учні є ініціаторами створення у класах куточків здоров'я, що відображають здоров'язберігаючу діяльність школярів.

Коли мова заходить про організацію якихось спортивно-оздоровчих заходів, екскурсій, походів чи цікавих прогулянок, то більше 80% учнів з бажанням і радістю беруть у них участь.

Задля батьківщини треба жертвувати навіть славою.
Латинське прислів'я

Найважливішою ланкою виховної системи школи є учнівське самоврядування, розвиток якого допомагає учням відчути себе організаторами свого життя в школі, сприяє формуванню навичок культури спілкування, уміння жити в колективі, що є важливим у самостійному житті людини поза стінами школи. Активно та творчо діє учнівське самоврядування, розвитку якого приділяється велика увага педколективу та батьків. Рада має свою складну структуру, завдання, план роботи у системі виховного плану школи. Вся робота шкільного самоврядування направлена на сприяння формуванню в учнів мотивації до здорового способу життя і організацію культурно-творчого дозвілля, забезпечення правового та соціального захисту учнів, сприяння пошуку та підтримці обдарованих дітей, розвитку учнівських та суспільних рухів: волонтерського, соціального, національного; на співробітництво з дітьми та молодіжними організаціями і радами учнів інших шкіл. Але своєю головною метою ми вважаємо формування суспільної активності, пристосування до реального життя особистості, яка наділена відповідальністю, здібністю до самореалізації.

Головною метою впровадження у навчально-виховний процес закладу програми «Колегіум – школа сприяння здоров'ю» є побудова моделі такої діяльності колегіуму, яка б сприяла збереженню та зміцненню здоров'я школярів і вчителів шляхом створення відповідного соціального та фізичного середовища, організації цілеспрямованої роботи з формування валеологічної свідомості учасників педагогічного процесу, здорового способу життя.

На загальношкільних батьківських зборах за участю лікаря і психолога обговорювався проект програми діяльності та розвитку закладу. Виступи шкільної медсестри з аналізом стану здоров'я учнів, учителя з «Основ здоров'я» з результатами анкет «Рівень сформованості валеологічних знань учнів» та лікаря-педіатра дитячої поліклініки з аналізом сучасної ситуації щодо здоров'я школярів змусили батьків і вчителів замислитися над формами і методами збереження працездатності учнів.

Насамперед визначили здоров'я розглядати як цілісність п'яти сфер: фізичної, психічної, духовної, соціальної, інтелектуальної. Усі ці складові є невід'ємними одна від одної, тісно взаємопов'язаними й разом визначають стан здоров'я особистості. Розвиток цих складових здійснюється поступово, відповідно до плану на всіх освітніх ступенях школи.

Щорічно на засіданні педради за участю дитячого лікаря обговорюються результати поглибленого медичного огляду та завдання школи щодо гігієнічної освіти учнів, формування в них мотивації на здоровий спосіб життя. У кожному класному журналі оформлені «Листки здоров'я», які містять результати медогляду дітей, рекомендації щодо фізичної групи для кожного учня.

А тепер маю запитання до читача. Якби ви були школярем, то чи було б вам цікаво навчатися у школі, де цінуються нарівні з високими знаннями і такі чинники, як участь у Днях здоров'я, екскурсіях, «Малих олімпійських іграх», у агітбригаді «Молодь – за здоровий спосіб життя», в озелененні подвір'я та інших заходах? Сподіваюся, що ви відповісте: «Так». Справа в тому, що повз увагу колегіуму не проходить жоден успіх, жодне добре починання, які пов'язані зі здоров'ям. Нещодавно в колегіум передали грамоту за перше місце в області по озелененню подвір'я школи. Передали, як то кажуть, з-під поли. Якби і ми вчинили так само і не оприлюднили цей успіх, то виникло б запитання: «А навіщо взагалі проводити конкурси?» Звичайно, грамоту ми зачитали на шкільній лінійці, назвали прізвища і заохотили учнів, які брали участь у конкурсі. А це піднімає дух дитини, її самооцінку і значимість.

Майже щодня у колегіумі відбуваються вечори запитань та відповідей, дискусії, круглі

І труд, і піт благословен.
М. Рильський

столи з питань здорового способу життя. На таких заходах діти є повноправними господарями. Вони самі й організовують такі заходи. Навіть така обережна проблема, як профілактика захворювань на СНІД, стала темою розмови саме з ініціативи учнів. А вчитель з основ здоров'я підтримав їх. Так започаткувалися факультативні заняття з соціально-психологічної програми «Школа проти СНІДу».

Здатність дитини успішно проживати шкільний вік, реалізація повного потенціалу безпосередньо пов'язані з ефектом доброго здоров'я, якісного харчування і відповідної освіти. Добре здоров'я і якісна освіта є засобами, які забезпечують дитині шанс, щоб вести продуктивне і якісне життя. Шкільне здоров'я – інвестиція в майбутнє країни і в якість його людей.

Естетично сформоване шкільне здоров'я, гігієна і програма харчування пропонують багато зисків. Наша шкільна їдальня повністю укомплектована необхідним посудом. Її чистоті надається підвищена увага. Миття і дезінфекція здійснюється з дотриманням усіх норм санітарно-гігієнічного режиму, використовуються найефективніші засоби дезінфекції. У шкільній їдальні є сучасне обладнання, працює посудомийна машина, що забезпечує миття і обшпарювання посуду. За час роботи в колегіумі не було жодного випадку захворювання кишковою інфекцією з вини їдальні.

У закладі разом з організованим гарячим харчуванням для всіх учнів працює окремо оформлений у стилі сучасного дизайну буфет. У ньому постійно присутня не тільки випічка, але й різноманітні салати, соки, фрукти. Дуже важливим вважається в школі питання організації питного режиму. У вільному доступі для дітей знаходиться балон з помпою для безкоштовної подачі бутильованої питної води.

Простір, краса, чистота, творчо накритий стіл і смачна їжа створюють гарний настрій у всіх відвідувачів. Взагалі я вважаю, що краса також позитивно впливає на здоров'я, бо створює позитивний психоемоційний фон в учнів і співробітників школи. У нас навіть коридори школи прикрашені картинами, квітами, багато ілюстровані. Ще маємо власну фотогалерею. А здогадайтеся, де найчастіше можна побачити зацікавлених дітей? Уявіть собі – біля зоокуточка.

Переконаний, що створення в навчальному закладі певних умов, за яких кожен учень буде зустрічатися з валеознаннями під час навчання та у позаурочний час, допоможе формуванню і розвитку навичок здорового способу життя в постійно змінюваному навколишньому середовищі. Активна співпраця колегіуму з батьками, іншими навчальними закладами та суспільними установами надає широкі можливості для реалізації цілей навчання та виховання учнів, створює систему наступності між всіма ланками навчання. Ми переконалися в цьому на власному досвіді.

Хто батьківщині добре слугує – вельможних предків не потребує.
Французьке прислів'я

Переможець Всесвітньої олімпіади з хімії (м. Лондон) Олег Виборний отримав нагороду від королеви Англії Єлизавети II

Розділ 9

Вундеркіндами не народжуються

Пошук обдарованих дітей, допомога їм, робота з ними, створення умов для підтримки їх здібностей. Робота в цьому напрямку є комплексною: це і єдність педагогічної та психологічної наук, і залучення широкого соціуму – батьків, учителів – до пошуку та підтримки обдарованих дітей, і створення умов, у яких дитина знаходить Учителя – помічника, друга. У колегіумі з цією метою розроблена і діє цільова комплексна програма «Обдарованість».

Друг усім – нічий друг.

Арістотель

Вундеркіндами не народжуються

Оскільки у вітчизняній науці існують різні трактування понять, що становлять сферу обдарованості дитини, є необхідність зупинитися на понятійному апараті, на якому побудована програма «Обдарованість» Миколаївського муніципального колегіуму.

Хто ж вони, обдаровані діти? Це діти з більш високим у порівнянні з ровесниками рівнем загального розумового розвитку, який включає інтелектуальні і творчі здібності, чиї особливі потреби в навчанні пов'язані з їхньою підвищеною допитливістю, пошуковою активністю і прагненням до самостійного навчання. При цьому обдарованість визначається не стільки рівнем наявних у дитини знань та умінь, скільки її потенціальними можливостями. Тому сучасні психологи стали включати в цю категорію не тільки 1–2% «вундеркіндів», але і до 10–30% дітей, які володіють високою пізнавальною активністю, оригінальністю мислення, незвичайними розумовими резервами, розкриття можливостей яких вимагає особливих умов навчання. У колегіумі на 1458 учнів картотека обдарованих дітей становить близько трьохсот.

Але обдарованість дитини ще потрібно розкрити. Для цього слід зважати не тільки на наявність природних якостей, але й передбачити хорошу освіту та відповідне соціальне середовище. Людина, а в даному випадку – дитина, повинна бути впевнена, що її можливості будуть потрібні суспільству. Талановита дитина навчається, займається наукою, творчістю не за оцінку, не за винагороду, одним словом, не за похвалу, а тому, що їй подобається навчатись, вона отримує задоволення в творчості. Своєрідну технологію відбору і подальшого розкриття здібностей обдарованої дитини я спробував сформувати у такій послідовності.

Моя гордість – переможці Всесвітніх олімпіад

І я бачив – нема чоловікові кращого,
як ділам своїм радіти, бо це доля його!
Старий Завіт (Екл., 3.22)

Технологія індивідуального підходу до дитини

Відбір	Інформація про навчальний заклад Заочна школа Відбіркові конкурси
Прийом	Тестування Екзамен з профільних предметів Творчі здібності (музичні)
Формування класів	Дані психодіагностики Рівень знань учнів Творчі здібності
Урок	Лекційно-семінарська система Індивідуальний підхід у процесі навчання
Спецкурси	Обов'язкові За вибором учнів Вибір профілю дослідницької роботи Розвиток творчих здібностей

В дитинстві відкриваєш материк,
котрий назветься потім – Батьківщина.

Л. Костенко

Кафедра	Закріплення Визначення теми наукової роботи Визначення наукового керівника Індивідуальні консультації Рецензування роботи Підготовка до олімпіад, МАН
Наукове товариство учнів колегіуму	Захист науково-дослідницьких робіт Рекомендації для участі в роботі територіального відділення МАН
Мала академія наук	Індивідуальні консультації викладачів колегіуму Закріплення за викладачами ВНЗ Захист науково-дослідницьких робіт
Розвиток творчих здібностей (гуртки, хореографія, вокал,, школа кобзарства)	Участь в конкурсах, фестивалях, загальношкільних заходах

Випускника колегіуму ми хочемо бачити всебічно розвиненою людиною. А обдарована дитина повинна зрости, не побоюся цього слова, елітою нації.

Прекрасно усвідомлюю, що, займаючись у колегіумі науково-дослідницькою роботою, не кожен учень зросте науковцем. Зате кожен навчиться азам цієї роботи. А це багато значить у будь-якій професії. Наше завдання – виховати таку молодь, яка б примножила інтелектуальний потенціал держави. Для цього у колегіумі розроблена програма спецкурсу «Організація й методика науково-дослідницької роботи учнів колегіуму».

Цей спецкурс знайомить учнів колегіуму з основними поняттями і категоріями науково-дослідницької роботи, із необхідними елементами її організації й методикою на-

Дітей не відлякаєш суворістю, вони не переносять тільки брехні.

О. Толстой

укового дослідження в умовах навчального процесу. Його головним завданням є допомога учням колегіуму оволодіти методами й конкретними прийомами науково-дослідної роботи, пов'язати їх із засвоєнням навчального матеріалу, з різними видами навчальних, лабораторних занять, нетрадиційними формами шкільної діяльності: написання рефератів, статей, курсових та наукових робіт.

Запропонований курс – експериментальний, його практичне значення полягає в конкретній орієнтації учнів на оволодіння навчальними дисциплінами через науково-дослідницькі пошуки, формування аналітичного мислення й творчих підходів до вирішення проблем, що виникли як у навчальному процесі, так і в різних сферах їх сьогоднішньої й майбутньої життєдіяльності.

Поряд із лекціями в курсі пропонуються практичні заняття з основ бібліотечно-бібліографічних знань, прийомів «швидкого читання», самовиховання, культури навчальної праці, екскурсії в наукові бібліотеки й архіви м. Миколаєва, а також рецензування доступної учням літератури, написання курсових і наукових робіт.

Важливо, що учень самостійно обирає профіль і тему курсової роботи після закінчення теоретичного курсу «Основи науково-дослідницької роботи». Для учня, який не визначився самостійно до встановленого терміну, профіль може добиратися за даними психодіагностики, а тему визначає кафедра, за якою його закріплено.

Ми передбачили, що учні, які готуються до обласних предметних олімпіад, можуть бути звільнені від написання курсових робіт. Для них призначається інший вид діяльності – рецензування написаних курсових робіт. Дипломанти огляду-конкурсу наукових робіт у територіальному відділенні МАН також можуть бути звільнені від написання курсових робіт.

Щодо викладачів, то кожен, хто працює в 10-х класах, повинен керувати науковою роботою не менше двох учнів, виняток можуть складати вчителі, які активно ведуть інші форми індивідуальної роботи з дітьми в позаурочний час (але не менше одного учня). Кафедра може залучати до цієї роботи й викладачів, що працюють в інших паралелях.

Наші учні звикли до самостійності. Ми вирішили, що і у науковій роботі це не буде зайвим. Навпаки, самостійність сприятиме творчому злету, підвищить відповідальність. З цією метою і було створено наукове товариство учнів колегіуму.

Членами цього товариства щороку стають близько 150 дітей. За 15 років діяльності через нього пройшло близько 2000 учнів. Це товариство з'явилося як добровільне об'єднання старшокласників для здійснення науково-дослідницької діяльності в позаурочний час, для творчої роботи під керівництвом учених, аспірантів, студентів, викладачів колегіуму.

Воно на правах слухачів приймає до свого складу учнів 8–11-х класів, які виявили здібність до обраної галузі науки, за рекомендаціями викладачів відповідних дисциплін.

Важливим напрямком роботи наукового товариства є співпраця з територіальним відділенням Малої академії наук. За 10 років такої співпраці через секції Малої академії наук пройшло близько 800 учнів колегіуму, з них біля двохсот отримали дипломи I, II та III ступенів. Дипломантами Всеукраїнського МАН стали близько 50 учнів. Я вважаю, що нам вдалося знайти цікаву, корисну, а головне – добровільну форму роботи з обдарованими дітьми.

В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля.

Т. Шевченко

Перший космонавт України Леонід Каденюк (посередині) в гостях у колегіумі

Розділ 10

За космічною програмою

Може, заголовок цього розділу занадто вже гіперболізований, але я не знаю, як його назвати простіше. Вся справа в тому, що немає іншого підходу, як виховувати олімпійця, нехай за умовною, але саме космічною програмою. Я це зрозумів двадцять років тому. Тепер – це пройдений шлях. У нас напрацьовано власну систему виховання олімпійців (кожного року хоч би один учень бере участь у Всесвітньому конкурсі). Але, так би мовити, живі приклади роботи з обдарованими дітьми я хочу навести саме з часів наших перших років. З виховання перших олімпійців. Бо то є досвід, набутий через злети і падіння, через ґулі на голові, через промахи і прорахунки, але в кінцевому результаті він приніс нам всесвітнє визнання. Заперечити неможливо.

Той, хто не любить своєї країни, нічого любити не може.
Дж. Байрон

За космічною програмою

Коли я розповів першому космонавту України Леоніду Каденюку, як готував обдарованих дітей до Всесвітніх олімпіад, він дуже уважно мене вислухав. А потім сказав:

– А знаєте, Сергію Михайловичу, Ви їх готували майже за космічною програмою.

Не знаю, чи існує в Україні, навіть у найбільшому її місті, школа, яка б виховала 14 Всесвітніх олімпійців з математики, хімії, біології, інформатики, екології… Ми це зробили і далі робимо. І, повірте, я як директор особисто працюю з кожною обдарованою дитиною. Мені це надзвичайно цікаво. Я переконаний: якщо директор школи особисто не контролюватиме процес виховання обдарованих учнів, успіху не буде. Директор повинен бачити роботи з обдарованою дитиною хоч би на один ярд попереду вчителя, він має бути продюсером цієї програми і в той же час її менеджером. Бо хто знайде творчого педагога і вихователя для дитини? Директор. Хто знайде кошти на реалізацію проекту? Директор. Повірте, навіть подати учню за обідом шматок хліба має інколи директор. І цей директор обов'язково повинен любити дитину, як свою, як рідну. Інакше не варто і братися за виховання особистості.

Уже минає майже десять років з того часу, як колегіум виховав першого переможця Всесвітньої олімпіади. Це вже історія. І все ж я буду розповідати саме про нього, бо він, тоді восьмикласник Микола Рибак, навчив мене (я не боюся слова «навчив»), як працювати з обдарованою дитиною.

Якось до мого кабінету зайшов учитель математики і сказала:

– Сергію Михайловичу, у восьмому класі навчається учень Микола Рибак. Дитина настільки обдарована, що я дивуюся. Даю йому найскладніші завдання, які діти взагалі не можуть вирішити, а він їх лущить, як горіхи.

Я згадав цього учня. Хлопчина мовчазний, сором'язливий, навіть з друзями дуже обережний. Пригадав і його батьків. Батько – працівник одного з суднобудівних заводів, мати – домогосподарка, сім'я – багатодітна. У ті часи батько заробітної плати не отримував, мати, зрозуміло, теж не мала якихось доходів. Як у такій ситуації сім'я виживала, сказати важко. Втім, тоді таких сімей було немало. Я знав багато дітей, які харчувалися лише у нашій школі, бо вдома горшки були порожніми. На жаль, і Миколу доля не балувала, хоч і дала йому такий великий талант.

Я пішов до дітей восьмого класу, поговорив з ними, пожартував і Миколу трішки зачепив. А потім попросив його піти зі мною. Ми розмовляли довго, бо хотілося якнайбільше дізнатися про цю дитину, розкрити характер, відкрити серце і душу, а в кінці розмови сказав йому прямо:

– Миколо, ти геній. І маєш це усвідомити для себе. Давай разом попрацюємо, щоб

Люди, розбещені в дитинстві,
зберігають особливий відбиток до кінця життя.
І. Тургенєв

ти успішно виступив на Всеукраїнській олімпіаді, а там, дай Боже, взяв участь у міжнародних змаганнях.

Наступного дня я з ним пішов до знайомого професора Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського. Розповів про свого надзвичайного учня.

– Добре. Ось, Миколо, даю тобі кілька рівнянь, заходь у лабораторію, сідай за стіл і працюй…

Поки ми з професором пили каву, Микола працював, потім вийшов і подав йому кілька листків, списаних формулами. Професор узяв їх до рук:

– Чудово! Правильно. А тут ти пішов таким шляхом? Розумник! – говорив він сам до себе.

А потім звернувся до нас:

– Такі задачі не завжди вирішують студенти третього-четвертого курсів. Я не знаю, як далі працювати з Вашим феноменом.

Того року Микола виборов перше місце у Всеукраїнському конкурсі математиків і був зарахований до збірної команди юних математиків України, яку готували для участі у Всесвітньому конкурсі. Мені поталанило в тому, що головним тренером збірної команди був Валентин Миколайович Лейфура. Колись ми навчалися в одній школі, добре знали один одного, а головне – Валентин Миколайович жив у Миколаєві, очолював кафедру математики у тепер Чорноморському державному університеті ім. П. Могили. Він був справжнім композитором математики, як його називали колеги, і разом з тим це був тонкий психолог і знавець людських душ.

– Ви хочете бачити Миколу переможцем Всесвітньої олімпіади з математики? – запитав він.

– Так, – відповів я впевнено.

– У такому разі з ним треба працювати за космічною програмою.

– Як це? – здивувався я.

– Підготовка має бути всебічною. Він прекрасний математик, але у певних обставинах може розгубитися, можливо і те, що підведе здоров'я. Олімпієць має бути психічно незалежним від всіляких негараздів, спокійним, здоровим і впевненим у собі, комунікабельним з друзями і знайомими…

Він розповідав, а я згадував, у яких складних умовах виховується хлопець. Як йому допомогти? У першу чергу що я зробив – поїхав до нього додому, щоб ближче познайомитися з сім'єю. І там я побачив крайню бідність, хоча батьки не пили горілки, були досить охайними, любили дітей. Я, зрозуміло, розповів їм про успіхи сина, повідомив, що будемо його готувати до Міжнародних змагань, і попросив підтримки з їхнього боку. Забігаючи наперед, скажу, що вони виявилися розумними батьками і жодного разу не дали хлопцю приводу для хвилювання, завжди його підтримували, виявляли любов і повагу. А це, повірте, дуже вагомий фактор.

Підтримка сім'ї має велике значення для дитини. Але у Миколи є і друга сім'я – клас. У першу чергу провів бесіди з кожним вчителем, які викладали у його класі. І попросив їх так попрацювати з Миколиними однокласниками, щоб вони з розумінням поставилися до його винятковості. Хлопець був замкнутий, спокійний, небагатослівний, інколи занадто мовчазний. Від того, як його сприймають однокласники, залежить і його саморозвиток, самовпевненість і бажання досягти поставленої мети. Наші діти виявилися розумними і толерантними. Це також відіграло значну роль у формуванні характеру майбутнього олімпійця.

Надалі хлопця слід було оздоровити, підготувати фізично. Разом з професором В.М. Лейфурою вирішили організувати для нього навчання у плавальному басейні. Причому передбачаючи, щоб до басейну він ходив не сам, а з другом, щоб психологічно легше освоїти процес.

А Микола одинак, друзів не має, він живе у своєму математичному світі. Так нарешті він назвав хлопця, з яким буде відвідувати заняття у «Водолії». З тренером я попрацював заздалегідь. Але коли прийшли хлопці і виявилося, що обоє не вміють плавати, він запитав:

– Як мені з ними працювати?

Я йому відповів:

– На другому поверсі є «лягушатник», де купаються малі діти. Розпочніть з цього…

Незабаром хлопці освоїлися, навчилися плавати, з задоволенням відвідували басейн. Але це один з напрямів оздоровчої роботи. А треба мати комплексний підхід: налагодити харчування, навички самостійної роботи тощо. Проблем виникало багато. Щоб їх вирішити, потрібно мати гроші, які на дорозі не валяються. Мені довелося кланятися перед підприємцями, керівниками відділів, по копійці збирати кошти. Вже будучи майже у розпачі, потрапив до кабінету мера Миколаєва Володимира Дмитровича Чайки. Спробував зіграти на його «родинних» почуттях, бо він свого часу навчався у нашій школі. Але і без цього Володимир Дмитрович розумів наші проблеми. І він першим запропонував:

– У мене є путівки до місцевого санаторію «Інгул». Ми знайдемо кошти, щоб їх оплатити. Я розумію так, що з хлопцем має бути і його тренер?

– Так, – відповів я.

У санаторії я зустрівся з головним лікарем Славомірою Михайлівною, розповів їй суть справи. Вона розгублено відповіла:

– Ми лікуємо хворих дітей, а як працювати зі здоровими та ще й обдарованими дітьми – досвіду не маємо.

І все ж ми продумали з нею програму оздоровлення, в якій передбачили і повне медичне обстеження, психологічне і психічне розвантаження, комп'ютерну томографію (тоді новинка у медицині), різні водні процедури. Врахували й індивідуальне харчування. Як не парадоксально, а саме сформувати меню виявилося проблемою. Хлопець не їв м'ясного (в сім'ї його не було), не знав навіть назви страв, любив лише макарони. Втім, і з цією проблемою ми впоралися.

Паралельно з оздоровленням Валентин Миколайович запропонував проводити тут же, у санаторії, заключний етап підготовки до Всесвітньої олімпіади з математики.

В результаті цієї роботи Микола значно підвищив рівень знань, упевнено перемагав на Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах. Таким чином був зарахований до збірної команди України з математики, яка мала виступити на Всесвітній олімпіаді у столиці США – Вашингтоні. Тоді Микола Рибак виборов друге місце у світі серед юних математиків.

З його прикладу я зробив для себе висновки, як потрібно працювати з обдарованими дітьми. Це, насамперед, більш глибоке знайомство з умовами життя дитини, її матеріальним забезпеченням.

Слід провести роботу з батьками і разом з ними проаналізувати стан здоров'я дитини і визначити, що потрібно зробити для підтримки її здоров'я (регулярні поїздки до басейну, оздоровлення у санаторному диспансері тощо).

Необхідно створити систему індивідуального харчування учня як у школі, так і вдома.

Визначити режим занять, погоджений з учителями, які працюють у його класі.

Розробити і затвердити індивідуальний план-графік відвідування уроків у школі.

І, мабуть, найголовніше – контроль і підтримку слід здійснювати особисто директору, що додає авторитету такому проекту, сприяє швидкому вирішенню проблем, які виникають. Таким чином, режим дня у Миколи Рибака був приблизно таким:

– щоденні індивідуальні заняття під керівництвом професора В.М. Лейфури (4–5 годин);

– консультації та заліки з інших предметів державного стандарту (за графіком);

– проведення двох-трьох занять спортивного напрямку;

– обов'язкове відвідування уроків з української і англійської мов.

Сьогодні Микола Рибак є аспірантом Київського університету. Він також створив власну фірму і є її директором. Тобто він має не тільки творчу улюблену справу, але зумів створити для себе і сім'ї безбідне життя.

Микола Рибак – п`ятикласник і випускник

Вітчизна – це не хтось і десь, Я – теж Вітчизна.
І. Світличний

Лист «турецькому султану»

Розділ 11

Гей, Миколаєвом Січ іде...

Колегіум із самого початку живе за законами козацької республіки. А це, у першу чергу, сприяє вихованню у дитини вільного духу. Така дитина вже не комплексує меншовартістю, вона зростає самодостатньою духом і тілом. А козацьку педагогіку я б назвав джерелом духовності нашого народу. На жаль, вона і досі є малодослідженою у науковому розумінні. Але укорінилася в народі, і часто, навіть не усвідомлюючи цього, ми користуємося її плодами. Ми вирішили не чекати на педагогічні розробки з цієї теми, а напрацьовувати їх на власному досвіді.

Забудеш рідний край – твоє всохне коріння.

П. Тичина

Гей, Миколаєвом Січ іде...

Одним із напрямків діяльності колегіуму по вихованню духовності є діяльність дитячої козацької організації «Юна Січ», яка базується на засадах відродженої й адаптованої до умов сьогодення народної козацької педагогіки, на використанні історичної спадщини українського козацтва та позитивного досвіду, набутого різними дитячими і молодіжними організаціями, які діяли на теренах України і в середовищі українців діаспори.

Головною метою дитячої організації «Юна Січ» є сприяння розбудові в Україні демократичного суспільства на основі патріотизму, духовних і моральних цінностей Українського народу та козацтва.

«Юна Січ» при підтримці педагогів, науковців, представників влади спрямовує свої зусилля на: виховання у своїх членів активної життєвої позиції, патріотизму, національної свідомості й гідності; виховання фізично й духовно розвинених громадян нашої держави; формування взаємодопомоги в колективі; здобуття досвіду співпраці з ровесниками як в Україні, так і поза її межами.

Козачата скеровують зусилля на досягнення високого рівня знань в усіх сферах науки і техніки, культури та вміння застосовувати ці знання в практичній діяльності.

Саме через «Юну Січ» відбувається вивчення козачатами, джурами та молодими козаками рідного краю – міста, області, України. Вивчення історії, природи, культури, героїчних і трудових подвигів земляків, їх внеску в скарбницю української й світової культури, науки, техніки, літератури. Діти цікавляться історією українського і, зокрема, Запорозького козацтва.

Для наших хлопців і дівчат взірцем є кодекс Лицарської честі і звитяги, козацького побратимства. Це не гра у минувшину, а життєва необхідність сьогодення. Наші діти дружні, готові у будь-яку хвилину прийти на допомогу, виявляють толерантність у стосунках. Після уроків чи у вихідні юні козачата з радістю працюють на влаштуванні парку, де для них виділено спеціальну площу. Тут вони власними руками створили спортивні майданчики, алею козацької слави. Тут проводять урочисті події, відзначають свята, змагаються у спорті, влаштовують козацькі розваги. Коли у козацькі свята наша тисячна «Юна Січ» у національному вбранні гор-

Дитина, яка терпить менше образ,
виростає людиною, яка більше усвідомлює свою гідність.

М. Чернишевський

до марширує містом, то на узбіччях вулиці збираються люди і радісно їх вітають.

Дитячою організацією висвітлюється участь земляків у Другій світовій війні, національно-визвольних змаганнях, локальних війнах, які велись Радянським Союзом у повоєнний час на території інших держав. Власними силами діти створюють при колегіумі краєзнавчий музей.

Організація проводить туристичні краєзнавчі походи, фольклорно-етнографічні, екологічні експедиції, конкурси, фестивалі, культурно-мистецькі заходи, олімпіади. Якщо поглянути на карту області, то, мабуть, немає такого району, де б не побували наші козачата. Вони дослідили і гранітні скелі Побужжя, і козацькі місця на Інгулі, побували у селах, які були засновані ще в часи існування Буго-гардівської паланки (а таких сіл на Миколаївщині є щонайменше 150). Але одна справа – просто там побувати, помилуватися краєвидами і зовсім інша – провести зустрічі з людьми, попрацювати з історичними матеріалами у місцевих музеях. Як правило, з таких походів, які ліпше назвати експедиціями, діти привозили багатий етнографічний та історичний матеріал. Іноді, знайомлячись із їхніми напрацюваннями, я дивуюся, наскільки глибоко вивчають юні козаки місцевий фольклор, звичаї, скільки цікавих легенд привозять з таких походів.

У колегіумі стало традицією проведення козацьких свят.
На фото: члени організації
«Юна Січ» під час проведення свята Покрови

Дзвін шабель, пісні, походи, воля соколина,
тихі зорі, ясні води – моя Україна.

В. Сосюра

А з яким захопленням козаки готуються до святкування Різдва, Великодня, Зелених свят, Купала, Покрови, Калити тощо.

Вони вважають за честь відзначати державні та народні свята, День Конституції, День Незалежності, дні Українського Козацтва та Збройних Сил України, День матері.

Дуже цікаво проходять науково-практичні та теоретичні конференції, зустрічі з видатними вченими, політичними діячами, митцями, підприємцями, ветеранами воєн та визвольних змагань, представниками козацтва. Якось я спостерігав, як відбувалася зустріч козаків із вченими-істориками, і відчув повагу до своїх вихованців. Вони аргументовано, зі знанням справи дискутували з науковцями, висловлювали свою точку зору, наводили цікаві і маловідомі приклади.

Ну а які б то були козаки, якби вони не прагнули розвиватися фізично? Займатися спортом – то, як кажуть, у них на роду написано. Юні січовики проводять змагання із різних видів спорту, масові військово-спортивні ігри, зокрема для козачат – «Січові діти», джур – «Джури козацькі», молодих козаків – «Козацькі забави».

Всі козачата, джури й молоді козаки навчаються елементів медицини, в першу чергу опановують правила надання в разі потреби першої медичної допомоги.

Січовики підтримують зв'язки з окремими підрозділами (загонами, куренями) як на місцевому, так і на міжрегіональному рівні. Вони листуються, тримають зв'язки через Інтернет з дитячими та молодіжними організаціями поза межами України, з ними проводяться спільні заходи, які не суперечать чинному законодавству та міжнародним зобов'язанням України. Козаки вже давно зацікавилися своїми побратимами з Кубані. Відомо, що Чорноморське козацтво, яке Катерина II назвала Вірними козаками, формувалося саме на теренах Миколаївщини. Після перемоги над турками вони були переселені разом зі своїми сім'ями на Кубань. Миколаївські козаки Буго-Чорноморського кошу підтримують тісні зв'язки з кубанцями. Звичайно, долучилися до дружнього спілкування і наші козачата. Кубанці запрошують їх до себе в гості.

– Приїдемо, – пообіцяли хлопці. І старшим товаришам запропонували справді лицарську ідею: їхати на Кубань не автобусом, а… на конях. Причому у козацьких строях, з усіма облаштунками, проїхати Херсонщину, Крим і добратися аж до станиць Кубанщини. У штабі Буго-Чорноморського кошу цю ідею підтримали. Тепер пора готуватися у наступний похід.

Тоді людина стає кращою, коли ви покажете їй, яка вона є.

А. Чехов

Захоплення учнів улюбленою справою, задоволення власними результатами народжують віру у власні сили, формують почуття відповідальності й власної гідності.

Головна мета національного козацького виховання – передавати молоді соціальний досвід, багатство духовної культури народу, його національну ментальність, своєрідність світогляду і на цій основі формувати особисті риси громадянина України, що включають у себе національну свідомість, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту.

Неоціненним джерелом національно-патріотичного виховання є українська козацька педагогіка, в якій закладено моральні цінності: патріотизм, витривалість, психологічну культуру й високий рівень сформованості козацької духовності.

Впроваджуючи козацьку педагогіку в навчально-виховний процес, особливу увагу ми звертаємо на пізнання учнями суті й особливостей козацької ідеології, філософії, світогляду, моралі, етики, характеру, правосвідомості як вищих проявів українського національного духу. Багаторічний досвід цієї роботи підтвердив, що ми йдемо правильною дорогою.

Найбільшою небезпекою для свободи є пасивність народу.

Г. Брандейс

Розділ 12

Сильні математики зростають під звуки бандури

Іноді мені закидають, що, мовляв, наша школа бандуристів зовсім недоречна у навчанні математиків. Ці напрямки знань ніби не стикуються між собою. А я відповідаю:

– Наші переможці всесвітніх олімпіад виховувалися під звуки бандури. Мабуть, ті звуки споріднені з генами наших дітей, бо пробуджують у них таку глибинну творчість, що перед ними схиляється світ.

Світ наш – тільки школа, де ми вчимося пізнавати.
М. Монтень

Сильні математики зростають під звуки бандури

Абревіатура ММК офіційно значить – Миколаївський муніципальний колегіум, але її вже здавна переінакшили у Математично-музичний колегіум. Вище я говорив, що коли б носив з собою ключі, щоб відмикати математичні здібності дітей, яких у мене майже 1500, то я б надірвав спину, тому ношу з собою відмичку – чудодійну силу струни української бандури. Я ніскільки не перебільшую впливу мистецтва, зокрема, музики і у тому числі української пісні, занять на бандурі на розвиток математичних здібностей. Тепер я можу це довести, не побоюся цього слова, на науковому рівні, на конкретних фактах і дослідженому аналітичному матеріалі.

Хоча двадцять років тому про поєднання музики і математики ми виходили з інших, правду кажучи, меркантильних міркувань. Розуміли, що не багато дітей захоче навчатися у школі виключно математичного напрямку. Адже слова математика, формули, цифри багатьом дітям здаються сухими і скучними. Ми відверто переживали за те, що діти до нас не підуть. А плани мали амбіційні і далекоглядні.

Ця тема щодня виникала і у стінах навчального закладу, і в сімейному колі. Справа у тому, що моя дружина Валентина Степанівна – творча натура і талановитий педагог, саме їй я завдячую багатьом цікавим ідеям щодо створення школи нового типу і, взагалі, школи майбутнього. Тепер важко сказати, хто першим висловив ідею розкривати математичні таланти дітей з допомогою музики.

Заковика у тому, що Валентина Степанівна свого часу в м. Запоріжжі закінчила музичну школу по класу бандури, а потім Миколаївський педагогічний інститут, де навчалася на музично-педагогічному факультеті. Але ж і я мав три базові освіти, одну з них – музичну. Головне, що така ідея виникла і цьому, мабуть, сприяв історичний час. Тоді, на початку дев'яностих років, Україна щойно виборола незалежність. Ми горіли ідеями національного відродження, і бандура ніби стала символом цього руху. Тоді глибше зрозумів, у якому напрямку маємо працювати. Виникали думки, що музика у школі несе не тільки художньо-естетичне виховання, а й має позитивно відбиватися на процесі навчання. І все ж це були лише здогадки. Потрібно було шукати якісь наукові або хоч би практичні напрацювання з цієї теми. У бібліотеках я шукав сучасні наукові дослідження. Але які сучасні? Україна щойно стала самостійною. Тож сучасною можна було вважати радянську школу. Такі напрацювання я знайшов, і вони мене досить-таки розчарували. Вважалося, що музика відволікає учня, не дає йому можливості налаштуватися на сприйняття природничої науки. Виходячи з цього радянська педагогіка категорично забороняла проводити уроки музики, скажімо, перед уроком математики.

Але я знайшов у одного зарубіжного науковця зовсім протилежні думки. Він на конкретних прикладах доводив, що саме музика сприяє поліпшенню засвоєння учнями навчального матеріалу. Тобто, що після уроку музики наступний урок стає продуктивнішим. Зважте:

Усяка школа славна не числом, а славою своїх учнів.
М. Пирогов

не розкриває математичний талант, а сприяє засвоєнню предметів. Але і це, як то кажуть, уже ближче до справи.

Тоді мені довелося зустрічатися не тільки з науковцями-педагогами, а й з психологами і навіть з лікарями-психотерапевтами. Раніше і гадки не мав, що доведеться досконало вивчити навіть психологічну роботу мозку, глибше пізнати певну відповідальність обох його півкуль. Висновок був такий: права півкуля сприймає і обробляє точну інформацію, а ліва півкуля відповідає за логіку і творчість. Мені було важливо домогтися того, щоб змусити однаково продуктивно працювати обидві півкулі.

Я згадав, що в одному з вузів зі мною навчався студент, який був шульгою. Надзвичайно талановитий хлопець. Однаково на відмінно знав історію і математику, будь-яку роботу міг виконувати лівою і правою руками. Правда, лівою рукою писав, як Леонардо да Вінчі, у дзеркальному вигляді, тобто текст можна було прочитати тільки через дзеркальне відображення. Ми казали Миколі:

– Ти народився феноменом.

А він, сміючись, відповідав:

– Ні, я народився лівшею. Але все навколо мене пристосоване для правшів. Мені мимо волі довелося вчитися тримати ручку, ложку, навіть вітатися правою рукою.

Я згадував цього хлопця і розумів, що стою на правильному шляху. У 1991 році, за чотири роки до відкриття колегіуму, ми при школі організували першу капелу бандуристів. Придбали музичні інструменти, костюми тощо, і вже через кілька місяців відбувся концерт. Варто відзначити той факт, що, на подив нам, до капели записалося удвічі більше учнів-математиків, ніж гуманітаріїв.

З того часу у школі значно поліпшилася успішність, все більше призових нагород привозили учасники олімпіад різного рівня.

Зараз ці успіхи я сміливо приписую феномену музики, хоча тоді до кінця цього не усвідомлював.

Якось у стінах Академії педагогічних наук я познайомився з доктором педагогічних наук Володимиром Петровичем Тименком, який працював над питаннями виявлення обдарованих дітей, що, до речі, і привело мене до нього. Ми з ним багато спілкувалися, обмінювалися досвідом. Виявилося, що Володимир Петрович проводив з цього приводу науковий експеримент в одній зі шкіл Житомирської області. Після трьох років цієї роботи він отримав результати, які перевернули вітчизняну педагогічну думку. Його висновок вкладу в одне речення: музика сприяє розкриттю таланту обдарованої дитини. А обдарованою він вважав кожну нормальну дитину.

З Києва я повертався окрилений новими ідеями. Ще б пак! Тепер я напевне знав, що гени таланту, як хлібні зернята, треба поливати цілющою водою музики і мистецтва, щоб вони проросли багатим урожаєм. Потрібні ще й мінеральні добавки – фізкультура, спорт, національна свідомість (гордість за свій народ, націю, країну). Потрібно, вибачте за банальність, але це так, впроваджувати у навчальний процес все нове і передове, не боятися виваженого експерименту, треба творчо працювати над собою, над учителем, над учнем. І тоді доб'ємося поставленої мети: виховаємо розумних і творчих інтелектуалів-патріотів своєї країни, справжню національну еліту.

До сказаного додам лише невеличкий постскриптум: щорічно, вступаючи до колегіуму, діти проходять відбірковий конкурс. На жаль, всіх їх ми прийняти не можемо. Ось така сила струни української бандури.

Згадалося, як, відзначаючи роковини з дня народження Т.Г. Шевченка, наші кобзарі грали на його могилі у Каневі. До них підійшов відомий український поет Дмитро Павличко і запитав:

– Звідки ви приїхали, кобзарики?

– З міста Миколаєва, – відповіли діти.

Поет радісно посміхнувся:

Кожному мила своя сторона.

Г. Сковорода

– Які ж ви молодці! Якщо вже у південному Миколаєві грають кобзи, то наша молода держава обов'язково відбудеться.

Поет мав рацію, бо традиції кобзарського мистецтва відіграють значну роль у формуванні національної свідомості. Саме українська молодь являє собою фундамент сучасних і майбутніх культурних змагань щодо збереження та відтворення національної системи духовних цінностей у світі. «Національна самосвідомість, – наголошує Дмитро Тхоржевський, – і є однією з конкретних ідеологій, які панують у людському суспільстві. Національно свідома людина ідентифікує себе з нацією, що робить її життя природодоцільним».

У працях багатьох істориків знайшла своє теоретичне підтвердження думка про те, що ідея національного саморозвитку й національного визволення є первинною домінантою розвитку будь-якої нації, в тому числі й української. Національна школа й освіта, національне виховання виростають з органічної потреби розвиватися на рідному грунті з використанням народних звичаїв, традицій, вірувань, досвіду поколінь. На їх думку, формування національної (історичної) самосвідомості в дітей слід починати з виховання почуття любові до рідного краю, а засобами виступають рідна мова, фольклор, історія.

Питання формування світогляду й світоглядної культури через «народність виховання» відстоював К.Д. Ушинський. У працях С. Русової, С. Сірополка, І. Огієнка, І. Ващенка знайшли своє відображення як у теоретичному, так і в практичному вимірі питання становлення національної школи й системи освіти, а відтак і формування рис громадянина-патріота свого краю, народу, держави.

Нова парадигма ідеологічних координат української національної школи, її стратегія у формуванні особистісних рис громадянина України на засадах гуманізму, демократії, любові до вітчизни, поваги до народів і націй інших країн викладена в Національній доктрині розвитку освіти України XXI століття, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Комплексній програмі художньо-естетичного виховання учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів України.

В Україні з давніх-давен цінувалася духовна краса в поєднанні з мужністю й честю, доблестю й громадянською гідністю, високою моральністю й дійовим патріотизмом. Повчальним є те, що українці від природи талановиті, співочі та музично обдаровані. Історично так склалося, що хороспів та кобзарство в поліфонії художньої творчості українців протягом багатьох століть зберегли свою специфіку, свій зміст і колорит. Зокрема кобзарство, характерне своєрідними національними виховними особливостями, у довгострокових випробуваннях залишилось життєздатним мистецтвом, викликаючи неабиякий інтерес у сучасної учнівської молоді. Воно шанувалося запорозьким козацтвом, грою на бандурі володіли гетьмани, в Києво-Могилянській академії навчання гри на бандурі було почесним та обов'язковим.

Як один із проявів національного світовідчуття кобзарське мистецтво набуває особливого значення в умовах муніципального колегіуму.

Українські народні пісні та думи в супроводі бандур, кобзарський майдан колегіуму, відродження традицій, посилення ролі бандури в системі вивчення української культури, створення школи «Кобзарська наука» для учнів 2–8-х класів сприяють розвитку художньо-творчого мислення учнів, перетворення надбань національної культури в культуру конкретної особистості.

Створення школи «Кобзарська наука» на базі колегіуму як складової базового стандарту освітньої галузі «Художня культура» надає можливість зберегти один із найцінніших здобутків української культури в царині світової культури і є дієвим художньо-творчим засобом розвитку учнів як особистостей.

...Немає настільки поганої людини,
яку б добре виховання не зробило кращою.

В. Бєлінський

Одним із значущих компонентів художньо-естетичного комплексу також є «Школа кобзарства», яку очолює заслужений працівник культури України Валентина Степанівна Січко. До її складу входить Народна Бузька юнацька капела «Кобзарський передзвін» – організатор і володар Гран-прі Першого і Другого молодіжних кобзарських фестивалів Півдня України «Під срібний дзвін бандур», лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів.

Двадцятирічний творчий шлях знаменний для капели участю у Всеукраїнському молодіжному фестивалі «Перлини сезону», Всеукраїнському кобзарському форумі «Вересаєве свято» на Чернігівщині, Всесвітньому фестивалі мистецтв українського козацтва, на Першому Всеукраїнському з'їзді кобзарів, Першому Міжнародному кобзарському конкурсі імені Г. Китастого, святкуванні 10-річчя українського музею кобзарства історико-етнографічного заповідника м. Переяслав-Хмельницького.

Різнобарвною є концертна програма колективу – від української народної пісні до класики.

Концертний склад капели налічує 30 молодих кобзарів, які є старшокласниками і випускниками Миколаївського муніципального колегіуму, студентами різних вищих навчальних закладів міст України. Саме славнозвісна козацька кобза, а сьогодні бандура, стала тим підгрунтям, на якому було створено школу «Кобзарська наука», де кобзарюють підліткові ансамблі «Підківка», «Грицики», «Гуляй-вітер» і «Козаченьки». Що скажете тепер? Чи переконалися ви в тому, що саме кобза допомогла більшості наших юних математиків домогтися успіхів на всеукраїнських і міжнародних олімпіадах? Якщо ні, то додам коротенький факт. У 2006 році у Москві проходила IV олімпіада школярів країн СНД та країн Балтії, в якій взяв участь і наш учень Олексій Грабовський. Звичайно, всі хвилюються, з учнями працюють психологи. Олексій сидить і з заплющеними очима:

– Хвилюєшся? – запитала у нього учителька.

Олексій посміхнувся:

– Ні. Я зовсім спокійний, бо в уяві граю на бандурі…

На цій олімпіаді Олексій Грабовський переміг усіх своїх суперників і виборов перше місце з біології та успішно виступив з хімії.

Вересаєве свято на Чернігівщині

Любіть Україну у сні й наяву, вишневу свою Україну,
красу її вічно живу і нову і мову її солов'їну.

В. Сосюра

Модель художньо-естетичного центру Миколаївського муніципального колегіуму

Чи не тому люди мордують дітей, а інколи й дорослих, що їх так важко виховувати, а шмагати так легко? Чи не помщаємося ми покаранням за нашу нездатність?

О. Герцен

Наша учнівська філармонія

Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

В. Симоненко

Розділ 13

Зерна мудрості: слово колегам

Я, мабуть, щаслива людина, якщо поряд зі мною працюють такі талановиті і творчі колеги. Хочеться сказати за В. Сухомлинським, що ці педагоги, як вчені у своїх лабораторіях, всебічно вивчають дітей, впевнено творять, щоденно ведуть пошуки найдосконаліших методів проектування доль і душ людських. Їхні зерна мудрості западають у дитячі душі, щоб з роками прорости добрими і великими справами.

Патріотизм – це не любов до ідеї, а любов до вітчизни.
В. Распутін

Щоб учень став співавтором уроку

Створення розвивального середовища
для розвитку математичних здібностей
учнів в умовах колегіуму

Черновалова Н.Л.,
заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель української мови та літератури, вчитель-методист

Гіштимулт Т.І.,
практичний психолог колегіуму вищої категорії

Адміністрація колегіуму дбає про те, щоб створене у закладі культурно-освітнє розвивальне середовище надавало можливість і вчителю, і учню постійно розвиватися і творчо зростати, щоб воно було духовним, інноваційним і мобільним.

Нам вдалося створити ефективну систему роботи зі здібними й обдарованими дітьми. Індивідуальна робота з учнями проводиться на 12 кафедрах, працюють спецкурси, факультативи, курси за вибором, функціонують три учнівських наукових товариства; відкрито профільні класи: математичний, природничий, інформаційно-технологічний, правовий, економічний. Учні колегіуму вивчають дві обов'язкові іноземні мови: англійську – з першого класу, з п'ятого класу – французьку, іспанську, німецьку або польську; за

Жити – значить працювати. Праця є життя людини.
Вольтер

бажанням учні мають можливість вивчати третю іноземну мову. Колегіум – учасник 5-ти Всеукраїнських експериментів: «Формування національної самосвідомості учнів на традиціях кобзарського мистецтва», «Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів», «Формування інтелектуальної культури особистості», «Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи», «Медіа-освіта».

З колегіумом співпрацюють миколаївські науковці – викладачі ВНЗ, науковим керівником експерименту «Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи» є відомий науковець Скворцова Світлана Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри математики й методики її навчання Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, а науковим консультантом є Тименко Володимир Петрович, доктор психологічних наук, доцент, завідувач відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини АПН України.

Одним з провідних напрямів діяльності колегіуму є експериментальна робота. Так, згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 23.05.11 №472, на базі закладу проходить дослідно-експериментальна робота за темою «Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи» (вересень 2011 – червень 2016).

Метою експерименту є створення дієвої моделі розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи. До цільового блоку моделі відноситься основна мета: створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи, яке забезпечує розвиток математичних здібностей та набуття випускниками початкової школи предметно-математичних компетентностей, переважно на високому рівні. Методологічною основою є особистісно зорієнтований, діяльнісний, компетентнісний підходи.

У змістовий блок включено програму з математики (С.О. Скворцова, С.С. Тарнавська) – базовий рівень, програму з математики (С.О. Скворцова, С.С. Тарнавська) – додаткові питання програми; курси за вибором: «Логіка» (2–4 кл.); «Сходинки до інформатики» (2–4 кл.); «Елементи геометрії» (3–4 кл.).

Організаційний блок моделі містить перш за все побудову уроку як цілісного творчого процесу: використання евристичних методів, створення ситуацій «мислення – спілкування», робота протягом уроку в різних підсистемах: «учень – вчитель», «учень – учень», «учень – учні», міжпредметні зв'язки тощо; заняття ШДФ (Шкільна дитяча філармонія), гурткову роботу: шаховий гурток, музичні та хореографічні гуртки, індивідуальні та групові заняття з залученням фахівців середньої, старшої та вищої школи тощо.

Методичний блок складається з експериментальних підручників «Математика. 1 клас», «Математика. 2 клас» С.О. Скворцової, О.В. Онопрієнко, в основу яких покладено особистісно зорієнтований, розвиваючий, діяльнісний та компетентнісний підходи; включені завдання різних рівнів складності, пропонуються вправи, які надають можливість вибору варіантів рішення. Працюючи за цим навчальним комплектом, учень стає співавтором уроку.

Методичною службою колегіуму щомісяця проводяться спільні круглі столи кафедри початкових класів та математики, на яких обговорюються та аналізуються результати експерименту. На засіданнях творчої лабораторії

Народе мій, як добре те,
Що ти у мене є на світі.

М. Вінграновський

«Вчитель як дослідник» учителі набувають необхідних дослідницьких компетенцій, створено творчу групу вчителів 1-х та 2-х класів, що працюють над науково-методичною темою «Побудова уроку математики як цілісного творчого процесу з метою закладання основ навчально-творчої діяльності першокласників», складено «Банк інформації» з теми експерименту, підготовлена матеріально-технічна база експериментальних класів: інтерактивні дошки, проектори, ноутбуки. Розроблено і затверджено на засіданні методичної ради програму розвитку математично обдарованих учнів початкової школи з ранньою математичною спеціалізацією, відібрано зміст математичної освіти учнів 1–4 класів у рамках Держстандарту початкової загальної освіти, підібране та впроваджується методичне забезпечення реалізації моделі на уроках математики у початковій школі.

Психологічний блок містить діагностику дітей, батьків та вчителів, проектування траєкторії особистісного розвитку учнів, проведення розвивальних та корекційних занять. Психологічний супровід – системний та динамічний процес, що потребує постійної корекції, на основі діагностики, траєкторії особистісного розвитку дитини.

У рамках експерименту проведено «вхідне тестування» майбутніх першокласників. Діагностичне обстеження було проведено з метою вивчення загальної шкільної зрілості (тест Керна-Єрасика, графічний диктант та спеціально організована бесіда), пізнавальних можливостей дітей (практичні завдання на дослідження рівня узагальнень, класифікації, логіки мисленнєвої діяльності, швидкості, гнучкості, критичності мислення, аналізу, синтезу, порівняння, пам'яті та уваги, арифметичних умінь). На основі виконаних завдань був зроблений якісний відбір 130 майбутніх колежан серед 270 бажаючих. З цих відібраних дітей були сформовані два експериментальних класи для вивчення математики за програмою С.О. Скворцової. До експериментальних класів потрапили діти, які справилися з завданнями на 90% і більше. Результат навчання – досягнення середніх показників по класах високого рівня.

Крім розглянутих вище, в моделі зазначені і такі педагогічні умови: створення ціннісно-орієнтованої моделі вчителя ММК, розробка компетентнісно зорієнтованої програми «Вчитель як дослідник» (підготовка вчителя до експериментальної діяльності), розробка компетентнісно зорієнтованої моделі учня ММК, створення цільової програми «Обдарованість», проектування викладачем навчального процесу на уроках математики у початковій школі, впровадження моделі розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи, використання підручників та посібників, виходячи зі спеціалізації колегіуму, корегування методичного забезпечення реалізації моделі на уроках математики у початковій школі, створення соціокультурного середовища та сприятливих умов для розширення співпраці з організаціями, зацікавленими в проведенні експерименту, створення розвивального середовища для обдарованих та здібних дітей на засадах інноваційного підходу щодо поглибленого вивчення математики з раннього шкільного віку.

У Миколаївському муніципальному колегіумі за результатами першого року навчання відбувся педагогічний марафон за участю наукового керівника експерименту – професора Скворцової Світлани Олексіївни. Він розпочався з відкритих уроків, на яких вчителі-експериментатори Шелім О.І., Юхимук Т.П. продемонстрували систему роботи за її підручниками та зошитами, запропонува-

Ліниві завжди бувають людьми посередніми.

Вольтер

ли власні елементи електронних підручників. Світлана Олексіївна відмітила творчий підхід учителів до побудови кожного етапу уроку, до подачі запропонованих у її підручнику завдань, звернула увагу на змістову та сюжетну лінію уроків. Наприкінці заняття науковець-педагог провела невеличкий екзамен для малюків і була приємно вражена отриманим результатом: учні першого класу відповідають аргументовано, оперують термінами, що вивчаються в курсі логіки, починаючи з другого класу; діти легко і швидко рахують у межах сотні, а дехто навіть перейшов за ці межі; першокласники із задоволенням розв'язують рівняння та нерівності, самі складають прямі та обернені задачі, вміють графічно їх відобразити. Головне, що діти вийшли з уроку не втомлені, з гарним настроєм, маючи бажання продовжувати розв'язувати цікаві математичні ребуси. Доктор наук провела консультацію для курсантів МОІППО та круглий стіл для вчителів колегіуму, на яких Скворцовою С.О. презентовано доповідь «Формування навчально-творчої діяльності першокласників засобом системи учбових завдань (на прикладі задач)». На заході оприлюднені дані аналізу результативності ІІ етапу експерименту; обговорено шляхи розвитку учня з 1-го по 4-й клас.

І науковці, і колектив Миколаївського муніципального колегіуму задоволені науково-педагогічним марафоном, який показав, що наука не може бути відірвана від практики, а практика не може бути максимально ефективною без підтримки педагогів-науковців.

«Майбутнє народу – в руках школи», – пророче писав класик української і російської педагогіки К. Ушинський.

Колегіум-красень, школа-казка постає перед нами як реальне втілення інженерної думки, сучасної технології будівельної справи і дизайну. А найперше, звичайно, професійних рук і люблячих людських сердець. Школа з усіх боків вікнами, немов очима, дивиться на Сонце, вона і сама є сонцем нашої духовної краси.

Ми свято віримо у те, що вчитель сьогодні є силою відтворення культурного, духовного, економічного… Результати роботи колективу колегіуму відмічені не лише на рівні міста та області, а й на рівні держави.

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра.

Т. Шевченко

Не згасити творчу жаринку

Вивчення та врахування творчих здібностей учнів на уроках математики

Крисинська Ірина Володимирівна,
завідуюча кафедрою математики,
учитель вищої категорії,
учитель-методист

Одним із важливих напрямків діяльності сучасної школи є така організація навчального процесу, яка забезпечує глибокі та міцні знання основ наук і, разом з тим, формує в учнів уміння самостійно мислити, розвиває творчість та ініціативу.

Отже, вивчення творчих здібностей дитини становить важливу проблему як для педагогів, так і для батьків. Як не дивно, але цей найвищий дар довгий час ігнорується нашою системою освіти: всі школярі вивчали одні й ті самі предмети за однаковими програмами, підручниками, не було диференціації навчання залежно від нахилів та здібностей дитини. Творча особистість – це людина, здатна проникати в суть ідеї та втілювати її всупереч усім перешкодам, аж до отримання практичного результату. Саме це мав на думці Т. Едісон, коли казав, що винахід – це 10 відсотків натхнення і 90 відсотків праці.

Творчу особистість серед дітей можна помітити за такими ознаками:

1. *Інтелектуальна незалежність*. Виявляється вона ще в ранньому дитинстві та дозволяє мислити й говорити, незважаючи на установлені стереотипи й авторитети.

2. *Виняткова допитливість.* Задовольняючи її, діти, як правило, в дуже ранньому віці навчаються читати, рахувати тощо.

3. *Гнучкість під час зіткнення з будь-якими проблемами.* Розв'язуючи задачі, вони завжди розглядають кілька альтернативних варіантів. Ось і пояснення їхньої високої продуктивності.

4. Чимало дослідників вважають найважливішою властивістю винахідника – *твердість у досягненні мети, впевненість у собі.* Рішучість у досягненні успіху формується ще в молодшому шкільному віці, вона є властивою всім дітям, батьки

Школа – це майстерня, де формується думка підростаючого покоління, треба міцно тримати її в руках, якщо не хочеш випустити з рук майбутнє.

А. Барбюс

яких ставляться до них із турботою й любов'ю. Біда лише в тому, що шкільна освіта дуже часто придушує в дитині цю рису: сприймаючи, як правило, готові знання, учень починає ставитися до них як до чогось одвічно наявного й сумніватися у власній здатності відкрити щось нове, невідоме.

5. *Наполегливість та старання.* Вони допомагають долати перешкоди, не пасувати перед невдачами та труднощами.

Усе сказане вище дає підстави для позитивної відповіді на запитання про те, чи можна навчати творчості. Учителі й батьки насамперед повинні всіляко заохочувати віру дитини у свою здатність знаходити оригінальні рішення завдань поетапно зростаючої складності. Спочатку – аналогічні раніше розв'язаним, а згодом – складніші, творчі, що передбачають максимальну самостійність школяра, використання його здібностей.

Як показали теоретичні та експериментальні дослідження, розвиток творчості, інтуїтивного пізнання вимагає комплексних заходів, удосконалення навчання на базі таких принципів:

– звільнення особи від тотальної всеохоплюючої регламентації мислення, оцінювання фактів і явищ, висловлювання здогадок, поведінки в процесі навчання тощо. Адже всеохоплююча регламентація породжує психологічні перешкоди на шляху розвитку самостійності та творчості;

– здійснення навчання на високому рівні складності, адже, за дослідженнями психологів, лише таке навчання спонукає до творчості;

– посилення ролі гіпотетичного мислення в навчанні, що сприятиме формуванню здатності передбачати, висловлювати свої думки, ідеї та захищати їх;

– систематичне створення ситуацій вибору для учнів, можливості здійснювати «свій вибір»;

– зростання питомої ваги діалогічної форми навчання як особливої «взаємодії повноцінних розумінь» (М. Бахтін), що зумовлює поєднання зовнішнього й внутрішнього діалогів.

Реалізація цих принципів передбачає формування особливої особистісно-розвивальної моделі навчального процесу, передусім – удосконалення змісту освіти, зокрема застосування творчих завдань. Так, у процесі вивчення математики розвиваються здібності, які мають такі компоненти:

1) швидке запам'ятовування та збереження в пам'яті не тільки чисел і конкретних даних, а й способів розв'язування типових задач, логічних схем;

2) уміння швидко й широко узагальнювати (кожна конкретна задача розв'язується як типова);

3) миттєве виділення суттєвих ознак при сприйнятті умови задачі, формалізоване бачення математичного матеріалу;

4) тенденція міркування згорнутими умовами;

5) велика рухливість розумових процесів, легкий і вільний перехід із однієї розумової операції до іншої, з прямого на зворотний хід думок;

6) винахідливість у подоланні труднощів, уміння дивитися на проблему під різними кутами зору;

7) високий рівень просторової уяви, вміння переводити математичні проблеми (задачі) у наочно-образний план;

8) прагнення до ясності, простоти, економності (елегантності) розв'язань;

9) уміння знаходити логічний і математичний сенс у багатьох явищах дійсності, здійснювати своєрідне перенесення математичних методів на нематематичні явища.

Природно, що комплексно-математичні здібності розвиваються в процесі розв'язання нестандартних задач. Але допоміжні засоби, такі, як свідоме відпрацювання окремих типів і прийомів розумової діяльності, сприяють використанню й підвищенню ефективності цього процесу.

Ті, що виїздять за море, міняють небо, а не душу.
Горацій

Із метою розвитку творчих здібностей використовуються такі форми навчання: тренінг, рольові ігри тощо.

Тренінг творчості допомагає виробити необхідні для творчої роботи вміння. Найважливішими з них є такі:

– уміння змінювати навички в заданих ситуаціях;

– здатність вивільнювати підсвідоме, висловлювати ідеї й думки навіть тоді, коли вони здаються незрозумілими та недостатньо обґрунтованими;

– уміння звертати увагу на колег, здатність адекватно сприймати емоції, позиції, орієнтації, думки та дії членів групи;

– здатність помічати відмінні властивості та функції об'єктів, подій, явищ, процесів, а також їх взаємозумовленості та взаємозв'язки;

– здатність усе піддавати сумніву, інтелектуально та емоційно дистанціюватися від того, що очевидне та достовірне;

– уміння швидко та адекватно пристосовуватися до нових ситуацій;

– здатність абстрактно мислити, переходити від часткового до загального, вносити лад і ясність у спостереження та витлумачення складних речей;

– уміння «пробувати інакше», обирати несподівані та непомітні, на перший погляд, можливості, знаходити в завданні те, що в даному випадку може приводити до розв'язання;

– уміння освоювати «іншості», «чужості», робити «своїм» (не лише для творця, а й для інших) те, що у творчому виконанні є принципово новим – новим, а отже, незнаним;

– уміння осягати за аналогією, знаходити однакове й подібне в далеких, на перший погляд, явищах, подіях і процесах, котрі не мають, здавалося б, нічого спільного, розуміння та вміле використання цих подібностей у розв'язуванні завдань;

– здатність успішно послуговуватися другою, поряд із інтелектом, пізнавальною силою душі – інтуїцією, вміння реалізовувати її різнорідні форми та прояви, розуміти сутність інтуїції та способи її зміцнення й розвитку;

– уміння вдосконалювати свою мову, оскільки вона є основним засобом раціонального пізнавання, розуміння й освоєння дійсності;

– уміння переборювати брак засобів;

– унаслідок цього – здатність осягати цінності й цим же шляхом реалізовувати творчість у її багатоманітних проявах;

– нарешті – відзначатися результативністю, тобто показати, що творче виконання дало досить чіткий результат, що цей результат добре закорінений і дійсний, тобто пов'язаний із усім тим, що чекало, а можливо, й досі чекає на своє розв'язання, що, зрештою, дало певні плоди, сприймається як значуще й, безперечно, корисне.

Психологи стверджують, що ефективне опанування знань, умінь і навичок, виконання певної діяльності багато в чому залежать від здібностей людини, тобто від її можливостей діяти, сприймати інформацію, оволодівати прийомами розумових чи практичних операцій. Але слід враховувати, що здібності – це можливість, а певний рівень майстерності – це дійсність. Наприклад, наявні в дитини музичні здібності аж ніяк не є гарантом того, що вона обов'язково стане музикантом. Для того, щоб це сталося, потрібно багато факторів, без яких здібності можуть згаснути, так і не спалахнувши. Здібності виявляються й розвиваються тільки в діяльності, причому тільки в тій, яку не можна здійснити без наявності цих здібностей. Із якісного боку, здібності – це складний комплекс властивостей, що забезпечує успіх діяльності, дозволяє досягти мети різними шляхами.

Досвід багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів свідчить про вірогідність успішного формування в школярів якостей творчої особистості. Для цього учням варто лише надавати максимум можливостей для випробування себе у творчості.

А пісня – це душа. З усіх потреб потреба. Лиш пісня в серці ширить межі неба. На крилах сонце сяйво їй лиша. Чим глибше пісня, тим ясніш душа.
І. Драч

Як навчити вчитися?

Підвищення зацікавленості та мотивації навчання учнів на уроках української мови і літератури через використання ігрових завдань та інтерактивних технологій

Харитонова Ірина Анатоліївна,
вчитель української мови та літератури,
вчитель вищої категорії,
вчитель-методист

Завдання вчителя – сприяти формуванню та розвитку творчої особистості, яка спроможна повноцінно реалізуватися в житті. Для цього їй потрібні певні навички: думати, розуміти сутність речей, аналізувати, осмислювати ідеї, шукати потрібну інформацію, тлумачити її, застосовувати за певних умов.

Чому діти не завжди із задоволенням ідуть до школи? Причин може бути багато, але одна з них – «нудно», «нецікаво». Учня необхідно зацікавити. Як цього досягти? Напевно, у кожного вчителя є арсенал власних прийомів. Пригадаємо, що К.Д. Ушинський більше ста років тому сформулював основну мету школи: навчити дітей вчитися. Саме навчити не фізиці, історії, хімії, а сформувати здатність учити себе. Важливо навчити дитину самостійно здобувати знання і вміти їх обробляти. Тільки так може з'явитися справжній інтерес до навчання. І якщо ми допоможемо дітям розвинути потребу в знаннях, уміти набувати їх, то ці важливі якості залишаться з нею і після закінчення школи.

На півночі є мудра притча: «Якщо людині дати одну рибину, вона буде сита один день, якщо дати дві рибини, вона буде сита два дні, а якщо навчити людину ловити рибу, то вона буде сита все життя». Так і в навчанні

Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній тобі.

В. Еллан

– потрібно дати дітям не «заготовку» знань на завтра, а «озброїти» вмінням здобувати ці знання.

У класі сидять діти з різними здібностями і талантами. І перед учителем встає непросте завдання – розкрити їх і розвинути, навчити думати. Потрібно допомогти дітям не просто засвоювати певну інформацію, але й, осмисливши її, йти далі, знайти їй вживання, а якщо повезе – відкрити щось нове.

Погоджуючись із основним принципом навчання В.Ф. Шаталова: «Учити всіх, навчати кожного», – розумію, що дорога до кожного учня лежить через урок. На уроках діти читають, пишуть, думають, сперечаються, міркують, вчаться співпереживати, відкривають істини і пізнають світ.

Урокам властиві непередбачені ситуації, і професійна майстерність учителя перевіряється на них найстрогішим чином. Що необхідно, щоб учень не відчував себе безпорадним від невміння виконати вимоги вчителя, боязні отримати двійку, щоб навчання не було нудним заняттям? У чому ж секрети професіоналізму вчителя? У підготовці до уроку. Впровадження інтерактивних технологій, проведення нестандартних уроків, використання ігрових елементів допоможуть зробити урок цікавим, пізнавальним, таким, що може розкрити творчий потенціал особистості, дати змогу постійно підтримувати високий тонус дитячої уваги, навчить приймати самостійні рішення.

Особистістю людина стає поступово, на її формування впливає багато чинників. Серед них провідне місце належить рідній мові, тому що саме вона найглибше пронизує свідомість і підсвідомість людини, доносить інформацію про навколишній світ.

Вивчення української мови в школі передбачає, як відомо, реалізацію трьох основних завдань: 1) дати учням знання з мови і вміння використовувати їх у практиці; 2) розвивати мислення, творчі вміння й здібності; 3) виховувати національно свідому особистість.

Результативність реалізації навчальної мети – свідомість, міцність і глибина знань учнів з української мови – перебуває у прямій залежності від активної зацікавленості предметом, бажання знати його, тобто від рівня мотивації учнів до вивчення предмету.

Починаючи викладати українську мову в 5 класі, я ставила перед собою питання: як зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати у дітей зацікавленість предметом, бажання вчитися, зробити урок цікавим, підвищити у школярів мотивацію до навчання?

Шукаючи відповідь на це питання, дійшла висновку, що зацікавити, вмотивувати учнів до вивчення предмету можна шляхом уникнення одноманітності, шаблонності в роботі, використання таких форм, методів навчання, які збуджують пізнавальний інтерес і стимулюють самостійне мислення школярів.

Як відомо, вся діяльність дитини складається з окремих послідовних операцій. Спочатку учень сприймає інформацію, а далі мислить на підставі її. При цьому дуже важлива зацікавленість у цьому процесі. Причому всі ці операції взаємопов'язані між собою. Тому вчитель має спрямувати всі свої творчі зусилля на створення системи активних методів навчання, що будуть спрямовані на активізацію мотивації учнів до навчання та їх пізнавальної діяльності.

Тому головну увагу у своїй педагогічній діяльності приділяю активним методам, які забезпечують засвоєння інформації учнями в активній діяльності. Саме до них можна віднести ігрові завдання та інтерактивні технології навчання.

Робота над даною темою, впровадження її у власний педагогічний досвід дали мені змогу переконатися в тому, що поруч з пояснювально-ілюстративними прийомами треба застосовувати нові, особистісно зорієнтовані, в яких

Народна пісня – духовне обличчя нації.

А. Міцкевич

посилений творчо-діяльнісний компонент. Лише в цьому разі учні під керівництвом учителя здобувають (а не отримують) справді необхідні знання, вміння, навички. І починати таку роботу необхідно відразу, з 5–6 класу, тому що саме в цьому віці у дітей зникає безумовна мотивація до навчання, і вчителю необхідно викликати і посилити у школярів власні корисні мотиви у навчанні, викликати інтерес, сприяти кращому засвоєнню і запам'ятовуванню відомостей з мови.

Дані завдання мені вдається реалізувати, використовуючи на уроках української мови та літератури ігрові завдання та окремі інтерактивні технології навчання, які дають змогу створювати на уроці ситуацію успіху, включати ігрові моменти, супроводжувати роботу доброзичливим коментарем, що дуже важливо для учнів з огляду на їхні вікові психологічні особливості. На таких уроках запорукою успіху стає вміння створити атмосферу пізнання, пошуку, зацікавленості. Починаючи з п'ятого класу, учні знайомляться з такими формами роботи, як «асоціативний кущ», «сенкан», «ажурна пилка». Невід'ємною частиною роботи є робота в групах, парах, призначення учнів-консультантів для роботи зі школярами, які мають труднощі.

Важливим є те, що, застосовуючи елементи інтерактивного навчання на уроках, я побачила, що завдяки таким технологіям учні вчаться бути демократичними, критично мислити, співпрацювати, приймати рішення, спілкуватися з іншими.

Основними методами і прийомами інтерактивного навчання є самостійна робота, проблемні та творчі завдання, запитання учнів до вчителя та навпаки. Все це сприяє розвитку творчого, критичного мислення.

Треба зазначити, що використання інтерактивних технологій не може бути самоціллю, а лише засобом, який сприяє співробітництву на уроці. Що стосується впровадження даних технологій на уроках мови в 5–6 класах, то, звичайно, можна використовувати не весь їх спектр, а тільки найдоступніші, найзрозуміліші для учнів. Це такі технології, як «Мікрофон», «Мозковий штурм», робота в парах, «Навчаючи – вчусь», «Метод ПРЕС», «Займи позицію», «Незакінчене речення».

Наприклад, інтерактивну технологію «Мікрофон» використовую на етапі мотивації навчальної діяльності. Учні мають уявити, що працюють з мікрофоном (ручка, олівець) і, передаючи його один одному, висловлюють власну думку про те, чого вони очікують від уроку (що дізнатися, чого навчитися, що пригадати), виходячи з теми.

В такий же спосіб можна провести етап підсумку уроку, поставивши до учнів питання: Чи досягнута мета уроку? Чи довідалися щось нове? Чи збагатили свої знання, словниковий запас тощо? Чи сподобався урок? Чим?

Інтерактивну технологію «Метод ПРЕС» застосовую, якщо потрібно учням довести і обґрунтувати свою точку зору, відповідаючи на питання за схемою:

1) Я вважаю…
2) Тому що…
3) Отже…

Цю ж технологію можна застосовувати і під час підсумків уроку, коли перед учнями стоїть питання:

– Чого не вдалося досягти на уроці?
– Що було особливо вдалим?

Наприклад, вивчаючи в 5 класі правопис префіксів з-, с-, використовую для актуалізації опорних знань з теми інтерактивну технологію «Мозковий штурм»:

– Якого правила стосується сполучення слів «кафе птах»?
– Сформулюйте це правило.
– Наведіть приклади слів на це правило.

А для етапу формування вмінь і навичок підійде інтерактивна технологія «Займи позицію». Наприклад, у 6 класі при вивченні теми «Групи прикметників за значенням» кожен учень витягає аркуш з написаним на ньому прикметником. На дошці – в різних місцях – аркуші з написами: «якісні», «відносні», «присвійні». Учень повинен підійти до відповідного аркуша, назвати свій прикметник і обґрунтувати свій вибір.

Використовуючи на уроках дані технології, я побачила певний результат: учні не лише засвоюють знання, але й розуміють, вчаться їх застосовувати, аналізувати, синтезувати, оцінювати. Тобто така робота сприяє дуже високому рівню активності учнів, що, на мою думку, є результатом того, що головним джерелом мотивації навчання стає інтерес самих учнів. Велику увагу на уроках приділяю і використанню ігрових завдань.

Спираючись на гру, вчитель має можливість зміцнювати знання учнів, здобуті під час навчання, розвивати пізнавальні інтереси та самостійність школярів, створювати у дитячому середовищі атмосферу вільної, творчої діяльності, змістовного, емоційно насиченого духовного життя дитячого колективу.

Коли вчителями створюються необхідні умови для застосування учнями пізнавального матеріалу, знань, умінь, навичок, накопичених навчальною працею у творчій, вільній, самостійній діяльності, тоді не тільки покращуються результати навчання, а й формуються пізнавальні інтереси, долаються труднощі в навчанні, зміцнюються, поглиблюються знання.

Використана на уроці гра урізноманітнює види діяльності, у гармонійному поєднанні з іншими методичними формами сприяє глибшому засвоєнню знань, індивідуалізації навчання, визначенню й виявленню особистих інтересів учнів, рівня сформованості у них необхідних умінь і навичок.

Доречною виступає гра і як форма контролю знань дитини, оскільки дає можливість оцінити роботу всього класу, зняти з дітей напруження, уникнути страху, властивого для контролю робіт. Форма гри результативно розкріпачує дитину, знімає її скутість, адже помилки, яких дитина припускається під час гри, не дошкуляють так сильно, як під час звичайних вправ. До того ж учитель у грі не контролер, а гравець або ведучий – це додатково полегшує налагодження спілкування на уроці.

Нестандартність можна ввести в зміст навчальних письмових робіт: диктантів, переказів, творів, рефератів та ін. Так, у шостому класі пропоную вибірковий диктант-гру. Об'єдную клас у групи.

– Яка ж група першою впорається із завданням і визначить, звідки ці назви?

У нашій мові є назви предметів, явищ, які колись були власними (прізвища винахідників, назви міст тощо), але зараз пишуться з маленької літери.

Звернемо увагу ось на такі назви: дизель, ампер, ватман, вольт, герц, рентген. За ними стоять реальні люди: німецький інженер Дизель, французький хімік Ампер, власник паперової фабрики, англієць Ватман, італійський фізик Вольт, німецький фізик Герц, німецький фізик Рентген.

А ось назви квітів: бегонія, камелія, магнолія. Мало хто знає, що назви ці утворені від імені французького ботаніка Бекона, італійського священика Камеллі, який привіз в Європу з Японії цибулинки квітів, французького природознавця Магноля.

Таке трапилося і з назвами одягу, зокрема: галіфе, макінтош, реглан, френч. Тут постаралися військові. У перших двох випадках це були французькі генерали Галіфе і Макінтош, а в другому – англійські Реглан та Френч.

Для шестикласників пропоную виписати з цього диктанту загальні назви та поряд з ними прізвища людей, від яких вони були утворені. Робота не така вже й складна, але мета її – засвоїти нову для учнів інформацію про утворення загальних назв, підвищити пізнавальну активність дітей, погратися з однокласниками.

Для учнів 6–7 класів пропоную написати твори на зразок казки: «Казка про апостроф», «Казка про голосні і приголосні», «Казка про частини мови» тощо. Треба відзначити, що учні з великим задоволенням не тільки складають такі казки, а й люблять їх слухати і читати.

Для учнів 8–11 класів пропоную такі теми: «Паразитуючі слова у мові учнів колегіуму», «Великі люди про українську мову» тощо. Кращі твори можна використати на уроці як інформаційний матеріал.

Щоб учні по-справжньому почали вчитися, а не просто відсиджували урок, їх треба зацікавити – зазначити, що вони не знають того, без чого далі не зможуть. Крім того, діти мають зрозуміти, що на кожному уроці вони навчаються нового, бо урок, на якому лише повторюють матеріал, а не засвоюють нові знання, – згаяний час. Важливо, щоб учні ставили перед собою мету: я прийшов чогось навчитись, а наприкінці уроку знали відповідь на запитання: «Чого я навчився?»

Шматок землі, ти звешся Україною.
Ти був до нас. Ти будеш після нас.

Л. Костенко

Активізуємо резерви колективу

Групова форма роботи як один із методів інтерактивного навчання

Савенко Лариса Миколаївна,
учитель економіки, вчитель вищої категорії, старший учитель

Зазначу, що колективний спосіб навчання (КСН) – одна з педагогічних технологій, яка побудована на основі ефективного управління та організації навчального процесу й дає можливість перетворити навчальну групу в навчальний колектив та реалізувати принципи особистісно орієнтованого навчання.

Індивідуальна та парна організаційні форми роботи широко використовувалися в шкільній практиці до початку XVII століття. Індивідуальний спосіб навчання (ІСН) – це перший рівень колективної діяльності, який характеризується одночасною роботою в колективі (доповнення та коментування, рецензія відповідей учнів).

Другий рівень колективної діяльності – парний спосіб навчання (ПСН) – робота в парах, яка може бути односторонньою або двосторонньою.

Груповий спосіб навчання (ГСН), який розвивається протягом XVII–XX століть, відповідає третьому рівню колективної діяльності. Він дає можливість реалізувати такі важливі умови колективності, як усвідомлення колективної, загальної мети, доцільний розподіл обов'язків, взаємозалежність і взаємоконтроль. Крім

Українська пісня – це бездонна душа українського народу, це його слава.
О. Довженко

того, під час його застосування створюються умови для реалізації принципів міжгрупової роботи.

На початку XX ст. Рівін О.Г. розробив та застосував на практиці нову організаційну форму навчання – групову, колективну. Її особливістю є те, що навчання здійснюється шляхом спілкування в динамічних парах або групах, коли кожен навчає кожного. За такої організації навчального процесу всі учні беруть участь у спільній діяльності, навчаючи один одного, й виступають як певний колектив.

До основних принципів колективного способу навчання слід віднести такі фактори:

1) усвідомлення спільної мети діяльності;
2) співробітництво та взаємодопомога;
3) взаємна відповідальність;
4) урахування різнорівневості;
5) навчання з урахуванням здібностей індивіда;
6) педагогізація діяльності кожного учня;
7) здійснення взаємоконтролю, корегування та взаємооцінка.

У своїй педагогічній практиці я використовую декілька форм групової роботи на уроках географії у 6–7-х класах.

6-й клас, тема «Географічна карта. Методи зображення земної поверхні»

Після вступної промови вчителя щодо поняття історії, класифікації географічних карт та їх практичного значення клас ділиться на групи по 4–5 осіб, які отримують картки-завдання: «Порівняти зображення на географічній карті та плані місцевості», «Порівняти зображення місцевості на плані та на аерофотознімку», «Порівняти зображення на аерофотознімку та малюнку».

Учні, працюючи в групах, заповнюють порівняльну таблицю через опорний ланцюг (географічна карта – план) – (план – аерофотознімок) – (аерофотознімок – малюнок) – (малюнок – географічна карта), який допомагає кожній наступній групі відкорегувати або доповнити свою відповідь. Окрема група експертів оцінює результати співпраці, допомагає вчителю оцінити роботу груп.

Така форма максимально завантажує дітей продуктивною діяльністю, розвиває спостережливість, усне мовлення, вчить знаходити компроміс, прищеплює любов до географічної карти. Не слід забувати, що найміцніші знання ті, що дитина отримала самостійно, причому її успіх став успіхом інших!

А ти, моя Україно,
Безталанна вдово.

Т. Шевченко

6-й клас, тема «Температура повітря, атмосферний тиск» урок – практичне заняття з розв'язування задач – «Географічне мереживо»

Кожна з груп, а їх 4–6 (по 4 особи), отримує картку з чотирма (п'ятьма) задачами на розрахунок t°C повітря, визначення абсолютної висоти гори, атмосферного тиску різних типів. За визначений час (7–8 хв.) група повинна їх розв'язати й передати свою картку-завдання іншій групі, отримавши нове завдання. Таким чином, за урок кожна група встигає розв'язати до 12 задач. Причому на підведенні підсумків у ролі рецензентів можуть виступати представники з будь-якої групи, оскільки задачі виявилися в усіх однакові. Така форма роботи допомагає сформувати навички розв'язування задач і у слабших учнів, тому що навчання відбувається й по горизонталі.

Цікава парна робота використовується на уроках із теми «Географічні координати» – гра «Острівець Робінзона Крузо».

Кожна пара учнів отримує папірець із записаними координатами невідомого острова. Учні, по-перше, мають знайти острів на карті, а по-друге, треба з'ясувати, чи дійсно це острів, де провів свої дні герой роману Даніеля Дефо.

Звичайно, спочатку учні згадують художній фільм, дехто читав уривки з роману напередодні заняття. Оскільки зазвичай у класі утворюється 10–16 пар, то виявляється, що на одному острові побуває ціла група «туристів із України».

Як правило, учні доволі швидко справляються з першим завданням, мандруючи картою. А якщо пара зможе ще й бездоганно відповісти на хитрі запитання конкурентів, які складають друге завдання, то 10–11 балів вона отримає гарантовано!

У 7-му класі під час вивчення курсу **«Географія материків та океанів»** окремим групам пропонується скласти короткий рекламний туристичний проспект однієї з природних зон або країн, використовуючи метод колажу (фото, папір, малюнки, кнопки, скріпки, вата тощо). Тут можна дійсно насолодитися творчістю дітей: хто вдало придумає слоган, хто вірш, а буває, й пісню заспівають (зазвичай такі завдання діти готують заздалегідь, користуючись додатковою літературою).

Також доволі цікавим є метод **«Ажурна пилка»**. Під час вивчення теми «Південна Америка» клас ділиться на 7 груп, у кожній по 4–5 осіб:

I – ФГП материка
II – Історія відкриття та дослідження
III – рельєфна та тектонічна будова
IV – клімат, КП та клімат. Області
V – внутрішні води. Річки, озера
VI – ПЗ
VII – населення та країни

Українська пісня – це геніальна поетична біографія українського народу.
О. Довженко

Кожна група має свою кольорову відмітку, яку вчитель вклеює кожному учневі в зошит, а також порядковий номер. На першому уроці діти самостійно працюють за темою, цілий урок обговорюючи питання, порівнюючи, підбирають цікаві факти, добирають приклади, обов'язково відповідають на питання до змісту параграфа. Звичайно, вчитель коригує їх діяльність.

На наступному уроці створюються інші групи так, щоб у кожній з них були представники всіх кольорів. Завдання групи отримують уже інші: ознайомити членів своєї групи з темою та перевірити їх знання. Щоб виконати завдання, кожен готує низку питань зі своєї теми на повторення, тести для бліц-перевірки та більш складні завдання. Результат – звітна таблиця з оцінками, які діти визначили в межах групи.

На наступних уроках учитель коригує та контролює набуті знання учнів, діти виконують практичні завдання.

Отже, під час такої роботи кожен виступає то в ролі учня, то в ролі вчителя, що безперечно додає дітям самовпевненості, допомагає встановити адекватну самооцінку, закріпити або сформувати авторитет серед однокласників.

Аналізуючи позитивні та негативні риси запропонованих технологій, можна стверджувати, що їх практичне впровадження дозволяє новому рівні, підвищувати навчально-пізнавальну активність учнів та надає можливість активізувати резерви, закладені в колективі.

Савенко Лариса Миколаївна зі своїми учнями

Жива душа народна, жива, неподолання!

О. Довженко

Шлях, що веде до знань

Створення освітнього середовища для розвитку дослідницької компетенції з української мови і літератури учнів середньої школи

Ткаченко Галина Георгіївна,
вчитель української мови та літератури,
вчитель вищої категорії,
учитель-методист

На сучасному етапі розвитку освіти значну роль відіграє формування в учнів дослідницької компетентності. На жаль, більшість розробок базується на старшій школі, де учні мають змогу реалізувати свої дослідницькі вміння у конкурсах та на турнірах (МАН, захист проектів, предметні турніри тощо). Досвід роботи показує, що учням без належної підготовки достатньо складно справитися з МАНівською роботою, підготувати якісний проект, написати курсову роботу. Це можна пояснити відсутністю системи щодо формування дослідницької компетентності у середній школі.

Саме тому метою роботи є створення моделі освітнього середовища для розвитку дослідницької компетенції учнів основної школи (на прикладі предметів української мови та літератури).

Для реалізації зазначеної мети необхідно виконати такі завдання:

– розглянути дослідницьку компетентність як складову пізнавального портрета сучасного учня;

– розробити пізнавальний портрет учня та портрет учня-дослідника;

– розглянути психолого-педагогічні основи питання;

Наша батьківщина благає допомоги красномовства, бо так багато її преславних подвигів поминається глибокою мовчанкою.

Феофан Прокопович

– розробити модель форм і методів роботи на уроках української мови та літератури, що формують дослідницьку компетентність;

– надати конспекти уроків, що демонструють дієвість моделі;

– представити авторську модель інтелектуального клубу «Універсум» як одну із форм роботи щодо формування пошуково-дослідницької компетенції учнів основної школи.

Питання вивчалося і вивчається багатьма вітчизняними та зарубіжними педагогами, науковцями, але більшість розробок та наукових праць стосуються таких предметів, як математика, хімія, біологія. Наприклад, Артемчук Г. пропонує навчальний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів «Методика організації науково-дослідницької роботи», в якому зібрані та запропоновані методичні матеріали щодо організації науково-дослідницької роботи у старшій школі. Волобуєва А. видала цикл методичних видань щодо організації самостійної пошукової діяльності учнів на уроках математики. Миколаївський науковець Анатолій Ситченко пропонує елементи дослідницької діяльності при визначенні індивідуального стилю письменника, наприклад, на основі структурування поняття. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що питання розвитку дослідницької компетентності учнів основної школи, особливо на уроках української мови та літератури, висвітлено недостатньо; автор роботи не знайшла систематизованого матеріалу з проблеми.

Новизна роботи полягає у тому, що автор пропонує шляхи створення сучасного розвивального середовища для формування дослідницької компетентності школярів: модель методів та форм розвитку дослідницької компетентності учнів основної школи на уроках мови та літератури; проект інтелектуального клубу «Універсум», «Портрет учня-дослідника» та «Пізнавальний портрет учня ММК».

Теоретико-методологічні засади проблеми формування дослідницьких компетентностей

Процес навчання, виховання, пов'язаний з формуванням та розвитком творчого мислення, спрямований на реалізацію особистісно зорієнтованого навчання. Сьогодення вимагає виховувати розумних, творчих особистостей, котрі орієнтуються у сучасному середовищі і, головне, можуть у ньому реалізуватися, здатні швидко приймати виважені рішення, беручи на себе відповідальність. Тому такою важливою є проблема реалізації сьогоднішнього учня в майбутньому. Та для цього йому мало отримати певні знання (хоч вони й мають велике значення), учневі треба осягнути складну науку самостійного навчання, пошуку інформації, уміння реалізовувати власні здібності. Сучасна школа повинна навчити учня мисленню. Мислити – це вміти діяти зі знаннями. «Єдиний шлях, що веде до знань, – це діяльність», – писав Б. Шоу.

Дослідницька діяльність. Для з'ясування змісту поняття «дослідницька діяльність» доцільно розглянути окремо поняття «діяльності» і «дослідження» і на основі їх аналізу синтезувати інтегральне поняття дослідницької діяльності. У педагогічному словнику діяльність визначається як «найважливіша сфера й джерело розвитку особистості людини, активного відношення і взаємодії з оточенням. Діяльність включає у себе структурно мету, засоби й результат, має свій процес і цикл здійснення – від початку до завершення відповідно до обраного завдання. Основні види діяльності, що розвивають особистість: гра, праця, пізнання, спілкування, мова, творчість». Діяльністю можна назвати будь-яку активність людини, якій вона сама надає деякий зміст. Дослідження визначається як процес виробництва нових наукових знань, один з видів пізнавальної діяльності, як «процес і результат наукової діяльності, спрямованої на одержання суспільно значущих нових знань про закономірності, структуру, механізми

Земле, поорана горем,
Лихом засіяна чорним!

М. Рильський

функціонування явища, що вивчається, про зміст, принципи, методи й організаційні форми діяльності. Аналіз публікацій учених (Б.І. Коротяєва, Т.В. Кудрявцева, М.І. Махмутова, В.І. Андрєєва, Ю.Н. Кулюткіна, В.Г. Разумовського, А.М. Матюшкіна), що розглядають різні аспекти дослідницької роботи учнів, показав, що в теорії немає однозначного визначення дослідницької діяльності. Вчені, окрім поняття «дослідницька діяльність», використовують такі близькі за змістом поняття, як наукове пізнання (А.А. Горєлов), наукове дослідження. Визначаючи мету, результат, процес і цикл дослідницької діяльності, доцільно розрізняти наукове і навчальне дослідження.

Головною метою навчального дослідження є розвиток особистості, придбання учнями функціональних навичок дослідження як універсального способу засвоєння дійсності, розвитку здатностей дослідника, активізації особистісної позиції щодо участі у навчально-виховному процесі на основі самостійно придбаних і значущих саме для конкретного учня суб'єктивно нових знань, у той час як метою наукового дослідження є «вироблення і теоретична систематизація об'єктивних знань про дійсність». Поняття «знання» визначається як «сукупність ідей людини, у яких виражено теоретичне оволодіння нею предметом».

Модель дослідницької компетентності

Для того щоб сформувати дослідницьку компетентність, потрібно чітко визначити зміст умінь, навичок, здібностей, необхідних для успішного здійснення дослідницької діяльності. Її можна формувати на уроках, використовуючи елементи дослідницької роботи, а можна і проводячи окрему дослідну діяльність у рамках роботи наукових товариств (для середньої ланки – це товариство учнів-науковців та інтелектуальний клуб «Універсум»). Для цього скористаємось чотириланковою моделлю дослідницької діяльності. Розглянемо зміст умінь і навичок, які мають опанувати учні для успішного здійснення дослідницької діяльності на 4 етапах: проектувальному, інформаційному, аналітичному і практичному (представницькому). Досить часто реальні дослідження не вписуються і в чотириланкову модель, але для навчального дослідження, а саме про таке йдеться в контексті роботи, така модель виявляється найбільш прийнятною.

Головним завданням проектувального етапу є створення програми дослідження, яка являє собою попередню узагальнену модель дослідження. Програма дослідження зазвичай складається з методологічного розділу й організаційного. У методологічний розділ включаю постановку проблеми дослідження, визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, уточнення основних понять, висунення робочих гіпотез.

Організаційний розділ містить відомості про вибір або розробку методів роботи з відомостями та фактами за темою дослідження. Отже, дослідник повинен уміти виявити та сформулювати проблему. Проблему сучасна наука розглядає «як стан непізнанності об'єкта, питання, що виникло в ході пізнання і потребує відповіді». Для дослідників-початківців виявлення проблеми є дуже складною задачею, яка потребує високого рівня обізнаності у предметній галузі, тому вибір проблеми перших досліджень здійснюється разом із керівником. Учні мають навчитися оцінювати проблему за різними критеріями.

До проектувального етапу доцільно віднести визначення об'єкта і предмета дослідження. Учні мають усвідомити, що об'єктом дослідження виступає явище (предмет або процес), що породжує проблемну ситуацію і внаслідок цього обирається для вивчення. Об'єкт характеризується актуальністю, значенням для практичної і пізнавальної діяльності, наявністю у ньому непізнаного, розташуванням у просторі тощо. Предметом дослідження є та сторона об'єкта дослідження, яка розглядається в роботі, тобто на яку направлена дослідницька діяльність. Об'єкт і предмет

Українці – стародавній народ, а мова їхня багатша і всеосяжніша,
ніж персидська, китайська, монгольська і всілякі інші.

Е. Челебі

співвідносяться між собою як загальне, так і часткове.

Окрім об'єкта і предмета, у програмі дослідження має бути сформульована мета, яка являє собою перелік результатів дослідження, і завдання, які є конкретизацією мети. Досягнення мети пов'язане з розв'язанням пізнавальних завдань.

На всіх етапах дослідження наявні гіпотези, тому так важливо навчити учнів працювати з ними. Гіпотеза – це науково обґрунтоване припущення про причини яких-небудь явищ. Висування гіпотез, припущень і нетрадиційних (провокаційних) ідей – важливі розумові навички, що забезпечують дослідницький пошук і прогрес у будь-якій діяльності, перетворюючи її на творчу.

До проектувального етапу доцільно віднести операції з поняттями.

Робота з поняттями, формування визначень і класифікація є невід'ємною складовою дослідницького процесу, адже від того, який зміст вкладається в поняття, багато у чому залежить ефективність дослідження, реалізація його цілей і завдань.

На інформаційному етапі дослідник має отримати дані, які стануть основою для підтвердження, обґрунтування або скасування гіпотез. Важливим умінням майбутнього дослідника є уміння опрацьовувати масиви емпіричних даних, тобто вміти знайти дані, відібрати, організувати, зберегти, описати, узагальнити їх. Ця діяльність потребує знань універсальних і спеціальних методів та умінь їх застосовувати, адже «саме неволодіння арсеналом цих методів і становить нині одну з найважливіших проблем підготовки аналітиків у різних сферах». Метод у загальному розумінні – це правильний шлях, засіб досягнення певної мети, розв'язання проблеми або вирішення завдання.

З позиції теорії діяльності метод наукового дослідження являє собою сукупність пізнавальних процедур. Існують різні підстави класифікації методів: за типом знання, за виконуваною функцією, за рівнем знань (теоретичні й емпіричні), за співвідношенням кількісного і якісного підходів, за ступенем близькості до об'єкта. Ознайомити учнів з усіма методами неможливо, але важливо показати їх різноманітність, навчити використовувати найбільш вживані.

Для успішної роботи потрібні уміння і навички користуватися різними джерелами фактів.

Сучасний дослідник має змогу працювати з відомостями як на традиційних носіях (паперових, аудіо- та відеоплівках), так і на електронних. Уміння створювати, оновлювати і захищати архіви є обов'язковими для успішної дослідницької діяльності. Вигляд і формати цих архівів залежать від об'єкта і мети дослідження, а також від компетентності і вподобань дослідника. Швидко змінюються форми організації даних в Інтернеті з тим, щоб усе більше людей брали участь у створенні «колективного розуму», привносили своє особисте знання в загальну скарбницю і мали змогу все більше черпати з неї. Ці процеси зумовлюють необхідність знань, умінь і навичок користування різноманітними сервісами Інтернету.

Аналітичний етап дослідницької діяльності полягає в аналізі даних, їх узагальненні, теоретизуванні, описі та поясненні фактів, обґрунтовуванні тенденцій і закономірностей, виділенні кореляційних і причинно-наслідкових зв'язків. Щодо важливості цього етапу дуже влучним є висловлення А. Пуанкаре: «Вчений повинен систематизувати; наука будується з фактів, як будинок із цеглин; але просте скупчення фактів настільки ж мало є наукою, як купа каменів – будинком».

Важливо уміти оформити результати досліджень, представити їх, презентувати. Сучасні інформаційні технології мають великі можливості щодо надання результатам дослідження потрібного вигляду, їх візуалізації у вигляді схем, графіків, таблиць, діаграм, анімованих фрагментів тощо. Інтернет забезпечує можливість обміну думками, швидкого розповсюдження відомостей, значного розширення аудиторії для дискусії, полеміки, обговорення серед дослідників на форумах, як, наприклад, на молодіжному науковому форумі www.mno.ru/forum, також www.scientific.ru, педагогічному форумі http://eureka.ok.club.org. та багатьох інших. Зрозуміло, що оволодіння цими технологіями є обов'язковим для сучасного дослідника, скільки б років йому не було.

Навички дослідницької діяльності включають уміння розв'язувати в комплексі завдання кожного етапу технологічного ланцюжка дослідження, а саме: визначення проблеми, формулювання дослідницьких завдань, висування гіпотез, підбір методів дослідження, проведення дослідження, аналіз отриманих даних, оформлення висновків та представлення результатів.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!

В. Симоненко

Програма дослідження за темою «Особливості дитячої прози Віри Марущак» учениці 7 класу Олійник Богдани

Методологічний розділ
(постановка проблеми дослідження, визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, уточнення основних понять, висунення робочих гіпотез)

Постановка проблеми. **Марущак Віра Іванівна** – член Національної спілки письменників України, живе та працює у місті Миколаєві. Дитяча проза Віри Іванівни покликана зберегти високу моральність молоді, прищепити їй високі почуття любові до Вітчизни, до рідної землі, до матері. Спробуємо дослідити, якими шляхами вона знайшла підхід до молоді, в чому особливість її дитячої прози.

Мета: дослідити, у чому особливість дитячої прози миколаївської письменниці Віри Марущак.

Завдання:

– зібрати та прочитати оповідання письменниці («Рушник», «Подарунок», «Вікнами до сонця», «Батько з Португалії», «Цезар, Галка і Новий рік», «Варька»), відгуки, рецензії, статті;

– розглянути теми, які розкриває письменниця;

– проаналізувати приклади, на яких вона виховує свого читача;

– проаналізувати сюжети розглянутих текстів;

– дослідити використання нею мовних засобів, літературних прийомів;

– проаналізувати розуміння письменницею дитячої психології.

Об'єкт дослідження – творчість миколаївської письменниці В.І. Марущак.

Предмет дослідження – особливості прози В.І. Марущак.

Хай живе велика російська мова, але хай живе і солодко-співуча,
ні з чим не зрівнянна українська мова.

В. Солоухін

Основні поняття: проза, оповідання, сюжет, дитяча психологія (оглядово)

Робоча гіпотеза: популярність серед підлітків оповідань В.І. Марущак пояснюється тим, що автор відчуває складну дитячу психологію, ненав'язливо, але переконливо розкриває на виразних прикладах сутність доброти, бажання робити шляхетні вчинки; оповідальні сюжети будуються на основі підліткового інтересу до тем, які вона розкриває.

Організаційний розділ

(Підбір методів дослідження, проведення дослідження, аналіз отриманих даних, оформлення висновків та представлення результатів).

Проектувальний етап

Методи дослідження: аналіз тексту, систематизація, узагальнення, моделювання.

План проведення дослідження:

• вибір теми (актуальність; новизна; достатність фактичного матеріалу (особливо для краєзнавчих тем); виграшність);
• формулювання теми (просто, коротко й оригінально. Одним реченням, хоча може бути й підзаголовок);
Інформаційний етап
• укладання бібліографії («концепт» пункту: «що вже написано про це?»);
• робота з текстами художніх творів (перше прочитання).
Нотуються враження, думки
• опрацювання літературознавчих джерел. Мета: з'ясувати, що вже зроблено з обраної теми, аби визначити, «а що ж маю я зробити?».
(Літературознавчі джерела конспектуються на окремих аркушах, записи роблять з одного боку – так за потреби їх можна буде порізати і згрупувати за розділами тощо).

Аналітичний етап

• систематизація літературознавчого матеріалу, визначення поля власних досліджень (тобто чітко сформулювати питання, відповідь на яке і стане розкриттям теми);
• повторне опрацювання літературознавчих джерел (уже під кутом зору пошуків визначеного матеріалу, що стане опорою в дослідженні);
• повторне прочитання текстів уже з погляду вибраних позицій;
• поява начерків плану майбутньої роботи.

ВСТУП (не озаглавлюється і не нумерується! Розкрито актуальність теми дослідження, стан вивчення проблеми, предмет дослідження, мета, завдання, новизна роботи, теоретичне та практичне значення).

ГОЛОВНА ЧАСТИНА (складається з окремих розділів, параграфів, пунктів та підпунктів, які мають власні назви).

ВИСНОВКИ (не озаглавлюються і не нумеруються!). Висновки повинні містити

короткий виклад найважливіших результатів роботи, їх важливість для науки, перспективи застосування у практиці, рекомендації щодо подальших досліджень. Висновки й завдання зі вступу повинні узгоджуватися!

Дослідницькі здатності – це індивідуально-психологічні особливості особистості, що забезпечують успішність і якісну своєрідність процесу пошуку, придбання та осмислення нових даних.

Таким чином, ми з'ясували, що здійснення дослідницької діяльності потребує як спеціальних знань, умінь і навичок, так і загального розвитку особистості, тобто таких її здатностей, як ерудиція, наявність логічного і нестандартного мислення, самостійність, відповідальність, рішучість тощо. Така загальна модель дослідницьких компетентностей призначена для створення методичної системи їх формування в учнів загальноосвітніх шкіл. Звичайно, що педагогічне супроводження дослідницької діяльності учнів загальноосвітніх шкіл повинно здійснюватися спеціально підготовленим учителем.

Палітра уроків української мови та літератури на мольберті сучасності

Як з'ясувалось, інтелектуала з високим рівнем розвитку творчих здібностей, який орієнтований на результат, не можна замінити нічим і ніким. Проблема наукової та дослідницької творчості в наші дні стала настільки актуальною, що нині є проблемою століття.

Нова школа ставить собі за головну мету – збудити, дати виявитися самостійним творчим силам дитини та навчити учня досягати певного творчого результату. Мета уроків української літератури – сформувати людину з незалежним високорозвиненим розумом, начитану, висококультурну; людину, яка має та реалізує в житті свою незалежну думку.

Саме на уроках літератури є всі умови для розкриття творчого потенціалу дитини, це не просто шкільний предмет, це той урок, на якому духовне око дитини відкривається на все значуще і головне в житті шляхом творчості, шляхом доторкання до вічних скарбниць духовності та культури.

Отже, першорядним завданням учителя має стати виявлення тих задатків, які має кожен учень. Знайти та збудити в кожній дитині творчі здібності, навчити її працювати, допомогти зрозуміти і знайти себе, зробити перші кроки в дослідницькій та науковій творчості і в кінці якої отримати результат. Усі діти талановиті. Необхідно тільки, щоб ми, вчителі, допомогли дізнатися їм про свої здібності, навчати їх творчому ставленню до праці, виховувати не споживачів, а активних учасників, які не бояться труднощів.

Стимулюємо самостійний пошук

Активні форми навчання на уроках біології

Кварцяна Олена Петрівна,
учитель біології,
вчитель вищої категорії,
заслужений учитель України

Як викликати в учнів інтерес до біології? Як активізувати їх пізнавальну діяльність на уроці? Як зробити процес навчання найбільш результативним? Безперечно, ці та подібні їм питання постають перед кожним учителем.

Основні риси високопродуктивного результативного уроку:

– створення й підтримка високого рівня пізнавального інтересу й самостійної розумової активності учнів;

– економне й цілеспрямоване використання часу уроку;

– застосування різноманітного арсеналу методів, засобів навчання;

– обсяг і міцність отриманих школярами на уроці знань, умінь, навичок.

Хороший урок – урок питань і сумнівів, просвітлення й відкриттів. І для того, щоб ці питання й сумніви, просвітлення й відкриття виникали на уроці та після нього, потрібно використовувати активні форми й методи навчання, а саме:

– уроки-семінари, диспути, захист рефератів, творчих робіт;

– інтегровані уроки, які базуються на міжпредметних зв'язках;

– уроки у формі змагань та ігор: конкурси, турніри, естафети, вікторини, ділові або рольові ігри;

Бринить-співає наша мова,
Чарує, тішить і п'янить.

О. Олесь

– уроки, які базуються на формах і методах роботи, відомих у суспільній практиці: дослідження, винахідництво, аналіз першоджерел, інтерв'ю, репортаж, рецензія;

– уроки з імітацією публічних форм спілкування: прес-конференція, аукціон, телеміст;

– уроки у вигляді традиційних форм позакласної роботи: КВК, «Слідство ведуть знавці», «Що? Де? Коли?».

Сьогодні в практику школи все більше входять нестандартні уроки. Як на мій погляд, звичайно, не кожен урок повинен бути нестандартним. Основною формою роботи все ж таки мусить бути традиційний урок. Нестандартні уроки, як показує практика, доречно проводити після вивчення тем, з метою узагальнення й систематизації. Хоча елементи нетрадиційних методів і форм можна використовувати й на кожному уроці.

Нестандартний урок завжди стимулює самостійний пошук, випереджаюче навчання, самопізнання обдарованих дітей, творчий вибух учителя, який дозволяє вибірково ставитись до змісту й відкидати непотрібне, нецікаве або вже завчене. На нестандартних уроках сама мікроатмосфера впливає на учня й перебудовує навчально-виховний процес.

Нестандартні уроки обов'язково пов'язані з груповими формами роботи. За цієї умови всі учні знаходять собі заняття за здібностями.

Навчання є особливою формою пізнання об'єктивної дійсності, воно повинне пронизуватися проблемою.

Під час проведення активних форм уроків створюються проблемні ситуації, здійснюється вирішення проблемних задач різного рівня складності. Завдання вчителя: підвести учнів до виникнення проблемної ситуації, а потім разом з учнями розв'язати її. У процесі вирішення учні оволодівають новими способами дії; у результаті формуються творчі здібності, продуктивне мислення, уява. У процесі проблемного вивчення використовуються такі методи, як частково-пошуковий, дослідницький.

На уроках систематично застосовується тестова перевірка знань, яка до вподоби учням. Це дає можливість за короткий проміжок часу перевірити знання багатьох учнів.

Включити кожного учня в активну діяльність на всіх уроках, довести подання з теми, що вивчається, до формування понять, стійких навичок – це мета, яку ставить перед собою вчитель, використовуючи активні форми навчання.

І возвеличимо на диво
і розум наш, і наш язик…

Т. Шевченко

Виховуємо людину-творця

Формування творчої компетентності учнів на уроках літератури

Денисенко Оксана Миколаївна,
заступник директора
з науково-методичної роботи,
вчитель світової літератури,
вчитель вищої категорії,
старший вчитель

Мальченко Тетяна Олексіївна,
вчитель світової літератури,
вчитель вищої категорії,
старший вчитель

Креативність Бога полягала в тому, що він створив світ. Був би він просто творчим – наше існування залишалось би під великим питанням. Креативність відрізняється від творчості тим, що вона спрямована не тільки на процес, а перш за все – на кінцевий творчий конкретний результат.

Талант і творча обдарованість особистості стають нині запорукою інтенсивного економічного розвитку країни.

Не секрет: ми з вами працюємо на учня і на державу, яка дає конкретне замовлення: результат нашої педагогічної діяльності – учень-творець, учень, котрий буде спроможний у своїй подальшій життєдіяльності створювати матеріальні й духовні цінності, змінювати на краще суспільне життя і себе, аналізувати й оцінювати наслідки цих змін, доводити цінність власних думок іншим людям. Зможемо ми сформувати у своїх учнів зазначене

Відчуваю й усвідомлюю, яка це красива й легка мова.
І. Рєпін

вище? Тоді ми – професіонали, мобільні та сучасні.

Саме на уроках літератури є всі умови для розкриття творчого потенціалу учнів, це не просто шкільний предмет, це заняття, на якому духовне око дитини відкривається на все значуще і головне в житті шляхом творчості, шляхом доторкання до вічних скарбниць духовності та культури.

Розвивати творчі здібності дітей необхідно з урахуванням їх типу обдарованості. Те, що всі діти обдаровані, ми беремо за аксіому, враховуючи, що колегіум – школа для здібних та обдарованих учнів.

Ми починаємо свій шлях, спрямований на реалізацію творчих здібностей дитини на наших уроках, зі співпраці з психологічною службою. Психологи проводять діагностику щодо виявлення типів індивідуальної обдарованості. Існує кілька типів індивідуальної обдарованості: раціонально-мислительний – необхідний ученим, політикам, економістам; образно-художній – дизайнерам, конструкторам, художникам, письменникам; раціонально-образний – історикам, філософам, учителям; емоційно-почуттєвий – режисерам, літераторам.

Психологи надають учителям-предметникам карти класу, в яких є матеріал по кожній дитині. Плануючи урок, вчитель продумує завдання з урахуванням індивідуального типу обдарування кожного учня.

Ми створили інформаційний простір з проблеми, змоделювали творчий портрет учня на уроках літератури та створили модель методів і форм індивідуального підходу до формування творчої компетентності учнів, що є пріоритетними для певних типів обдарованості.

Мальченко Тетяна Олексіївна зі своїми учнями

Шануй тих, хто намагається здійснити велике, навіть якщо їм це не вдалося.
Сенека

Творчий портрет учня на уроках літератури

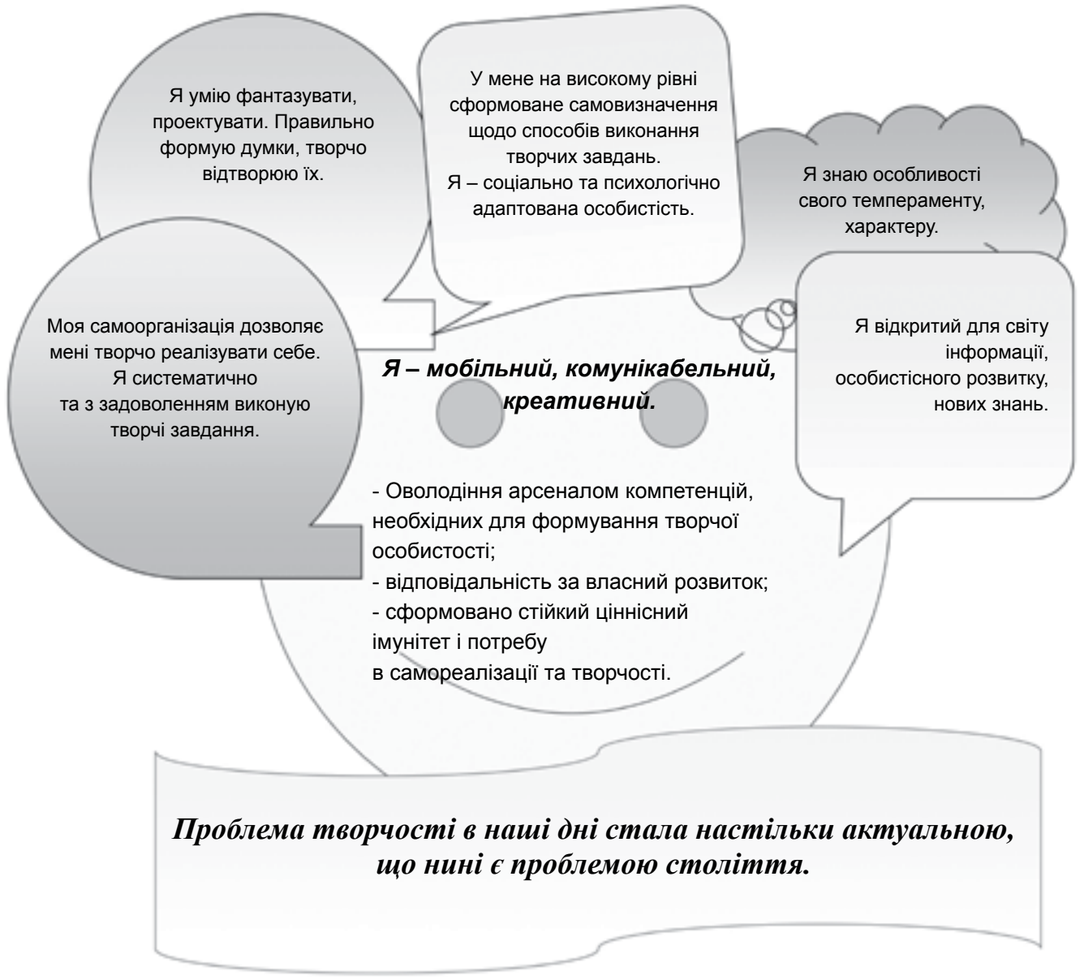

Дивуєшся дорогоцінності мови нашої:
в ній що не звук, то подарунок, все крупно, зернисто, як самі перла.
М. Гоголь

Модель методів та форм індивідуального підходу до формування творчої компетентності учнів, що є пріоритетними для певних типів обдарованості			
Раціонально-мислительний тип обдарованості – необхідний ученим, політикам, економістам	Образно-художній тип обдарованості – дизайнерам, конструкторам, художникам, письменникам	Раціонально-образний тип обдарованості – історикам, філософам, учителям	Емоційно-почуттєвий ідеотип обдарованості – режисерам, літераторам
•творче читання; •проектна діяльність; •компаративний аналіз; •дистанційне навчання. Спектр лінгвістичних ігор: кросворд, вікторина, аукціон, літературний конкурс, літературна загадка, лінгвістична задача, «Сходи», «Перехрестя», ребус, «Ти – редактор», «Зайвина», «Спіймай помилку», «Вірю – не вірю», «Ідеофраг», «Сортування», «Найрозумніший», «Літературна дуель», «Останнє слово – за тобою», «Хто швидше», «Лінгвоестафета», «Ти – вчитель», «Ідеофрагмент» тощо			
Частково-пошуковий; дослідницький; розв'язання проблем; критичне мислення; Інтерактивне навчання: – «Мозковий штурм»; – «Аналіз ситуації»; – «Дебати».	Творчі індивідуальні завдання: – складання власних творів: віршів, есе, відгуків, творчих портретів тощо; (зміни кінцівку твору, склади твір-перевтілення, твір-ототожнення); – створення ілюстрацій, буклетів та відеофрагментів до художніх творів або творчого шляху письменника. Підготовка електронних презентацій та їх захист. Інтерактивне навчання: – «Ажурна пилка»; «Незакінчене речення»; – «Займи позицію» (на етапі формування вмінь і навичок).	Частково-пошуковий (знайти та представити маловідомі історичні факти про життя та творчість письменників у вигляді літературного або історичного журналу, презентації тощо); –дослідницький. Інтерактивне навчання: – ділова гра «Метод кейсів»; – «Метод ПРЕС»; – «Навчаючи – вчусь» (учень-консультант, учень-модератор); – «Мікрофон» (на етапі мотивації навчальної діяльності).	Інсценування: літературно-музичні композиції, мюзикли («Казкарія – країна мрій»), вистави, літературні зустрічі, літературні вітальні. Учні активно залучаються до створення сценаріїв та конспектів уроків.

Мова – це глибина тисячоліть.
М. Шумило

Сьогодні передові освітяни говорять про урок як про цілісний творчий процес – це урок, на якому домінує у часі ситуація розмірковування, допитливості, пошуку, сумніву. В педагогіці такий урок розглядають з аспектів: комфорту (довіра, позитивні емоції, кожна думка має право на існування), стану навчального задоволення (ситуація успіху, задоволення від зробленого), стану сумніву (проблемні ситуації, дискусії). Все зазначене вище і враховане у запропонованій моделі.

Методи, прийоми, форми, і навіть технології – це все дуже важливо, орієнтація на особистість дитини – основний пріоритет. Але що ж ще повинен враховувати вчитель, створюючи власну «партитуру» кожного уроку? Музичні твори записані нотами, які читаються відповідно, але творче мислення диригента розставляє різні акценти під час їх виконання, щось подібне робить і вчитель при плануванні, особистість якого є головною умовою успішного уроку. Творчого учня може підготувати лише творчий вчитель.

Те, що ми зазначили, не претендує на єдину істину, є багато невизначених питань. І тому наприкінці хочеться пригадати «Легенду про істину».

Боги вирішили створити Всесвіт. Спочатку вони створювали зірки, сонце, місяць, гори, квіти і дерева. Потім вони створили людину. Насамкінець вони створили істину.

Задумались Боги: куди сховати істину, щоб людина не змогла знайти її відразу. Їм хотілось, щоб людина шукала істину якомога довше.

– Давайте сховаємо її на найвищій гірській рівнині, – сказав один.

– Давайте її сховаємо на далекій зірці, – сказав інший.

– Давайте сховаємо її в морській глибині! – вигукнув третій.

– Давайте сховаємо її на зворотній стороні місяця, – озвався четвертий Бог.

Але наймудріший Бог сказав: «Ми сховаємо її в серці людини. Вона буде шукати істину по всьому Всесвіту, не підозрюючи, що носить її в собі».

Шановні колеги, я бажаю кожному із вас шукати істину та знаходити її, бути креативним, мобільним, впевненим та щасливим.

Наш шлях – це шлях творчості, що спрямований на високий результат.

Книжки слід не прочитувати, але читати і перечитувати.
Пліній Молодший

Розділ 14

Про нас знає цілий світ

За багаторічну історію нашого навчального закладу в обласних, республіканських і навіть світових засобах масової інформації було надруковано багато статей, нарисів, кореспонденцій, фоторепортажів. Для нас вони стали не просто літописом колегіуму, а віддзеркаленням думки суспільства щодо нашої роботи. Як правило, матеріали мали позитивний зміст. Кожну публікацію ми вважали за добру подію. Статті зачитували на лінійках, по шкільному радіо. Вони набували значення своєрідної Дошки пошани, викликали гордість у педагогів та учнів. Правильно використана публікація допомагає учителю виховувати дитину, підтримувати її добрі наміри і починання, спонукає до натхненної праці над собою. Отже, пропонуємо і вам побачити нас очима журналістів.

В озонову дірку подивився янгол:
– Господи, скажи їм, щоб вони схаменулись!
Л. Костенко

Школа «Кобзарська наука»

На сучасному етапі розвитку української культури відбувається поглиблене вивчення традицій, історії рідного краю, повернення багатьох забутих і призабутих імен в мистецтві, літературі, музиці. Цей процес торкнувся і кобзарського мистецтва – феномену української культури, який знають у всьому світі. Бандура все активніше входить у життя і творчу діяльність шанувальників кобзарського мистецтва, а саме: вчителів, учнів чоловічої статі, сімейне музикування.

Настав час, коли бандура стає рівноправною серед давніх українських народних інструментів у навчально-виховному процесі як віддалених сільських шкіл, так і навчальних закладів нового типу, повертаючи цим безцінну скарбницю козацької культури.

У музикуванні на бандурі виконавець органічно поєднує і пошану до рідної мови, і художньо-естетичне тлумачення та розуміння народної пісні, і висловлює патріотичні почуття, пов'язані з героїчною історією свого народу.

В центрі уваги експериментальної роботи педагогічного колективу колегіуму поставлена проблема, пов'язана з такими чинниками, як:

– розвиток традицій, культури, мови, художньої творчості, збереження історико-культурної спадщини, зумовлені необхідністю реалізації у повному обсязі вимог Конституції України;

– розробка ефективних механізмів підтримки і функціонування культурно-мистецької сфери в освітніх закладах нового типу;

– створення умов для успішного розвитку інтелектуальних і художньо-творчих запитів учнів колегіуму, повноправних будівників духовної сфери суспільного буття України, співтворців світової культури.

Програма, над реалізацією якої працює педагогічний колектив колегіуму, передбачає створення в системі виховного процесу та художньо-естетичної освіти учнів чоловічої статі 1-11 класів оригінальної за структурою та змістом школи «Кобзарська наука», яка допомагає зберігати та відтворювати предківські народні традиції кобзарського мистецтва в сучасних соціокультурних умовах та їх перспективу.

Проект здійснюється в контексті творчої реалізації:

– Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття); Концепції позашкільної освіти та виховання Міністерства освіти України (1996 рік);

– експериментальної апробації та послідовного впровадження ідеї базової освітньої галузі «Художня культура» (інтегративний курс, 1–11 класи);

– глибокого вивчення та використання нових педагогічних технологій в системі виховного та освітнього процесу колегіуму;

– переосмислення ролі вихователя-педагога-фахівця в умовах «Школи кобзарства», пошуку того оновленого функціонального простору в навчальному закладі нового типу;

– органічної єдності занять освітньої базової галузі «Художня культура» з позаурочною художньо-творчою діяльністю учнів, зокрема хлопців підліткового та юнацького віку, обравши різні форми музикування в школі «Кобзарська наука», а саме:

Нападати на мову народу – це означає нападати на його серце.
Г. Лаубе

- Школа I ступеня – 1–3 класи – підготовчий період ознайомлення, залучення, вивчення інтересів, нахилів, здібностей, особистого бажання опанування грою на бандурі.
- Школа II ступеня – 5–8 класи – розвиток обдарованості, навчання в школі «Кобзарська наука», чотири основних роки навчання в класах бандури. Виступи у складі ансамблю «Кобзарики».
- Школа III ступеня – 8–11 класи – самовдосконалення майстерності гри на бандурі. Спеціалізація на індивідуально-вибіркових засадах. Удосконалення майстерності музикування на бандурі. Участь в роботі юнацької капели «Кобзарський передзвін».

Створення школи «Кобзарська наука» на базі колегіуму як складової базового стандарту освітньої галузі «Художня культура» надає можливість зберегти один з найцінніших здобутків української культури в цариці світової культури і є дієвим художньо-творчим засобом розвитку учнів чоловічої статі як особистостей.

Школа «Кобзарська наука» має започаткувати в школах нового типу різної профілізації опанування грою на українських музичних інструментах, що забезпечить:

– творче середовище для самореалізації інтелектуалів як творців;

– гармонічність розумової, художньо-творчої фізичної діяльності;

– життя в колективі, наповнене людяністю, чоловічою порядністю, свідомим ставленням до рідної землі, краси, народних традицій та звичаїв;

– збереження, відтворення та передачу кобзарських традицій у новому інформаційному суспільстві;

– зміцнення кобзарського братства українців у світі.

Багата земля Миколаївська талантами

Сльози захвату і розчулення блищали на очах американських морських вовків – учасників навчань «Си-Бриз-97», перед якими виступила народна капела «Кобзарський передзвін».
На світлині: (в центрі) керівники В. Січко і А. Андрєєв.

Радянське Прибужжя №78,
четвер, 18 червня 1992 р.

Мова вмирає, коли наступне покоління втрачає розуміння значення слів.
В. Голобородько

Море і бандура

Таке поєднання для учасників дитячої зразкової капели бандуристів «Україночка» Миколаївського міського Палацу творчості школярів стало реальним завдяки відкриттю на базі відпочинку «Залізничник», що в районі села Рибаківка, літньої кобзарської школи.

– Організовуючи її роботу, ми керувалися одним, – розповідає художній керівник капели В.С. Січко, – діти повинні змістовно відпочити і, звичайно, мати змогу і влітку займатися улюбленою справою під керівництвом наших педагогів.

Приємно відзначити і те, що миколаївці запросили в гості на відпочинок і двадцять п'ять хлопчиків з першої на Україні кобзарської школи з міста Переяслава-Хмельницького, що на Київщині. Вона працює вже два роки. Там хлопці вчаться не тільки гри та співу, а й практичних навичок власноручного виготовлення кобзи. Так що погомоніти юним буде про що.

Дні, проведені на березі Чорного моря, пролетять швидко. Залишаться теплі спогади від щирих дитячих розмов, спільних виступів і лагідних хвиль моря.

М. Баранов.
Радянське Прибужжя №78,
четвер, 18 червня 1992 р.

З маркою ліцею

Миколаївський фізико-математичний ліцей одним з перших в обласному центрі порушив традиційний уклад загальноосвітніх шкіл. Скептики були, але більше було тих, хто вірив у нову справу. Це й надихало на роботу.

– Розумієте, починати, ясна річ, нелегко. Проте бажання змінити усталені канони, відверто скажу, хотілося, – розповідає директор ліцею Сергій Січко. – Спробувати себе, підтягнутись, підрости хотілося колегам. Така нагода в учительській практиці трапляється не так уже й часто. Стимулювали нашу роботу і суспільні переміни.

Так що девіз в учнівсько-педагогічного колективу один – «Вперед!». І добра слава про цей навчальний заклад не забарилася – її продовжують утверджувати ліцеїсти перемогами на

Не ганебний той рубець, який є наслідком мужності.
Публій Сір

міських, обласних та республіканських предметних олімпіадах, вступом до різних вищих навчальних закладів. Б'ють тільки в «десятку». Так, цього року з 64 випускників 63 стали студентами, успішно здолавши вступні іспити. Хіба це не показник?

І ще про один штрих. Ліцей у місті, але дорога до нього не закрита і обдарованим селянам. Окрім того, що таланти самі шукають стежину до цього навчального закладу, викладачі теж не осторонь – шукають таких діток, і знаходять.

Зруйнована тут уява і про математиків-«сухарів». Нічого подібного немає і близько. Живі, рухливі дітки. Співають, танцюють, малюють, грають. Весело живуть. Бо хочуть так жити.

НА ЗНІМКУ: Катерина Шлик, Юлія Тимченко, Ольга Глухова, Дмитро Січко, Костя Урсалов, Олександр Середа – цьогорічні випускники фізико-математичного ліцею і вже студенти вищих навчальних закладів.

Фото О. Кремка.
Радянське Прибужжя №97,
31 серпня 1995 р.

Зрілість і юність оспівують Україну

– Браво, математики! – вітав Народний артист Микола Гвоздь Бузький юнацький гурт бандуристів «Кобзарський передзвін» (худ. кер. Валентина Січко та Анатолій Андрєєв) Миколаївського інформатико-математичного ліцею №38 та Глиноземного заводу.

Цей колектив справив настільки велике враження на ІІІ Всеукраїнському фестивалі кобзарського мистецтва «Вересаєве свято» у с. Сокиринці на Чернігівщині – батьківщині славнозвісного кобзаря Остапа Вересая, що він отримав право відкрити фестиваль зведеним виступом разом з державною національною капелою бандуристів творами «Бандуристе, орле сизий» і «Думи мої» під керівництвом Миколи Гвоздя.

На цьому фестивалі з десятків колективів з усієї країни було всього 3 юнацьких. І два з них – з Миколаєва. Другим колективом була Дитяча зразкова капела бандуристок «Україночка» (худ. кер. Галина Драган) Міського палацу творчості учнів.

– Браво! Молодці! Браво! – лунало над співучим кобзарським полем, коли виступали миколаївці, як дійсно народне визнання і вшанування великої неоціненної праці цих колективів по відродженню і пропаганді культури і козацької слави свого Південного краю і вихованню та причетності до цієї культури, вихованню патріотизму.

Хочеться щиро подякувати за розуміння і підтримку національного і духовного відродження і, зокрема, участі в фестивалі цих чудових колективів інформатико-математичному ліцею

Мова – це глибина тисячоліть.
М. Шумило

(дир. С. Січко), Міськуправлінню освіти (зав. О. Реутенко), Палацу творчості школярів (дир. С.В. Цапліна), а також Чернігівським Облдержадміністрації та Телекому, Всеукраїнській музичній спілці, які підтримали ці колективи, виділили транспорт, пальне, частково – кошти. Та, на жаль, більше зустрічалося навіть дуже заможних заводів, організацій, навіть депутатів, яким абсолютно байдужими виявилися і діти, і їхня велика патріотична праця. Шкода їх, вони поставили себе поза інтересами суспільства і його майбутнього. Ну та Бог їм суддя…

Влас. кор.
Український Південь №23,
четвер, 19 червня 1997 р.

Їм аплодувала «Україна»

Щиро вітаємо своїх земляків – Бузьку народну капелу «Кобзарський передзвін» (художній керівник Валентина Січко, хормейстер Анатолій Андрєєв) з участю в І Всесвітньому фестивалі козацьких мистецтв у столиці нашої держави м. Києві. Наші земляки блискуче виступили в Українському Домі в «Кобзарській світлиці», на Майдані Незалежності, а також на гала-концерті в палаці культури «Україна», де вщерть заповнений зал стоячи аплодував майстерності молодих бандуристів.

А після виконання «Поеми про Байду» Гната Хошкевича невщухаючі овації вдруге викликали на прославлену сцену наших бандуристів.

– Браво, хлопці, браво! – лунало над залом.

Немає магії сильнішої, ніж магія слів.
А. Франс

Миколаївці теж приєднуються до цього щирого поздоровлення і зичать «Кобзарському передзвону» та його керівникам творчої наснаги в подальшій плідній роботі, щастя багацького та здоров'я козацького.

На світлині: народна капела бандуристів «Кобзарський передзвін» після виступів на І Всесвітньому фестивалі козацьких мистецтв у м. Києві.

Український Південь №42,
четвер, 30 жовтня 1997 р.

Музыка и математика

Трудно сказать, сколько муз осеняют своими крыльями Николаевский муниципальный коллегиум. В каком из наших учебных заведений больше, чем здесь, победителей самых разных олимпиад, конкурсов, в том числе международных? Только не думайте, что точные и гуманитарные науки замучали мальчишек и девчонок. Когда видишь их на сцене, кажется, что не информатику избрали они в своей жизни, а именно искусство.

Всего месяц назад юношеская Бугская народная капелла «Кобзарський передзвін» выступала на сцене Дворца культуры «Украина» в Киеве и стала лауреатом Всемирного фестиваля кобзарских искусств. Та капелла, а также народный хореографический ансамбль «Смерічка» дали в Николаевском филиале НАУКМА в годовщину референдума великолепный концерт. А еще творческие коллективы участвуют в фестивале «Морской конек», готовятся к презентации своего коллегиума. Словом, активная концертная деятельность процветает.

Т. Делик. Фото А. Кремко.
Вечерний Николаев №138,
вторник, 9 декабря 1997 г.

50-річчя – це творчий зліт

Валентина Степанівна Січко – знаний і шанований педагог-вихователь молоді на Миколаївщині. Вона – це кобзарська епоха. 20 років праці віддала розвитку найдавнішого українського мистецтва, його відродженню.

Валентина Степанівна виховала цілу плеяду бандуристів-виконавців, які, обравши різні професії, шанують бандуру і пісню. Її люблять вчителі музичного мистецтва Миколаївщини, бо вона їх

Слід читати багато, але не багато що.
Пліній Молодший

порадник у музично-педагогічних пошуках. Підтвердженням цьому є літня обласна кобзарська школа на базі інституту удосконалення вчителів і муніципального колегіуму. Її натхненна праця, енергія і, головне, любов до бандури, яку надихнули ще батьки і перша вчителька музичної школи м. Василівка Запорізької області Лідія Опанасівна Король, започаткували її майбутню долю на кобзарській ниві.

20 років тому вона прийшла в міський Палац піонерів, де тоді директором була Фета Авакумівна Ушакова. Завдяки їй була створена на Миколаївщині перша капеляночка з восьми дівчаток. Як тоді раділи і сама директор, і молодий керівник! Із капеляночки Валентина Степанівна разом з такими ж молодими тоді колегами Галиною Михайлівною Коржавіною та хормейстером Галиною Юліївною Драган виростили дівчачу капелу «Українočка», у якої є своя багата творча історія.

Маючи двох синів і доньку, Валентина Степанівна живе творчим неспокоєм. Ще в 1992 році на Вересаєвім святі відчула вона, що «Українočка» виросла, а новий зліт має бути іншим. Вирішальною стала зустріч з Миколою Петровичем Гвоздем, який схвалив її нове бажання створити суто юнацький колектив. Звичайно, її чекали складності щодо повної переорієнтації десятиріччями усталених традицій, а саме – залучення до навчання гри на бандурі в умовах позашкільної установи хлопців-підлітків. Але це вже в минулому. А допомогли знову ж таки любов до бандури, до дітей та переконаність в успіху задуманого, що і стало гарантом створення молодіжної капели бандуристів «Кобзарський передзвін» у муніципальному колегіумі.

Свій полудень віку Валентина Степанівна святкуватиме в липні цього року.

Тож доки світ Сонця, Вам, Валентино Степанівно, бажаємо ряст топтати, радіючи і дивуючи всіх нас!

Л.М. Плужникова.
Горицвіт, 25 березня 1998 р.

Раби – це нація, котра не має Слова. Тому й не зможе захистити себе.
О. Пахльовська

«У кожній бандурі коштовна перлина – душа кобзаря…»

Камерный зал Дома учителя, заполненный, как троллейбус в час пик, сиял россыпью звезд. Один из самых заметных на кобзарском небосклоне Украины – народный артист, руководитель Национальной капеллы бандуристов Николай Гвоздь удивленно вскидывал брови: ну-ну, посмотрим, что за сюрприз этот южный регион преподнесет?

Поздно ночью, уставший от почти шестичасового прослушивания и долгой, напряженной работы в жюри, он говорил, не скрывая счастливой улыбки: «Это в «босяцкой» Одессе, в трудном Запорожье, в русскоязычных Херсоне и Николаеве такие исполнители появились?!» И готов был всех наградить – за любовь и стремление понять такое уникальное и до сих пор не до конца раскрытое явление – украинское кобзарство.

В Николаеве прошел первый молодежный кобзарский фестиваль юга Украины «Під срібний дзвін бандур». В нем, кроме хозяев, приняли участие исполнители из Ялты, Одессы, Херсона, Кировограда, Богуслава, Василькова, Запорожья, Кривого Рога. Два дня звучали старинная народная и современная музыка, классика – Леонтович, Бортнянский…

Конкурс – это всегда нелегкий труд и для организаторов, и для исполнителей. Причем к последним – детским и молодежным коллективам и солистам – требовательное жюри подходило безо всяких скидок на возраст. Н. Гвоздь, глава Львовского центра Всеукраинского союза кобзарей Б. Теплинский, доцент и старший преподаватель НФ университета культуры Е. Шпачинский и Л. Самохлиб, профессор пединститута Е. Федотов – ценители строгие и взыскательные. Но доброжелательные. С какой радостью отмечали они находки фестиваля, как, не жалея ладоней, аплодировал зал коллективам «Белая акация», «Мальвы», «Чарівна калинонька», бандуристам из нашего училища культуры и другим.

Но вот на сцене Народная Бугская капелла «Кобзарський передзвін». Сильный, стройный хор мужских голосов то разливается во всю мощь и ширь, то стихает, словно теплый степной ветер. Легким серебром вплетаются в него голоса солисток Е. Васютиной, О. Олениной и В. Жицкой.

Народной Бугской капелле исполнилось пять лет. И не могли ее духовные родители, супруги

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову.
Л. Костенко

Сергей и Валентина Сичко, сделать подарка больше и щедрей, чем организовать и провести такой фестиваль. Валентина Степановна, художественный руководитель кобзарской школы муниципального коллегиума и «Кобзарського передзвону», и Сергей Михайлович, ныне начальник городского управления образования, как никто другой, понимают, что возрождение страны начинается не с разговоров, а с действий. О том, сколько сил вложили оба в свое детище, разговор особый. У них немало единомышленников в управлениях образования, в институте усовершенствования учителей, учебных заведениях. Благодаря всем энтузиастам рождается на наших глазах и все больше набирает профессионализма кобзарская школа юга Украины. В рамках фестиваля прошла также научно-практическая конференция «Бандура рідна і свята». А завершился он гала-концертом победителей. Самым же большим подарком для всех почитателей кобзарского искусства стало выступление Национальной государственной заслуженной капеллы бандуристов Украины под руководством народного артиста республики Николая Гвоздя. Так, пожалуй, их не встречали и в лучших залах столицы. Словно на одной ноте пели сердца прославленных артистов и зрителей, понимающих всей душой народную песню. А когда, завершая выступление, звучало знаменитое Шевченковское «Реве та стогне Дніпр широкий» и на сцену вышли, подхватив молодыми сильными голосами, славные парни из «Кобзарського передзвону», весь зал стоя аплодировал, и слезы текли по лицам, и никто их не стеснялся.

Еще предстоит осмыслить и «разложить по полочкам» то, что случилось в нашем городе за эти два фестивальных дня. Но на это надо время.

Т. Делик.
Вечерний Николаев №36,
28 марта 1998 г.

Свято для всіх

Скажу відверто, що спочатку я не особливо горів бажанням писати про Миколаївський муніципальний колегіум, тому що «Радянське Прибужжя» висвітлювало будні і свята цього навчального закладу останнім часом неодноразово. Але коли побував першого вересня на святі Першого дзвоника ще в одній школі міста Миколаєва і мав можливість порівняти два свята, усілякі сумніви розсіялися самі собою. У колегіумі було справжнє свято, в іншій школі – лише черговий захід.

…О восьмій годині ранку біля колегіуму, на вулиці Садовій, зібралося кілька тисяч чоловік. Навіть працівники ДАІ з жезлами вимушені були регулювати рух транспорту на перехресті з вулицею Спаською. Майже всі присутні – учні, їхні батьки, гості – були з квітами. Тисячі букетів! Під звуки маршу вносяться прапори України і колегіуму. Урочисто лунає гімн України. Кожен з 136 першокласників (до речі, усі вони у новій красивій учнівській формі) у центрі уваги присутніх. Чи розуміють діти, що це свято для них? Гадаю, що розуміють. Бо з 1200 облич учнів колегіуму (а саме стільки дітей знаходяться тут і навчаються у ММК) я не побачив жодного похмурого обличчя. Посмішки не лише на обличчях дітей. Радісний настрій і у педагогів, численних гостей,

Погано, коли у людини все сіре:
і душа, і думки, і погляд. Сірі тільки перепілки гарні.
М. Стельмах

які завітали на свято. А радіти справді є чому. «До початку нового навчального року колегіум поповнився вісьмома новими комп'ютерами, – відзначив у своєму виступі директор колегіуму С.М. Січко. – Сьогодні ми вже маємо чотири повністю укомплектованих комп'ютерних класи. До початку нового навчального року колегіанти випустили свою газету, яку отримують учні, батьки, гості».

Керівник закладу подякував тим, хто допоміг підготуватися до свята, – батькам, друзям навчального закладу, просто добрим людям, без участі яких сьогоднішнє свято було б неможливим.

В. Шляпников.
Радянське Прибужжя №104,
3 вересня 1998 р.

Награды вручил Президент

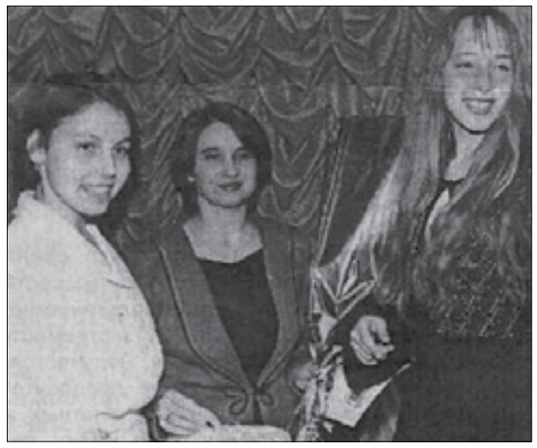

Указом Президента накануне профессионального праздника – Дня учителя почетного звания «Заслуженный учитель Украины» удостоены директор Николаевского муниципального коллегиума Сергей Михайлович Сичко и учитель украинского языка и литературы гуманитарной гимназии №2 Валентина Владимировна Купцова. Награды им вручил в Киеве сам Президент Украины Л.Д. Кучма. Рады, гордимся, поздравляем!

Фото А. Кремко.
Вечерний Николаев №118,
12 октября 1999 г.

Логіка – це бог мислячих.
Л. Фейхтвангер

Під срібний дзвін бандур

Народна Бузька капела «Кобзарський передзвін», м. Миколаїв

Прагнення молодого покоління віднайти й повернути предковічні корені рідної культури набирає в сучасному житті України дійової сили. Підтвердженням тому є народження в місті Миколаєві 1992 року в царині навчально-виховного процесу інформатико-математичного ліцею кобзарського ансамблю «Кобзарики», який поступово переріс у молодіжний гурт «Кобзарський передзвін» Палацу культури і техніки металургів і муніципального колегіуму. Об'єднавшись у кобзарське братство, шкільна і студентська юнь повернула бандурі колишню славу і шану.

Злет її творчості переконує сьогодні навіть тих, хто вагався або не сприймав нове явище. Народна капела «Кобзарський передзвін» за роки життєтворчості стає надійним гарантом щасливого шляху бандури в третє тисячоліття як на Миколаївщині, так і в Україні.

Професійну мужність виявили в цій справі засновники капели – подружжя Січків, Сергій Михайлович та Валентина Степанівна. Як директор інформатико-математичного ліцею на той час, він доклав багато зусиль, щоб налагодити навчально-виховний процес кобзарської школи. Сергій Михайлович – наш земляк. Дивний край Північного Причорномор'я, де він народився, виплекав у його душі відчуття краси, любов до пісні. Валентина Степанівна зі славетної запорізької землі, де віками живе велич козацької Хортиці. Вона віддала кобзарству на Миколаївщині 25 років педагогічної праці, чим збагатила історію кобзарського мистецтва нашого краю. Її творчий неспокій надихає мистецьку раду школи кобзарства муніципального колегіуму. У капелі працюють талановиті педагоги-фахівці: Анатолій Іванович Андрєєв,

Я єсть народ, якого правди сила ніким звойована ще не була.
П. Тичина

провідний хормейстер молодіжної капели, турботливий вихователь і порадник хлопців; Любов Петрівна Самохліб, прекрасна виконавиця українських народних пісень, яка веде клас вокалу; Олена Павлівна Васютіна, викладач класу бандури, вихованка Валентини Степанівни. Олена Павлівна успішно закінчила Миколаївське державне музичне училище і повернулась до свого першого педагога.

Повчальним у творчій біографії колективу є прагнення зберегти спадковість поколінь кобзарського братства. Старші за віком пестують дитячу школу «Кобзарська наука» колегіуму, яку відвідують хлопчики 9–13 років. В активі молодшої школи молодіжна капела має сорок кобзариків.

У молодіжної капели багаті кобзарські зв'язки. Музичне братство дружить з Національною державною заслуженою капелою бандуристів під керівництвом Миколи Петровича Гвоздя, проводить зустрічі з провідними кобзарями України, кобзарськими центрами та кобзарськими школами, що є невід'ємною частиною її творчого життя.

Л. Курінчук.
Шкільний світ №22,
листопад 1999 р.

18-20 травня в місті Миколаєві відбудеться II Молодіжний кобзарський фестиваль Півдня України, Автономної Республіки Крим, українців Кубані (Росія)

Положення
про II Молодіжний кобзарський фестиваль Півдня України «Під срібний дзвін бандур»

Другий традиційний молодіжний кобзарський фестиваль Півдня України (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька, Кіровоградська області та Крим) проводиться на базі та за ініціативою юнацької Бузької народної капели «Кобзарський передзвін» Миколаївського муніципального колегіуму і Палацу культури металургів ВАТ МГЗ.

Молодіжний кобзарський фестиваль започаткував традиційне свято південних областей України один раз на два роки з центром – місто Миколаїв. Фестиваль приурочений травневим дням пам'яті Великого Кобзаря – Т.Г. Шевченка. Для участі у фестивалі запрошуються

Найтрудніша професія – бути людиною.
Х. Марті

ся також кобзарські колективи з інших регіонів України, які підтримують творчі зв'язки з молодіжною Народною капелою бандуристів «Кобзарський передзвін».

Фундатори кобзарського фестивалю Півдня України: Всеукраїнська Спілка кобзарів, Управління освіти, культури міськвиконкому, Управління освіти облдержадміністрації, Миколаївська крайова організація Народного Руху України, Палац культури металургів ВАТ МГЗ, Миколаївський муніципальний колегіум.

Керуючим органом молодіжного кобзарського фестивалю «Під срібний дзвін бандур» є постійно діючий організаційний комітет у складі: обласного відділення Всеукраїнської музичної Спілки, обласного відділення Всеукраїнської Спілки кобзарів, управління освіти, культури міськвиконкому та обласної державної адміністрації, обласного, міського палаців творчості учнів та шкільної молоді, муніципального колегіуму.

До участі у фестивалі запрошуються молодіжні кобзарські капели, ансамблі та окремі виконавці, за рекомендаціями органів освіти і культури.

Учасники кобзарського молодіжного фестивалю нагороджуються дипломами та пам'ятними призами.

Молодіжний фестиваль Півдня України передбачає проведення науково-практичної конференції, обмін досвідом, творчі зустрічі з видатними кобзарями-сучасниками, створення фото- та відеоенциклопедії «Під срібний дзвін бандур».

Мета фестивалю: надання пріоритету юнацькому кобзарському руху як складової частини патріотичного виховання молоді; відродження кобзарського братства, козацького лицарства Півдня України;

– знайомство і зміцнення співдружності молодіжних колективів професійного і аматорського кобзарського мистецтва, збагачення репертуару капел, ансамблів і окремих виконавців високохудожніми творами, звернення до місцевих музичних традицій і фольклору рідного краю;

Я знаю вас. Нащадки запорожців, я вірю вам і низько б'ю чолом.
Дивлюсь на вас і вірою займаюсь, і б'ю поламаним крилом.
Олександр Олесь

– пропаганда «колиски козацьких шабель» – душі українського народу – бандури – серед молоді та школярства;

– знайомство з витоками кобзарського мистецтва Півдня України, експериментальним майданчиком муніципального колегіуму – школою «Кобзарська наука» обласного інституту удосконалення вчителів, вивчення досвіду роботи кобзарських шкіл в Україні;

– удосконалення форм пропаганди досягнень кобзарського мистецтва засобами масової інформації.

Горицвіт №7,
24 травня 2000 р.

Бандура – голос сердце

Николаев, край щедрых хлеборобов и корабелов, становится второй столицей кобзарства. Народная Бугская юношеская капелла «Кобзарская наука» при коллегиуме КМА созвала II Молодежный кобзарский фестиваль Юга Украины «Під срібний дзвін бандур», который три дня проходил в нашем городе с 18 по 20 мая. На праздник слетелись соловьята-кобзари из 28 коллективов (более 300 человек) из Крыма, Херсона, Одессы, Запорожья, Кировограда, Кривого Рога и Богуслава Киевской области.

18 мая у памятника Тарасу Шевченко состоялось открытие фестиваля. С приветственными речами выступили зам. главы облгосадминистрации В.Н. Дьяченко, зам. городского головы В.А. Розанов, председатель Всеукраинского союза кобзарей засл. артист Украины В.Н. Есипок, директор областного Института усовершенствования учителей Н.Д. Колосовская и председатель оргкомитета – директор Муниципального коллегиума С.М. Сичко. Победители I Молодежного фестиваля – 98 возложили цветы к памятнику Тараса Шевченко.

И зазвенели молодые голоса под цветущими николаевскими акациями. Наверное, и вправду бандура – душа народа, душа светлая, щедрая, застенчивая... Украинская песня – это раздольное, как степь, многоцветье сильных голосов, это чистота и высокий взлет духа. И потому как на одной высокой ноте пели сердца артистов и слушателей, всей душой принимающих народную песню. Потому, наверное, на гала-концерте в Русском художественном театре многие слушатели не скрывали слез. Эти слезы вызывали, как очищение, свои, родные, дремлющие где-то в глубинах генов, материнские ритмы и звуки. Зал долго скандировал юным кобзарям: «Браво!» и «Молодцы!» Благодаря украинской песне мы сохранились как нация, и невозможно перечислить всех, достойных

Слово є вчинок.

Л. Толстой

наград на этом празднике, а Народная Бугская капелла «Кобзарський передзвін» завоевала Гран-при II Молодежного фестиваля – 2000.

Сергей Михайлович Сичко – директор Муниципального коллегиума – считает, что «на бандуре исполнитель органично объединяет уважение к родному языку, художественно-эстетическое понимание народной песни и патриотические чувства, связанные с героической историей своего народа». А по словам Валентины Сичко, художественного руководителя капеллы «Кобзарський передзвін», «перенести свой душевный огонь... через порог III тысячелетия, передать потомкам чудотворный эликсир молодости, красоты и духовности» – основная цель кобзарского искусства сегодня.

Майя Жерихина.
Еліта №3,
24 травня 2000 р.

Повернення козака Мамая

На тлі неповторних карпатських гір, у білосніжному кріслі, надівши чорні окуляри від надміру щедрого сонця, на веранді ресторану сидів відомий чоловік. Він ласкаво мружився до сонця, і навіть мені було важко повірити, що це він і тільки він, а не його двійник. Але санаторійним селом ішло зі мною чи не півсела – рідні друзі, шанувальники, друзі моїх друзів і шанувальники моїх шанувальників, словом, усе це було примхливо-казково й неправдоподібно. Але... Окасте жіноцтво виявилося невідступним: «Ми хочемо сфотографуватися з великим артистом. А ти лауреат, іди, умов його».

На моє здивування, маестро був справді зворушений такою увагою:

– Ви знаєте, у фаворі – всі оті солісти-вокалісти, Філі та Алли, а ми, інструментальники, рідко такої уваги удостоюємось.

І ми сфотографувалися з великим акордеоністом. І досі не відіслали йому світлини, хоча в Одесі у Яна Петровича Табачника – свій театр.

Але гастролює він, і справді, не програмами наших телеканалів із хорошим випивоном-закусоном і анекдотами про дурних хохлів на першому національному. Він – обходить і рятує музикою українську Голготу, разом із дружиною Президента влаштовує благодійні тури по тюрмах. І це не для шоу.

Тоді, минулого літа, я жартома запросив маестро до Миколаєва. «Але спершу ми зустрінемо вас у найбільшому нашому концертному залі, бо в нас із тюрми і Котовський не утік. А то зроблять вас худруком на зоні, будуть носити на руках – і не випускати!»

Маестро оцінив південноукраїнський, а може, «южноруський», акцент мого іронічного пасажу. Як істинний артист, він і на Закарпатті не влаштовував шоп-турів: там акордеон із

Немає людей суто біленьких або зовсім чорненьких; люди всі пістряві.

М. Горький

Клінгенталя, та скрипка з рідного явора завжди донедавна була головною в домівці. Проте мова не про акордеон і не про скрипку. Про почуття власної національної гордості, котра неможлива без мистецького піднесення. У слові. В пісні.

Доки в Миколаєві професіональні культуртрегери і менеджери від професіонального, так би мовити, мистецтва припрошували до міста престарілих кінодів і биті міллю ВІА, на протилежному березі новочасної ріки буття виросло ціле покоління неймовірної за талантом молоді.

У нас був мало не міжнародний фестиваль дитячої творчості «Золотий лелека», проте справжнім тріумфом мистецького духу став її молодіжний кобзарський фестиваль півдня України «Під срібний дзвін бандур». І хоча він не був позбавлений уваги з боку високих державних мужів, проте квазірегіональний його статус багатьох увів в оману. Ну, що там ті бандуристи, ті кобзарики, мовляв? Але до Миколаєва прибуло понад 300 учасників кобзарського рицарського турніру, десять міст України зголосилися взяти участь у великому святі. Виявилося: в епоху комп'ютерних див ані бандура, ні живий голос не стали архаїкою. Як не став архаїкою акордеоніст Ян Табачник, ні разу не запрошений у сусіднє з Одесою місто.

Про фестиваль «Під срібний дзвін бандур» написано немало, в тому числі і в нашій газеті, проте «до теми» варто повернутися ще й тому, що такі мистецькі свята непросто зорганізувати. Вже після врочистого церемоніалу нагородження лауреатів і дипломантів, після вражаючого гала-концерту, в кулуарах театру чільний організатор свята, директор муніципального колегіуму Сергій Михайлович Січко сумовито ділився.

– Я дуже радий, що свято вдалося, хоча це нині дуже важко. Без підтримки думаючих людей, котрим якщо не болить, то не чуже все українське, такого б не було.

Справді. За словами директора муніципального колегіуму – справжньої колиски кобзарства – йому не зрідка ні, ні, але саме це та й закидали. Профіль колегіуму – все-таки математичний, комп'ютерний, технократичний, а ви все кобзи та кобзарів підтримуєте. Та це була чиста гомілетика...

Характерне – зовсім інше. Скажімо, в самому фіналі гала-концерту, аби отримати Гран-прі, на сцену Російського художнього драматичного театру (спасибі його директорові і художньому керівникові Миколі Кравченкові, не замкнув залу перед артистами і їх пошанувальниками!) вийшов уже не колектив - ціла Бузька Січ!

І до того прекрасно виступали на «браво» і «біс» віртуози невмирущої бандури, і колективи – численні. Та коли на сцену вийшла ціла ватага видатних запорожців, і замайоріли в руках вродливих парубків малинові стяги з жовто-блакитними хрестами, зашелестіли бунчуки, гримнули тимпани, та похідний марш запорозький повстав, як із землі, це буквально зривало з місця. Це був наш тріумф і наш маєстат, це з-під камінних хрестів над погромленими козацькими гардами й паланками вставала праведна історія України, душа України.

Анатолій Андрєєв, художній керівник і хормейстер Народної Бузької капели «Кобзарський передзвін», мав бути найщасливішим у світі, а не лише в залі колишнього театру Шеффера, де два століття тому навіть корифеї українського театру в присутності градоначальника і жандармів мали співати «Заповіт» французькою мовою.

«Кобзарський передзвін» діє при Палаці культури МГЗ, але не тільки тому спонсорувало його рідне підприємство. Помінявся вектор, а не вітер. «Ми й раніше зверталися до керівництва МГЗ, – казав сумовитий директор муніципального колегіуму, – за спонсорською підтримкою. Та нам

Споконвіку було Слово.

Старий Заповіт

Віталій Мєшин категорично відмовляв, злостиво додаючи, що «ці хохлацькі витребеньки на дух не переносить».

Від себе додам: іще не всі, а надто принаджені колись екс-директором МГЗ, забули розкішні турне московських зірок, люкс-номери в готелі «Металург» та принади «Водолія». Можливо, таким і свербить, що нинішнє керівництво заводу без особливих зусиль профінансувало проект кобзарського свята, оплативши, в тому числі, й теплохід до Ольвії, де відбувся відбірковий тур кобзарської перезви і науково-теоретична конференція. Причому всі учасники свята (чи це не наші діти?) з великим пієтетом говорили не тільки про руїни еллінського міста-поліса, а й про теперішній парутинський «Парфенон» – Палац культури. Що й казати? Якби бодай у кожному районі був такий Федір Антонович Іванов, наші діти не просили б христаради на центральній вулиці обласного центру. І не тягнули смички по струнах скрипок, і не грали б заради недбало кинутої копійки дядьки з бандурами на вокзалах українських міст...

Але я знову повертаюся до свята, бо козак Мамай, відпустивши коня, примостився поряд зі мною в театральному кріслі, загримований під простого миколаївця. Якби не люлечка, котру він так і не запалив, і якби не вишиванка та не циганкуваті очі відомого перелесника та бандуриста, я б і не впізнав його. Хіба козак Мамай плаче, коли з небуття повертається те, що не вмерло ні на берегах Стіксу, ні на Соловках іще з гетьманом Калнишевським, і воскресає все те, що не змогли прострелити кулі катів усіх часів і народів, од вусатого турецького султана до вусатого батька всіх народів?

Україна молода...

Уже тепер ясно: без таких людей, як родина Сергія та Валентини Січків, Миколаїв так і не став би столицею молодого українського народного мистецтва. А з ними прийшли інші. Тільки віра в духовний ренесанс привела до нас і студентів вищої національної школи кобзарського мистецтва, і молодих бандуристів з Криму, Запоріжжя, Богуслава, Кіровограда, Світловодська та інших міст.

Україна велика, Україна співуча, Україна у нас одна.

І не обов'язково жити для неї так, аби тобі потому на «зоні» заграв Ян Табачник. Грає він - прекрасно, але в козака Мамая своя мелодія. Свій інструмент він не довіряв нікому, як і свою свободу – Байда...

Дмитро Кремінь.
Радянське Прибужжя № 56,
25 травня 2000 р.

Дорога к Тарасу

Каждое выступление «Кобзарського передзвону» – это неизменно триумф. Триумф украинского народного творчества, несгибаемого украинского духа. Ведь некогда почти совершенно забытую на юге Украины бандуру, инструмент, в котором, по словам Пантелеймона Кулиша, живет душа украинского народа, художественный руководитель капеллы, заслуженный работник культуры Украины Валентина Степановна Сичко и хормейстер, дирижер

В землі віки лежала мова і врешті вибилась на світ.
О мова, ночі колискова! Прийми мій радісний привіт.

Олександр Олесь

Анатолий Иванович Андреев не просто вернули из забвения, но и, следуя кобзарским канонам, вложили в руки мужчин – учащихся коллегиума и студентов николаевских вузов. А очарованные струной мальчишки-кобзари дали самому старинному национальному инструменту вторую жизнь, а думам и народным песням – новое, современное звучание. Благодаря этому капелле в разное время горячо рукоплескали самые искушенные в музыкальном искусстве слушатели – в Национальном Дворце «Україна» и в Национальном комплексе «Експоцентр України», на столичном Майдане Независимости и в государственном педуниверситете имени М. Драгоманова, на знаменитых всеукраинских фестивалях – своеобразной Мекке бандуристов – черниговских Сокиринцах и на состоявшемся в конце последнего нового года Первом Всемирном кобзарском фестивале казацких искусств имени Г. Китастого в Киеве...

Но, как истинные профессионалы, молодые кобзари не привыкли делить публику на более и менее именитую. И «Думи мої», «Бандуристе, орле сизий» на слова Тараса Шевченко, «Розпрягайте, хлопці, коней», «Ой, лопнув обруч», «Ой, дівчино, шумить гай» и другие песни под сводами дворца глиноземщиков исполнялись на таком подъеме, что у немногих взрослых, случайно «разбавивших» юную аудиторию слушателей, слезы восторга наворачивались на глаза.

Увы! – главному слушателю, городским тинейджерам, с молоком матери впитавшим аленоапинские – «Два кусочека колбаски» и «Ксюшу», у которой юбочка из плюша, а вершиной искусства считающих «фанеру» безголосых Анжелики Варум, Наташи Королевой и других поп-«звезд», звон тихой бандуры, народная песня явно «не пришлись ко двору». Буквально с первых номеров они откровенно заскучали, начали громко галдеть, затем несмело, а далее все увереннее потянулись к выходу... Возмущенные таким святотатством учителя, как могли, пытались образумить беглецов и вернуть на места, но зал, за исключением разве что самых юных и наиболее дисциплинированных учеников, уже был неуправляем – свист, улюлюканье, неуместные хлопки...

Но по-прежнему страстно звучало лирическое сопрано солистки капеллы Оксаны Оленино, золотой нитью вплетался в ее голос тенор Николая Лося и густым туманом низко стелился бас Дениса Мисанчука. Артем Кульбачный вдохновенно читал «Садок вишневий коло хати». Трио бандуристок «Калинонька» приняло от капеллы эстафету. Однако и классическое «Нащо мені чорні брови» на слова Тараса Шевченко в профессиональном исполнении Лилии Загинайченко не смогло исправить положение. Незавидная участь постигла даже исполнителей эстрадных украинских песен – победителей различных престижных детских конкурсов Валю Тымчишину и Ярославу Четвертак. И не удивительно. Ведь чтобы понять, о каких запорожских крестах идет речь в песне, написанной композитором Татьяной Яровой на стихи поэта, лауреата Государственной премии имени Тараса Шевченко Дмитра Креминя, и какие казаченьки «засвіт встали» или «засвистали», для начала следовало бы прочитать

...У душі кожної людини є клапан, що відкривається тільки поезією.
М. Некрасов

хотя бы поэму Лины Костенко «Маруся Чурай». А еще посмотреть сериал Ежи Гофмана «Огнем и мечом». А еще... «Боже, что за дети! Дикари какие-то! И кто их только воспитывал!» – громко возмущались по окончании концерта и свои, и чужими ученики и педагоги. Мимолетное замечание автора этих строк, что дети не виноваты, что их столь неадекватная реакция на услышанное – свидетельство не единственно плохого воспитания, но и низкого уровня подготовки к пониманию и восприятию и слова великого Кобзаря, и народной песни, дама, представившаяся работником культуры, восприняла чуть ли не как личное оскорбление. Дескать, и украинский язык и литература, и история Украины, и народоведение, художественно-эстетические дисциплины во всех школах района согласно министерской программе преподаются на высоком уровне. Да кто же, право, сомневается? Другое дело, что уроков этих для того, чтобы ребенок не просто протараторил стихотворение или спел песенку на украинском языке, а всем сердцем почувствовал красоту родной и чужой, государственной, «мови», а со временем поднялся и до уровня понимания и осмысления Тарасовой поэзии, видимо, недостаточно. А что же нужно?

По мнению одних, это чувство можно только унаследовать. Коллега по случаю вспомнила, как четырехлетней девочкой, самостоятельно прочитав шевченковскую «Катерину», долго плакала навзрыд. А сколько слез в свое время было пролито над судьбой бесталанной «покритки» в нашей хате! Увесистый, пожелтевший от времени «Кобзар» бог весть какого года издания был зачитан до дыр. Моя 82-летняя мама, простая сельская женщина, до сих пор цитирует по памяти отрывки из этой поэмы, из «Наймички», «Гайдамаків»… Где они сейчас, те семьи, в которых на сон грядущий детям читают «Кобзар»?

Другие уверены: воспитание не поздно начинать и с детсада. Начиная с «доброго ранку» и «до побачення», с шевченковского «Тече вода з-під явора»... Правда, детсадов у нас с каждым годом все меньше и все меньше детей их посещают.

А третьи... Третьи, подобно устроителям концерта в ДК металлургов глиноземного завода, объединив усилия, сами «идут в народ». Со стихами великого поэта, с украинской думой и песней, с лучшими образцами современной отечественной эстрады... Им благоразумно советовали: вы неудачно выбрали аудиторию, следовало собрать только учащихся, которые заняты в художественной самодеятельности, понимают, любят и ценят национальное искусство. Тогда бы удалось избежать досадного разочарования. Но ребята и девчата из муниципального коллегиума, их молодые учителя музыки и студенты, которые вместе с Тарасом Григорьевичем на портрете с грустью, но без обиды взирали со сцены на свистящих и улюлюкающих ровесников, кажется, ни о чем не жалели и ни в чем не раскаивались. По их мнению, если когда-нибудь хотя бы один из сидящих в зале малышей придет к ним в «Кобзарську науку» - школу юных кобзарей при коллегиуме – значит, это выступление не напрасно.

В. Романюк.
На снимке: солистка, капеллы, преподаватель музыки Николаевского муниципального коллегиума Оксана Оленина.
Южная правда, 7 апреля 2001 г.

Сам я вільний і ніколи
Не зламав чужої волі.
Леся Українка

Золотой запас Украины

Три года подряд четыре ученика Николаевского муниципального коллегиума участвуют в предметных Всемирных олимпиадах в составе сборных Украины. Юрий Мануйло привез из ЮАР бронзовую медаль по информатике, Сергей Никонов – бронзовую медаль по биологии из Швеции, Саша Манзюк завоевал IV место на олимпиаде по математике в Румынии. А нынешним летом, впервые в истории Николаева, десятиклассник Коля Рыбак на Всемирной олимпиаде по математике удостоен серебряной медали. Эти дети – интеллектуальный генофонд нации.

То, что называют одаренностью

В Вашингтоне на Всемирную олимпиаду по математике прибыли 500 участников из 83 стран. Все «серебро» увезли украинцы. В числе призеров – ученик Николаевского муниципального коллегиума Коля Рыбак.

«Коля пришел к нам в третий класс тихим, скромным мальчиком, но решал задачи очень быстро, и мы поняли, что он может много больше, – вспоминает директор коллегиума Сергей Сичко. – Так и оказалось: ученик с легкостью справился с задачами 5 класса! Его обследовали с медицинской, психологической, интеллектуальной точки зрения, посоветовались со специалистами в области математики и пришли к выводу, что у Николая большие природные задатки. То. что называют одаренностью».

Папа Коли, Николай Владимирович, вспоминает, как привел сына в коллегиум на собеседование. В специализированную школу мальчика посоветовала отдать его первая учительница (первые три класса он учился в 51-й общеобразовательной школе). Выбор пал на 38-ю школу (так раньше назывался коллегиум), которая работает как физико-математическая с 1962 г. и славится традициями преподавания точных наук. Сына посадили к компьютеру – пройти тестирование, и не успел он ответить на все вопросы, как индикатор на мониторе зашкалило. Мальчика тут же зачислили.

«Лето семья провела на даче, – рассказывает Николай Владимирович. – Смотрю – Коля листает какую-то явно не детскую книжку. Поинтересовался – а это мой институтский справочник по высшей математике Бромштейна и Семендяева. «Коля, ты там что-то понимаешь?» – «Все!».

Народ шукає в геніях себе.
Л. Костенко

Заметим, что Николай Владимирович, очень толковый инженер, не в состоянии решить ни одну из тех задач, которые сын щелкает как орешки.

В коллегиуме первой учительницей математики у Коли была Тамара Давыдовна Альперина – известный в городе профессионал. 1 сентября Коля принес любимой учительнице цветы, а недавно она позвонила ему, чтобы проконсультироваться по вопросу, понятному только им двоим.

Коля отлично успевает по всем предметам, а программу 11-го класса по математике закончил уже в восьмом. Последние три года с ним индивидуально работал профессор кафедры физико-математических наук Киево-Могилянской академии Валентин Николаевич Лейфура. Влюбленный в науку энтузиаст, он уже много лет преподает математику самым способным ученикам коллегиума.

Математический кризис

По словам Валентина Николаевича Лейфуры, случается, что дети с прекрасными творческими задатками так и не раскрываются – по той или иной причине. «Чтобы взлелеять детский талант, нужны три компонента, – считает профессор, – одаренный ребенок, школа, которая дает прочные базовые знания, и научное руководство, то есть специалисты, имеющие и знания, и опыт педагогической работы». Дети – участники Всемирных олимпиад, говорит он, отличаются от сверстников, знающих математику просто на «отлично». Если в школьной программе имеется набор стандартных решений, которыми надо уметь пользоваться, то на олимпиаде каждая решенная задача – маленькое открытие. И если «олимпийца» не осенит принципиально новая идея – он вряд ли справится с заданием. Вот почему каждое решение олимпийской задачи уникально.

«Я попробовал решить задачи, предложенные Николаю на олимпиаде, – рассказывает Валентин Николаевич. – И в конце концов справился с ними, но потратил на это два дня и несколько страниц в тетради. Коля выполнил задание за два часа, а решение заняло полстранички. Вот в чем разница. Поэтому я всегда говорю, что эти дети – маленькие звездочки, которые зажигаются именно на олимпиадах». Валентин Николаевич долго сетовал на то, что математика в стране переживает кризис. Сокращаются часы в школьной программе, да и уровень учителей по причине непрестижности вузовских физматов оставляет желать лучшего. Коля Рыбак и его друг Миша как-то подсчитали и выяснили, что из всех украинских ребят – победителей Всемирных олимпиад по математике – очень немногие пошли в науку. А ведь именно математика дает человеку умение логически мыслить, выбирая единственно правильное из нескольких решений.

Людина створена для щастя, як птах для польоту.
В. Короленко

Таланту нужен индивидуальный подход

В талантливых детях, способных к математике, в Украине недостатка нет. Им бы еще поддержку на государственном уровне – со стипендиями, грандами, расширенной сетью специализированных школ, финансируемых из бюджета! Утешает одно: новый, независимый статус страны дал возможность выявлять и отмечать больше способных учеников. И если во времена Союза на Всемирные олимпиады попадал лишь один украинский ребенок раз в два года, то в последние 10 лет туда ежегодно отправляются шестеро. И все возвращаются с медалями! А это как минимум возможность поступить в бесплатную группу в хорошем вузе. Например, Коле Рыбаку уже обеспечено место в Киевском национальном университете им. Шевченко.

«На Всемирной олимпиаде из шести золотых медалей шесть – у китайцев. Почему? Потому что там колоссальный отбор – на уровне средней и вузовской школ. В образование вкладываются большие средства. Государственные, – Сергей Михайлович Сичко может говорить на больную тему бесконечно долго. – К сожалению, мы работаем на благотворительном уровне, потому что нам интересно помочь таким детям, как Николай Рыбак, реализовать себя. Поскольку стройной системы на государственном уровне нет, используется только опыт конкретных учителей конкретных школ. Как правило, дети с большими природными задатками отличаются от других психологической линией поведения. Они или слишком спокойны, или наоборот – очень возбуждены – и преподаватель не видит главного. Ребенку-холерику непрерывно делают замечания, а нужен индивидуальный подход, и только».

Сергей Сичко знает, как работать с якобы проблемными, а на самом деле нестандартными и уникальными детьми. А Валентин Лейфура и вовсе называет своих питомцев чудаками: «Их все называют чудаками, и это так. Эти дети имеют огромную потребность в знаниях, они интроверты, их внутренний взор устремлен в себя, они сосредоточены и постоянно что-то обдумывают».

Коле повезло – его талант рассмотрели и взлелеяли. Повезло ему и с родителями – в семье царит теплая, душевная атмосфера. Здесь главное – не деньги и слава, а то, что удерживает людей друг возле друга: честность, порядочность, взаимное уважение.

«Я не знаю, кем он будет, – говорит папа Коли, – большим ученым или просто хорошим программистом, главное, чтобы из него вырос хороший, добрый человек». О том же мечтает и мама, Наталья Михайловна, обаятельная, мягкая женщина, истинная хранительница домашнего очага. Им, да и нам, очень хочется верить в то, что Бог, не обидевший Колю талантом, не обделит его и удачей.

Наталья Пожилова.
Новый мир,
26 октября 2001 г.

Народна пісня – духовне обличчя нації.

А. Міцкевич

Покорили математику

Недавно команда юных математиков из Николаевского муниципального коллегиума принимала участие в международной олимпиаде, которая проходила в Одесском Ришельевском лицее Национального университета им. Мечникова.

Абсолютным чемпионом олимпиады стал учащийся 11 класса из Николаева Николай Рыбак. Третье место в индивидуальном зачете занял учащийся 10 класса Василий Щукин, команда Николаевского муниципального коллегиума тоже была на третьем месте.

Кстати, Николай Рыбак в этом году стал призером всемирной олимпиады по математике в Вашингтоне и недавно был приглашен вместе со своим руководителем, профессором математики Николаевского педагогического университета В.Н. Лейфурой на встречу председателя фонда «Україна – дітям» Людмилы Кучмы с победителями и призерами международных предметных олимпиад. .Встреча с талантливой молодежью состоялась в Мариинском дворце, прошла торжественно. Участникам вручили ценные подарки, для них организовали концерт. Сейчас сборные команды по математике, физике, биологии Николаевского муниципального коллегиума готовятся к участию в третьем международном школьном турнире, который будет проходить с 3 по 8 ноября в Сумах. В интеллектуальных состязаниях принимают участие старшие школьники – 10-11 классов. Кстати, команды муниципального коллегиума участвуют в турнире третий год подряд. Это единственное среднее учебное заведение нашего города, которое было приглашено на такое мероприятие. Задания на турнире усложненные, выходят за рамки школьных программ. Учащиеся муниципального коллегиума справляются с ними отлично и уже успели зарекомендовать себя на международном уровне.

Е. Наточа.
Вечерний Николаев №123,
1 ноября 2001 г.

Таланты твои, коллегиум

Николаевский муниципальный коллегиум заслуженно считается одним из лучших учебных заведений нового типа в области. О том, что это не обычная городская школа, свидетельствует уже хотя бы тот факт, что в ушедшем учебном году 107 учащихся коллегиума стали победителями городских олимпиад. По данному показателю коллегиум в течение десяти лет с момента своего основания занимает первое место в Николаеве. А до этого была 38-я физико-математическая средняя школа, созданная еще 54 года назад. В свое время ее выпускниками стали городской голова Владимир Чайка, ректор На-

Вірний спосіб судити про характер і розум людини по вибору ним книжки і друзів.

Гельвецій

ционального университета кораблестроения Георгий Романовский, профессор Юрий Грицай и многие другие известные николаевцы.

Муниципальный коллегиум все эти годы имел математическую специализацию, а если точнее – естественно-математическую. Однако наряду с достижениями в естественных науках это учебное заведение славится и сильными педагогами, которые преподают предметы гуманитарного цикла. К тому же не раз и не два бывало: в начальную школу коллегиума приходил ребенок, которого родители хотели превратить в «светилу» физико-математических наук, но проходило время – и ученик демонстрировал потрясающие таланты именно в предметах гуманитарного направления. Что с такими делать, не переводить же в другое учебное заведение? Выпускник коллегиума должен быть не просто одаренной, но и всесторонне развитой личностью, уверены здешние педагоги. А потому учебное заведение приняло участие в уникальном всеукраинском эксперименте «Формирование национального самосознания у учащихся школ нового типа на традициях кобзарского искусства». В преддверии последнего школьного звонка в зале Русского драматического театра прошел весенний фестиваль «Весняні передзвони святого Миколая», в ходе которого учащиеся коллегиума продемонстрировали потрясающие итоги первого года работы в рамках эксперимента. Время фестиваля было выбрано не случайно: тут наложились сразу несколько событий – годовщина перезахоронения Тараса Шевченко, День весеннего св. Николая, окончание учебного года, День защиты детей. Фестиваль, который организаторы решили сделать традиционным, получил и второе название: «Таланты твои, коллегиум». И не зря. В этот день на сцене театра перед переполненным зрительным залом выступили более 400 учащихся и преподавателей коллегиума, 9 творческих коллективов, 7 хоровых коллективов, три капеллы бандуристов. Красочное мероприятие стало настоящим творческим отчетом учеников перед городской общественностью, свидетельством того, что в коллегиуме не только грызут гранит науки, но и играют на музыкальных инструментах, рисуют, поют, танцуют, добиваются высоких спортивных достижений.

Танцевальные пары, открывшие фестиваль, исполняли вальс и танго. Впервые перед широкой аудиторией выступил учительский хор в составе нескольких десятков педагогов, в том числе и руководителей коллегиума. Восторг зрителей вызвали капелла бандуристов «Козацький передзвін», гимнастический номер чемпионки Украины Кристины Панченко, хор вторых классов... Настоящий фурор произвело появление на сцене многочисленных победителей олимпиад (неоднократно коллегианты становились призерами и мировых предметных олимпиад) и многих спортивных соревнований.

– Достижения нашего учебного заведения известны далеко за пределами региона, – говорит руководитель Николаевского муниципального коллегиума, заслуженный работник образования, кандидат исторических наук Сергей Сичко. – Коллегиум входит в пятерку крупнейших школ области. Сегодня у нас обучаются 1200 детей, работают 117 преподавателей, в том числе 9 заслуженных учителей, 12 кандидатов наук. Мы тесно сотрудничаем с Государственным гуманитарным университетом им. П. Могилы, Национальным университетом кораблестроения им. С. Макарова, Николаевским госуниверситетом им. В. Сухомлинского, Аграрным университетом и другими ведущими вузами региона, Домами творчества учащихся.

По словам С. Сичко, решение принять участие во всеукраинском эксперименте было вполне закономерным. Ведь нельзя замыкаться только на учебе. Жизнь убедительно показывает, что даже для школ с физико-математической специализацией художественно-эстетическое, духовное воспитание играет немаловажную роль. Ученик должен вырасти гармонично развитой личностью, приспособленным к реалиям бытия, учебе в вузе, конкурентоспособным на рынке труда. Это – жесткое требование сегодняшней жизни. Поэтому администрация и педколлектив стараются всемерно развивать интеллектуальные и творческие способности учащихся. Однако далеко не все в жизни муниципального коллегиума выглядит так радужно. Несмотря на солидные достижения, его учащиеся вынуждены ютиться в зданиях, разбросанных по городу, причем основное из них давно отжило свой век и находится в ветхом состоянии. Продолжать здесь учебный процесс нет никакой возможности. Что же касается «исторической» территории СШ-38, она уже более полутора десятков лет находится в стадии вялотекущей реконструкции. К тому же главный корпус школы, по заключению специалистов, вообще не подлежит восстановлению и должен быть снесен.

Такая «временная» ситуация не могла продолжаться бесконечно. Недавно мэр Николаева пообещал, что сделает все возможное, чтобы коллегианты смогли как можно скорее переехать в новое здание. Его строительство ведется силами городских властей возле парка Петровского. Однако необходимы солидные капитальные вложения, которые городу самостоятельно не потянуть. И вот, наконец, В. Чайка и глава облгосадминистрации Александр Садыков пришли к согласию в вопросе строительства нового корпуса коллегиума. Для скорейшего завершения долгостроя мэр и губернатор решили объединить усилия и ресурсы городского и областного бюджетов. Для области сделать это непросто: коллегиум – городской, а в школах сельских районов области и без того проблем уйма. Тем не менее, А. Садыков пошел навстречу. Ведь коллегиум действительно является визитной карточкой школьного образования региона. К тому же здесь учатся десятки детей из районов области. Кому как не областным властям о них позаботиться?

Сегодня более тысячи коллегиантов, их родителей, представители педколлектива поверили наконец, что застарелая проблема с помещением может быть решена раз и навсегда. Строительство учебного корпуса – не поле боя, и несмотря на разногласия, вспыхивающие время от времени между руководством города и области, мэр и губернатор показали, что всегда могут найти компромисс, тем более в таком важном деле.

А потому коллегианты, их учителя и родители надеются, что в перспективе традиционный фестиваль «Весняні передзвони» будет проводиться уже не в театре, а в просторном, светлом и современном актовом зале нового здания коллегиума.

Станислав Козлов.
Вечерний Николаев №71,
19 июня 2002 г.

Добрій людині буває соромно навіть перед собою.

А. Чехов

Добридень же, новий годе в торішній свитині.
Що ти несеш в Україну в латаній торбині?

Т. Шевченко

Співає муніципальний колегіум

Однією з найбільш актуальних проблем сьогодення залишається національно-патріотичне виховання молоді. Діти мають відчувати себе повноправними громадянами нашої держави. У такому аспекті ведеться планомірна робота в одному з провідних навчальних закладів регіону – Миколаївському муніципальному колегіумі.

З 1 вересня 2006 року цей заклад бере участь у Всеукраїнському експерименті за темою «Формування національної самосвідомості випускника колегіуму на традиціях кобзарського мистецтва», який передбачає розвиток творчих здібностей учнів засобами художньо-естетичного мистецтва. Цей заклад як природничо-математична школа працює над реалізацією трьох основних програм: «Інтелект», «Духовність», «Здоров'я».

Директором та творчим генератором Миколаївського муніципального колегіуму є відомий в області ентузіаст, педагог, громадський діяч, заслужений працівник освіти України С.М. Січко. Завдяки високому культурно-естетичному рівню та організаторським здібностям він сформував у стінах закладу потужний музично-педагогічний колектив, у числі якого відомі хормейстери області (А. Андрєєв, А. Гацук, О. Харитонова, Л. Столярова, І. Парфентьєва та ін.). З числа викладачів закладу створено чоловічий вокальний секстет «Гетьмани» (кер. А. Андрєєв), що став активним учасником культурних заходів області. Незважаючи на відсутність музичного профілю, в колегіумі викладається ряд спеціалізованих навчальних дисциплін, зокрема «Історія кобзарства», «Музикування на бандурі», «Вокал», «Український хороспів» тощо. Тож Миколаївський муніципальний колегіум як школа нового типу ставить за мету створення максимальних умов для комплексного і гармонійного розвитку особистості, що здійснюється на основі українського національного виховання, зокрема прищеплення любові до народного пісенного мистецтва. У рамках державної програми музично-педагогічним колективом закладу, разом із вищою школою, розробляються навчальні програми з хороспіву та музикування на бандурі за обрядовим річним колом з урахуванням українських народних свят. У перспективі – створення на базі колегіуму дитячої філармонії.

Рідне Прибужжя №112,
22 вересня 2002 р.

Відкрита світлиця кобзарського мистецтва

Вже другий рік педагогічний колектив Миколаївського муніципального колегіуму працює у Всеукраїнському експерименті «Формування національної свідомості учнів на традиціях кобзарського мистецтва».

Українська пісня – це бездонна душа українського народу, це його слава.
О. Довженко

Накопичений багаторічний досвід виховної роботи, діяльність школи «Кобзарська наука» дають нам підстави бути першими в Україні, де педагоги через виявлення та узагальнення цього важливого напрямку навчально-виховної діяльності школи нового типу вирішують державної ваги завдання – утверджують високі громадянські якості підростаючого покоління, формують громадянина-патріота із розвинутим почуттям етики, естетики, культури, духовності.

З 1 вересня у колегіумі відкрита «Світлиця кобзарського мистецтва», яка стане, на наше переконання, яскравим прикладом вічних і невмирущих джерел справжньої краси українського народу.

Л. Ржепецький,
завідувач кафедри національного виховання
Миколаївського муніципального колегіуму.
Відкритий урок №31, 2 листопада 2002 р.

В школе ребята сильны в математике

На последних городских предметных олимпиадах Николаевский муниципальный коллегиум собрал просто неприличное количество побед – 116. На областных – 48.

Практически половина призеров и городских, и областных олимпиад ушедшего года по таким ведущим дисциплинам, как математика, химия, биология, физика, история и экономика, – это ученики коллегиума. И среди победителей Малой академии наук (МАН) – 24 работы «коллежан», по все тем же профилирующим дисциплинам.

Жива душа народна, жива, неподоланна!
О. Довженко

16 воспитанников коллегиума в составе сборной области приняли участие во всеукраинских предметных олимпиадах – 2003.

Директор муниципального коллегиума, заслуженный работник образования Украины, вице-президент Ассоциации руководителей школ нового типа Украины, кандидат исторических наук Сергей Михайлович Сичко готов сутки напролет говорить о своей школе, ее обитателях, их достижениях и разочарованиях. Хотя каждый год в конце весны заведение трещит по швам от наплыва (и напора) родителей, желающих во что бы то ни стало определить свое чадо именно сюда. «К Сичко», как говорят они между собой.

Я первый ученик среди ребят

Муниципальный коллегиум стал тем, чем он есть, в 1997 году. Именуясь с 1991 года специализированной информатико-математической школой, а с 1993-го лицеем, он вообще-то имеет свою богатую историю – в следующем году школе исполнится 50 лет. Это была одна из лучших школ в послевоенные годы. А углубленно изучать математику в ней начали еще в 1962 году.

Полувековой юбилей школы директор мечтает отметить с размахом. А почему бы нет – во-первых, есть чем гордиться и о чем рассказать городской общине, а во-вторых, праздник заслужили и воспитанники, и их учителя. Живое свидетельство тому – пять (!) участников Всемирных олимпиад, из которых четыре ученика стали призерами – по математике, химии, биологии.

Бесспорно, это не случайность. Бесспорно, в коллегиуме наработан собственный опыт работы с одаренными детьми. Без природных данных из ребенка сложно что-то вылепить, если не будет умелой учительской руки. Старая сентенция о том, что талантам надо помогать, а бездари пробьются сами, живуча именно потому, что справедлива. Поэтому в школе разработана схема поиска одаренных детей, начиная с 1–3 классов. Перед поступлением в коллегиум ребенок обязательно проходит компьютерное тестирование, которое определит его IQ – коэффициент интеллекта. Это делается для того, чтобы построить учебный процесс с учетом способностей каждого ребенка. На каждого заводится психологическая карта, которая пополняется аналитическим материалом вплоть до 11 класса. Эта информация, считают в школе, необходима как учителям, в первую очередь классному руководителю, так и родителям.

– Когда я в свое время пришел работать в специализированную школу, я думал, это просто – работать с одаренными детьми. Сегодня я хорошо знаю, что к этому надо подходить с научной точки, – говорит директор. – Мы используем технологию великого педагога Василия Сухомлинского, который всей своей деятельностью подтвердил: каждый ребенок имеет от рождения те или иные задатки. Надо только уметь выявить, а затем методично развивать у детей их способности. Поэтому мы нагружаем своих учеников сверх программы не всеми предметами, а теми, к которым у них есть особая склонность. И давно пришли к выводу: гениев можно воспитывать и в обычных школах. Главное – создать атмосферу выявления этих задатков и системную работу над ними. Например, Колю Рыбака, победителя двух Всемирных олимпиад по математике (в настоящее время – студента 1 курса КГУ), мы заметили в третьем классе. Сейчас у нас в шестом классе учится еще одна «звездочка» – Саша Кирилюк, тоже показывающий блестящие результаты по математике. Его мы «разглядели» уже на третьем году обучения, а сейчас в дополнение к школьной программе с ним занимается учитель-методист старших классов Александр Владимирович Гримайло. Кафедру математики под руководством Ирины Александровны Полушкиной. Директор считает самой творческой в коллегиуме. Из 12 ее преподавателей 11 – учителя высшей категории, причем каждый из них имеет свою специализацию. Сборную области по математике тренируют именно они, да и сами члены сборной – преимущественно ученики коллегиума. Сильны также кафедры биологии, химии, физики, программирования, экономики, истории и права, иностранных языков. На эти предметы и обращается в коллегиуме больше всего внимания. Вообще, более половины учителей коллегиума – учителя высшей категории, старшие учителя и учителя-методисты.

Конечно, за приятными мероприятиями по награждению учеников-призеров стоит кропотливая черновая работа, как научно-методическая, так и организационная. И нужно очень любить свое дело, чтобы тянуть ее изо дня в день, не считаясь с личным временем и эмоциональными перегрузками. Свет в окнах коллегиума горит допоздна не только по будням, а нередко и в выходные, и в праздничные дни.

Обязательные компоненты успеха – способности ребенка, заинтересованность в результате у учителя-методиста и регулярные, не менее двух раз в неделю, занятия с преподавателем высшей школы. Причем далеко не каждый преподаватель вуза способен подготовить ребенка к серьезной олимпиаде – тут нужны особые талант и чутье. И слава Богу, что год назад Президент Украины издал Указ «О награждении призеров и участников международных ученических олимпиад и их учителей», который предусматривает поощрение для преподавателей вузов. Подготовил призера Международной олимпиады – получи звание Заслуженного учителя Украины. А это уже публичное, без которого творческим людям нет никакого стимула идти дальше. За подготовку Коли Рыбака ко Всемирной олимпиаде получил звание заслуженного учителя Украины профессор «Могилянки» Валентин Лейфура. Признали его также и «Горожанин города». Сергей Сичко радуется за коллегу еще и потому, что Валентин Николаевич «на общественных началах» уже который год занимается математикой с учениками коллегиума, за что ему благодарен весь педколлектив.

– Без участия вузовского преподавателя конкурентоспособного олимпийского участника не вырастишь, – считает Сергей Михайлович. – А ведь дети крайне нуждаются именно в поездках на олимпиады. Только на таких испытаниях ребенок может проверить себя, точно определить уровень своих знаний и логического мышления.

Подготовка интеллектуальная – это только одна сторона медали, привезенной с олимпиады. Не менее важны физическая и психологическая тренировки, ведь «олимпийцы» – еще дети, и очень важно не сорвать им здоровье. Что, кстати, вполне возможно при таких интеллектуальных перегрузках.

Хорошо, например, что во время подготовки ко Всемирной олимпиаде Коли Рыбака мэр Владимир Чайка пошел навстречу просьбам директора и отправил Колю с Валентином Николае-

Нам відмовлено в довгому житті;
залишимо праці, які доведуть, що ми жили!
Пліній Старший

Земле, поорана горем, лихом засіяна чорним!
М. Рильський

вичем Лейфурой в профилакторий «Ингул», где им обеспечили и сбалансированное питание, и комплекс оздоровительных процедур, и консультации психолога и психиатра.

– Так бы с каждым призером, – вздыхает Сергей Сичко. – Это надо узаконить: есть у нас призер – член сборной Украины, – значит, обеспечьте ему, пожалуйста, в соответствии с законом таким-то все условия. Чтобы он ехал поддерживать честь страны во всеоружии.

Первое место без спортзала

К сожалению, с каждым годом все острее встает проблема здоровья школьников. Согласно статистическим данным, 90% детей имеют те или иные заболевания уже при рождении!

В коллегиуме исходят из того, что и державе, и родителям нужна здоровая личность. И прежде всего, «здоровый дух в здоровом теле» нужен самим детям. Уже несколько лет в учебном заведении работает «Школа содействия здоровью», суть которой – через уроки и внеклассные занятия прививать детям культ здорового образа жизни. И хотя бы сохранить то здоровье, с которым они пришли в школу. Это принципиально – все время повторяет директор. На родительских собраниях С.М. Сичко без устали напоминает мамам и папам: «В нашей школе с высокой интеллектуальной нагрузкой необходима физическая нагрузка». Нашел директор способ бороться с одной «медвежьей услугой» родителей, добывающих правдами и неправдами своим детям справки-освобождения от занятий физкультурой: «Мы предлагаем таким детям два варианта – либо спецгруппа, либо подготовительная. В первом случае надо посещать диспансер, во втором – приходить на дополнительные занятия после уроков. И, вы знаете, количество детей, «остро нуждающихся» в освобождении от физкультуры, резко уменьшилось!..»

И директор, и преподаватели физкультуры очень переживают по поводу отсутствия в обоих корпусах школы спортзалов. Старшеклассники до самых морозов занимаются в соседнем скверике, малышня из второго корпуса – во дворе детского сада, приспособленного в свое время под их школу. Но что самое удивительное – при этом коллегиум в течение шести последних лет занимает первое место в спартакиаде школ города!

Не имея своих помещений, администрация школы договорилась с известными в городе тренерами по волейболу, легкой атлетике, акробатике, многоборью, плаванию, бадминтону, и они занимаются с детьми, имеющими природные задатки или просто большое желание тренироваться. Остальных завлекают и приобщают к спортивной культуре учителя физкультуры на уроках.

«Ищем выход в существующих реалиях. Вот если будет у нас новое здание школы, будет совсем другая программа оздоровления детей». Объяснения директора всегда просты и по сути сводятся к одной-единственной формуле: любить свое дело до фанатизма. Тогда и оно тебя полюбит точно так же. Формула очень простая, однако очень немногим доступная.

Слышится кобзарский перезвон

...Первым после техперсонала в ней появляется директор с какой-то котомкой в руках. Зовет техничку и отдает ей узелок: «Здравствуйте! Это Азе отдайте». Аза – огромный добродушный «водолаз», прижившийся в школе несколько лет назад. Его подобрал где-то на улице и привел в школу директор. С тех пор, глядя и почухивая на перемене собаку за ушком, ученики ежедневно получают урок добросердия и гуманизма...

Вообще-то образование в муниципальном коллегиуме держится на трех китах: кроме интеллекта, здоровья, много внимания уделяется духовному воспитанию детей. Это тоже по Сухомлинскому – развивать в ребенке Личность, комплексно подходить к его воспитанию и повышать общий уровень его культуры.

В коллегиуме во второй половине дня стараются максимально переключить ребенка на творческую деятельность. Сухомлинский старался провести ребенка по кругу всевозможных кружков – где-нибудь да проявятся его истинные способности. Первоклашек тестируют на наличие музыкального слуха, хореографических, изобразительных способностей и т.д. Но и их наличие не обязательное условие: хочешь – ходи в кружок и без особых талантов, лишь бы тебе нравилось и не тянуло от безделия на улицу. Все творческие кружки в коллегиуме объединены в Центр художественно-эстетического воспитания. В 12 кружках занимаются более 500 детей – это каждый третий ученик. Дети воспитываются в духе национальных традиций, большое внимание уделяется изучению истории Украины. «Потому что наши ученики - это будущая интеллектуальная элита нации!» – с гордостью говорит директор.

Отсюда и концепция творческих коллективов. 60 детей поют в хоре «Джерельце» под руководством Заслуженного учителя Украины Ирины Петровой. Согласно национальной традиции страны, в школе была создана Школа кобзарского искусства «Кобзарська наука», состоящая из нескольких подготовительных отделений и Народной юношеской Бугской капеллы «Кобзарський передзвін» под управлением заслуженного работника образования Украины Валентины Сичко. Начиная с пятого класса в ансамбли «Підківка», «Козачата», «Кобзарики» набираются юные исполнители, причем исключительно мальчики – как оно и положено казакам. А уже в восьмом желающие могут прямо в школе посещать созданный на базе коллегиума филиал музыкальной школы (Малая детская филармония) по классу бандуры, скрипки, гитары, фортепиано. Между прочим, капелла «Кобзарський передзвін» – единственная в Украине, и в ее выступлениях принимают участие даже те, кто уже закончил коллегиум. Например, знакомые с ее творчеством всегда с нетерпением ожидают сольных номеров студента Одесской консерватории Андрея Дмитренко и студента николаевского вуза Николая Лося. А ведь Андрей закончил математический класс, и кто знает, сделал ли бы он музыкальную карьеру, не попади в свое время в «Кобзарську науку», где у него вдруг открылся совершенно дивный бас.

В школе существуют также студия бального танца, хореографический ансамбль «Смерічка», вокально-инструментальный фольклорный ансамбль «Барви» (контрабас, сопилка, флейта, гитара), успешно выступают на различных концертах девочки-солистки Ярослава Четвертак, Валентина Мазуркевич, Валентина Тымчишина, Аня Краснова.

Поскольку школа уже десять лет располагается в двух небольших зданиях, одно из которых – в аварийном состоянии, а второе – бывший детский садик, то о своем помещении тут мечтают каждый день. Родное здание, тоже аварийное, требует больших вложений, и пока город доводит

до конца реконструкцию школы №22, о бюджетных деньгах для коллегиума речь не идет. Но и директор, и дети твердо верят в то, что в 2004 году свой полувековой юбилей школа будет отмечать все-таки в новом, отреставрированном здании. Иначе титанические усилия педколлектива могут потихоньку сойти на нет, и город лишится уникального учебного заведения, о котором известно уже далеко за пределами Николаева.

Наталья Абрамова.
Вечерний Николаев №99,
8 апреля 2003 г.

Есть победа!

Команда в составе семи учащихся Николаевского муниципального коллегиума успешно выступила на Всеукраинском открытом физико-математическом турнире, состоявшемся в Севастополе. Соревнуясь с командами Одессы, Херсона, Запорожья, Харькова, Киева, Симферополя, Львова и Донецка, она заняла в командных состязаниях второе место. Дипломы по математике II степени привезли в родные пенаты соревнующиеся индивидуально – одиннадцатиклассник Владимир Кондратенко, десятиклассники Екатерина Слюсаренко и Евгений Крещенко, диплом III степени – одиннадцатиклассник Михаил Пихота. Особой похвалы заслуживает семиклассник Владимир Кирилюк, выступивший за 8-й класс и получивший сразу три диплома: за третьи места по математике и физике и второе, завоеванное в комплексной олимпиаде.

Готовили юных математиков учителя высшей категории, учителя-методисты О.А. Харченко, И.А. Полушкина, Л.В. Остапчук, старший учитель, учитель высшей категории А.В. Гримайло. И, разумеется, такие поездки были бы невозможны без финансовой поддержки родителей, благотворительного фонда коллегиума, Николаевского филиала «Укрэксимбанка».

Редкому жителю Николаева не знакомо здание по адресу: ул. Спасская, 80. Здесь раньше располагался один из факультетов Николаевского пединститута. Вот уже более десяти лет в нем находится муниципальный коллегиум, неизменно возглавляемый кандидатом исторических наук, заслуженным работником образования Украины Сергеем Михайловичем Сичко.

Сейчас в НМК обучаются 1176 школьников. Условия учебы и работы далеко не самые лучшие, так как в это здание он вынужден был переехать из-за ремонта основного корпуса. Однако вопреки им уже который год дружный коллектив прочно удерживает первое место в рейтинге учебных заведений области. Многие учителя носят звание «Отличник образования Украины» и «Заслуженный работник образования Украины».

Особая гордость коллегиума – кафедра математики, возглавляемая И.А. Полушкиной. В ее составе лучшие математики области, настоящие мастера своего дела. Не считаясь с силами и временем, они настойчиво прививают школьникам любовь к «царице наук».

Коллегиум по праву гордится своей системой работы с одаренными детьми. Создана сеть факультативов и дополнительных занятий, где ребята углубляют знания по математике. Но основное отличие от других заведений – в подготовке школьников к олимпиадам, физико-математическим боям и турнирам.

Нещасна та країна, яка потребує героїв.

Б. Брехт

Участие в олимпиаде – сложный экзамен для каждого школьника. Большую роль играют как знания, так и чисто психологические способности ребенка: умение сконцентрироваться в трудную минуту, правильно рассчитать отведенное на выполнение работы время, да и просто высидеть 4–6 часов. Если ученик к этому не подготовлен, справиться с поставленной задачей будет очень сложно. Поэтому администрация коллегиума совместно с учительским коллективом и решила создать для каждого из «олимпийцев» условия, максимально приближенные к «боевым».

Вначале дети посещают факультативные занятия, затем следует отборочный марафон. По результатам определяется состав команды на олимпиаду. И, наконец, самый ответственный момент – сборы. Учебный день на сборах состоит из двух частей: занятий и спортивного отдыха. Ибо только здоровый ребенок может показывать высокие результаты в учебе. В период подготовки к олимпиаде дети плавают, проходят физиопроцедуры, занимаются лечебной гимнастикой...

Практически весь состав команды ежегодно оказывается в числе призеров. Многие «олимпийцы», уже окончившие коллегиум, сегодня являются гордостью своих университетов и академий, продолжают отстаивать честь страны на интеллектуальных соревнованиях – как всеукраинского, так и международного ранга. Своей системой работы учителя коллегиума щедро делятся с коллегами родного города. Недавно кафедра математики Научно-методического центра горисполкома совместно с кафедрой математики НМК организовала для них семинар. Тема – «Усовершенствование системы работы с одаренными детьми в условиях Николаевского муниципального коллегиума». Были проведены занятия факультативов для 8-х классов (руководитель И.В. Крисинская), 8–9-х (А.В. Гримайло), 10–11-х (И.А. Полушкина).

Якщо скільки голів – стільки й умів,
то скільки сердець – стільки родів любові.

Л. Толстой

А впереди новая олимпиада. Соперники достаточно серьезные – команда Морского лицея. Но этому можно только порадоваться. Ведь в споре рождается истина. Чем больше талантливых детей выйдет из стен наших учебных заведений, тем больший интеллектуальный потенциал получит Украина.

А. Велиховская,
методист Научно-методического центра управления образования Николаевского горисполкома.
На снимке: победители конкурса.
Южная правда №132,
2 декабря 2003 г.

Відразу три дипломи

Реалізуючи програму «Обдаровані діти», в муніципальному колегіумі організована чітка система роботи зі здібною учнівською молоддю. Обдарована дитина – це дитина, яка систематично працює в напрямку підвищення своїх інтелектуальних здібностей. А це участь в олімпіадах, турнірах, робота в Малій академії наук. Вчителі математики І.О. Полушкіна, О.Б. Гримайло, Л.В. Остапчук, О.О. Марченко та інші при активній науковій співпраці з завідувачем кафедри математики МДГУ ім. П. Могили, заслуженим вчителем України В.М. Лейфурою цілеспрямовано працюють у цьому напрямку. Результатом роботи є успішний виступ наших команд у математичних змаганнях, які проводяться в Одесі, Севастополі, Харкові, Сумах. Нещодавно команда в складі 7 учнів муніципального колегіуму брала участь у шостому відкритому фізико-математичному турнірі, який проходив у м. Севастополі, куди прибули команди міст Одеси, Херсона, Запоріжжя, Харкова, Києва, Сімферополя, Львова, Донецька. Ці змагання передбачали також індивідуальну олімпіаду, де отримали дипломи з математики Володимир Кондратенко (11 кл., ІІ місце), Михайло Піхота (11 кл., ІІІ місце), Євген Крещенко (10 кл., ІІ місце), Катерина Слюсаренко (10 кл., ІІ місце). Особливо відзначився учень 7 кл. Володимир Кирилюк, який виступав за 8 кл. і отримав відразу три дипломи: ІІІ місце з математики, ІІІ місце з фізики і ІІ місце в комплексній олімпіаді.

Команда старшокласників у складі В. Кондратенка, М. Піхоти, Є. Крещенка, К. Слюсаренко посіла ІІ місце у командних змаганнях.

Такі турніри прищеплюють дітям інтерес до вивчення математики. Так, Михайло Піхота, який завжди вважав себе «фізиком», отримав задоволення саме від участі в математичній частині змагань. Наші учні не тільки показали високі знання з математики і фізики, але й ознайомилися з історичними пам'ятками м. Севастополя, поспілкувалися з учнями різних міст України.

С. Січко,
директор Миколаївського муніципального колегіуму.
Відкритий урок №13, 2003 р.

Націоналізм – дитяча хвороба, кір людства.
А. Ейнштейн

С бандурой – по Украине

Бугская народная капелла бандуристов «Кобзарський передзвін» из Николаевского муниципального коллегиума была приглашена в Киев на торжественный концерт, посвященный 190-летию со дня рождения выдающегося украинского поэта Тараса Шевченко. Концерт состоялся в Государственном музее Т.Г. Шевченко, где собрались известные политичес-кие и общественные деятели, депутаты Верховного Совета Украины, лауреаты Национальной премии им. Шевченко, научные сотрудники. Со вступительным словом ко всем присутствующим обратился лауреат Шевченковской премии, председатель комитета по присуждению Шевченковских премий, известный поэт Иван Драч. А дальше все приветствовали «Кобзарський передзвін», его руководителя Валентину Сичко и дирижера Анатолия Андреева. Цветы, которые получили юные бандуристы из Николаева от благодарных зрителей, они принесли после к подножию памятника Кобзарю.

В тот же день капелла бандуристов выступила с концертом в Украинском доме и получила предложение от Всеукраинского союза кобзарей о дальнейшем сотрудничестве.

Любов і дружба – взаємна луна;
вони дають стільки, скільки беруть.
О. Герцен

В рамках проведения Шевченковских дней на Николаевщине «Кобзарський передзвін» выступал с программой «І оживе добра слава, слава України», которую он проводит совместно с обществом «Просвіта», в Государственном гуманитарном университете им. П. Могилы и в Государственном университете им. В. Сухомлинского.

Леонид Ржепецкий,
отличник образования Украины.
Южная правда №106,
30 сентября 2003 г.

В большую науку – из школьного класса

В школе, в этой кутерьме, в нескучных классных буднях их невозможно выделить среди сверстников. И только когда они куда-то уходят в урочное время, все знают: ребята заняты большим делом, впереди у них – нешуточные испытания, они готовятся к олимпийским «баталиям». Впрочем, последствия таких исчезновений уже налицо: Миша Выборный и Володя Манзюк недавно привезли в родной коллегиум титулы абсолютных победителей Всеукраинских школьных предметных олимпиад. Михаилу из 10-го природоведческого класса не было равных в Виннице на олимпиаде по химии, а Владимир из 11-го (опять же природоведческого) стал в Одессе лучшим юным экологом Украины.

Ребята из муниципального коллегиума снова подтвердили «олимпийский» дух своей школы

Для Миши это уже второй успех на таком уровне: в прошлом году он был победителем Всеукраинской олимпиады, которая проходила в Тернополе. Сам себе раздражитель, и ориентир – ниже собственноручно установленной планки опускаться нельзя.

Химия – она везде химия. Есть разница в уровне, в степени напряженности на городских, областных олимпиадах и на Всеукраинских?

Разница существенная, сравнить невозможно. В рамках соревнования – несколько туров. После любого из них никто не знал, на какой, скажем, позиции он находится. С одной стороны, это очень сложно – игра «втемную». С другой, все держат себя в нормальной психологической форме, у всех есть мотивация. Честно говоря, как бы хорошо ни учился, без помощи администрации коллегиума, педагогов невозможно было бы показать такой уровень, да и просто выдержать психологически.

Без сомнений, самыми искренними болельщиками Михаила Выборного были его преподаватель химии в коллегиуме Нина Богдановна Франкив и руководитель подготовки к олимпиадам доцент кафедры химии Морского технического университета Валентина Васильевна Мащенко.

Валентина Васильевна готовит николаевских олимпийцев уже четыре года, была и председателем жюри, и председателем экспертной комиссии на областных олимпиадах.

– В Виннице в николаевской команде было семь человек, четыре из них представляли муниципальный коллегиум. И здесь нет никакой неожиданности – в школе налажена серьезная, системная работа преподавателей. Это – сильная база. Но, конечно, из школьной программы на высочайший олимпиадный уровень не выйдешь. Здесь уже идет работа в более сложной плоскости – лекции, систематизация знаний, очень непростая вещь – химический эксперимент. Для понимания – вот такая параллель: победители Всеукраинских олимпиад, учащиеся 10–11-х классов – это уровень 3-го и 4-го курсов химико-технологического вуза.

Дети знают очень много, но часто не умеют применять знания на практике. Нужна серьезная самостоятельная работа. Мне очень нравится известная фраза: «Своими знаниями я обязан только самому себе» (надо только правильно ее понимать). Это я к тому, что у Миши – исключительная самоорганизация. И твердая позиция. Мы познакомились с ним при интересных обстоятельствах. При первом знакомстве он «катил бочку», доказывал: «Вот это так, а не иначе...»

Фамилия Манзюк в коллегиуме уже стала маркой. Старший брат – Александр – выступал на Всемирной математической олимпиаде в Румынии. Учится в Киевском национальном университете им. Т.Г. Шевченко и паралельно – в Германии, в Кайзерслаутерне, готовит диссертацию. Володе на Всеукраинской в прошлом году не очень повезло, зато теперь проявился истинный характер.

– Появился стимул доказать, что я сильнейший, – без тени пафоса говорит Владимир. – Конечно, сложности были и в плане предмета – все-таки не «местный» уровень. Но больше – психологический фактор. В первом туре члены жюри с каждым контактировали очень тесно, скрупулезно выясняли, как готовил работу. А во втором работы выполнялись на английском языке. Впрочем, у меня здесь сложностей не возникало – хорошая подготовка в коллегиуме. Думаю, сумею достойно представить Украину на Всемирной олимпиаде по экологии.

Володю «открыла» преподаватель биологии муниципального коллегиума Елена Петровна Кварцяная, которая, распознав в нем талант, отвела будущего «олимпийца» в областной эколого-натуралистический центр к прекрасному специалисту Михаилу Александровичу Троицкому.

А. Романюк.
Южная правда №14, 9 апреля 2004 г.

Чи можна любити людство і не любити одну людину?
Я. Отченашек

Свою Україну любіть. Любіть її... Во врем'я люте.
В останню тяжкую минуту за неї Господа моліть.
Т. Шевченко

Зіркове свято

І не дивно, бо за 50-річну історію зі стін колегіуму вийшли тисячі юнаків і дівчат, які згодом стали відомими науковцями, військовими, керівниками, спеціалістами різних рівнів. І тепер багатьом захотілося побути разом. Відрадно, що й досі живий-здоровий і успішно працює завідуючим кафедрою педагогіки Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського доктор педагогічних наук, професор Юрій Олександрович Грицай – засновник, будівничий загальноосвітньої школи №38, її перший директор. А саме цю школу вісім років тому було реорганізовано у колегіум.

Юрій Олександрович щиро привітав усіх присутніх зі святом, висловив гордість тим, що вихованці колегіуму і сьогодні є зразковими учнями для інших шкіл. Привітання на адресу працівників колегіуму висловили начальник упрвління освіти і науки облдержадміністрації А.І. Олійник, колишній випускник школи, а нині міський голова В.Д. Чайка, його заступник Т.І. Бугаєнко, начальник міського відділу освіти Р.П. Вдовиченко, ректори вузів Миколаєва Л.П. Клименко, Г.Ф. Романовський. У цей день колегіум отримав чимало подарунків – від сучасних телевізорів до пісенних привітань. Та, мабуть, найціннішим подарунком були учні колегіуму, які разом зі своїм директором С.М. Січком піднялися на сцену. І цей величезний кін ледве вмістив усіх зірок – золотих, срібних, бронзових медалістів. Ці відзнаки учні завоювали у найпрестижніших конкурсах, навіть міжнародних. Особливо тепло зал привітав відомого Михайла Виборного, який щойно виборов першість України і з вокзалу прибув на свято. Тепер він захищатиме честь України на міжнародному конкурсі в Таїланді.

Зірки з колегіуму завойовують небосхил світової науки.

Й. Струк, О. Білоножко.
Відкритий урок №20,
5 червня 2005 р.

Фабрика звезд

Николаевскому муниципальному коллегиуму – 50 лет

Главное – создать условия

— Сергей Михайлович, когда речь заходит о школе, руководимой вами, часто можно услышать: «Конечно, легко завоевывать медали, когда собираешь под одной крышей столько талантливых детей!»

Держава – це піч, яка палає на одних дровах – на людських!
Ч. Айтматов

– Это один из самых частых упреков, который нам приходится слышать. На самом деле это не так. Мало принять в первый класс способного ребенка – надо суметь эти способности раскрыть. Нащупать их в маленьком человечке, вдруг оказавшемся в большом коллективе после своего уютного детского мирка и далеко не всегда желающем вот так взять и начать проявлять свои таланты.

Но я не устаю повторять: каждый ребенок – личность, которая имеет определенные задатки, и мое задание как директора – создать максимально благоприятные условия для их развития.

– Такое задание наверняка стоит перед каждым директором школы...

– Безусловно! Но проблема в том, что каждый из нас продвигается на ощупь. В мире существует целый ряд систем по выявлению и работе с одаренными детьми. Китайская, американская, европейская, российская. Но я никогда не слышал об украинской методике. У меня, между прочим, давно зреет идея создать учебник по работе с неординарными, иногда совершенно непредсказуемыми детьми. Потому что для того, чтобы побеждать на международных конкурсах и олимпиадах, нужна серьезная системная работа.

– Что значит «системная»?

– Это как построить корабль. Сперва появляется каркас, а затем уже его начиняют современным оборудованием. Это раньше считалось, что способный ребенок вырастет и сам всего достигнет. До определенного уровня – согласен. До 8–9 класса, за счет природных задатков и помощи родителей и репетиторов. А вот дальше... Дальше надо повозиться, причем, повторюсь, именно путем системной работы.

Со способными детьми должны работать способные учителя

— Сергей Михайлович, в чем конкретно заключается эта система?

– Прежде всего, исключительно важна профессиональная подготовка учителя, который хочет и может работать со способным ребенком. Он должен отлично знать не только свой предмет, но и психологию, педагогический аспект, а также владеть методикой, так сказать, технологией взращивания таланта.

Учитель (и администрация школы тоже) просто обязаны иметь широкий кругозор, уметь работать с ребенком индивидуально, чтобы дать ему толчок для постоянного роста. «Душе моей, еще как следует не окрепшей для жизненного дела, нужна близость прекрасных людей, чтобы самой от них похорошеть», – говорил один из героев Александра Дюма. Когда наставник сам прекрасен душой, не завидует, а радуется тому, что воспитанник перерос его, тогда учительский труд имеет смысл. Ибо это его долг – вырастить ученика лучшего, чем он сам. А не занимать такую позицию, что я умный, а ты еще маленький, поэтому сиди и не высовывайся... Истинный Учитель с радостью идет на работу и думает при этом, как помочь детям себя реализовать. И если при этом еще и дети благодарны... А то, к сожалению, случаются у нас иногда приступы «звездной болезни».

– Педагоги коллегиума имеют какую-то специальную подготовку?

– Для примера скажу, что Миша Выборный, завоевавший золотую медаль на Всемирной олимпиаде по химии, в 10 классе работал по программе 4-го курса химико-технологического университета. И с ним занимаются одновременно двое преподавателей – заслуженный учитель Украины

Владна над люблячим тільки любов!
Й.В. Гете

Нина Богдановна Франкив и доцент кафедры химии Национального университета кораблестроения им. адмирала С.О. Макарова Валентина Васильевна Мащенко. Сегодня практически вся сборная области по химии – наши ученики. И в школе существуют две программы по этому предмету – для «олимпийцев» и остальных учеников.

А с Колей Рыбаком – серебряным призером двух Всемирных олимпиад по математике – мы работали очень ненавязчиво и осторожно, потому что очень долго он сидел и молчал, хотя при тестировании на IQ его показатели «зашкаливали». А в 8 классе к его обучению подключился профессор, преподаватель Гуманитарного университета им. П. Могилы, заслуженный учитель Украины Валентин Николаевич Лейфура. И они работали по программе, опережавшей школьную на два года! Кстати, звание заслуженного учителя В.Н. Лейфура получил как раз за многолетнюю работу с одаренными детьми в нашем коллегиуме.

Согласно нашему уставу, мы даем не просто знания, а научно-практическую и научно-теоретическую подготовку. И начинать ее нужно как можно раньше. Заведующая кафедрой математики Ирина Александровна Полушкина предложила систему, которую администрация с радостью поддержала. Уже со 2-го класса мы берем 10–15 учеников, показывающих хорошие результаты по математике и с сильной мотивацией к учебе, тестируем их у психолога, и сразу три учителя работают с ними по индивидуальной программе.

Побеждает не самый умный, а самый сильный

– Значит, все дело только в технологии? Взяли ребенка и лепим из него гения?

– Если бы меня спросили, уверен ли я в том, что все дети могут достичь высот в науке, я бы ответил: «Нет!». Все-таки нужны природный потенциал и колоссальная мотивация у малыша. Плюс такая же внешняя мотивация – со стороны школы и родителей. Если не будет этих четырех компонентов, ребенок может быть просто хорошим учеником и даже отличником. Но для призера олимпиады нужна специфическая подготовка.

И чуть ли не первостепенное значение имеет здоровье. Сегодня я четко осознаю, что с Колей Рыбаком мы дважды завоевали не золото, а серебро по одной-единственной причине: на каком-то этапе мы упустили его физическую подготовку. Ведь что такое Всемирная олимпиада? Детей заводят в аудиторию, и в течение 4,5–5 часов они никуда не выходят. Организаторы исходят из того, что таким образом дети находятся в одинаковых условиях. Однако физическое-то развитие у всех разное!

К тому же дети преодолевают огромные расстояния, им надо акклиматизироваться. Спортсмены едут на Олимпийские игры за две недели, чтобы адаптироваться. А у нас все пока что на примитивном уровне.

– Есть какая-то возможность повлиять на такое положение дел?

– Вы знаете, еще 10 лет назад даже не задумывался об этом, сейчас смотрю на детей не как учитель какого-то конкретного предмета, а как менеджер. И мы в коллегиуме пришли, наконец, к пониманию того, что побеждает не самый умный, а самый сильный. Во всех отношениях, учтя предыдущие «проколы», перед второй поездкой на олимпиаду при поддержке горисполкома устроили Коле Рыбаку отдых, поддерживающую терапию, занятия у психолога в профи-

Людина як роман: до останньої сторінки не знаєш,
чим закінчиться. Інакше не варто було б і читати.
Є. Зам'ятін

лактории «Ингул». Нашу команду на Всеукраинской олимпиаде тоже отвел к психотерапевту, и в течение 10 дней они посещали специальные тренинги.

– Неужели детям нужен психотерапевт?

– Еще как! Я любопытства ради сидел вместе с ними на этих занятиях и почувствовал результат. Я, взрослый человек, колоссально расслаблялся и вновь набирался после этого энергии и оптимизма. Для детей же такие занятия были принципиально важны – для того, чтобы почувствовать на психоэмоциональном уровне уверенность в своих силах и снять нервную нагрузку.

– Сергей Михайлович, но это же все делается только в вашей, отдельно взятой школе...

– Слава Богу, наши начинания поддерживают власти. В этом году мы вышли на областное управление образования с идеей организации летних школ, в которых способные дети могли бы отдыхать и готовиться одновременно к олимпиадам. И хвала управлению, а также Институту последипломного педагогического образования: они подхватили наше предложение, нашли средства, и нынешним летом в этой школе в Коблево побывали 40 детей города и области.

– Думаю, за этим начинанием – будущее.

– Но я не хочу, чтобы сложилось впечатление, будто мы занимаемся исключительно с одаренными детьми. Если родители отдали ребенка в нашу школу в надежде на его великое математическое или химическое будущее, а ему лучше всего дается музыка или физкультура, – что же, его в разряд аутсайдеров загнать и на последнюю парту посадить? Нам интересны все дети, и у нас разработаны программы физического и художественно-эстетического воспитания. Задание такой школы, как наша, – гуманно подойти к каждому ребенку, сказать: «Это у тебя хорошо выходит, давай будем развивать», а то, что не дано, тихонько отодвинуть в сторону. Мы 7-й год подряд завоевываем призовые места в общем зачете на спартакиаде города. По 12 видам спорта! Школа не имеет ни своего стадиона, ни даже спортзала, но мы ищем возможности, содержим команды (волейбольную, футбольную, легкоатлетическую). При такой интеллектуальной нагрузке, какая существует у нас, физическая разгрузка просто необходима. Ибо очень важно не довести ученика до нервного или физического срыва. Ценой здоровья медаль и «олимпийские» места никому не нужны.

Кроме того, огромное внимание мы уделяем креативности. Чтобы дети могли реализовывать себя и не стесняться говорить о том, что они талантливы. Потому что излишняя скромность – это самый короткий путь в небытие! (Смеется).

Руководитель-хам никому не нужен

– Возможности у воспитанников коллегиума раскрыть свой творческий потенциал?

– У нас работают 12 творческих коллективов. Меня часто спрашивают: «Зачем? У тебя же не художественно-эстетическая школа!» А я прекрасно понимаю, что нам надо подготовить человека ко взрослой жизни. Чтобы в наше сложное и высококонкурентное время он знал не только свою профессию, но и музыку, искусство, мог поддержать разговор в обществе, следил за своим здоровьем. И обязательно жил насыщенной духовной жизнью. Потому что все наши сегодняшние беды – от бездуховности.

Материнські руки – втілення ніжності;
дітям добре спиться на цих руках.
В. Гюго

В городе ежегодно проходят смотры художественной самодеятельности среди школ по отдельным жанрам. Мы же даем 2-часовой отчетный концерт по всем жанрам сразу, который назвали «Культура одной школы». Наши дети получают такие же дипломы, как и в других школах, но нам приятно пригласить на этот праздник творчества родителей и показать им сразу все, чему научились их дети. Потому что им обязательно пригодится это в будущем. Без излишней скромности могу сказать, что мы взращиваем у себя элиту нации. Из наших стен выходят будущие преподаватели, юристы, депутаты, государственные служащие. Наши олимпийские медалисты – это будущие ученые, профессура вузов. Некоторые из них – уже кандидаты наук, другие защищаются. Например, Саша Манзюк (бронзовая медаль на Всемирной олимпиаде по математике) готовится к защите кандидатской диссертации в Национальном университете им. Т. Шевченко, Коля Рыбак учится на 3 курсе того же вуза, Юра Мануйло (бронзовая медаль на Всемирной олимпиаде по информатике) учится в аспирантуре знаменитого физико-технического института им. Баумана в Москве. Предмет нашей особой гордости – Ваня Кушнир, который с отличием окончил коллегиум и Аграрную академию, затем аспирантуру и в свои 26 лет стал кандидатом экономических наук и самым молодым из известных мне заведующим кафедрой финансов академии.

И, согласитесь, внутренний мир этих детей имеет не меньшее, а то и большее значение, чем знания. Ну, кому нужен руководитель-хам? Или домашний тиран-невежа? Истинную пользу обществу принесет только гармонично развитая личность, когда поведение корректно и на рабочем месте, и в быту, со своими коллегами, детьми, родителями.

К моему большому сожалению, школами нового типа охвачено сегодня в области не более 8% детей. В области число таких учебных заведений не дотянет и до трех десятков, и учатся в них всего около 7 тысяч детей. Это очень мало. Потому что именно в таких школах воспитываются не только и не столько призеры предметных олимпиад, сколько крепкая средняя прослойка, которая на практике будет реализовывать то, что изобретают отдельные гении-теоретики. Как раз эта прослойка, получившая всестороннее образование, составляет костяк нации и делает ее сильной.

И если государство будет вкладывать средства и усилия в детей, обладающих хорошим природным потенциалом, в перспективе это обернется социальными благами для его членов. Потому что эти дети обязательно изобретут, разработают, внедрят что-то полезное для страны. Надо только дать им толчок.

Записала Наталья Абрамова,
Вечерний Николаев №24,
3 марта 2005 г.

P.S. Мэр города Владимир Чайка (кстати, выпускник коллегиума), побывав 1 сентября в муниципальном коллегиуме вместе с министром промышленной политики Украины, пообещал, что в 2005 году город попытается взять кредит и восстановить «родное» здание школы, 15-й год пребывающее в аварийном состоянии. Педагогический, ученический и родительский коллективы коллегиума с большой надеждой ждут завершения ремонта и возвращения в свое родное историческое здание.

Людина виховується для свободи.
Гегель

Здесь каждый знаменит

Муниципальныи коллегиум – школа нового типа с углубленным изучением физико-математических наук, но в то же время она многим отличается от других школ. Хотя бы своими приоритетами. Например, в коллегиуме престижно хорошо учиться, работать до седьмого пота, престижно развивать и проявлять свой талант в любом деле – самодеятельности, спорте, общественной работе, престижно приезжать с победой из любых соревнований. Каждый ученик должен обязательно быть чем-то знаменит. И пусть бывает трудно в учебе и кажется, что эта школа специализирована на «выжимании пота», результаты всегда радуют. Выпускников коллегиума всегда с удовольствием берут на учебу разные вузы Николаева, кстати, университет им. П. Могилы принимает многих выпускников из этой школы вообще без вступительных тестов. Знаменито это учебное заведение еще тем, что много лет подряд занимает первое место по качеству учебы в городе даже среди школ нового типа, имеет самое большое количество победителей предметных олимпиад: только за последние 5 лет коллегиум воспитал 7 победителей всемирных и международных олимпиад по математике, химии и другим предметам. Знаменит коллегиум и своей капеллой бандуристов «Кобзарський передзвін», известной по всей Украине, многими художественными коллективами, такими как вокальные ансамбли «Краплинка», «Гуляй-вітер», вокально инструментальный – «Барви», хореографический – «Смерічка», трио бандуристок «Горицвіт», казацкий гурт бандуристов «Чумаченьки» и многими другими. На праздник пришли гости. Городской голова Владимир Чайка, выпускник этой школы, вспомнил свое детство, подчеркнул, что в муниципальном коллегиуме учится элита города, и подарил своей родной школе два комплекта новой мебели. А еще мэр сказал самое главное, что, наконец, выделены деньги – 240 тыс. грн. на продолжение реконструкции здания школы. Основное здание уже более 10 лет стоит в развалинах, а коллегиум «временно» находится в приспособленном аварийном помещении.

Выступили также первый директор этой школы, а ныне преподаватель НГУ Ю.А. Грицай, выпускник школы, а ныне ректор Национального университета кораблестроения Г.Ф. Романовский, ректор гуманитарного университета им. П. Могилы Л.П. Клименко, директор детского Центра туризма и краеведения Т.А. Горбова, начальник областного управления образования А.И. Олийник и др. Все они пришли с подарками и пожеланиями, как и полагается в юбилейный день рождения.

Екатерина Наточа

Кобзарський майданчик у Чернігові

Під такою назвою у древньому Чернігові пройшов міжрегіональний дитячо-юнацький фестиваль музичного мистецтва. У його проведенні брали участь найвідоміші дитячо-юнацькі колективи бандуристів України із Луцька, Одеси, Києва, Чернігова.

Ще не вмерла України і слава, і воля…
П. Чубинський

Південний наш край гідно представив колектив Миколаївського муніципального колегіуму – Бузька народна капела «Кобзарський передзвін» (керівник Валентина Січко), який отримав диплом І ступеня і пам'ятний сувенір. Проте чи не найвищою нагородою для колективу стало його визнання для України як «Мала національна капела». Саме таку характеристику отримав талановитий і поки що єдиний у нашій державі дитячо-юнацький колектив від голови Національної спілки кобзарів України, заслуженого працівника культури України, професора Володимира Єсипка.

Метою проведення цього змістовного заходу було єднання дитячих сердець, які наповнені любов'ю до святинь традиційної народної музики – кобзарства. Упродовж віків кобзарі та лірники виступали співцями правди і волі, своєю чарівною музикою пробуджували почуття національної честі та гордості, самоповаги. І сьогодні, у час засилля усілякої «попси» та псевдомузичної культури, кобзарські колективи плідно і віддано своїм народним мистецтвом служать високим ідеалам національного патріотизму і гуманізму, добра і краси, утверджують державність України в період її національного відродження.

Леонід Ржепецький.
Рідне Прибужжя №113,
11 жовтня 2005 р.

Серебряный перезвон бандур

Николаевцы по-настоящему любят украинскую песню, украинскую музыку. С большим успехом в областном центре, в городах и селах Побужья и Приингулья проходят концерты лучших коллективов художественной самодеятельности. Николаевщины, хоров, оркестров, певцов Украины. Мы хорошо помним удивительные концерты капеллы бандуристов Украины, которая дарила нашим сердцам сокровища украинской песни. Поэтому и на этот раз концерт Национальной заслуженной капеллы бандуристов Украины им. Г.И. Майбороды (художественный руководитель и главный дирижер – лауреат Национальной премии Украины им. Т.Г. Шевченко, народный артист Украины Николай Гвоздь) прошел в переполненном просторном зале Дворца творчества учащихся на сплошных овациях.

Те, чого сьогодні навчається в класі одне покоління,
стане нормою життя наступного.
А. Лінкольн

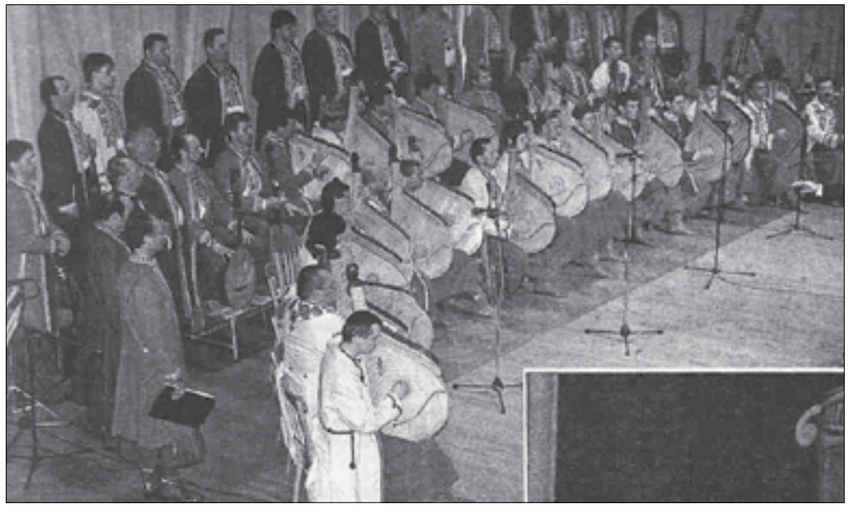

Лучшие певцы и музыканты Украины подарили николаевцам настоящий праздник чувств, страстей, мечтаний. Они сделали нас духовно богаче, чище, совершеннее. Многие из нас увидели жизнь в новых красках.

Как известно, Национальная капелла бандуристов Украины была основана в 1918 году, она прошла славный путь творческих поисков и свершений, ее театрализованные песни в сопровождении нежного, серебряного тембра бандур производят незабываемое впечатление, пленяют души, сердца слушателей.

Сегодня в капелле 70 человек. Они прекрасно поют, в совершенстве владеют национальным музыкальным инструментом – бандурой. За годы своей жизни и творчества капелла дала более 10 тысяч концертов в Украине, в республиках бывшего СССР, в Японии, Канаде, Франции, Англии, Германии и многих других странах.

10 лет Национальная заслуженная капелла бандуристов Украины им. Г. И. Майбороды сотрудничает с Николаевской организацией Национального союза кобзарей Украины, Бугской юношеской капеллой «Кобзарський передзвін» Николаевского муниципального коллегиума (руководители Сергей и Валентина Сичко, Анатолий Матвеев). Национальная капелла является эталоном, прекрасным образцом для николаевских ребят, которые подражают киевлянам в манере исполнения, репертуаре. Руководители николаевской капеллы находятся в постоянной активной творческой связи с киевлянами, неизменно участвующими в жури конкурса бандуристов Николаевщины «Під срібний дзвін бандур».

А теперь о концерте. Перед его началом гостей приветствовал Николаевский городской голова Владимир Чайка. После концерта самые сердечные слова благодарности высказали директор Муниципального коллегиума Сергей Сичко и другие. Незабываемое впечатление оставил сам концерт (дирижер – заслуженный артист Украины Андрей Козачок). До глубины души потрясли слушателей прекрасные песни, которые исполнила капелла, ее ансамбль и солисты. Зал стоя слушал «Реве та стогне Дніпр широкий», вручал каждому исполнителю цветы, щедро аплодировал...

Раби – це нація, котра не має Слова. Тому й не зможе захистить себе.
Оксана Пахльовська

К сожалению, в газетной статье невозможно передать всю красоту, все богатство звучания, всю глубину содержания украинской песни. Ее надо обязательно слышать, надо своими глазами видеть вдохновенные лица участников. И прекрасным завершением этого незабываемого концерта, этого праздника украинской песни стал выход на сцену капеллы бандуристов «Кобзарський передзвін» и исполнение всем залом гимна жизни «Многая лета!»

Прекрасно!

Осталось добавить, что после концерта в Николаеве Национальная заслуженная капелла бандуристов Украины проведет концерты в Снигиревке и Баштанке, Новом Буге и Казанке.

Успехов вам, дорогие, в высоком и прекрасном деле пропаганды украинской песни!

Ю. Агеев.
Фото А. Кремко

Взял бы я бандуру

30 мая в Николаеве состоялась долгожданная встреча ценителей народного музыкального искусства с коллективом Национальной заслуженной капеллы бандуристов Украины им. Г. Майбороды – неповторимым явлением культурного наследия украинского народа.

– История создания нашего коллектива уходит в далекий 1918 год, – рассказывает артист капеллы, руководитель Национального союза кобзарей Ярослав Черноус. – Тогда под руководством Василия Емца будущая капелла, а на тот момент «Кобзарский хор», начала свой творческий путь. Во время войны многие артисты пали в боях. Отдал свою жизнь и руководитель коллектива – известный бандурист, ученик Г. Хоткевича Даниил Пика. На сегодняшний день репертуар разнообразен и насчитывает около 500 музыкальных произведений, разных по форме и жанрам. Это исторические, казацкие, чумацкие, стрелецкие, бурлацкие песни, отечественная и западная классика, инструментальная музыка. За годы своего существования капелла бандуристов провела более десяти тысяч концертов: по Украине, в республиках бывшего СССР, за рубежом. Самобытное искусство украинского народа она презентовала в Японии, Канаде, Аргентине – по всему миру. Художественным руководителем и главным дирижером капеллы с 1977 года и по сегодняшний день является Николай Гвоздь. В 1997 году коллективу присвоен статус «национальный». Кроме специфического «кобзарского» репертуара, капелле бандуристов под силу и хоровые полотна крупной формы, такие как кантата К. Стеценко на слова Т. Шевченко «У неділеньку, у святую», «Молітесь, братія», два хора из оперы «Гайдамаки» А. Билаша, «Огні горять» И. Воробкевича, «Козак на чужині» – кубанская народная песня в обработке С. Людкевича. В концертные программы также включены произведения А. Веделя, Д. Бортнянского, М. Березовского, Л. Ревуцкого, Г. Майбороды и др.

В этом году гастроли Национальной капеллы бандуристов пройдут на Юге Украины – в Снигиревке, Баштанке, Новом Буге, Казанке, а также Симферополе и Севастополе.

Ті держави здатні стати великими, у яких великі малі люди.
О. Довженко

Интересен тот факт, что этот профессиональный коллектив более десяти лет объединяет творческая дружба с Бугской юношеской капеллой «Кобзарський передзвін» при Николаевском муниципальном коллегиуме (руководители Сергей и Валентина Сичко, Анатолий Матвеев).

– Киевская капелла – эталон для наших ребят, – рассказывает директор коллегиума Сергей Сичко. – Мы перенимаем у них стиль, манеру исполнения, репертуар, а главное – бессмертный казацкий дух, стремление к свободе и независимости Украины, которое из века в век несли в народ его музыкальная душа и совесть – кобзари. Давно доказано, что пение и обучение игре на музыкальных инструментах пробуждает и укрепляет творческие силы детей, дисциплинирует, уравновешивает характеры и индивидуальности. Принимая это во внимание, в мае этого года министр образования подписал указ о проведении всеукраинского эксперимента на базе нашего коллегиума на тему «Формирование национального самосознания средствами кобзарского искусства и художественно-эстетического воспитания». Эксперимент рассчитан на пять лет.

– У нас в этом направлении очень много сделано, – продолжает Сергей Михайлович, – этот эксперимент даст возможность разработать программы, факультативы, спецкурсы, а наш опыт и теория перейдут в учебные пособия в помощь другим учебным заведениям и самодеятельным коллективам.

На этот раз киевляне привезли в подарок своим юным побратимам ценную нотную литературу – недавно вышел в свет новый сборник, составленный Николаем Гвоздем, «Грай, моя бандуро», куда вошли его новые оркестровки и обработки украинских народных песен, романсов для ансамблей бандуристов, инструментальные вариации народных песен зарубежной классики для исполнителей-солистов.

Поэт и журналист по профессии Ярослав Черноус наш город впервые посетил в качестве журналиста именно в связи с муниципальным коллегиумом. Здесь, познакомившись с коллективом «Кобзарського передзвону», был поражен его профессиональностью и глубиной подхода к делу.

– У супругов Сичко все разработано на концептуальном уровне, – объясняет мой собеседник. – Меня удивляют эти люди. Им удалось найти подход к молодежи, сделать из них сознательных украинцев.

Мова – це наша національна ознака, в мові – наша культура, сутність нашої свідомості.
Іван Огієнко

Перед началом концерта Николаевский городской голова В.Д. Чайка сердечно поблагодарил гостей за приезд и подчеркнул, что украинские народные традиции не вымерли и не вымрут благодаря энтузиастам и таким профессиональным коллективам, как Национальная заслуженная капелла бандуристов Украины им. Г. Майбороды, понимающим, что ни у одной страны, народа, нации не будет будущего, если дать захлестнуть сознание общества суррогатом культурных ценностей. Открыла программу концерта украинская народная песня «Реве та стогне Дніпр широкий», которую все присутствующие в зале слушали, как гимн, – стоя. Это было удивительно – как будто зазвучали с огромной силой собственные мысли и чувства Тараса Григорьевича. Патриотическая тематика песен «Бандуристе, орле сизий», «Ой не пугай, пугаченьку», «Їхав козак на війноньку» сменялась лирической – «Чорні очі, карі брови», «Чорнобривці». Горячими аплодисментами многочисленные зрители приняли артиста капеллы Сергея Захарца, исполнившего на антикварной бандуре «Народный танец», и инструментальный ансамбль поливиртуозов «Казаки», существующий уже несколько десятилетий под руководством народного артиста Украины Дмитрия Попидчука. Заслышав первые аккорды любимых шуточных песен «Ти ж мене підманула», «Сусідка», – зал аплодировал в такт музыке под знакомые душе и сердцу ритмы. В завершение концерта гости исполнили «Розпрягайте, хлопці, коней» вместе с Бугской юношеской капеллой «Кобзарський передзвін».

Ольга Уставщикова,
выпускница университета «Украина».
Фото Александра Кремко.
Вечерний Николаев, 6 июня 2006 г.

В сотке лучших – 13 директоров школ

На днях в Киеве чествовали победителей и лауреатов Всеукраинского конкурса «100 лучших директоров школ Украины». Одновременно работники образования праздновали 10-летний юбилей газеты «Директор школы».

По числу победителей конкурса школьных директоров Николаевщину опередили только Донецкая и Луганская области. Среди лауреатов директора школ города Николаева М.Ф. Письменная, С.В. Бережной, А.Д. Матвеева, С.М. Сичко, Л.Л. Бондарева, Н.Г. Матиюк, С.А. Тельнова, А.С. Целищев, А.С. Ильин, В.А. Гурец, Д.Е. Зинченко, О.Н. Мазур, В.И. Дьячук и директор Новоодеской общеобразовательной школы № 2 Л.Н. Анищенко. Они награждены почетными грамотами и подарками издательства «Шкільний світ». Редакция «Южной правды» поздравляет победителей конкурса с признанием их профессиональных заслуг, организаторского уровня и желает дальнейших успехов в деле воспитания юного поколения.

Южная правда №121,
27 октября 2007 г.

Мова вдосконалює серце і розум народу, розвиває їх.
Олесь Гончар

Ти лиш храм збудуй…

Серед представників вищої школи в той час реакція на вимоги просвітян була дуже дивною. Професори з Університету суднобудування доводили, що не можна такі предмети, як хімія, математика тощо, викладати українською. А тим часом просвітяни Сергій Січко і Сергій Бережний за один навчальний рік зуміли перевести навчання в очолюваних ними загальноосвітніх закладах (ЗОШ №38, зауважте, з поглибленим вивченням математики) – українською мовою, довівши, що математику українським дітям не те що можна викладати українською мовою, а й потрібно!

Відтак, Сергія Січка, директора муніципального колегіуму, Сергія Бережного, директора Першої української гімназії, Миколу Матіюка, директора ЗОШ №1 І-ІІІ ступенів імені О. Ольжича, ми вважаємо вірними синами України.

Завдяки просвітянській роботі відродився український театр, збагатилися книгозбірні, музеї, проходили прекрасні спектаклі та концерти. Отже, Аркас зі своїми однодумцями сприяли розвою національної освіти і культури, робили цікавим і насиченим життя простих робітників і селян.

Просвітяни приділили немало зусиль для того, щоб у Миколаєві відкрилася філія Національного університету «Києво-Могилянська академія». Десятки листів від Товариства в той час були надіслані в усі інстанції держави, щоб розпочати і завершити реставрацію Миколаївського українського театру драми і музичної комедії. Було проведено колосальну роботу із владними структурами щодо використання ними державної мови. І цей перелік добрих справ можна продовжувати.

Рідне Прибужжя,
22 грудня 2007 р.

Вітчизна – ось і альфа, і омега!
Д. Павличко

Перший великий успіх

Нещодавно у столиці шахтарського краю місті Донецьку пройшов 9-й Всеукраїнський фестиваль юних співаків «Українське бельканто». У 1998 році його започаткував ко-рифей національної опери, уславлений і знаний у світі співак Анатолій Борисович Солов'яненко, єдиний серед сучасних співаків, хто удостоєний вищої державної нагороди Італії – ордена «Святого Командора». Серед 30 учасників академічного співу з різних куточків України Миколаївську область гідно представили Куйбар В'ячеслав (молодша вікова група) і Каратай Євген (середня вікова група), обоє навчаються у Миколаївському муніципальному колегіумі. Своїми чарівними голосами і високою виконавською майстерністю, а умови конкурсу передбачали виконання як української народної пісні, так і італійської, юні співаки буквально зачарували членів журі і стали лауреатами фестивалю третього ступеня. За всю історію подібних конкурсів та фестивалів, що проходять в Україні від 1991 року, – це перший великий успіх у наших школярів.

Варто сподіватися, що талановиті діти, які займаються вокалом тільки 2 роки з педагогом Коробковою Валентиною Костянтинівною, у подальшому досягнуть ще вагоміших результатів.

А сьогодні Куйбар В'ячеслав і Каратай Євген приймають щирі поздоровлення від друзів, рідних, педагогів Миколаївського муніципального колегіуму.

Л. Ржепецький,
завідуючий кафедрою національного виховання
Миколаївського муніципального колегіуму.
Відкритий урок №39, 7 грудня 2007 р.

Через песню – к ценностям нации

Школа духовности

Напомните французу о Бородинской битве или об исключительной мировой роли английского языка. Восхититесь поляком: «Вы так хорошо польский знаете!» Попытайтесь убедить россиянина в том, что русская классика в зарубежном разделе нашей школьной программы – не отказ от великих Достоевского, Чехова, Пушкина. Можете поинтересоваться у американцев, откуда у них такая странность – вывешивать звездно-полосатые флаги в собственных домах. Наконец, посоветуйте чехам создать у себя, по примеру украинцев, партию политики президента другого государства. Будьте уверены, в лучшем случае, натолкнетесь на непонимающий взгляд.

А мы других понимаем. Себя – не можем. В среднестатистическом украинском городе еще

можно услышать комплимент: «Ой, вы на щиром государственном говорите!» Недавно далекая Колумбия признала голодомор 1932–33 годов актом геноцида, а в украинском политикуме и обществе гвоздем застрял вопрос: не повредит ли «муссирование» этой темы: нашим отношениям с россиянами? Уж больно их президент недоволен... Сколько свечей горело в николаевских окнах в День памяти жертв голодомора? Кое-где... И партия политики Путина путается под ногами у политгигантов как «субъект избирательного права». И дублирование чужеземных фильмов на украинском кому-то режет слух (вечная память национальному кинематографу).

Патетики с обретением Украиной государственной независимости, как патоки, – вдоволь: «Ой, вільні ж ми, вільні!». Тем слабее вера в то, что державная, политическая элита так же кровно, глубинно и крепко заинтересована в триумфе национальной идеи. Торжественности (зачастую – нелепой) – хоть отбавляй. Долгое время теледикторы пафосно заключали новости: «і, нарешті, про погоду в державі». Пока им не подсказали добрые люди: погода в стране, на территории, а государство – это тюрьма, налоговая инспекция, чиновники всякие... Полтора десятка лет мы живем в «незалежній державі», хотя известный сатирик объяснил: «Ребята, независимого государства не бывает, это уже не государство».

В круговерти выборов-перевыборов, в чехарде коалиций-оппозиций национальная идея представляется весьма смутно (кроме, конечно, «йдемо в Європу»). А может, и не стоит ждать формулировок свыше (ну, введут еще должность вице-премьера «по национальной идее»). Она, идея, уходит корнями в настоящие ценности народа, нации, в историческую память, в культурное наследие – в то, что нельзя, как оказалось, уничтожить репрессиями, но можно надолго заморозить безразличием в сознании целых поколений. Вспомнить, найти, поднять из исторических глубин, а, главное, сформировать мировоззрение гражданина – в полной мере это не под силу никакому «министерству правды». По главному счету, судьба национальной идеи решается в школе, в ее стенах происходит осознание государственности. Вырастает гражданин. Или – не вырастает. Об этом – интервью с директором Николаевского муниципального коллегиума, вице-президентом Ассоциации директоров школ Украины Сергеем Михайловичем СИЧКО.

Но вначале – мнения о коллегиуме его воспитанников, тех, кому вместе со сверстниками предстоит жить в новой, по-настоящему независимой Украине.

Кристина Чкалова, 11-й гуманитарный класс:

– Если говорить о патриотизме, я считаю себя патриоткой. Нас здесь так воспитывают. И украинской историей, и народными обычаями. Участие во всеукраинских конкурсах, фестивалях (для меня очень памятны молодежные ольжицкие чтения), в предметных олимпиадах – большая заслуга учителей, которые работают с нами, не считаясь с личным временем. Когда приходит успех, еще и родственники не знают, а директор уже поздравляет. Наша школа – единственная в городе, где преподается испанский язык,

Татьяна Михальчук, 11-й природоведческий класс:

– Таланты есть почти в каждом человеке, просто здесь, в коллегиуме, их умеют увидеть и развить. Прекрасный тому пример – капелла «Кобзарський передзвін». А кобзарство – сердцевина души украинской, символ Украины. И главное – воспитывая патриотов, школа сохраняет атмосферу толерантности,

Евгений Каратай, 10-й природоведческий класс:

– Не так давно я представлял Николаевщину на конкурсе академического пения в Донец-

ке. Это очень большая удача. А стала она возможной благодаря коллективу коллегиума, ведь в прежней школе у меня не было возможности репетировать. Здесь же – постоянные репетиции, кроме того, я – солист капеллы бандуристов. Преподаватели советуют поступать в музыкальное училище, чтобы освоить музыкальную грамоту, а затем – в консерваторию. Здесь умеют ценить и развивать способности ребят.

Юлия Казаринова, 10-й природоведческий класс:

– Я серьезно занимаюсь спортом, бадминтоном. А это – постоянные тренировки, соревнования. В прежней школе мне прямо говорили: «Ты или учись, как все, или занимайся своим спортом!» И у родителей от этого голова болела. А в коллегиуме все понимают, помогают наверстать упущенное. Что такое патриотизм? Наверное, это когда ты что-то делаешь для своей страны. Вот на соревнованиях в Турции все считали, что мы даже в восьмерку не попадем. А когда стояли на второй ступеньке пьедестала почета, никто не понимал, почему мы плачем. Да потому, что принесли Украине серебряные медали! И еще потому, что победили Россию, у которой до этого не выигрывали. Это было даже важнее победы над французами. К нам подходили киприоты и спрашивали, из какой мы страны. До того момента они связывали Украину с именами Кличко, Шевченко и Русланы.

– *Сергей Михайлович, что нужно сделать для того, чтобы ребята плакали не просто по поводу спортивной победы, а по поводу победы своей страны? Да еще и над принципиальными соперниками.*

– Для меня, педагога и директора, это один из важнейших и сложнейших вопросов: как сформировать в детях чувство причастности к украинской нации, к украинской государственности? Как в условиях современной школы утвердить в детях национальное самосознание?

Вопросы не такие уж общие, какими могут показаться. Вспомним, прежде система формировала четкие идеологические, духовные, патриотические аспекты, с чем старшее поколение и вошло в современную жизнь. Была масса фальшивого, наносного, но общество получило крепкую идеологическую основу. К сожалению, сегодня у нас нет единой государственной позиции, нет единого механизма, который сплотил бы нацию. Вместо этого «нагрузка» на менталитет: дескать, в силу исторических условий на востоке Украины он один, на западе – другой, на юге – совсем иной...

– *И потом к украинской государственности пытаются приладить швейцарскую модель...*

– Не только ее. Надо признать, концепция национального воспитания на общеукраинском уровне не сработала, точнее, она и не была ясно сформулирована. Право определять приоритеты воспитания передали в регионы. А в некоторых из них своя «концепция»: мы такие разные... Дескать, у нас большинство населения – русскоязычное, посему мы развиваем поликультурное общество. В результате, скажу вам, главным приоритетом стал английский язык. И в этом хаосе поликультур формируется целое поколение молодых украинцев. Над ним не довлеют ортодоксальные «измы» прошлого, но что вместо них? Каждая культура, каждый язык (а у нас, в коллегиуме, изучаются шесть языков) служит развитию личности. Однако базовой должна быть национальная культура.

Не все с этим согласны. Свежее событие: протест МИД России по поводу дублирования иностранных фильмов на украинском языке. Можно представить себе подобные претензии к полякам или словакам – они ведь лет 15 назад тоже учили русский в школах и институтах...

Держава створюється задля того, щоб жити щасливо.
Арістотель

При всей абсурдности притязаний к нам в духовной, национальной сфере у Путина нужно кое-чему поучиться, а именно – защите родного языка: «Где есть русский язык, там наши национальные интересы». К сожалению, у нас в стране и директора школ, и педагоги находятся на разных позициях. Случается, ученик, обогащенной новой информацией, умеющий думать и анализировать, намного опережает учителя, хватающегося за устаревшие догмы. Это серьезная проблема современной школы. Дело ведь и в самих украинцах. На скольких лицах появляется хмурь при словах «національна самосвідомість»... Все значительно сложнее, чем нам казалось на заре независимости. Приходит школьник после урока истории домой, а там ему совсем иное рассказывают. И вот сравните: у меня заместитель по воспитательной работе – армянка, Ирина Юрьевна Арзуманова. Какое удовольствие общаться с ней на украинском! Выучила его самостоятельно, а окончила Бакинский педуниверситет.

– *А вот светоч русской демократии А.И. Солженицын утверждал, что украинский язык искусственно создан поляками при помощи австрийского генштаба, чтобы портить жизнь России («Как нам обустроить Россию»)... Сергей Михайлович, сколько бы ему ни говорили о манкуртстве, о синдроме «меншовартості», о том, что целое поколение школьников изучало историю по полусоветским по содержанию учебникам, вопрос остается: что делать? Чтобы осознание причастности к своей нации было не искусственным проявлением, а внутренним убеждением каждого школьника. Что должна сделать школа? Сменить «неправильный» директорат, переделать учителей? Шутка, конечно, но, кажется, более разобщенной нации, чем украинцы, в мире нет.*

– Дело не в разобщенности, а в сложности пути к национальным ценностям. Сохранять, приумножать при этом другие ценности необходимо, это безусловно. У нас в муниципальном коллегиуме ребята, повторяю, могут изучать шесть языков: украинский, с первого класса – английский, с пятого – немецкий, французский, испанский (по выбору). С восьмого – русский (факультативно), поскольку его крепкие позиции в Николаеве известны. Безусловно, украинский язык должен быть базисным, поскольку он – основа и сердцевина национальной культуры.

– *Известно, что духовное, национальное возрождение – стержень деятельности педагогического коллектива коллегиума. В то же время специализация здесь не гуманитарная. Или это – уже номинально?*

– Почему же, коллегиум сохранил физико-природоведческо-математическую специфику. И детей принимаем с соответствующими задатками. Но трудно сказать, будут ли они математиками или физиками, психологи лишь определяют направления. А ведь, кроме этих способностей, есть и гуманитарные, творческие – в хореографии, вокале, спорте... И задача педагогов – создать условия для их развития. Конечная цель – сформировать личность, чтобы, согласно концепции, предложенной Министерством образования, человек мог найти себя в конкурентной среде. В прошлой, советской, школе мы склонны видеть лишь идеологические наслоения, но там была и очень ценная комплексная система воспитания гармонически развитого человека. Великий педагог Василий Александрович Сухомлинский сделал это смыслом и содержанием всей своей жизни.

– *Эстетическим воспитанием, развитием талантов ребят занимаются в разной степени во всех школах. Это огромный труд педагогов, то, что сверх объема «традиционных» наук.*

Дзвін шабель, пісні, походи, воля соколина,
тихі зорі, ясні води – моя Україна.
В. Сосюра

Но в муниципальном коллегиуме есть направление, которое нельзя отнести к художественной самодеятельности...

– Вы правы, кобзарское искусство в эти рамки не вмещается. Кобзарство – уникальное явление не только украинской, но и мировой культуры. Кобзари на протяжении столетий берегли духовный генофонд народа, поддерживали в нем национальное самосознание. С уничтожением кобзарей уничтожалось и духовное достояние Украины – думы, исторические народные песни, обычаи, знания древности и истории, уничтожалась сама национальная основа.

Вот уже более десяти лет наш коллегиум возрождает кобзарское искусство. Созданная у нас школа «Кобзарська наука» воспитывает мальчиков и юношей в духе традиционной казацкой культуры. Она единственная в своем роде в Украине. Да, это не художественная самодеятельность, а образовательная система, авторские учебные программы предусматривают коллективное и сольное исполнение, особое внимание – сольному музицированию на бандуре. А вершиной школы «Кобзарська наука» является Народная Бугская юношеская капелла «Кобзарський передзвін» – лауреат Всеукраинских конкурсов, Всемирного форума искусств украинского казацтва в Киеве, организатор и обладатель Гран-при молодежных кобзарских фестивалей Юга Украины «Під срібний дзвін бандур».

– И здесь еще можно продолжать, в частности, вспоминать о фестивалях кобзарского искусства, на которых блистали воспитанники руководителя «Кобзарської школи» Валентины Степановны Сичко (последний из них, знаю, состоялся в минувшем декабре). Но есть и то, о чем еще не писала пресса, – всеукраинский экспериментальный уровень, кобзарство, хоровое пение как объемный, полноценный компонент образования и воспитания...

– Мы обратились в Министерство образования, дабы узаконить то, что наработано за многие годы. Благодаря чему решаются управленческие, кадровые, финансовые и другие вопросы. Выделены часы, немного подбрасывают финансирования, в кадровом аспекте появилось больше возможности экспериментировать.

Словом, коллегиум стал экспериментальным учебным заведением всеукраинского уровня по теме «Формирование национального самосознания на традициях кобзарского искусства». Меня иногда спрашивают: «А зачем вам, в физико-математической школе, это нужно?» Представьте, здесь открываются некоторые интересные вещи. Скажем, именно у ребят из математических классов более открываются способности к вокалу, хоровому пению, кобзарскому искусству. Родители, увидев и услышав выступление своих чад, не сдерживают слез: «Сергей Михайлович, я и не знал, не верил, что он может так петь!»

– А если в широком плане, как действует эксперимент?

– В учебных планах математического, природоведческого и экономического классов – региональный компонент. Даем дополнительный час на украинское хоропение и музицирование на инструменте. Полчаса – на историю кобзарства. С первого класса – для всех детей. Не всех «проводим» через бандуру, для этого нужны способности и желание, но информацию об инструментах дети получают еженедельно.

В начальной школе проводим эксперимент в эксперименте: когда набираем детей в первый класс, всех прослушиваем и два класса формируем по музыкальным способностям. А всего в школе 29 хор-классов.

Давайте менше говорити про обов'язки дітей, а більше про їхні права.
Ж.-Ж. Руссо

Еще одно наблюдение: если уроки музыки перед математикой или физикой, то материал на последних легче воспринимается. А прежде этого не рекомендовали, дескать, дети не могут успокоиться... Знаете, в японской школе стремятся к тому, что-бы ребенок за годы учебы выучил до 300 японских песен. Так вот, наша задача: коллегианты должны выучить не менее трехсот украинских песен.

Через украинское хоровое пение проходит вся школа. А три капеллы бандуристов, которые созданы по возрастному принципу (младшая, юношеская и «Кобзарський передзвін»), объединяют талантливых.

– Сергей Михайлович, здесь и неискушенный скажет: для такого дела нужен добрый штат специалистов. Вот и я задаю вам этот вопрос.

– Я бы сказал так: широкая программа взаимодействия. Сегодня мы создаем свою, авторскую, программу украинского хорового пения, представим ее на утверждение в Минобразования. У нас тесные контакты с Николаевским государственным университетом им. В.А. Сухомлинского, с учебными заведениями Киева и Львова (оттуда получили сборники не известных в нашем регионе песен). Сотрудничаем с дворцами творчества города Николаева, Заводского и Ленинского районов, их работники ведут кружки на базе школы.

В коллегиуме работает большая группа профессионалов – творческих, фанатично преданных своему делу людей. Прежде всего, это заведующая кафедрой кобзароведения, художественный руководитель капеллы, заслуженный работник культуры Украины Валентина Степановна Сичко, прекрасный дирижер и хормейстер, окончивший в свое время Одесскую консерваторию и исторический факультет Одесского университета, Анатолий Иванович Андреев. Хоровое пение преподают специалисты из госуниверситета им. В.А. Сухомлинского – и.о. зав. кафедрой искусствоведения Ирина Петровна Парфентьева и преподаватель Лариса Викторовна Столярова. Им интересно в коллегиуме, они видят результаты своей работы за несколько лет. Гордимся мы заслуженным учителем Украины, победителем Всеукраинского конкурса «Учитель года» Ириной Яковлевной Петровой, учителем-методистом Антониной Ильиничной Волошиной, выпускницей Одесской консерватории, руководителем студии вокала Валентиной Константиновной Коробковой (участник международного конкурса Женя Каратай – ее ученик).

Наивысшей оценкой их труда может быть то, что мне говорят родители, «затерявшиеся» между двумя эпохами: «Сергей Михайлович, они дома поют украинские песни, мы таких и не слышали».

– Спасибо, Сергей Михайлович, за интервью. Успехов вашему коллективу в благородном деле.

А. Романюк.
Южная правда №7,
19 января 2008 г.

Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя.
Франсуа Вольтер

Им рукоплескали депутаты

Во время последней сессии Николаевского горсовета городской голова Владимир Чайка несколько отступил от повестки дня. Пригласив в зал большую группу учащихся общеобразовательных школ Николаева, он представил их депутатам: «Перед нами – гордость нашего города, призеры последних городских, областных, всеукраинских предметных олимпиад и даже два кандидата в сборные Украины, которые будут участвовать во Всемирных олимпиадах по химии и математике.

Самый богатый «урожай» наград традиционно собрал муниципальный коллегиум. В городских олимпиадах призовые места заняли 115 учащихся, областных – 49, шестеро победили в заключительном этапе всеукраинских. А одиннадцатиклассник Володя Кирилюк и десятиклассник Олег Выборный как раз и являются теми самыми кандидатами в сборные Украины: первый – по математике, второй – по химии. В мае Олег прошел «генеральную репетицию» – стал лауреатом Международной Менделеевской олимпиады по химии в Ташкенте. Самые ответственные испытания ожидают ребят этим летом.

На втором месте по количеству «олимпийских» призеров – гимназия № 2, третье заняла Первая украинская гимназия имени Н. Аркаса.

На снимке: учащиеся коллегиума Олег Выборный и Юлия Казаринова.

Фото А. Кремко

Гідність держави зрештою залежить від гідності особистостей, які її створюють.

Дж. Міль

Призеры и стипендиаты – к Президенту

Накануне нового 2009 года воспитанники Николаевского муниципального коллегиума Юлия Казаринова и Олег Выборный были приглашены на встречу с Президентом Украины Виктором Ющенко.

Юлия Казаринова уже 10 лет занимается олимпийским видом спорта – бадминтоном (тренер С. Косинчук). Недавно Юля стала серебряным призером чемпионата Европы, а с 8 января нынешнего года уехала в Польшу на престижные европейские соревнования.

Олег Выборный уже четвертый год подряд занимает призовые места на Всеукраинском этапе предметных олимпиад по химии, участник международной олимпиады по химии 2008 года, которая проходила в Ташкенте, стипендиат Президента Украины. Олег мечтает стать студентом Киевского Национального университета им. Т.Г. Шевченко, как его старший брат Михаил, тоже выпускник этой же школы.

Кстати, за последние шесть лет 8 учащихся муниципального коллегиума, который много лет возглавляет заслуженный работник образования Украины Сергей Сичко, стали стипендиатами Президента Украины.

Леонид Ржепецкий.
Вечерний Николаев №3,
10 января 2009 г.

В Европу всей школой

Будем ли мы когда-нибудь в Евросоюзе, и признает ли Украину цивилизованный мир, неизвестно. А пока мы гордимся тем, что географически наша страна находится почти в центре Европейского континента, и праздник – День Европы – можем отмечать с полным правом. И все же в Николаевском муниципальном коллегиуме считают, что все зависит от нас самих: как построим свою жизнь, такой она и будет. Лучше, если мы станем полноправными членами Европейского содружества стран.

Кожному мила своя сторона.

Г. Сковорода

День Европы 20 мая муниципальный коллегиум отмечал продуманно и со всей ответственностью. День начался с торжественной линейки, куда были приглашены преподаватели иностранных языков из николаевских вузов, представители власти, воины гарнизона. Говорили на разных языках и понимали друг друга с полуслова. На школьном дворе подняли флаги Украины и Евросоюза.

– Для нас День Европы – это большое событие, – говорит директор муниципального коллегиума Сергей Сичко. – Ведь мы готовим подрастающее поколение – будущее нашего государства. А в будущем Украина обязательно должна стать полноправным членом Европейского содружества. Для этого нужно воспитывать поколение совершенно новых людей. Нужно стремиться к лучшему, и оно обязательно придет. Муниципальный коллегиум – одна из школ нового типа. Здание школы было сдано в эксплуатацию в нашем городе в прошлом году. А недавно на парадном входе появилась надпись: «Школа будущего». По качеству знаний, развитию творческой личности, воспитанию талантов эта школа действительно не имеет равных в нашем городе и области. Муниципальный коллегиум из года в год лидирует по количеству победителей предметных олимпиад, и не только городских и областных, но и всеукраинских, и международных. Только за последние годы школа воспитала 13 участников и победителей международных и всемирных олимпиад – этим не может похвастаться ни одно учебное заведение области. Учащиеся и педагоги муниципального коллегиума убеждены (без всякой политики), что нужно строить не только материальные и технические условия для учебы, но и самим создавать в своем учебном заведении условия для евроинтеграции. Для этого в школе был торжественно открыт информационно-образовательный центр Евроинтеграции, который даст возможность каждому учащемуся, учителям, родителям изучать Европу, ее культуру, историю, социальное развитие каждого государства. Этот центр будет развивать дружеские связи со странами Европы, в том числе и с выпускниками школы, которые уехали, учатся или работают за границей. Муниципальный коллегиум – это школа математическая. А математический язык – международный, иногда он не требует филологических знаний. И все же сейчас в Николаевском муниципальном коллегиуме учащиеся имеют возможность изучать 7 иностранных языков, большинство из них европейские. Кроме английского, здесь изучают русский, немецкий, польский, французский, испанский и другие языки. Воспитанники математического коллегиума по уровню знаний уже давно вышли за рамки своего учебного заведения, города, страны. Участники международных олимпиад по математике, физике, химии, биологии, экологии побывали в различных странах, что дало возможность не только посмотреть, как учатся дети в разных уголках мира, но и многому научиться.

Кроме открытия информационно-образовательного центра, в муниципальном коллегиуме прошли «классные часы». Каждый класс посвятил изучению одного европейского государства. В конференц-зале прошел брейн-ринг, посвященный проблеме «Европа – Украина». Был проведен «круглый стол» с привлечением преподавателей иностранных языков высших учебных заведений. Завершилось это мероприятие фестивалем художественной самодеятельности, в котором приняли участие 27 классов, представляющие разные страны Европейского Союза. В программе фестиваля были показаны не только песни и танцы народов Европы, но каждая страна была представлена на ее языке. В столовой школы был организован конкурс европейской кухни, юные кулинары под руководством учителей показали мастерство приготовления национальных блюд стран Европы.

День Европы – это не просто очередное мероприятие, а еще один серьезный урок, который преподнес своим учащимся Николаевский муниципальный коллегиум. Это первый шаг школы навстречу Европе.

Екатерина Наточа.
Фото автора.
Вечерний Николаев, №56,
26 мая 2009 г.

Школьный атаман и вся его славная рать

С.М. Сичко – известная в нашем городе личность, директор Николаевского муниципального коллегиума, заслуженный работник образования Украины, «Горожанин года 1996». Как педагог, директор – один из ведущих в городе и области создал свою концепцию школы нового типа и воплотил ее в жизнь. Муниципальный коллегиум постоянно лидирует по количеству победителей предметных школьных олимпиад разных уровней, в том числе международных, конкурсов МАН, является победителем во всеукраинской программе «100 лучших школ». Сам же директор Сергей Сичко был признан лучшим в номинации «100 лучших директоров школ».

Как личность Сергей Сичко – неисправимый оптимист, что помогает ему держаться и верить в чудо даже в самых безвыходных ситуациях. Это во-первых. Во-вторых, он наделен здоровым самолюбием, самообладанием, самокритичностью и юмором, что помогает ему двигаться только вперед, не останавливаясь на достигнутом. И, в-третьих, Сергей Сичко – по натуре отличник. Был Ленинским стипендиатом и с отличием окончил исторический факультет Николаевского пединститута (НГУ им. В. Сухомлинского), Академию общественных наук, аспирантуру в Москве, Николаевский филиал университета культуры (заочно), как историк – защитил кандидатскую диссертацию. Все – на отлично, имеет четыре красных диплома! Представляете, каково учиться во главе с директором, который сам других оценок, кроме отличных, никогда не признавал? Таки трудно. Кстати, сам же он в работе отличными оценками «не разбрасывается», но требует хороших знаний.

Если рассматривать его «военную» карьеру, то Сергей Сичко в современном казачьем Буго-Черноморском коше дослужился до чина генерала-хорунжего, выступает в роли атамана Молодежной Сечи. Но это только игра, в которую директор Николаевского муниципального коллегиума С.М. Сичко включился со всей ответственностью и вовлек всю школу. Это замечательная игра, она помогает воспитывать в учащихся волю, целеустремленность, патриотизм.

– Сергей Михайлович, у вас в кабинете почетное место занимает булава. Игра в казачество – это желание вернуть прошлое или просто игра в историю?

– Да сейчас вся страна играет в казаков, и взрослые тоже. Правда, булаву первенства никак не могут поделить между собой. Все – как в истории. А мы используем этот казацкий колорит в

воспитательных целях. Для нас это игра военно-патриотического направления. Недавно Министерство образования и науки Украины предложило военно-патриотическую игру «Джура» (также есть книга будущего защитника Отчизны «Джура», написана С.М. Сичко и В.В. Тимченко) внедрить во всех школах. В каждом классе созданы казацкие курени, по параллелям – паланки. В игре мы стараемся привить главные ценности – патриотизм, знание своей истории, культуры, традиций. А булаву мне подарили гости, пришедшие на открытие новой школы, которую нам подарил город.

– *Ансамбль бандуристов «Кобзарський передзвін» – это тоже часть программы эстетического воспитания вашего казачьего «войска»?*

– Уже четвертый год мы внедряем всеукраинский эксперимент «Формирование национального самосознания на традициях кобзарского искусства». Институт инновационных технологий Министерства образования и науки Украины нас поддержал. В учебном процессе выделяем дополнительные часы на уроки украинского хорового пения, знакомства с бандурой. В школе создано несколько капелл – пятых, шестых, седьмых классов. Самые лучшие выступают в юношеской народной Бугской капелле бандуристов «Кобзарський передзвін», которая существует уже более 15 лет, является участником многих международных конкурсов и концертов, поддерживает творческие отношения с Национальной капеллой бандуристов. Художественный руководитель – заслуженный работник культуры Украины Валентина Сичко, главный хормейстер – лауреат премии им. Н. Аркаса Анатолий Иванович Андреев.

– *Муниципальный коллегиум переселился в новое здание. На входе – оптимистический плакат: «Школа будущего». А школу настоящего вы уже создали?*

– Наш педагогический коллектив всего лишь продолжил традиции. В этом году, в декабре, наша школа будет отмечать свое 55-летие. Первым директором математической СШ №38 был Юрий Александрович Грицай – ныне кандидат педагогических наук, профессор МГУ им. В. Сухомлинского. С самого начала в школе были заложены хорошие основы. Сначала она была математической, потом – информатико-математической, лицеем, а с 1997-го – это муниципальный коллегиум. Главное, что требования здесь всегда были высокими.

– *Но традиции, особенно в 90-е годы, можно было «успешно» развалить?*

– Можно было. Но мы не имели права. По рейтингу, особенно последних 10 лет, наша школа занимает ведущее место в городе. Есть объективная статистика, цифры и факты. Сегодня у нас обучаются 1208 учащихся.

– *И все талантливые?*

– Ну, талант – это вообще приоритет избранных. Речь идет о способностях. Когда мне доверили школу, я просто внимательно изучал труды выдающегося педагога Василия Сухомлинского и руководствуюсь его учением: неспособных детей не бывает, каждый имеет к чему-то призвание. Нам, педагогам, надо их найти и развивать. В старших классах муниципального коллегиума углубленно изучаются математические и естественные предметы. Но у каждого есть возможности проявить себя в иностранных языках, истории, химии, биологии, музыке, спорте и т.д. Мы можем гордиться тем, что воспитали 14 призеров и победителей международных олимпиад по математике, физике, химии, биологии, информатике, экологии. С такими детьми у нас сложилась целая система работы. По индивидуальной программе еще с 3-го класса работал Николай Рыбак, с 5-го – Михаил Выборный, с 6-го – Владимир Кирилюк – призеры международных школьных

Немає людини, яка б не любила свободу; але справедлива людина вимагає її для всіх, а несправедлива – лише для себе.

Л. Берне

олимпиад, и многие другие. С каждым одаренным ребенком занимается конкретный педагог. Кроме того, мы привлекаем преподавателей вузов, которые проводят консультации, индивидуальное занятие, используют дистанционное обучение по Интернету. Большую роль в подготовке наших международных призеров сыграл профессор математематики В.Н. Лейфура, одно время руководивший сборной юных математиков Украины. У нас уже есть целые династии участников международных олимпиад: Владимир и Алексей Манзюки, Михаил и Олег Выборные и др. Сейчас они студенты престижных вузов или уже окончили их – это будущие ученые, элита нашей страны. Этот список мы продолжаем. В нашей школе создано научное общество, в котором дети могут углубленно заниматься наукой уже с третьего класса. В этом году в младших классах мы ввели новый предмет – логику.

– *У вас существует специальный отбор учащихся в школу?*

– Никакого особого отбора не существует, проводим обычное собеседование. Школа давно заявила о себе, потому многие родители хотят, чтобы их дети получали крепкие знания именно здесь. Приезжают со всего города, а в старшую школу – даже из сел и районов: Кривоозерского, Первомайского, Казанковского, Баштанского, Жовтневого, Новоодесского, Снигиревского, Березанского и др. Только в этом учебном году мы набрали 5 первых классов, хотя не давали никаких объявлений и рекламы. Это о чем-то говорит? Мы не отказываем почти никому, было бы желание учиться. Другое дело, что некоторые дети не выдерживают нагрузки и уходят сами. У нас же отличников – минимум, а знаний – максимум. Авторитет нашей школы – это наши ученики. 99 процентов выпускников поступают в вузы на бюджетные места – это, считаю, тоже показатель.

– *И все же, почему «школа будущего»? Что вы вкладываете в это понятие?*

– Гармоничное развитие личности: интеллект, духовность, здоровье. Это наш девиз. Вот по этим трем направлениям и работает наш педагогический коллектив. В новой школе, которую мы построили, есть прекрасные условия – новые спортивные залы, светлые кабинеты, класс хореографии, столовая, где вкусно готовят обеды наши повара. Будем строить теннисные корты, облагораживать школьный двор. «Школа будущего», по моему разумению, – это создание условий европейского уровня. А результаты в учебе уже есть. Мы хотим у себя в школе сделать «Европу», пусть она завидует нам, а не мы ей.

– *Вы – кандидат исторических наук, могли бы преподавать в любом вузе. Почему выбрали школу?*

Хотелось создать что-то свое. Когда я пришел в школу №38, она была с хорошими традициями, но в плачевном материальном состоянии. Здание старого корпуса дало трещину, учеников расселили. Якобы временно, в аварийные здания. Но это временное растянулось на 16 лет. Я тогда думал: все равно докажу всем и школу построю. Это было начало 90-х годов. Мы даже начали строительство. Но тут... экономика страны «дала трещину», пошла инфляция, все выделенные деньги из городского бюджета пропали. Добивались, надеялись, верили. И времени зря не теряли – учились. Нам нужно было доказать городской громаде, что школа заслуживает нового здания. Всех своих призеров международных олимпиад мы, кстати, воспитали в старых зданиях, темных и душных классах. Нынешний мэр г. Николаева Владимир Чайка, который тоже учился в этой школе, пообещал, что школа будет построена. И свое обещание выполнил. Нас поддерживали депутаты, общественность города. И за это мы им очень благодарны.

Можеш вибирати друзів і дружину, вибрати не можна тільки Батьківщину.

В. Симоненко

– Кто воспитал в вас этот оптимизм, умение добиваться цели?

– Всему я учился в своей семье, у родителей. Родился на хуторе Красное Подолье (сейчас там осталось 6 хат) Березанского района. В школу-восьмилетку приходилось ходить в соседнее село Дмитриевку: каждое утро пешком три километра туда и столько же – обратно. Среднюю школу оканчивал в Березанке, жил в общежитии. Но дело не в этом. А в том, что мои родители – отец Михаил Ильич и мама Мария Петровна – научили нас трудиться, доводить начатое дело до конца. Родители работали в колхозе, мы с братьями всегда помогали маме на прополке полевых культур. Эту школу трудовой закалки я прошел по полной программе. Отец для нас был во всем примером, и хоть сам не имел специального образования, строго спрашивал за учебу меня и моих братьев. Однажды отец купил мне баян, сказал: «Играй, будешь первым парнем в сельском клубе!» И я учился, ходил к учителю музыки на индивидуальные занятия. А еще я в детстве понял, что должен сам добиваться всего в жизни и все делать на совесть. Служил в армии, попал в Венгрию. Это было в 1968 году – наша часть стала участником трагических событий в Праге. Так что мне пришлось и повоевать, выполняя интернациональный долг. У нас в семье три брата. Каждый сам в жизни пробивал себе дорогу. Младший, Виктор, – преподаватель НГУ им. Сухомлинского, депутат городского совета. Средний, Леонид, – окончил зенитно-ракетное училище в Ленинграде, потом – Академию воздушных войск, живет в России.

– Вы воспитали уже несколько поколений учеников и гордитесь их успехами. А кто воспитывал ваших детей?

– Мы учились у своих родителей, а наши дети – у нас. Моя жена Валентина Степановна – коллега, прекрасный педагог, музыкант, заслуженный работник культуры Украины, руководит в школе народной Бугской капеллой бандуристов «Кобзарський передзвін». А еще она – замечательная мама. У нас в семье трое детей и полное взаимопонимание. Мы всегда были вместе, успехи и неудачи делили на всех. Все мои дети окончили нашу школу. Старший Дмитрий – Юридическую академию в Одессе, аспирантуру, защитил кандидатскую диссертацию, работает в Черноморском государственном университете им. П. Могилы. Саша – инженер-строитель. Младшая, Любава, окончила ЧГУ им. П. Могилы, факультет иностранной филологии, поступила в аспирантуру, а потом по специальной программе уехала в Колумбию на стажировку. Сейчас поступила в аспирантуру Мадридского международного университета. На учебу зарабатывает сама. Так что своими детьми я также могу гордиться. Как и всей школой, которая стала мне родной и очень дорогой.

Вечерний Николаев №25,
10 ноября 2009 г.

Закони створені для того, щоб сильний не був всемогутнім.
Латинське прислів'я

Мэр Николаева в «Школе будущего»

Вчера городской голова Владимир Чайка
и глава администрации Центрального района Владимир Рыжик побывали
в муниципальном коллегиуме

Поводов было два. Во-первых, мэр хотел посмотреть, как обстоят дела в новом здании, куда более года назад переселилась лучшая в городе школа с математическим уклоном и строительство которой инициировали и контролировали городские власти совместно с депутатами горсовета. А во-вторых, Владимир Чайка приехал поздравить директора муниципального коллегиума Сергея Сичко с его 60-летием. В учебе вот уже на протяжении последних 10 лет эта школа является лидером в городе и области. Что касается внешнего вида и условий для занятий, то муниципальный коллегиум теперь тоже можно назвать образцовой школой в Николаеве. В этом убедились представители городской власти. А что касается непосредственно самого директора, то Сергей Сичко находится в апогее творческого полета, полон планов и проектов по созданию настоящей «Школы будущего», как гласит плакат на входе в учебный корпус.

Екатерина Наточа.
Фото Александра Кремко.
Вечерний Николаев №129,
19 ноября 2009 г.

Де немає свободи, там немає і вітчизни.
П. Гольбах

Сергей Сичко стал Народным учителем Украины

22 февраля стало знаковым не только для директора Николаевского муниципального коллегиума Сергея Сичко и коллектива этого учебного заведения, но и для Николаева и Николаевской области: согласно Указу Президента Украины от 8 февраля №128, Сергею Сичко присвоено почетное звание «Народный учитель Украины». «Это уникальное событие: у нас народных учителей – всего 11 на всю страну. И это первый Народный учитель в истории Николаева и Николаевской области», – сказал вручавший Сергею Сичко награду советник главы Секретариата Президента, депутат областного совета Александр Садыков. Впрочем, и коллектив Николаевского муниципального коллегиума тоже был отмечен – Благодарностью Президента за значительный вклад в социально-экономическое развитие Украинского государства и укрепление его независимости. Поздравить Народного учителя Украины пришли заместители городского головы Раиса Вдовиченко и Татьяна Яблоновская, начальник городского управления образования Анна Деркач, депутат горсовета Сергей Шульгач, коллеги Сергея Сичко – директора николаевских школ. В один голос все выступающие говорили о заслуженности и справедливости награды и желали Сергею Михайловичу в недалеком будущем быть удостоенным звания «Герой Украины». Сергей Сичко действительно много сделал не только для муниципального коллегиума (бывшая школа №38, которая в этом году отмечает свое 55-летие, именно благодаря настойчивости Сергея Михайловича станет школой будущего не только по качеству знаний, но и по внешнему виду), но и для образования в целом. Кандидат исторических наук, доцент С.М. Сичко имеет больше 40 публикаций научного и учебно-методического характера, разработал программу спецкурса для учеников школ нового типа «Организация и методика научно-исследовательской

Вищим моральним законом для людини є любов до людства.
Р. Фергюссон

работы учеников», подготовил научно-методическое пособие «Научно-исследовательская работа в школах нового типа: организация, методика, результат». И это не просто научные разработки – все воплощено в жизнь: школа подготовила 14 победителей всемирных и международных олимпиад, 6 учащихся коллегиума были удостоены звания «Наша надежда» в номинациях «Наука» и «Спорт». Успехи Сергея Сичко отмечались уже не раз как общественностью Николаева («Горожанином года» Сергей Михайлович стал в 1997 году), так и руководством страны: он был награжден нагрудным знаком «Отличник образования Украины», Почетной грамотой Верховной Рады Украины, нагрудным знаком «Василий Сухомлинский». Нынешняя награда – одна из самых высоких в стране, но ее он делит со своим педагогическим коллективом.

– Такого высокого звания заслуживает педагогический коллектив, который показывает стабильную работу, высокие результаты в учебно-воспитательной работе и является хорошим примером для общественности города и области, а в некоторых направлениях – и всего нашего государства. Я горжусь своей школой. Директор выполняет важную функцию, но один он ничего не может. Это достижение всего педагогического коллектива. Мы стараемся, чтобы наши выпускники были личностями – духовно и интеллектуально развитыми и физически здоровыми, – сказал Народный учитель Украины Сергей Сичко.

Виктория Тонковид.
Фото автора.
Вечерний Николаев №22,
23 февраля 2010 г.

Лучшая школа юга Украины

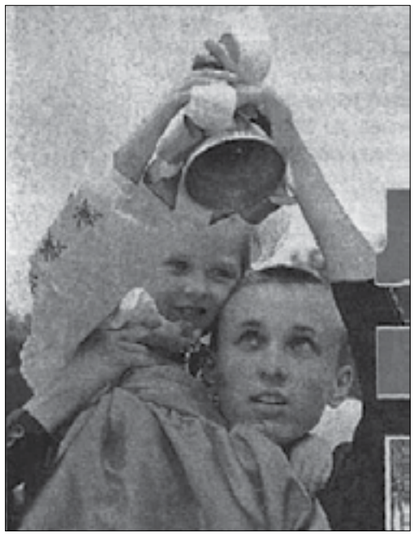

1 сентября, как и было обещано, состоялось долгожданное открытие второй очереди Николаевского муниципального коллегиума

На праздник Дня знаний и открытия коллегиума пришли почетные гости, педагоги, школьники, их родители. Детей и взрослых приветствовали первый заместитель министра Минрегионстроя Украины Игорь Соколов, Николаевский городской голова Владимир Чайка и его заместители – Р. Вдовиченко и В. Гуллер, заместитель председателя ОГА Вячеслав Рукоманов, советница главы Николаевского облсовета Тамила Бугаенко, директор Николаевского муниципального коллегиума, Народный учитель Украины Сергей Сич-

Задля батьківщини треба жертвувати навіть славою.
Латинське прислів'я

ко, начальники управлений, депутаты. Среди приглашенных был и первый директор школы №38 (старое название коллегиума), а ныне профессор, заведующий кафедрой Национального университета им. Сухомлинского Ю. Грицай. Под звуки Гимна Украины и Николаева группа лучших учеников коллегиума, победители олимпиад торжественно подняли флаги Украины, Николаева и муниципального коллегиума.

Николаевский муниципальный коллегиум – учебное заведение с замечательными традициями и достижениями. Здесь воспитано 1150 призеров городских, 228 областных, 113 всеукраинских, 17 международных олимпиад. А также 318 призеров конкурсов МАН, 16 мастеров спорта и 8 «Горожан года» в номинации «Наука». В снискавшую добрую славу школу родители охотно приводят своих малышей. В этом году в коллегиуме в пяти первых классах будет учиться 150 первоклашек – рекордное количество в нынешнее время! Интересно, что три первых класса будут носить традиционные названия – «А», «Б», «В», а два других класса будут названы буквами греческого алфавита – альфа и бета. Коллегиум сохранит в обучении уклон в точные науки. В новеньком, только что отстроенном корпусе будут учиться учащиеся коллегиума с 5-го по 11-е классы. Младшие школьники останутся в старом корпусе.

Второй корпус отличается от первого в отделке помещений: каждый этаж здесь имеет свое цветовое решение, колонны облицованы плиткой. К услугам ребят просторные классы, современные санитарные зоны, медицинский центр, гимнастический зал, зал для занятий хореографией и пр.

Общая стоимость строительства коллегиума – 60 млн. грн. Добавим, что школа практически полностью построена за средства городского бюджета: на первую очередь коллегиума из областного бюджета было выделено 6 млн. грн., остальные же средства опосредованно выделили горожане. В праздничный день директор коллегиума С. Сичко и городской голова В. Чайка сказали немало теплых слов благодарности депутатскому корпусу и строителям за то, что открытие лучшей школы Николаева и юга Украины состоялось. От всей общины Николаева В. Чайка передал муниципальному коллегиуму флаг города Николаева. Затем мэр вручил почетные грамоты и благодарственные письма работникам фирмы «Жилпромстрой-8» за работы, проведенные для возведения этого «храма науки». Обращаясь к учащимся и педагогам, В. Чайка сказал:

– 10 лет назад я пообещал, что построю эту школу и она будет лучшей в Николаеве и на юге Украины. Свою миссию как городской голова на этом этапе я выполнил. Спасибо депутатскому корпусу за поддержку. Сюда вложено очень много средств, но их заработали ваши родители. Пусть выпускники этой школы станут великими людьми великой Украины!

– Я верю в то, что в этих рядах стоят будущие ученые, строители и герои Украины, – сказал И. Соколов.

После окончания торжественного мероприятия была перерезана традиционная красная ленточка у входа в новый корпус коллегиума.

М. Островская.
Фото А. Кремко.
Южная правда, 2 сентября 2010 г.

Історія проситься в сни нащадків.
Л. Костенко

Соревнуются светлые головы

25 октября в Николаевском муниципальном коллегиуме стартовал XIII Всеукраинский турнир юных математиков им. Михаила Ядренко. В нем принимают участие около 150 учащихся из школ Киева, Харькова, Днепропетровска, Львова, Сум и других больших и малых городов. Николаев представляют две команды – Муниципального коллегиума и Морского лицея. Директор муниципального коллегиума, народный учитель Украины Сергей Сичко открыл турнир и пожелал юным математикам победы, а также показал руководителям команд свое учебное заведение – «Школу будущего». На торжественном открытии соревнований интеллектуалов присутствовали методист Министерства образования и науки Валентина Борисова, мэр г. Николаева Владимир Чайка, заместитель главы администрации Наталия Иванцова, кандидат физико-математических наук, профессор, заслуженный учитель Украины Валентин Лейфура, посвятивший свою жизнь не только преподавательской работе в вузах, но и подготовке всеукраиской команды юных математиков для участия в международных олимпиадах.

– Если обратиться к истории, то в этом году мы отмечаем два юбилея: 50 лет международным олимпиадам школьников и 75 лет – математической олимпиаде школьников в Украине, основанной академиком Кравчуком, – говорит В.Н. Лейфура. – Первая олимпиада была проведена в 1935 году в Киеве. А на следующий год победителем этой олимпиады стал Алексей Погорелов, по учебнику математики которого теперь учится много поколений наших школьников. После войны олимпиады возобновились благодаря усилиям академика Боголюбова. В 60-е годы по инициативе преподавателя Киевского университета им. Т. Шевченко академика Михаила Ядренко интеллектуальные соревнования приобрели более масштабный характер, и теперь всеукраинский турнир носит его имя. Сегодня юные математики могут принимать участие не только в олимпиадах, но также сражаться на турнирах, заниматься научной деятельностью в Малой академии наук. И если олимпиады – это индивидуальные соревнования, то турниры – это коллективное творчество, где демонстрируется скорость математического мышления.

– Я рад, что такой известный турнир проходит в одной из лучших школ Николаевщины и юга Украины, – сказал городской голова Владимир Чайка. – Мы всегда следим за успехами наших юных интеллектуалов. Только в этом году 16 школьников Николаева стали победителями всеукраинских олимпиад. А муниципальный коллегиум за годы существования воспитал столько же победителей и призеров международных олимпиад. Математика – это основа всех наук. Мы сейчас разрабатываем специальную программу по поддержке прикладной математики, которая, я надеюсь, будет реализовываться уже в ближайшие четыре года в нашем городе.

В актовом зале муниципального коллегиума на открытие математического турнира действительно собрался весь цвет молодой интеллектуальной элиты страны, самые светлые головы нашего Отечества. На первый взгляд, это обыкновенные мальчики и девочки – они шутят, смеются, подпевают веселые народные песни вместе с ансамблем бандуристов «Джерельце» и другими участниками художественной самодеятельности муниципального коллегиума. А на интеллектуальных соревнованиях – это очень серьезные и сосредоточенные люди. И мыслят они по-особому, и знания их вызывают восхищение. Сегодня они начали очередные математические соревнования, которые завершатся 30 октября. Конечно, хочется победить. Но победа для многих – это не самоцель. Главное, чтобы турнир был интересным и содержательным.

Мова вмирає, коли наступне покоління втрачає розуміння значення слів.
В. Голобородько

Плекати громадян України

Відомо, що легенди створюють люди, але ж і люди стають легендами. Коли йдеться про Миколаївський муніципальний колегіум, багато хто зазвичай вигукує: «Та це ж школа Січка!» Так, школа, яку створив народний вчитель України Сергій Михайлович Січко за підтримки мера міста Миколаєва В.Д. Чайки, – це рідний дім для 1400 дітей і більше ста вчителів. Заклад має значні успіхи й досягнення, справжні перспективи національної системи навчання й виховання нового покоління нової України. Школа є природничо-математичною за своїм напрямом, національною за своїм змістом і водночас європейською за своєю філософією.

Про Миколаївський муніципальний колегіум, єдиний в області, знають майже всі. За сучасною назвою «колегіум» – 57 років життя. У далекому 1954 р. розпочала свою роботу школа №38 міста Миколаєва – одна з найкращих у важкі післявоєнні часи. Не втрачає своїх позицій заклад і сьогодні.

Миколаївський муніципальний колегіум є державним середнім загальноосвітнім закладом освіти, що забезпечує академічну й практичну природничо-математичну та суспільно-гуманітарну підготовку здібної та талановитої молоді південного регіону України, здобуття нею освіти понад державний рівень. ММК з 2006 р. є експериментальним навчальним закладом всеукраїнського рівня.

Більше 90% педагогів закладу – вчителі вищої категорії, старші вчителі та вчителі-методисти, семеро мають почесне звання «Заслужений учитель України», двоє – «Заслужений працівник культури України», 20 нагороджені знаком «Відмінник освіти», два кандидати наук, три майстри спорту, чотири лауреати обласної премії ім. М. Аркаса.

Безперечно, очолювати такий зірковий колектив має особистість творча, талановита, толерантна. Більше ніж 20 років капітаном цього великого освітнього корабля є Сергій Михайлович Січко, народний вчитель України, кандидат історичних наук, доцент, член-кореспондент академії культурної спадщини України, відмінник освіти України, лауреат обласної премії ім. М. Аркаса, Почесний городянин року міста Миколаєва, переможець конкурсу «100 кращих керівників шкіл України», «Освітянин року 2007», нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2009 р.), нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» (2009 р.). Директор дбає про те, щоб створене в колегіумі освітнє середовище надавало можливості учителю й учню постійно розвиватися і творчо зростати.

Сергій Михайлович любить повторювати, що сучасний учитель – це сплав золота мудрості, любові до дитини й самовідданості в праці. Дійсно, коли вчитель має таке поєднання у власному серці й душі, то це дзвінко бринить і в дитячих душах.

За справжнім педагогом проглядається майбутня школа й майбутнє суспільство. Педагогів закладу легко виділити з-поміж інших: вони «горять» любов'ю до дітей, до обраної професії, врешті-решт, до свого колегіуму. Той, хто обрав для себе нелегку освітянську дорогу, має раз і назавжди зрозуміти: поганих дітей не буває, всі діти талановиті. Саме так щораз розмірковує (і свято цьому вірить!), тримається цих принципів та впроваджує їх у практику сьогодення директор колегіуму, генератор ідей С.М. Січко. На думку приходять слова Софії Русової, світоча національного духу, яка у Центральній Раді та Секретаріаті УНР відповідала за роботу дошкільних та навчально-освітніх закладів: «Велике слово «школа». Це скарб найкращий

Кожна епоха породжує свого героя.
Корейське прислів'я

кожного народу, це ключ золотий, що розмикає пута невідомості, шлях до волі, до науки, до світла, до майбуття».

Сила любові – те найхарактерніше, найвизначніше, що мають учителі колегіуму й день у день невпинно працюють, будуючи храми дитячих душ!

У колегіумі створено ефективну систему роботи зі здібними й обдарованими дітьми (а тут вбачають обдарованість у кожному). Індивідуальна робота з учнями проводиться на 12 кафедрах, працюють спецкурси, факультативи, курси за вибором, функціонують три учнівських наукових товариства; відкрито профільні класи: математичний, природничий, інформаційно-технологічний, правовий, економічний. Учні колегіуму вивчають дві обов'язкові іноземні мови: англійську – з першого класу, з п'ятого – французьку, іспанську, німецьку або польську: за бажанням учні мають можливість вивчати третю іноземну мову. Колегіум – учасник п'яти всеукраїнських експериментів: «Формування національної самосвідомості учнів на традиціях кобзарського мистецтва», «Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів», «Формування інтелектуальної культури особистості», «Створення розвивального середовища для математично обдарованих учнів початкової школи», «Медіаосвіта».

З колегіумом співпрацюють науковці – доценти, професори Національного університету ім. В.О. Сухомлинського, Чорноморського державного університету ім. П. Могили, Миколаївського державного аграрного університету. Налагоджені творчі зв'язки з відомими науковцями: Світланою Олексіївною Скворцовою, доктором педагогічних наук, доцентом, процесором кафедри математики й методики її навчання Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, та Володимиром Петровичем Тименком, доктором педагогічних наук, доцентом, старшим науковим співробітником, завідувачем відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини АПН України; з колегами зі Львова, Кіровограда, Чернігова. Підписано угоди з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти, Інститутом обдарованої дитини АПН України. У колегіумі активно функціонує творча лабораторія «Вчитель як дослідник», учителі працюють над кандидатськими дисертаційними дослідженнями, учні 10-х класів обов'язково представляють власні курсові проекти, щорічно більше 50 робіт направляються на конкурс-захист науково-дослідницьких робіт МАН. А яку велику кількість тільки за останні два-три роки навчальних, навчально-методичних посібників для учнів та вчителів підготував науково-методичний експериментальний центр колегіуму! На щорічних традиційних презентаціях «Творчість освітян» десятки нових друкованих видань, а також аудіо- й відеоматеріалів представляє власний видавничий центр колегіуму. Додайте до цього шкільне телебачення, газету «38-й меридіан», друковану продукцію кафедр, учнівські альманахи шкільних наукових товариств.

Колегіум уже багато років є колективним членом міжнародної Асоціації сухомлиністів. Педагогічний колектив підтримує дружні стосунки із Павлиською ЗОШ ім. В.О. Сухомлинського, листується з державним меморіально-педагогічним музеєм ім. В.О. Сухомлинського у Павлиші. Щорічно проводяться педагогічні читання, присвячені В.О. Сухомлинському, відбулися екскурсії до с. Павлиш.

У колегіумі навчаються і навчають не для школи, а для життя. Юні колежани усвідомлюють, що школа – це не підготовка до життя, а саме життя. У колегіумі створений для цього необхідний освітній простір.

Освітньо-культурний центр «Україна духовна» запрошує у гості відомих поетів, артистів, діячів освіти та мистецтва, учні реалізують свої творчі здібності у створенні художніх творів, фотоальбомів, виставок.

У дитинстві відкриваєш материк,
котрий назветься потім – Батьківщина.
Л. Костенко

На базі колегіуму функціонує освітньо-інформаційний аналітичний центр «Україна – Європа», діяльність якого спрямована на поглиблення знань колежан стосовно європейської інтеграції, культури, мови та історії європейських народів. Щорічно на базі центру проводяться тижні європейських країн, конкурс «Євробачення» та фестиваль «Україна – європейська держава».

З метою формування в учнів національної толерантності, культури міжнаціонального спілкування в закладі відкрито Інформаційно-аналітичний та культурно-освітній центр національних товариств Миколаївської області. Учні колегіуму беруть участь у наукових та культурно-просвітницьких програмах, проектах, конференціях, круглих столах.

Кожного року більше 100 учнів закладу посідають призові місця у II, III та IV етапах всеукраїнських предметних олімпіад.

Протягом останніх років 14 учнів стали призерами всесвітніх олімпіад з математики, біології, хімії, інформатики, екології: Олег Ліницький з інформатики (Австралія), Юрій Манойло з інформатики (Південно-Африканська Республіка), Сергій Ніконов з біології (Швеція), Олександр Манзюк з математики (Румунія), Микола Рибак з математики (США, Шотландія), Володимир Манзюк з екології (Туреччина), Михайло Виборний з хімії (Молдова, Тайвань), Костянтин Мельников з хімії (Москва), Олексій Грабовський з біології та хімії (Москва), Сергій Новошицький і Сергій Козирєв – «Перший крок до Нобелівської премії» (Польща), Олег Виборний з хімії (Великобританія).

Стипендіатами Президента України є учні колегіуму Микола Рибак, Олександр Манзюк, Володимир Манзюк, Михайло Виборний, Микола Риженков, Володимир Кирилюк, Ольга Бестем'яннікова, Олег Виборний.

Більшість переможців міжнародного і всеукраїнського рівня знайшли себе в науці. Учень колегіуму Микола Рибак здобув срібні медалі з математики в складі збірної України на міжнародних олімпіадах в США та Шотландії. Нині він – аспірант Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, який закінчив із відзнакою. Михайла Виборного як талановитого хіміка запрошують на навчання до Франції та Швейцарії.

У колегіумі намагаються не тільки дати учневі ґрунтовні, високі знання (до речі, сто відсотків випускників щорічно вступають до найкращих вузів України), а й прищепити любов до рідної землі, отчого краю, материнської мови, до України. Ось чому п'ять років тому в колегіумі була створена й успішно діє шкільна учнівська козацька паланка «СІЧ» («Слава і Честь»).

Багатоаспектна діяльність колективу колегіуму поринає і в сферу духовну – виховується в учнів бажання до культурного збагачення та морального вдосконалення, до пісні й танцю, живопису й поезії, до музики. На високому професійному рівні в закладі художньо-естетичне виховання. Одним із значущих компонентів художньо-естетичного комплексу є школа «Кобзарська наука», Народна Бузька юнацька капела бандуристів «Кобзарський передзвін» (художній керівник – заслужений працівник культури України, відмінник освіти України, лауреат обласної премії ім. М. Аркаса Валентина Січко й концертмейстер – відмінник освіти України, лауреат премії ім. М. Аркаса Анатолій Андрєєв) – є організатором і володарем Гран-прі першого й другого молодіжних кобзарських фестивалів півдня України «Під срібний дзвін бандур», лауреатом міжнародних і всеукраїнських конкурсів. Тільки за останній рік капела успішно виступала в Ялті та у Бидгощі (Польща), де отримала дипломи лауреатів конкурсу та фестивалю. Цей колектив є справжньою окрасою навчального закладу, своєрідною візитною карткою Прибузького краю. Він із великим успіхом виступав на сценах Чернігова й Батурина, кримського «Артеку» й Кіровограда, Львова, Національної філармонії, «Українського дому», Національного педагогічного університету

Кожна людина смертна, та людство в цілому безсмертне.
Апулей

ім. М. Драгоманова та Софійського майдану в Києві. Як-то були подивовані вояки з одинадцяти країн світу, що брали участь у міжнародних військових маневрах миротворців «Козацький степ» на військовому полігоні «Широкий лан», дивовижною грою юних кобзарів – нащадків славетної Бугогардівської козацької Січі!

У колегіумі на високому рівні викладаються такі предмети, як український хороспів та музикування на бандурі. Тут працюють вокальні, хорові, танцювальні колективи на всі смаки й уподобання. Подумати тільки – 560 школярів після занять щоденно зайняті в танцювальних та вокальних ансамблях, музичних і фольклорних колективах, які всі об'єднані в шкільну дитячу філармонію. Жоден культурно-мистецький захід обласного центру не відбувається без участі юних талантів – вихованців колегіуму, а традиційне театралізоване свято «Таланти твої, колегіум» з кожним роком засвідчує зростаючу майстерність та професіоналізм вокалістів, танцюристів, хорових колективів. Учителі, до слова, теж мають свій хоровий колектив, який визнано найкращим серед колективів шкіл Миколаєва.

Велику увагу в закладі приділяють пропаганді здорового способу життя. Мета чітка й конкретна: збереження і зміцнення здоров'я, виховання свідомого та дбайливого ставлення до власного здоров'я, реалізація творчого й фізичного потенціалу особистості. Ось чому в колегіумі працюють усілякі спортивні секції, а чимало учнів є призерами й переможцями численних спортивних змагань, конкурсів. Серед учнів колегіуму кандидати й майстри спорту, призери всеукраїнської та європейської першості з легкої атлетики, шахів, а команда бадмінтоністів – найкраща в Україні. Як каже народна мудрість, здоров'я цінніше за всі інші блага життя.

Муніципальний колегіум визначає себе як український національний навчально-виховний заклад, головне завдання якого – плекати громадян України, формувати українську національну інтелігенцію з високим духовним, інтелектуальним та творчим потенціалом. І силою культурного, духовного, економічного відтворення сьогодні є вчитель.

Бути лідером. – Грудень 2011 р. – С. 34–36

На Березанщині, та й, мабуть, у всій Миколаївській області, небагато знайдеться родин, де батьки, обпалені війною, змогли народити і виховати синів-соколів, які всі як один стали гордістю свого рідного краю. Саме такою в нашому районі є сім'я Січків.

Голова сімейства, учасник бойових дій у Великій Вітчизняній війні Михайло Ілліч Січко народився 27 листопада 1927 року в селі Червоний Поділ. До війни встиг закінчити 7 класів школи, а в 1944-му, після звільнення району від окупантів, був призваний до лав Радянської Армії. Закінчив снайперську школу в м. Балта, що на Одещині, отримав звання молодшого командира і виконував різні доручення, пов'язані з військовою спеціальністю. Після демобілізації, в 1946 році, повернувся на Березанщину, працював спочатку в колгоспі завідуючим током, а потім – обліковцем у Ганнівській МТС. Але по-справжньому Михайло Ілліч знайшов себе в торгівлі, якій присвятив все своє життя. Працюючи в сільпо, він обслуговував жителів Ганнівки, Журівки, Дмитрівки та інших ближніх сіл. Причому завжди вирізнявся підприємливістю, торговельною хваткою, його магазин завжди був заповнений необхідними для сільчан товарами, а шанобливе ставлення до покупців, безвідмовне виконання їхніх замовлень принесли йому заслужений авторитет і повагу в районі.

... Без усякої іншої науки ще можна обійтися,
без знання рідної мови обійтися не можна.
І. Срезневський

Нині 84-річний ветеран на заслуженому відпочинку, але, незважаючи на свій більш ніж поважний вік, зберіг стрункую поставу, працьовитість, неабияку рухливість (ще й зараз, коли випадає нагода, може закружляти у вальсі будь-яку молодицю). Михайло Ілліч задоволений увагою і турботою про себе земляків, які не залишають його наодинці з проблемами, завжди вітають зі святами, віддають шану його заслугам перед Батьківщиною. До речі, про заслуги: вони відзначені орденом «За мужність», медалями «Захиснику Вітчизни», «За Перемогу» та багатьма іншими. Але найбільше гордиться сивочолий ветеран своїми трьома синами, які вже давно здобули не тільки заслужений авторитет і повагу, а й стали символом високої порядності, бездоганних моральних устоїв, працелюбства, інтелігентності та непохитної вірності справі, якій присвятили своє життя.

Прості батьки із сільської глибинки – Михайло Ілліч та Марія Петрівна – навіть не маючи повної середньої освіти, спромоглися виховати синів, дати їм вищу освіту (та навіть не одну, а декілька) і виплекати достойних представників вітчизняної еліти!

Старший, Сергій, першим в родині отримав вищу освіту, а загалом має чотири вузівських дипломи. За плечима Сергія Михайловича служба в рядах Радянської Армії (воїн-інтернаціоналіст, м. Брно, Чехословаччина). Після демобілізації закінчив факультет фізвиховання Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Бєлінського, а згодом – заочне відділення цього ж інституту за спеціальністю «Історія». Довгий час працював у міськкомі комсомолу, міськкомі та обкомі партії.

Нині Сергій Михайлович – директор першої в нашій країні школи нового типу – Миколаївського муніципального колегіуму, має вчені ступені. Доцент, кандидат історичних наук, «Відмінник народної освіти», він також – «Народний вчитель України» та генерал-лейтенант Українського реєстрового козацтва.

Середній, Леонід, – кадровий військовий, командир зенітно-артилерійського полку, полковник, нині працює воєнним комісаром у Казані.

Молодший, Віктор, закінчив факультет фізики і математики Миколаївського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Бєлінського. Після служби в Радянській Армії Віктор Михайлович закінчив аспірантуру, отримав науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук. З 1990 року – доцент кафедри фізики, голова профкому Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського, академік Міжнародної академії наук, генерал-майор філії Української академії козацтва. Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України та Почесним нагрудним знаком В.О. Сухомлинського.

Михайло Ілліч та Лідія Андріївна (друга дружина) нині радіють успіхам дітей, п'ятьом онукам та двом правнучкам. Вони впевнені, що у членів великої родини Січків є майбутнє, наповнене творчістю та багатим духовним життям. І, значить, є майбутнє у нашої молодої незалежної держави, якій вірою і правдою служать і служитимуть чудові українці, про яких іде мова й у сьогоднішній оповіді.

Березань. – 22 вересня 2012 р. – С. 3

Людство не може зупинитися. Воно взяло надто великий розгін,
рух для нього – це найвищий закон життя.
П. Загребельний

Дружній візит секретаря посольство Швейцарії

Розділ 15

Вдячні за щире слово

Кожна думка, ідея, порада чи побажання, залишені у Книзі відгуків колегіуму, – то невеличка лекція для всіх нас. Її цінність безмірна, бо через неї бачимо себе збоку, маємо можливість аналізувати зроблене, наповнюємося ідеями і планами, звіряємо свої кроки з побажаннями людей: міністра чи керівника області, колеги з іншого міста чи зарубіжного гостя, батька чи односельця, колишнього випускника чи студента. Якщо вони не байдужі до нас, значить, ми робимо добру справу. І разом продовжуємо будувати таку школу, яка б дивилася у майбутнє. Ми кожному вдячні за щире слово!

Натхнення приходить тільки під час роботи.
Габріель Гарсія Маркес

Вдячні за щире слово

(З КНИГИ ВІДГУКІВ)

Висловлюємо свою подяку керівництву та персоналу колегіуму за проявлену турботу, відданість, патріотизм, проявлений під час проведення науково-практичної конференції.

14.11.2008 р.
Професорсько-викладацький склад
військового інституту Одеського НПУ

Сердечно благодарю!
Такого гостеприимства не видел давно.

14.11.2008 г.

Комісія з питань військової історії України Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України висловлює велику подяку керівництву колегіуму за організацію допомоги в проведенні Всеукраїнського семінару «Історія Збройних Сил України і питання військово-патріотичного виховання студентської та учнівської молоді».

14.11.2008 р.
Вчений секретар комісії,
доцент Кочерга Л.К.

От имени городской организации ТСОУ г. Києва, а также КПУ хочу поблагодарить руководство и весь состав преподавателей и учеников коллегиума г. Николаева за теплый прием. Желаю всем крепкого здоровья и больших творческих успехов.

14.11.2008 г.
Председатель ТСОУ КПУ г. Киев
Совчук А.В.

Той, хто в біді кидає свій народ, стає його ворогом.
Ч. Айтматов

Високоповажному Сергію Михайловичу та чудовому колективу вчителів та учнів Миколаївського муніципального колегіуму з глибокою вдячністю і захопленням від чудової організації проведення Всеукраїнського науково-практичного семінару.

Бажаємо процвітання Вашому закладу у справі освіти майбутнього України – її юних талантів.

14.11.2008 р.
Зав. кафедрою джерелознавства
та спеціальних історичних дисциплін
Інституту історичної освіти НПУ ім. М.П. Драгоманова,
д.і.н., проф. Потильчак О.В.

От имени делегации учителей и учащихся города Москва хотим выразить глубокую признательность за теплый прием. Восхищены высоким уровнем профессионализма, который виден во всем: педагогическом мастерстве, детском творчестве, умелом руководстве. Спасибо за умение хранить дружбу между украинскими и русскими народами. С удовольствием примем делегацию Вашей школы в Москве. Рады, что руководство оценило Ваш труд и подарило новое современное здание.

Успехов, удачи, процветания!

20.11.2008 г.
Наталья Петровна Выступец,
директор ГОУ СОШ «Школы здоровья» №384
г. Москва, Россия,
заслуженный учитель РФ,
депутат г. Москвы

Шановному колективу Миколаївського колегіуму!

Висловлюємо свою подяку директору Сергію Михайловичу за щирий прийом, теплу атмосферу, сприятливий мікроклімат, який царював на протязі всього перебування нашої групи в Миколаївському муніципальному колегіумі!!! Дуже вдячні всьому педагогічному колективу, а також класним керівникам:

8 А кл. Дробіній Л.С.

8 Б кл. Лигаловій Н.Є

8 В кл. Калачинській Г.П.

8 Г кл. Шинкаренко В.О.

за допомогу в здобутті нових знань, за теплу співпрацю і натхнення. Хай їм щастить у подальшому професійному житті.

А також окрему подяку добрій, щирій та відкритій людині заступнику директора з виховної роботи Арзумановій І.Ю.!!!

Духовний Чорнобиль давно вже почався, а ми іще тільки його боїмось.
Л. Костенко

Бажаємо творчого натхнення, педагогічного зростання, наукових перемог, вихованих та надійних учнів і щирих людей на Вашому шляху!

04.12.2008 р.
З повагою студенти Миколаївського
Державного університету ім. В.О. Сухомлинського.
Спеціальність «Дошкільне виховання. Практична психологія»,
Трофименко Е.В.. Щербина М.О., Тусен К.О.,
Маковська Т.С., Сидорук І.Г., Сизова Л.Е.,
Варнавська Н.О., Шверненко К.В. та інші

Унікальний, універсальний цей науковий заклад – Миколаївський муніципальний колегіум.

Довгим, але невідступним був шлях до цього Храму знань, і схиляюся перед С.М. Січком: без нього цього не було б, а з ним тут постала прекрасна генерація педагогів, учнів, які кращі у світі.

Світлого Вам шляху до вершин, дорогі наставники, щастя і добра на кожен день.

04.12.2008 р.
З повагою і поклоном
Дмитро Кремінь,
лауреат Шевченківської премії,
поет, почесний професор Південнослов'янського інституту
Київського славістичного університету,
у свято Трьох святих,
на презентації поетичної збірки
«Два береги. Два берега. Two banks»

Был рад увидеть это великолепие – новый коллегиум. А еще был рад увидеть умные, сияющие и понимающие глаза. Спасибо!

04.12.2008 г.
Владимир Пучков, поэт и журналист,
Заслуженный журналист Украины,
лауреат Всеукраинской литературной премии им. Н. Ушакова
и Международного поэтического конкурса «Коктебель-2008»

Натхнення – це така гостя, яка не любить відвідувати ледачих.
П. Чайковський

Шановний Сергію Михайловичу!

Вітаю Вас із Вашим професійним святом: Днем працівників освіти.

Схиляю голову перед Вашими мудрістю і жертовністю – вихователя, викладача, майстра, зусиллями якого твориться майбутнє нашого краю, всієї нашої держави. Ви сумлінно виконуєте свій професійний обов'язок, вчите нашу молодь пізнавати нове та не забувати традиції, пам'ятати про те, якого ми роду.

Нехай Вам завжди всміхається доля, дарує міцне здоров'я та довголіття. Від свого імені бажаю Вам здійснення найзаповітніших мрій, а також особистого щастя, щоб у Вашій родині завжди панували тепло, радість та затишок. Пам'ятайте, що без Вас цей світ буде набагато гіршим, адже саме освітяни дають надію людству на подальший розвиток!

Прийміть щиру вдячність за високе служіння обраній справі, невтомний творчий пошук, самовідданість, добро та щедрість душі. Впевнений, що Ви й надалі докладатимете зусиль задля утвердження заможної, духовно багатої України.

Щиросердно бажаю Вам міцного здоров'я, щастя, благополуччя, великих творчих успіхів і невичерпної наснаги!

З повагою
Олександр Садиков

Ваш простір, ваша велич, ваша краса – це ваші здобутки, це тернистий шлях, який потрібно було пройти до того, як заграє веселка над будівлею Миколаївського муніципального колегіуму.

Ваше щастя – ваші учні.

Натхнення, творчого пошуку, здоров'я!

26.03.2009 р.
З великою любов'ю
Ваша Лілія Золотоноша,
поетеса, м. Київ

Бажаємо Вам творчих успіхів і наукових здобутків. Справа виховання молоді у дусі толерантного ставлення один до одного, прищеплення їм розуміння важливості загальнолюдських цінностей – актуальна проблема, вирішення якої дозволить побудувати цивілізоване суспільство і не допустити повторення жахливих подій історії. Дуже приємно, що з'явився такий Центр, як Ваш.

З повагою і сподіванням на співпрацю, Всеукраїнський центр вивчення Голокосту «Ткума» (м. Дніпропетровськ).

02.04.2009 р.
О. Колпакова,
керівник наукових проектів «Ткуми»,
м. Дніпропетровськ

О скільки у природи немудро-мудрих літер!
О скільки у людини невміння прочитать...

П. Тичина

Щиро радіємо Вашим успіхам, радіємо за той унікальний учбовий заклад, який Ви створили. Учні Вашого колегіуму - це окраса та гордість нашої держави і Миколаївщини. Бажаємо творчого розвитку, успіхів та нових звершень.

Директор обласної бібліотеки для дітей
Т. Жайворонок

Ваш коллегиум с давних времен считается одним из лучших учебных учреждений города. Сегодня о коллегиуме можно сказать только хорошее. И это – результат самоотверженной работы руководства и педколлектива. Сама атмосфера располагает к высоким и добрым мыслям.

Успехов вам и сил для воплощения всех замыслов.

02.04.2009 г.
Председатель общества еврейской культуры
М.Д. Гольденберг

Вражений! Ваші дії – це знакова подія у світі. Пишаюсь і стаю ще більшим прихильником.
З великою повагою і бажанням до співпраці

Чичканюк Т.О.,
Начальник управління
зовнішньоекономічної діяльності
євроінтеграції Миколаївської ОДА

Європейський Інститут Освіти INSE отримав переконливе враження про успіхи вчителів та школярів. Незважаючи на напружений план роботи, ми зрозуміли, що освіта тут відповідає усім вимогам.

Ми бажаємо викладацькому складу під керівництвом пана директора Січка Сергія Михайловича великих успіхів у подальшому.

20.05.2009 р.

Рідкісне сполучення геніального директора-методиста і фінансової та моральної підтримки з боку влади – це Ваш унікальний колегіум, шановний Сергію Михайловичу!

Успіхів Вам! У Вас немає кризи!

Головний редактор журналу
«Практична психологія та соціальна робота»
Губенко

Без ідеї не може бути нічого великого!
Без великого не може бути нічого прекрасного!

Р. Флобер

Союз болгарской молодежи 22.10.2009 г. подписал договор с Николаевским муниципальным колегиумом. Надеемся на плодотворное сотрудничество. Мероприятие прошло на высоком уровне.

Д.В. Жело

Добрий день!
Колектив вчителів з м. Маріуполя (Урзуф) дякує за сердечну зустріч.
Ми від вас у захопленні!

22.10.2009 р.

Дорогие друзья!
С невероятным удовольствием побывал в вашей школе. Очень трудно найти достойный аналог тому, что я увидел.
С надеждой на дальнейшее сотрудничество,

Марк Довев
1-й секретарь Посольства Израиля в Украине

Дорогой читатель, пишет сей отзыв Председатель РОО ММК ЮНЕСКО «Единство» Михаил. Поверь, я побывал во многих учебных заведениях мира, но нигде не встречал такой теплой и дружественной атмосферы, как у Вас. Буду рад вновь посетить ваш уютный уголок!

До новых встреч.

22.02.2010 г.

Приємно вражені доброзичливістю, прийомом нашої делегації на XIII Всеукраїнському турнірі юних математиків. Особлива подяка нашому куратору Світлані Михайлівні за організоване, повне розв'язання всіх наших проблем, а також Оксані Миколаївні за допомогу на турнірі. Вражені закладом, умовами і комфортом навчання. Нехай воздасться вам сторицею за все те, що все робите для дітей, хай будуть щасливими ваші родини.

30.10.2010 р.
Команда «Елітар»
Рівненського природничо-математичного ліцею

Перебуваючи у Миколаївському муніципальному колегіумі, в якості члена журі XIII турніру юних математиків, побачив грані раніше не баченого, чудове відношення до гостей.

Лише природа робить велике даром.
О. Герцен

Отримав незабутні враження, класний настрій. Бажаю вам, щирі господарі, всього найкращого.

30.10.2010 р.
Слободянюк Сергій

Вражений чарівним колегіумом, його чудовим педагогічним колективом!
Доброго Вам здоров'я, добра і щастя.

Голова журі XIII турніру юних математиків
М.О. Перестюк

В восторге от коллегиума и коллектива.
Огромное спасибо за организацию и качественно проведенный турнир математиков.
Желаем дальнейших успехов. До новых встреч.

30.10.2010 г.
С уважением многопроф. лицей
г. Запорожья
в лице руководителей команды

Команда «Лунатики» вместе с ее руководителем Григорьевым Владимиром Валентиновичем благодарит Николаевский муниципальный коллегиум за гостеприимство и разумное теплое принятие, прекрасные условия проживания, отличное проведение турнира.
БОЛЬШОЕ СПАСИБО!

С уважением, г. Луганск

Хочу пожелать в дальнейшем процветания НМК, талантов (побольше) и радости.
Спасибо.

О. Тамилова,
г. Севастополь

Висловлюємо подяку педколективу та директорові Миколаївського муніципального колегіуму за організацію роботи з попередження дитячого дорожньо-транспортного травматизму (оформлення класних куточків, своєчасне проведення інструктажів).

Як батька покинеш, то й сам загинеш.

Бажаємо тримати високий рівень!!!
Пропонуємо зустрічатися лише з приємних приводів.

07.12.2010 р.
Державтоінспекція Миколаївської області,
ст. лейтенант міліції Устименко Н.С.

Вражена високим рівнем організації муніципального колегіуму, чіткості, продуманості кожного моменту навчального процесу, виховної та позашкільної роботи. Вважаю, колегіум має не тільки гарний естетичний вигляд, відповідає сучасним вимогам навчального закладу нового покоління, а й має душевну атмосферу єдності, духовності, патріотизму та державності як серед педагогічного колективу, так і учнівської молоді.

21.01.2011 р.
Заступник Миколаївського міського голови
М.О. Сапожнікова

Група слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів музичного мистецтва висловлює щиру подяку за організовану і проведену на високому професійному рівні педагогічну практику.

Вражені високою організацією та професіоналізмом керівництва школи на чолі з директором Січком С.М., керівників кафедр музично-естетичного напряму Січко В.С., Андреєва А.І. та яскравими уроками музичного мистецтва талановитих вчителів А.І. Волошиної – вчителя вищої категорії і Заслуженого учителя України – Петрової І.Я.

Бажаємо подальших успіхів і процвітання.

27.01.2011 р.
Методист МОІППО
Т.В. Кібалова

Вражена високим рівнем організації уроку музичного мистецтва, постійним діалогом учителя з учнями, логічністю, насиченістю, учитель майстерно подає матеріал, слухачі ставлять запитання, які цікаві та продумані. Відповіді дітей вражають філософськими роздумами.

Дякую за гарний урок Петровій І.Я.

27.01.2011 р.
В.А. Скрипник, Первомайська ЗОШ №1

Група курсантів МІППО висловлює подяку за неймовірний, змістовний, сучасний, проведений на висококваліфікаційному та професійному рівні урок музичного мистецтва.

Наша група отримала величезне задоволення не тільки від уроків, а ще й від високого рівня інтелекту та виховання дітей.

Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть!
Старий Заповіт (Екл. 1.4)

Велика вдячність директору школи за підтримку вчителів та особистий внесок у розвиток естетичного виховання своїх учнів!

27.01.2011 р.
м. Вознесенськ

Шановний педагогічний колективе Миколаївського муніципального колегіуму! Навчальна практика на базі вашого навчального закладу завдяки доброзичливості колективу вчителів та адміністрації колегіуму стала основою для набуття безцінного досвіду та формування необхідних у професійній діяльності умінь та навичок.

Нас приємно вразила атмосфера співпраці та взаємодопомоги, яка панує у колективі при організації навчально-виховного процесу.

Щиро дякуємо Вам за надану допомогу, приклад високого професіоналізму та злагодженої роботи. Ваші учні відрізняються високою культурою поведінки, організованістю та старанністю у навчанні.

Дякуємо всім працівникам, які забезпечують санітарний стан та естетичне оформлення, оснащення технічними засобами навчання приміщень колегіуму.

Особлива подяка директорові Січку Сергію Михайловичу за допомогу в організації педагогічної практики, настанови та поради студентам МНУ імені В.О. Сухомлинського спеціальності «Біологія. Хімія»

З подякою зазначаємо, що допомога вчителів та адміністрації колегіуму були найважливішим компонентом реалізації цілей педагогічної практики.

12.03.2011 р.
З великою подякою студенти-практиканти:
Лебедева В.К., Пастушенко О.П., Передня К.С.,
Діордіца Я.В., Іванов М.О., Комарова А.О.

Шановний Сергій Михайлович!
Педагогічний колектив!

Ми, батьки учнів, які навчаються у Храмі науки, хочемо подякувати Вам за умови, які створені для наших дітей, – навчання, проживання, духовний розвиток, виховання.

Ми щасливі, що нині діти навчаються саме в муніципальному колегіумі і отримують дійсно якісну освіту. Щира подяка і низький уклін педагогічному колективу за те, що ми на шляху до здійснення мрій і сподівань наших дітей.

Бажаємо Вам наснаги, здоров'я та терпіння, високих творчих досягнень у Вашій нелегкій роботі.

Радченко В.І., Войцьо О.С., Трофимишина С.П , Гусарова Т.І.,
Сторожук С.М., Дмитрієва О.М., Федароковська Н.В.,
Рогодинська Т.О., Карпюк Л.І.

Недостатньо опанувати премудрість,
треба також уміти користуватися нею.
Цицерон

С благодарностью и глубоким уважением от Общества Еврейской Культуры за проделанную Вами работу в объединении культур и этносов в Николаевской области и Украине.

25.03.2011 г.

Николаевский университет кораблестроения им. адмирала Макарова выражает огромную благодарность за организацию такого великолепного мероприятия.

25.03.2011 г.

Большое спасибо организаторам и руководителям коллегиума за такие «круглые» столы. Больше бы таких встреч и теплого душевного общения не только в Николаеве, но и по всей области, как здесь говорили!

25.03.2011 г.
Бармашов И.В.,
историк-краевед ОСНО

Неймовірно!!! Вражаюче!!! Надзвичайно!!!
І при цьому всьому безкоштовна освіта!!! Без коментарів!!!

11.04.2011 р.
Клименко Надія

Від імені Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Монмолодьспорту України висловлюємо велику подяку директору Січку Сергію Михайловичу та педагогічному колективу за якісне проведення урочистого відкриття Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри «Зірниця».

12.04.2011 р.
Коломієць Т.А., Деревянко В.В.

Закрытое акционерное общество «Технопарк желает Вашей школе и Вашим ученикам еще больших успехов в Ваших начинаниях. Ваша школа прекрасна, в ней есть все для того, чтобы Ваши ученики были лучшими. Побед Вам на олимпиадах. Всего Вам хорошего и наилучшего.

21.07.2011 г.
Вед. инженер ЗАО «ТПМ»
Ватрамеев И.В.

Природа – вічний зразок мистецтва,
а найвизначніший та найблагороднішій предмет у природі – людина.
В. Бєлінський

Уважаемый Сергей Михайлович! и педагогический коллектив муниципального коллегиума!
Огромное спасибо за организацию интереснейшей экскурсии по Вашему столь высочайшего уровня развития коллегиуму.
Желаем успехов Вашему коллективу и ученикам, высоких достижений на благо развития города-побратима Николаева и всей Украины!

21.07.2011 г.
Нач. отдела ВЭС «межрегиональных отношений»
О.Н. Авшевич

Уважаемый Сергей Михайлович!
При инспектировании Вашего коллегиума понял, что это школа действительно европейского уровня. Территория и сооружения в отличном состоянии. Приятное впечатление от присутствия в Вашей школе.
Желаем успехов в дальнейшей работе и поменьше проблем с инспекциями разных уровней.

18.08.2011 г.
Инспектор Николаевской инспекции
по карантинным растениям
Манушкин М.М.

В восторге от того, что увидел! Никогда и нигде не видел таких школ. Как жаль, что не довелось учиться в подобной школе.

09.09.2011 г.
Зав. отд. ГПНТБ России г. Москва
Бродовский А.И.

Пусть Бог помогает в добрых делах воспитания молодежи. За красоту душ человеческих, в которых отражается образ Божий!

03.02.2012 г.
прот. Сергий

We had a wonderful experience with the young people and teachers. Thank you so much for the great interest in language and culture. Thank you for the warm welcome and delight conversation. God Bless

11.03.2012
США

Жива душа народна, жива, неподоланна!
О. Довженко

Вельмишановний Сергій Михайлович!

Бажаємо Вам та очолюваному Вами колективу міцного здоров'я, творчих успіхів у підготовці молодого покоління.

З повагою представники ЛОУВШД.

08.04.2011 р.
м. Львів

Thank you for a very impressive tour of your school. You and your student have every reason to be proud.

22.11.2011
(Посол Швеції)

Thank you very much for inviting me at your beautiful school. Keep up the great work! Our children are our future.

05.12.2011
Northwestern State University, Louisiana

Большое спасибо директору муниципального коллегиума, педагогическому и ученическому коллективам за понимание, толерантность, проявленные во время прохождения уроков воскресных школ на протяжении двух недель организации праздника, посвященного Дню родного языка.

21.02.2012 г.
Представители чешской,
японской, корейской школ

Выражаю искреннюю благодарность администрации коллегиума и ученикам за высокий вклад в развитие дружеских отношений между представителями разных национальностей.

21.02.2012 р.
Мурад Каймаразов,
голова ради національних
товариств Миколаївської області

Радіємо. Вражені. Горді тим, що є люди, особистості, які знають мету життя і, головне, втілюють її в казку.

26.04.2012 р.
Хмельничани

Природа не терпить пустоти.
Латинське прислів'я

Сьогодні побачили вершину і мету, до якої будемо прагнути.

Освітянський рай на Україні. Вражені тим, що сьогодні є такі люди, що піднімають освіту, вчителя на той рівень, який вимагає сучасне суспільство.

26.04.2012 р.
Освітяни з Хмельниччини

Благодарю Сергея Михайловича за проведенную экскурсию по школе – вижу такую образцовую школу впервые. Восхищена и завидую.

Благодарю за предоставленную возможность рассказать о Вашем земляке – первом военном губернаторе Камчатки, организаторе и руководителе Петропавловской обороны 1854 г., адмирале В.С. Завойко.

14.05.2012 г.
Краевед Н. Киселева

Спасибо огромное Сергею Михайловичу и всему коллективу учителей за приглашение и яркий праздник.

У вас самая лучшая школа!!!

11.09.2012 г.
И. Кваша

Щиро дякуємо Сергію Михайловичу та всьому педагогічному колективу за гостинний прийом та за ту титанічну роботу, яку здійснює колегіум по навчанню, вихованню і всебічному розвитку учнів.

Вражені побаченим! Дякуємо за ту змістовну інформацію, якою Ви з нами щиро ділились.

Бажаємо Вам, Сергію Михайловичу, і очолюваному Вами колективу натхнення і здійснення мрій.

20.09.2012 р.
Завідуючий районними (міськими)
методичними кабінетами
Вінницької області

Уважаемый Сергей Михайлович!

12 лет спустя мы снова приехали к Вам. Очень рады, что наша 38-я школа цветет и растет! Огромное спасибо за мои 7 классов и Диминых 6! Мы достигли в нашей жизни всего, о чем мечтали. Такими мы стали благодаря нашей школе!

Низкий Вам поклон!

11.10.2012 г.
Журавлевы (Англия, Лондон)

Чого б ти не навчався, ти навчаєшся для себе.
Петроній

Варто було подолати сотні кілометрів, аби побачити педагогічне диво, яке (слава Богу) є на нашій українській землі, аби отримати потужний імпульс до самовдосконалення, бажання творити, утверджуючи непересічні інтелектуальні й духовні цінності.

Ваш заклад, шановний Сергію Михайловичу, – це майбутнє України, те, про що ми можемо мріяти. Ви вже сьогодні з Вашим колективом творите, експериментуєте, дивуєте своїми здобутками, вражаєте високодуховною, національною аурою, у якій формуються Ваші учні як особистості і громадяни України!

Щиро дякую за професіоналізм, ерудицію, креативність, патріотизм у найвищому сенсі цих понять.

Нових злетів і перемог на многії і благії літа!

30.10.2012 р.
В.М. Гайдамака,
учитель ліцею №1 м. Полтави

Уважаемый Сергей Михайлович! От всей души благодарим Вас и Ваших коллег за теплый прием. Ваша школа – школа настоящего и будущего. Вы воспитываете настоящих граждан Украины: умных, красивых, открытых душой и сердцем. Пусть Ваша школа процветает, а Ваши педагогические идеи вдохновляют не только учителей Украины, но и всего мира. Удачи!

04.12.2012 р.
Учителя Автономной Республики Крым

Уважаемый Сергей Михайлович!

Сегодня я, как никогда четко, понимаю роль Вашей и нашей школы в жизни молодых ребят. На своем примере я понимаю, что это важнейшая отправная точка в жизни. Именно здесь я получил ту базу и учебную и, что еще важнее, жизненную, которая мне помогла, помогает и, уверен, будет помогать идти по жизни не боясь трудностей. Очень важно, что в школе учат не только знаниям, но и тому, как правильно учиться. Умение учиться – это инструмент, который в жизни человеку помогает сотни раз и в ВУЗе, в научной деятельности, в работе. Уверен, что имея такой инструмент, выпускники 38-й школы имеют огромные перспективы в современном быстроменяющемся мире!

Спасибо Вам огромное за Вашу роботу!

За ту атмосферу, которая витает в воздухе школы и пропитана до глубины души ее выпускника!

За сплоченный и эффективный коллектив, без которого ничего бы не получилось.

Манойло Юрий, выпускник 1997 г.,
призер международной олимпиады
по информатике в ЮАР (г. Кейптаун, 1997 г.)

P.S. Огромное спасибо за новый корпус! Он получился просто на загляденье, абсолютно все условия созданы для учебы и развития нового поколения!

02.02.2013 г.

Природа не храм, а майстерня, і людина в ній працівник.
І. Тургенєв

Розділ 16

Визнання держави і суспільства

Коли я супроводжую гостей коридорами чи класами нового навчального приміщення нашого колегіуму, то багато з них висловлюють здивування неймовірній кількості грамот, дипломів чи інших нагород, які з творчим дизайнерським смаком виставлені на стендах. Так, їх справді досить багато. Адже кожного року педагогічний та учнівський колективи поповнюють цю славну колекцію не менше ніж сотнею екземплярів. Ми відверто горді за кожне досягнення. Навіть про найменший успіх обов'язково говоримо на лінійці, вітаємо переможця, єдиною сім'єю радіємо разом з винуватцем урочистостей. Бо, як кажуть, країна повинна знати своїх героїв. Це спрацьовує, націлює на творчу працю, служить запалом для здобуття нових вершин у навчанні, у громадській роботі.

Нехай я повторюся, але варто сказати, що колегіум має 14 призерів Всесвітніх олімпіад, він лауреат конкурсу «100 кращих шкіл України», нагороджений почесними дипломами Міністерства освіти і науки України за творчу працю по створенню моделі інноваційної школи майбутнього, удостоєний почесного звання «Лідер сучасної освіти», «Флагман освіти і науки України».

Почесний дипломант Міжнародної презентаційно-іміджевої програми «Визнання року – 2012».

Якби на честь перемог моїм колегам запалювали у небі зірки, то півзоряного неба освітлювали б їхні досягнення. Учителі є лауреатами та переможцями фахових конкурсів «Учитель року», «Нове ім'я», «Кращий класний керівник», «Директор XXI століття» (2012 р.). Науково-методичний центр колегіуму посів перше місце на Всеукраїнських конкурсах «Модель наукового товариства» (2010 р.), «Сучасна модель шкільної бібліотеки» (2011 р.), «Школа сприяння здоров'ю» (2012 р.). Серед багатьох золотих нагород колегіум здобув золоті медалі на виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2011, 2012 рр.). Привітаймо ж, друзі, цю величезну працю наших освітян та учнів.

Світло й тьма, тління і вічність, віра і безчестя
складають світ цей і потрібні одне для одного.
Г. Сковорода

Международный имидж коллегиума

На недавнем торжественном награждении лидеров Украины в различных отраслях промышленности, науки, культуры, бизнеса в рамках международной презентационно-имиджевой программы «Визнання року – 2012», которое состоялось в Киеве, диплом и статуэтка победителя была вручена Николаевскому муниципальному коллегиуму. Это не первая и, наверное, не последняя награда, которую с гордостью за свою школу получает директор Сергей Сичко – народный учитель Украины, кандидат исторических наук, доцент, создавший качественно новое учебное заведение, которое не просто выдает аттестаты о среднем образовании, но готовит всесторонне развитые личности.

Николаевский муниципальный коллегиум является коллективным членом Украинской ассоциации им. В. Сухомлинского, действительным членом Всеукраинской ассоциации «школы будущего», лауреатом конкурса «100 лучших школ Украины», награжден почетным дипломом Министерства образования и науки Украины за творческий труд по созданию модели инновационной школы будущего, удостоен почетных званий «Лидер современного образования», «Флагман образования и науки Украины», золотой медали на выставке-презентации «Инноватика в образовании» в номинации «Использование ИКТ в образовательном процессе» и т.д. С 2006 года коллегиум является экспериментальным учебным заведением всеукраинского уровня. А если точнее, то школа принимает участие в пяти всеукраинских экспериментах: «Формирование национальной сознательности учащихся на традициях кобзарского искусства», «Художественно-эстетическое образование и воспитание учащихся общеобразовательных учебных заведений в процессе внедрения интегрированных курсов», «Формирование интеллектуальной культуры личности», «Создание развивающей среды для математически одаренных учащихся начальных классов», «Медиаобразование». Муниципальный коллегиум – это бессменный лидер по итогам школьных предметных олимпиад на городском и областном уровнях, по количеству участников четвертого этапа всеукраинских олимпиад и победителей конкурса-защиты научных работ МАН. Этот год не стал исключением: 147 призеров городских олимпиад, 70 учащихся заняли призовые места в областных олимпиадах и конкурсе-защите научных работ в МАН. 13 – заняли первые места на областных олимпиадах, 9 – представляют Николаевскую область на всеукраинском уровне. Только за последние годы 14 учащихся стали призерами всемирных и международных олимпиад по математике, биологии, химии, информатике, экологии. 8 учащихся – Николай Рыбак, Александр и Владимир Манзюки, Михаил и Олег Выборные, Николай Рыженков, Владимир Кирилюк, Ольга Бестемянникова – в разные годы стали стипендиатами Президента Украины. С каждым ведется систематическая индивидуальная работа. Талантливых детей специально

Усвідомлена любов до свого народу не поєднується з ненавистю до інших.
Д. Лихачов

отбирают, с ними занимаются психологическая служба, учителя, преподаватели вузов. В школе работают высококвалифицированные педагоги, 90 процентов которых являются учителями высшей категории, старшими учителями и учителями-методистами. В этом учебном заведении – 7 заслуженных учителей Украины, 2 заслуженных работника культуры Украины, 20 – награждены почетным знаком «Отличник образования», есть 2 кандидата наук, 3 мастера спорта, 4 лауреата областной премии им. Аркаса.

В следующем году муниципальный коллегиум отметит свое 60-летие. Школа с математическим уклоном была открыта в 1954 году. На ее базе был организован муниципальный коллегиум – школа нового типа, бессменный лидер по многим показателям, учебное заведение будущего. Уже 20 лет школу возглавляет народный учитель Украины Сергей Сичко, который и создал школу такой, о которой мечтал и какой она стала.

– Самое главное для нас – не просто напичкать учеников знаниями, а прежде всего создать среду обучения, – говорит заместитель директора по научной работе Оксана Денисенко. – В работе мы взяли за основу теорию американского психолога Гарнера, который говорит, что все способности ребенка нужно развивать в комплексе. Важно создать среду для развития разных способностей, а потому мы все время экспериментируем. Не усложнять программу, а давать ее в доступной форме. На основе развивающего обучения мы проводим эксперимент «Создание развивающей среды для математически одаренных учащихся начальной школы». Куратор эксперимента – доктор математических наук Светлана Скворцова, которая написала прекрасные учебники на основе сюжетных задач, заставляющих ребенка думать и делать выводы. Эксперимент надо начинать с первого класса, потому что в этом возрасте у детей мышление нестандартное, они способны раскрыться всесторонне, конечно, при помощи педагогической интуиции.

Для самых способных учащихся в школе математика становится не учебным предметом, а увлечением, уже в 5-м классе они способны решать задачи на уровне 8-го. В начальной школе учителя создали школьную детскую академию, и она оправдывает себя. Изначально ребята не зазубривают учебники, а каждый глубоко изучает одну тему, собирает материалы, систематизирует, делает свои выводы. Впоследствии каждый может развивать свою тему, работать над ней постоянно. С 5-го класса маленькие «ученые» продолжают работу в интеллектуальном клубе «Универсун», где учатся писать карту исследования. Постепенно ребята из научного общества уже подготовленными переходят в Украины Малую академию наук. Талантливого ученика может подготовить только талантливый компетентный учитель, для этого в школе создана школа научного руководителя.

– Мы очень благодарны руководителям научных центров, которые занимаются с детьми, – говорит Оксана Денисенко. – Только в прошлом году 4 наших учащихся стали победителями на всеукраинском этапе конкурса-защиты научных работ. Инициатором этого эксперимента был директор школы С.М. Сичко, впрочем, как и многих других экспериментов и начинаний. Нашей школе повезло. Сергей Михайлович – неординарная личность, замечательный человек, талантливый педагог, находится в постоянном поиске. С ним очень интересно работать.

Он ставит высокую планку, школа находится в постоянном движении и поиске. Кстати, огромную помощь в развитии учебного заведения, строительстве нового здания коллегиума оказал мэр Владимир Чайка – выпускник нашей школы, огромной души человек, за которым мы очень грустим.

Талантливый ребенок – талантлив во всем. В этом уверены в муниципальном коллегиуме. А потому в школе созданы все условия для всестороннего развития. Индивидуальная работа проводится со всеми одаренными школьниками на 12 кафедрах, работают спецкурсы, факультативы, функционируют три школьных научных общества. Основной упор в учебе делается на профильное обучение: математическое, естествоведческое, информационно-технологическое, правовое, экономическое. Учащиеся изучают два обязательных иностранных языка – английский с первого класса, а с 5-го – французский, испанский, немецкий или польский (по выбору). С коллегиумом работают ученые – доценты Национального университета им. В. Сухомлинского, ЧГУ им. П. Могилы, Николаевского аграрного университета. Налажены связи с известными учеными Академии наук Украины: доктором педагогических наук Светланой Скворцовой, доктором педагогических наук, заведующим отделом диагностики одаренности института одаренного ребенка АПН Украины Владимиром Тименко.

В коллегиуме постоянно работают школа научного руководителя, творческая лаборатория «Учитель как исследователь», учителя работают над кандидатскими диссертациями, ежегодно более 50 учащихся направляют свои научные работы на конкурс-защиту научно-исследовательских работ МАН.

На базе муниципального коллегиума постоянно работают образовательно-культурный центр «Украина духовная», образовательно-информационный центр «Украина – Европа», информационно-аналитический и культурно-просветительский центр национальных обществ. На высоком профессиональном уровне поставлено художественно-эстетическое воспитание, создана школа «Кобзарская наука», которыми руководят заслуженный работник культуры Украины, отличник образования Украины Валентина Сичко и хормейстер, отличник образования Украины Анатолий Андреев. Народная Бугская юношеская капелла «Кобзарський передзвін» не раз получала «Гран-при» на различных всеукраинских и международных фестивалях и конкурсах. В муниципальном коллегиуме уверены, что главная задача – воспитание всесторонне развитой личности, истинных патриотов Украины. И с этой задачей в школе успешно справляются.

Екатерина Наточа

От редакции: Кроме муниципального коллегиума, на международной имиджевой программе «Визнання року – 2012», наградами, которые вручались в марте в Торгово-промышленной палате в Киеве, были отмечены Национальный университет кораблестроения им. Макарова, производственно-торговая фирма «Велам», Академический украинский театр драмы и музыкальной комедии, Академический художественный русский драматический театр, Николаевская облгосадминистрация, в номинации «Деловой имидж Украины» – Николаевская мэрия. К сожалению, мэр г. Николаева Владимир Чайка, который недавно безвременно ушел из жизни, не смог получить награду по итогам 2012 года, которую вполне заслужил.

Приховуючи істину від друзів, кому ти відкриєшся?
Козьма Прутков

Гнучкість розуму може замінити красу.
Стендаль

ПОЧЕСНИЙ ДИПЛОМ

УЧАСНИКА МІЖНАРОДНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЙНО-ІМІДЖЕВОЇ ПРОГРАМИ

ВИЗНАННЯ РОКУ-2012

Миколаївський муніципальний колегіум
Миколаївської міської ради Миколаївської області

нагороджується за високий професіоналізм, вагомий внесок у соціально-економічний, науковий та культурний розвиток України, розбудову позитивного іміджу держави та сприяння розвитку міжнародного співробітництва.

Президент Торгово-промислової палати України Сергій СКРИПЧЕНКО

Голова МГО «Міжнародний Комітет захисту прав людини» Ігор ДАНІЛОВ

Фотолітопис

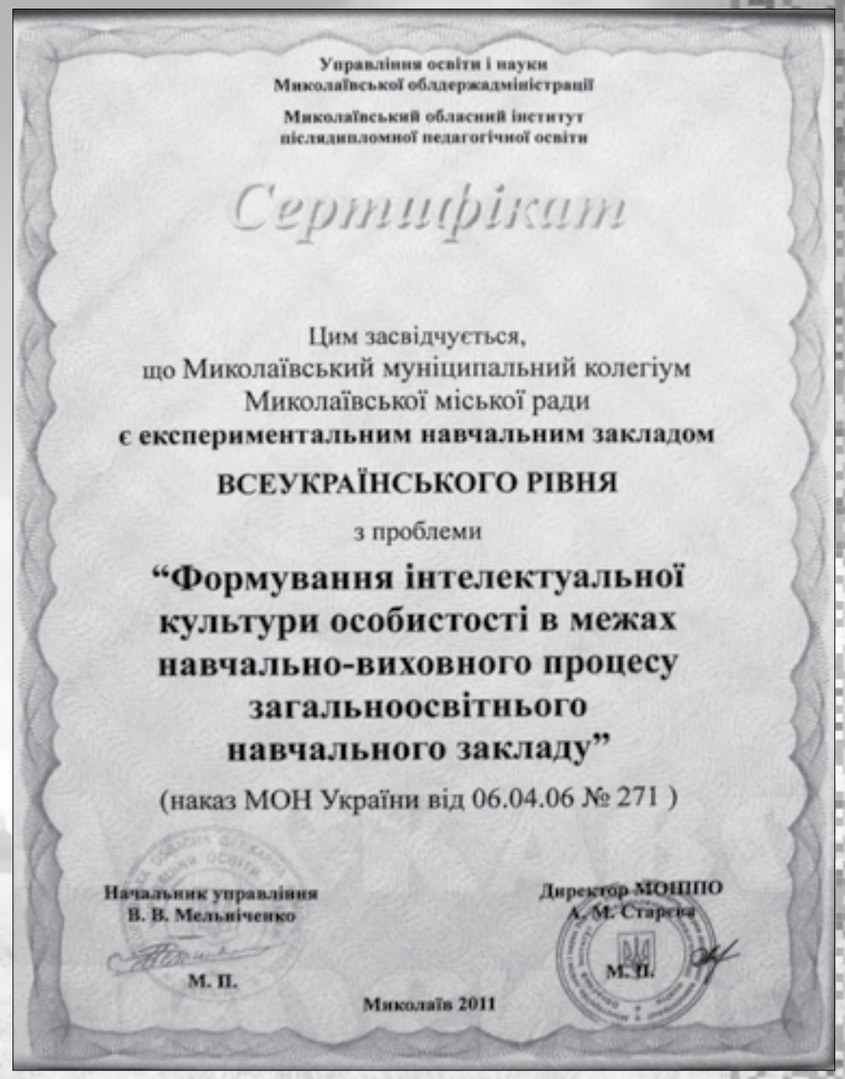

Управління освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Сертифікат

Цим засвідчується,
що Миколаївський муніципальний колегіум
Миколаївської міської ради
є експериментальним навчальним закладом

ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РІВНЯ

з проблеми

“Формування інтелектуальної культури особистості в межах навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу”

(наказ МОН України від 06.04.06 № 271)

Начальник управління
В. В. Мельніченко

М. П.

Директор МОЦПО
А. М. Старєва

М. П.

Миколаїв 2011

Фотолітопис

Серія №003101

СВІДОЦТВО ПРО АТЕСТАЦІЮ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Миколаївський муніципальний колегіум
Миколаївської міської ради Миколаївської області

20869295

Відповідно до рішення Миколаївської РЕР з питань ліцензування та атестації навчальних закладів
від 11.05.2012 р., протокол № 2
наказ УОНО від 11.05.2012 р. № 447

ВИЗНАНО АТЕСТОВАНИМ З ВІДЗНАКОЮ

Строк дії свідоцтва до 11.05.2022 року

Начальник управління освіти і науки облдержадміністрації В.В. Мельніченко

Дата видачі свідоцтва 15.05.2012 року

Фотолітопис

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ДИПЛОМ
ПЕРШОГО СТУПЕНЯ
нагороджується

СІЧКО СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ

директор Миколаївського муніципального колегіуму
Миколаївської міської ради Миколаївської області,

переможець
Всеукраїнського відкритого конкурсу
на кращу модель наукового товариства учнів
Малої академії наук України

МІНІСТР ОСВІТИ І НАУКИ ТАБАЧНИК Д.В.
ПРЕЗИДЕНТ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК ДОВГИЙ С.О.

ГРАМОТА

Нагороджується

СІЧКО
Сергій Михайлович

директор Миколаївського
муніципального колегіуму

переможець Всеукраїнського конкурсу
«100 кращих керівників шкіл України»

Генеральний директор видавництва «Шкільний світ» М.Мосієнко
Головний редактор газети «Директор школи» Н.Мурашко
Президент АКШУ О.Олець

13 жовтня 2007 р.
Київ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЧЕСНА ГРАМОТА

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

СІЧКО СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ,

директор Миколаївського муніципального колегіуму, члена правління Миколаївського обласного відділення Українського Фонду Культури, за багаторічну сумлінну працю, особистий внесок у розвиток національної освіти та культури України.

Міністр В.Г.Кремень

№ 11301 м. Київ

Диплом

ЛАУРЕАТА
ГРОМАДСЬКОЇ АКЦІЇ
«ФЛАГМАНИ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ»
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ
МУНІЦИПАЛЬНИЙ
КОЛЕГІУМ

ЗА ВАГОМИЙ ВНЕСОК У РОЗВИТОК
ІМІДЖУ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України Олександр Худ

Президент Академії наук вищої школи України Микола Дробнюк

КИЇВ - 2010

Фотолітопис

ДИПЛОМ
НАГОРОДЖУЄТЬСЯ
Муніципальний колегіум
Миколаївської міської ради
за високі творчі досягнення
в інноваційному оновленні національної
системи освіти
Організатори виставки:
Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Заступник міністра
Президент
М. Стріха
В. Кремень
Виставкова фірма "КАРШЕ"
О. Карпов
СУЧАСНА ОСВІТА В УКРАЇНІ – 2009
Дванадцята міжнародна виставка навчальних закладів
25-27 лютого 2009 року, м. Київ

ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ
"ЛІДЕР СУЧАСНОЇ ОСВІТИ"
УДОСТОЄНИЙ
Миколаївський муніципальний
ліцей
"За багаторічну науково-педагогічну діяльність
по інноваційному розвитку освіти України"
Організатори виставки:
Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Заступник міністра
Президент
М. Стріха
В. Кремень
Виставкова фірма "КАРШЕ"
О. Карпов
СУЧАСНА ОСВІТА В УКРАЇНІ – 2009
Дванадцята міжнародна виставка навчальних закладів
25-27 лютого 2009 року, м. Київ

СВІДОЦТВО №11-10
ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА
ЗА ВИТРИМКУ, МУЖНІСТЬ ТА ВІДДАННІСТЬ ІДЕЇ КОЗАЦТВА
НАГОРОДЖУЄ
генерал-майора
Січка Сергія Михайловича
ОРДЕНОМ
«ОТАМАНА ІВАНА СІРКА»
Президент
Ю. Руголь
«10» жовтня 2010 р.

ДИПЛОМ
Нагороджується
Муніципальний колегіум м. Миколаєва
директор — Січко Сергій Михайлович
лауреат Всеукраїнського конкурсу
«100 кращих шкіл України — 2006»
у номінації
«Школа успіху»
Голова журі,
головний редактор
газети «Директор школи»
Н.Л.Мурашко
Президент АЕШУ
О.М.Онаць
Керівник освітньої програми
Народного Союзу «Нова Україна»
В.В.Громовий
Київ — 2006

Фотолітопис

ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ
"ЛІДЕР СУЧАСНОЇ ОСВІТИ"
УДОСТОЄНИЙ
Миколаївський муніципальний
колегіум
"За багаторічну науково-педагогічну діяльність
по інноваційному розвитку освіти України"
Організатори виставки:
Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Заступник міністра
Президент
М. Стріха
В. Кремень
Виставкова фірма "КАРШЕ"
О. Карпов
СУЧАСНА ОСВІТА В УКРАЇНІ – 2009
Дванадцята міжнародна виставка навчальних закладів
25-27 лютого 2009 року, м. Київ

Всеукраїнська
Академія Культурної Спадщини
Українського Козацтва
ДИПЛОМ № 0014
СІЧКО
Сергій Михайлович
Член-кореспондент
Юрій Руголь

ПОЧЕСНИЙ
ДИПЛОМ
нагороджується
Муніципальний колегіум
Миколаївської міської ради
за творчу працю по створенню моделі
інноваційної школи майбутнього
Організатори виставки:
Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Міністр
Президент
І. Вакарчук
В. Кремень
Виставкова фірма "КАРШЕ"
Генеральний директор
О. Карпов
СУЧАСНА ОСВІТА В УКРАЇНІ – 2008
Одинадцята міжнародна виставка навчальних закладів
27-29 лютого 2008 року, м. Київ

Фотолітопис

ДИПЛОМ

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ ПЕРЕМОЖЕЦЬ
ОБЛАСНОГО КОНКУРСУ

“ НАШІ ЗДОБУТКИ ”,

ПРИСВЯЧЕНОГО
10-Й РІЧНИЦІ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ КОЛЕГІУМ

З НОМІНАЦІЇ

“КРАЩИЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД”

Голова Миколаївської обласної державної адміністрації О. М. ГАРКУША

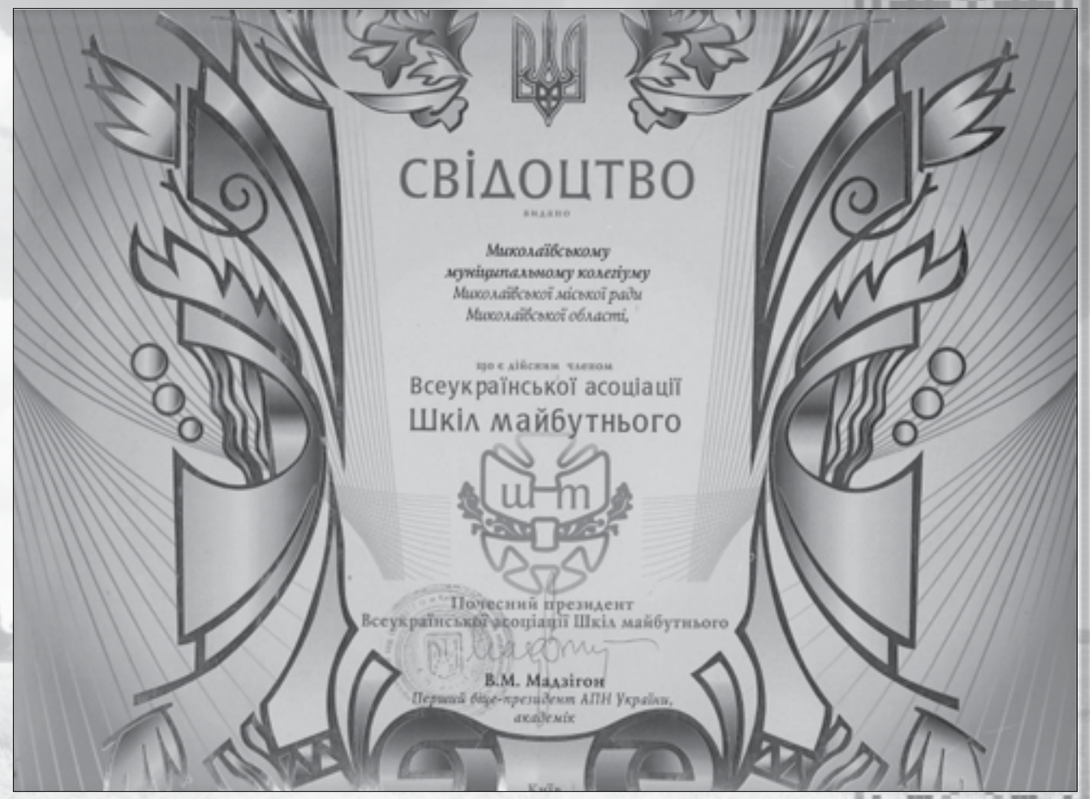

Визнання держави і суспільства

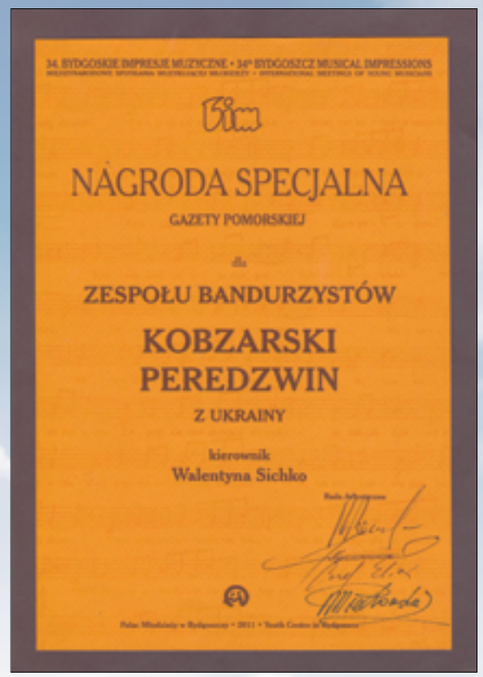
34. BYDGOSKIE IMPRESJE MUZYCZNE • 34th BYDGOSZCZ MUSICAL IMPRESSIONS

NAGRODA SPECJALNA

GAZETY POMORSKIEJ

dla

ZESPOŁU BANDURZYSTÓW

KOBZARSKI PEREDZWIN

Z UKRAINY

kierownik

Walentyna Sichko

Община ПРИМОРСКО

Фондация ЕВРОПА

Фирма МЕДИНЕКС

Удостоверяват с:

ДИПЛОМ

ВОКАЛЕН КОЛЕКТИВ „ВОДОГРАЙ“ г. Николаев Украина

Худ.ръководител: Волошина Антонина

лауреат на Х Международен Младежки Фолклорен Фестивал

"ПРИМОРСКО '2012"

гр.Приморско 29.06.2012 г.

Иван Тодоров /Президент на Фестивала/

ДИПЛОМ 3 ступеня

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

переможець IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади

з інформаційних технологій

Гриб Олександр Іванович,

учень 10 класу Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради Миколаївської області

Голова оргкомітету О.І.Данчак

Голова журі Н.В.Мірзак

4 квітня 2013 р.

Зареєстровано №

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ДИПЛОМ

ДРУГОГО СТУПЕНЯ

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

Половенко Тетяна Андріївна

учень (учениця) 11 класу Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради Миколаївської області

переможець ІІІ етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України

відділення: мовознавства

Тема роботи: Використання прийомів нейро-лінгвістичного програмування в англомовних політичних промовах (на матеріалі промов Дж.Кеннеді та Б.Обами)

Базова дисципліна: англ. мова

Міністр освіти і науки України Д. Табачник

Президент Малої академії наук України С. Довгий

30 376

м. Київ 2013 рік

Народний учитель Сергій Січко з дружиною і однодумцем Валентиною Січко

Розділ 17

Від укладача

Коли директор колегіуму Сергій Михайлович Січко поклав переді мною п'ять книг про свою систему виховання обдарованих дітей та ще з десяток не мени повноцінних наукових робіт, я був щиро здивований. Тільки й дорікнув автору: «Чому такий безцінний скарб і досі не став надбанням для наших педагогів?» «Все якось не вистачало часу», – щиро зізнався він. А далі, під час бесіди, я все глибше усвідомлював, що розмовляю зі справді Народним учителем сучасності. Сподіваюся, що, ознайомившись із попередніми розділами цієї книги, до такого висновку дійшли і ви, шановні читачі. Поставивши себе на ваше місце, я ніби чую запитання: «А який же він у житті, Народний учитель Сергій Січко? Цікаво знати про нього як про людину, про його вподобання, про сім'ю і взагалі про його життєвий шлях».

Про себе Сергій Михайлович розповідає скупо, тому, повірте, ця глава у його книзі мені далася не просто. Я радий, що мені вдалося помістити сюди нарис про цю неординарну особистість.

Дружнє слово про хрещеного батька колегіуму

Який же він, Народний учитель України, Заслужений учитель України, віце-президент Всеукраїнської асоціації директорів шкіл нового типу, кандидат історичних наук, доцент Сергій Михайлович Січко, автор книги, яку ви тримаєте у руках? За невтомну працю Сергій Михайлович також нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2009 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів, нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» (2009 р.) Він є членом-кореспондентом Академії культурної спадщини України, «Відмінником освіти України», лауреатом обласної премії ім. М. Аркаса, почесним городянином року міста Миколаєва, переможцем конкурсу «100 кращих керівників шкіл України», «Освітянином року – 2007». До цього можна додати ще цілу низку його заслуг та нагород. Але вже того, що він є засновником, образно кажучи, хрещеним батьком Миколаївського муніципального колегіуму, вистачає, щоб його ім'я було викарбуване золотими літерами у списку найвидатніших педагогів новітньої історії України. Але хочеться побачити Сергія Михайловича як людину, заглянути у його серце і душу.

...Напрочуд щедра і по-українськи тонка душа у цього привітного, завжди усміхненого і красивого чоловіка. Це якесь дивовижне поєднання людяності, відкритості, толерантності, високого професіоналізму, патріотизму і творчого таланту керівника великого навчально-виховного комплексу, який знаний далеко за межами Прибузького краю.

Сергій Михайлович народився на Миколаївщині. У 1981 році закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут за фахом «Історія та суспільствознавство», працював на кафедрі педагогіки та психології.

У 1990 році С.М. Січко закінчив Академію суспільних наук у Москві, захистив кандидатську дисертацію та отримав звання доцента.

З 1991 року життєвий шлях Сергія Михайловича тісно пов'язаний із муніципальним колегіумом м. Миколаєва. Він є його засновником, творцем, хрещеним батьком.

Школа, словами поета стверджує Сергій Михайлович, – «надій моїх октави». Попри всі негаразди, труднощі й прорахунки, в Україні є люди, жертовно віддані національній ідеї, для яких школа, освіта і культура, доля наших дітей тотожна їхній власній творчій і життєвій долі, і вони підтверджують це своєю працею.

Незабутній Олесь Гончар усім нам, найперше батькам і педагогам, залишив святу заповідь: «Виховання – категорія вічна... Мати справу з дітьми – діло святе». Йому ж належить крилате: «Сьогодні діти – завтра народ».

Саме так, достеменно саме так і розмірковує про вічні проблеми виховання підростаючого покоління, про завтрашній день нашої України її справжній патріот-подвижник, людина з державницьким мисленням Сергій Михайлович Січко.

Його професійний почерк керівника оригінальний і самобутній, бо він професіонал

найвищої проби, який має талант від Бога, даруйте за утертість фрази, керувати великим колективом в атмосфері творчого дерзання і піднесення. Його щира захопленість, навіть одержимість, ні, не дивує, а таки вражає, коли йдеться про виховання і навчання дітей незалежної Української держави. Він переймається усіма радощами і болями, успіхами і невдачами, які постають на складному етапі державницького життя, нашого щоденного буття.

Саме сьогодні час, упевнений С. Січко, щоб, як сказав Василь Симоненко, «в океані рідного народу відкривати духовні острови...»

Якраз одним з таких острівців, де учні, всі до одного, а це майже 1500 вихованців, можуть відкрити для себе духовні життєві орієнтири як у вимірах вітчизняної материзни, так і у вселюдськості цілої планети, є Миколаївський муніципальний колегіум. У школі створений культурно-освітній простір, який відповідає найвищим міркам і стандартам. Сам процес виховання і навчання наповнений реальним змістом, базується на засадах національної школи і працює на справу зміцнення і розквіту власної держави українського народу. Найголовніший засіб виховання тут – краса. Краса в широкому розумінні: тут багато музики і співу, танців і образотворчого мистецтва; тут шанують спорт і здоров'я; тут ніколи не відчувається дефіциту культури і моральності, дефіциту доброти і милосердя. Та чи не найголовніше – тут склалися щирі, партнерські, виключно доброзичливі стосунки між усіма учасниками навчально-виховного процесу, а це учні, вчителі, батьки, громадськість.

Дещо про духовність. Сергій Михайлович і його колеги сповідують наступне. Духовність розуміється як інтегративна особливість особистості, яка проявляється в необхідності жити, творити у відповідності з нормами моралі й права, у відповідності з ідеалами Істини, Добра, Краси. У сукупності це і є показник громадянської зрілості, життєвої позиції кожного вихованця, його морально-етичної позиції, здатності бути будівничим і патріотом свого народу, власної держави.

Істина стара: без талановитих учителів немає талановитих учнів. У колегіумі впродовж багатьох років створювалася атмосфера свободи вибору, самовираження, душевного комфорту, усвідомлення кожною дитиною своєї індивідуальної неповторності.

Сьогодні особливо актуальною, соціально значимою, для держави першочерговою є проблема формування духовно багатої, гармонійно цілісної, творчої особистості. «Все, що ми називаємо вихованням, – стверджував Учитель учителів В.О. Сухомлинський, – є велика майстерність повторення в собі Людини!» Запам'ятайте ці слова, і вам відкриється уся мудрість вічної науки на ймення – Педагогіка.

За сучасним реформуванням системи освіти (у ній віддзеркалюється життя суспільства) найголовніше – бачити, відчувати дитину і турбуватися про неї. У колегіумі про кожного вихованця турбуються з 1-го до 11-го класу.

Для формування багатого духовного світу підлітків та юнацтва педагоги колегіуму обирають найбільш оптимально вдалі та результативні способи і прийоми спонукання до активної діяльності, які пробуджують у них почуття власної впевненості, рішучості, оптимізму, а також честі, совісті, гідності, самоповаги, гуманізму.

Особлива увага приділяється розвитку творчих здібностей і талантів кожного колегіанта. Діють різноманітні гуртки за інтересами, факультативи і студії, секції та ансамблі. Успішно діє єдина в Україні школа кобзарського мистецтва для дітей, організатором якої є така ж подвижниця, його дружина і колега Валентина Степанівна Січко. Бузька юнацька капела «Кобзарський передзвін» щорічно одержує найвищі відзнаки фестивалів, конкурсів. Гучними оплесками «кобзариків з Миколаєва» зустрічали у Києві, Кіровограді, Чернігові, на Галичині.

Що таке друг? Обраний нами родич.

К. Гельвецій

Постає, цілком зрозуміло, питання: чому директор школи так опікується рідною піснею, материнським словом, оберегами свого роду і народу? На його думку, тільки батьківська земля з її запашними травами, ранковими росами, безкрайніми степовими просторами, журавлями у сонячній небесній блакиті, ніжною і щемливою українською піснею може надихнути людину на творчість, яка дарує щастя. Він і сам є щасливою людиною, бо виріс на Березанщині («Де народився, там і пригодився», – жартує Сергій Михайлович), бо сповідує споконвічні настанови батьків-хліборобів, бо його світлі мрії живлять рідне слово, прадідівська мудрість, глибинна ментальність наших далеких предків.

«Хто добре запалився, той добре почав, а добре почати – це наполовину завершити», – переходить на серйозну розмову С. Січко, доречно цитуючи філософську мудрість Григорія Сковороди. «Україна має магістральну культуру, – розмірковує уголос Сергій Михайлович, – яка виведе нас на широкі шляхи справжнього прогресу. Через 10–15 років нам, українцям, будуть заздрити у світі, бо справдиться велике пророцтво класика німецької літератури Й.Г. Гердера: «Україна стане новою Елладою».

«Ми маємо небачений потенціал, генетичну обдарованість наших дітей. Я на власному досвіді переконався, що талановитою є кожна дитина. Треба тільки розгледіти, розкрити, випустити той талант у політ», — каже Сергій Михайлович.

Обдарований педагог свою працю у навчальному закладі поєднує з діяльністю на кафедрі педагогіки та психології Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського, займається науковою роботою, зокрема підготував до друку посібники: «Школа козацтва. Навчальний посібник для 8 класу», «Історична мозаїка України», «Джура». У колегіумі викладає історію та веде спеціальний курс «Методика науково-дослідної роботи серед учнівської молоді», на основі якого видав посібник «Науково-дослідна робота серед учнів шкіл нового типу».

У словах С. Січка здоровий оптимізм, без фальші, без казенщини, без зверхності, без повчання і без осудження. Він – істинний лідер. Не тільки за посадою чи за фахом. За своєю суттю. Власна життєва позиція змушує не лише колег, а й батьків та дітей перебувати у динамічному русі, у постійному пошуку нового і незвіданого з почуттям внутрішнього горіння й дерзання. Так, саме С.М. Січко у колегіумі став ініціатором створення дитячого козацького формування – учнівської паланки «СІЧ» («Слава і Честь»). Він першим серед освітян області одержав звання полковника УРК і найвищу його відзнаку – Лицарський Хрест II ступеня за відродження українського козацтва.

Захопившись бадмінтоном, директор зумів захопити цією грою і дітей. Створена під його керівництвом команда бадмінтоністів стала срібним призером першості України серед дітей молодшого та середнього шкільного віку 2004 року.

А ще Сергій Михайлович – чудова людина: добра, щира, відкрита, тактовна, з розвиненим почуттям гумору. З ним легко спілкуватися. Нашу розмову він уміло пересипає дотепними жартами, епітетами, метафорами, порівняльними зворотами.

Він завжди допоможе вчителю і дитині, а коли треба, й захистить. Я був свідком такого випадку. До колегіуму не прийшов учень. Директора відразу про це повідомили. Такий тут порядок. Він перелистав свій записник і знайшов номер телефону, по якому подзвонив рідним учня. Через годину до кабінету директора прийшла, як виявилося, тітка дитини. Вона розповіла, що восьмикласник залишився вдома з малолітньою сестричкою, бо матір через алкогольне сп'яніння завезли до лікарні.

– А вони мають чим харчуватися? – запитав Сергій Михайлович.

Краща насолода, найвища радість життя – відчувати себе потрібним і близьким людям.

– Наче мають, – невпевнено відповіла жінка. – Він хлопчик самостійний...

Директор взяв її за руку і повів до виходу.

Історія закінчилася так. Тітка залишилася доглядати дівчинку, а учень наступного дня прийшов на навчання.

– Дуже талановитий хлопець, – пояснив Сергій Михайлович. – Йому не можна пропускати жодного уроку. А у його сім'ї ми все налагодимо...

Мудрий учитель, як правило, не проголошує свій задум, а терпеливо його творить, аж поки не виведе свого учня на орбіту самовдосконалення. Енергетикою свого високого інтелекту С.М. Січко день у день творить Особистість, яка здатна змінити світ на краще і вибудувати майбутнє в ім'я щастя.

Звідки у нього така щира любов до дітей? Як він спроможний розкривати їхні серця і читати душі? З цього приводу загадки не існує. Подружжя Січків народило і виховало троє своїх дітей. Вони перейняли від батьків добрі серця, лагідну вдачу, любов до праці і жагу до знань. Він, як глава сім'ї, зумів розумно скерувати долю кожного. А це дається не всім. Мішель Монтень казав: «Не набагато меншими є труднощі в управлінні своєю сім'єю порівняно з цілим королівством». Але у розмові всі заслуги з виховання дітей Сергій Михайлович віддає дружині.

– Вона хоч і тендітна жінка, але має твердий характер. На неї завжди можна покластися, – розповідає Сергій Михайлович. – Розкажу такий випадок. Коли мені запропонували навчатися у Москві, я розгубився. Розумів, що дружина залишиться наодинці з трьома дітьми, а часи були важкими. Розповів їй за цю пропозицію і про те, що я їхати не буду. А вона знаєте що зробила? Пішла готувати мої речі в дорогу. У нашій сім'ї панує культ мами. І це позитивно відбилося на вихованні дітей.

До речі, всі діти пройшли через колегіум, бо тут навчалися, зростали під звуки струн маминої бандури. Старший, Дмитро, успішно закінчив Одеську національну юридичну академію. Потім навчався в аспірантурі Національного університету ім. Мечникова, а дисертацію захищав у Львівському національному університеті ім. І. Франка. Сьогодні він доцент, працює завідуючим кафедрою у Чорноморському державному університеті ім. П. Могили.

А ось Олександр вирішив присвятити своє життя будівництву. Успішно закінчив Київський національний університет архітектури і будівництва. Але після того вирішив, що йому бракує економічних знань, тому пішов навчатися на економічний факультет Миколаївського національного аграрного університету. Сьогодні він успішний підприємець, має власну сім'ю. Дружина Іра працює хірургом в обласній лікарні. Батьків та бабусю з дідусем радує чотирирічна Марічка.

Сини проживають у Миколаєві. А ось доньку Любаву доля занесла аж за океан. Вона проживає у місті Богота, столиці Колумбії, де викладає англійську мову в місцевому університеті. Це не заважає дівчині дистанційно навчатися у Мадридському міжнародному університеті. Вона має статус викладача Кембриджського університету з правом приймати заліки у будь-якому університеті світу.

Як бачимо, діти мають по дві-три вищі освіти. І не тому, що вони діти директора. У колегіумі кожний випускник, як правило, вступає до вузу. За великим рахунком, для кожного з них Сергій Михайлович є хрещеним батьком.

Йосип Струк,
член Національної спілки журналістів України

...Не забувай, ти завжди відповідаєш за всіх, кого приручив.
А. де Сент-Екзюпері

Friendly word about the godfather of collegium

What kind of person is he, the People's Teacher of Ukraine, the Honored teacher of Ukraine, the vice-president of Ukrainian association of Directors of new type schools, Candidate of Historical Sciences, docent Sergiy Mykhaylovych Sichko, the author of the book you are holding in your hands? For his tireless work Sergiy Mykhailovych was awarded Honorary Diploma of the Supreme Council of Ukraine (2009), the badge 'Vasyl Sukhomlynsky' (2009). He is the Corresponding Member of the Academy of Cultural Heritage of Ukraine, laureate of the regional award named after M. Arkas, honorable townsman of the year of Mykolaiv, the winner of the contest '100 best school principals of Ukraine', 'Educationist of the year 2007'. It is possible to continue a succession of his merits and awards, but it is enough that he is the founder and, metaphorically speaking, the godfather of Mykolaiv municipal collegium and he diserves to have his name written in the list of the greatest teachers of Contemporary History of Ukraine. But I want to perceive Sergiy Mykhailovych as a person, to look in his heart and soul.

This friendly, smiling and handsome man has really generous and in Ukrainian way deep soul. It is an amazing combination of humaneness, openness, tolerance, professionalism, patriotism and creative talent of the head of the great teaching and educational complex, that is famous far away from borders of Prybuzka area.

Sergiy Mykhailovych was born in Mykolayiv Region. In 1981 he graduated from the Mykolaiv State Pedagogical Institute by the speciality 'History and Social Science'. He has worked at the Department of Pedagogy and Psychology.

In 1990 Sergiy Mykhailovych Sichko graduated from the Academy of Social Sciences in Moscow, defended the dissertation and got the title of docent.

Since 1991 the life path of Sergiy Mykhailovych is closely connected with municipal collegium of Mykolaiv. He is its founder, creator and godfather.

Sergiy Mykhailovych claims with the words of a poet that school is 'octaves of his hopes'. Despite all troubles, difficulties and miscalculations, there are such people in Ukraine, who are sacrificially devoted to the national idea, for whom school, education and culture, fate of our children is identical to their own creative and vital destiny and they confirm it with their work.

Unforgettable Oles Gonchar left to all of us, and firstly to our parents and teachers a holy commandment: «Behaviour is an everlasting category… To deal with children is a holy task». The winded words «Today children – tomorrow the nation» are also related to him.

The real patriot, the person with national thinking Sergiy Myhaylovich Sichko precisely overthinks the eternal problems of growing generation, the future days of our Ukraine.

His professional talent of a leader is original and independent because he is a highly-qualified professional, who has the talent from God, sorry for commonness, to run a big group of people in the atmosphere of creative daring and elevation. His sincere involvement, even obsession doesn't astonish, it surprises, when it goes about upbringing and teaching kids, about independent Ukrainian country. He seriously takes all sweet and bitters

Серед книжок, як і серед людей, можна потрапити в гарне і погане товариство.
Гельвецій

of life, failures and successes, which appear on a complicated stage of national life, our everyday routine.

Sergiy Sichko is sure that now is the time «to discover spiritual islands in the ocean of our native land», as Vasil Symonenko said.

One of these islands, where all students, which is 1500 of them, can find spiritual life goals in native motherhood, as well as in the whole planet, is Mykolaiv municipal collegium. The cultural and educational environment, which has the highest standards and qualities is created in the school. The process of upbringing and education alone is filled with real sense, based on the principals of national school and it works for flourishing and strengthening Ukrainian nation's country. The main way of behaviour patterns is beauty. The beauty in the wide meaning is that there is much music and singing, dance and art here, sport and health are highly appreciated, the deficit of culture and morality, of kindness and gentleness is never felt here. But the main point is, that sincere, partner and exclusively friendly relations were developed among all participants of educational and upbringing process, these are students, teachers, parents and community.

Now let's look at spiritual point Sergiy Mykhaylovich and his collegues ingeminate the next: spirituality is considered to be an intergrated peculiarity of a personality, which appears in necessity to live, create according to the rules of morality and right, to the ideals of Truth, Kindness and Beauty. In general this is the significance of national maturity, life position of every student, his ethic positions, abilities to be the patriot of his nation, of his country.

The truth is old: without talented teachers there are no talented students. The atmosphere of choice freedom, self-expression, spiritual, comfort and self-realization uniqueness has been created in collegium during many years.

Nowadays the problem of highly moral, harmonic and creative personality formation is extremely actual.

The greatest of all teachers, V.O. Sukhomlynsky claimed that «everything we call «bringing up children» is a splendid «craft of recreating a Human». Remember these words, and you will discover the wisdom of an eternal science, Pedagogy.

The most relevant aspects of modern educational reforms are seeing, feeling the children and taking care of them. In our collegium every pupil is taken care of stating with the 1st till the 11th form. To reach the aim of creating a wide outlook of teenagers and adolescents, our teachers choose the most suitable and resultative means of encouraging. They awaken the sense of self-confidence, courage, optimism and at the same time honor, conscience, self-confidence and humanism in the pupils.

Special attention is paid to development of creativity and talents of each collegian. Different additional classes, optional causes, studios, sections and collectives are available. The unique school of kobzar craft, which is in charge of the principal's wife Valentyna Stepanivna Sichko, is a great success. Adolescent choir «Kobzasky Peredzvin» annually receives the highest awards. They were warmly and happily greeted in Kiev, Kirovograd, Chernigoiv and Halychyna.

Here comes a natural question: why does the principal have such a meticulous approach to our native language, national songs and culture? In his opinion, only Motherland with its flavoured grasses, morning dews, endless fields, cranes in the skies, tender and touching Ukrainian songs may encourage and inspire people to create, and therefore be happy. Sergiy Mykhailovych is a happy person, because he lives in his Motherland and follows the traditions of his ancestors, who highly appreciated the role of nature in building up national character. S.M. dreams of sharing the exquisite beauty of Ukrainian wisdom and national self-awareness.

«A good start is half of success», claims seriously S. Sichko, repeating the wisdom of Grygoriy Skovoroda. Ukraine has a high-level culture, and it opens good prospects for the country. S.M.

firmly believes, that Ukraine is about to became a successful country, as we have all the opportunities to accomplish our dreams. Therefore, Ukraine will become new Ellade.

We have an immense potential, as our younger generation is exceptionally gifted. «Judging from my own experience, everyone has a talent. It just has to be discovered, developed and praised» – says S.M. A skilled teacher with a vast experience successfuly combines his work at MMK with scientific work at the Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlynsky. Actually, he took part in writing such books as «Cossack school, 8th-grade vanual», «Ukrainian History Puzzle», «Jura». In collegium he teaches history and conducts a special course «Methodology of research work among students», based on his textbook «Research work for schools of a new type».

There is a healthy optimism without hypocrisy, formality, arrogance, edification and condemnation in our headmaster's words. S. Sichko is a true leader. Not only by his incumbency or his occupation, but by his nature, his life position makes not only colleagues, but also parents and their children be in dynamic motion, in constant search for new and unknown with a sense of internal combustion and daring. S. Sichko has initiated the creation of children›s Cossack organization – Pupils' group «Sich» (Glory and Honor»). He was the first among the educationalists of our region who received the rank of colonel and its highest reward – Knight's Cross of the Ukrainian Cossacks' revival of the second degree.

Being inspired by badminton, the principal has managed to involve a lot of children to join him. In 2004 a badminton team, created by him, won a silver medal in the championship of Ukraine among the pupils of the primary and the secondary school.

Sergiy Sichko is a great person: kind, sincere, open-hearted and tactful, with a nice sense of humor. And it's so easy to communicate with him. He can skillfully enliven our conversation by means of witty jokes, epithets, metaphors and similes.

He always helps the teacher and the child and, if necessary, he can protect. I witnessed such an event. A pupil didn't come to collegium. The headmaster was informed about it immediately. That's the rule of the school. He found the phone number of that pupil's relatives in his notebook. An hour later, as it turned out, the child's aunt came to school. She told that an eighth grader had stayed at home with his young sister, because her mother was brought to the hospital because of drunkenness.

– Do they have anything to eat? – asked Sergiy Sichko.

It seems yes – woman answered uncertainly. – He is an independent boy...

The headmaster took her by the hand and led to the exit.

The story ended well. The pupil's aunt decided to take care of the girl, and the student returned to school.

– He is a very talented boy, – said Sergiy Sichko. – He can't miss any lesson. We'll help his family.

A wise teacher, doesn't usually announce his plan, but works patiently, until he leads his pupils onto the orbit of self-perfecting. Every day, using the energy of his high intelligence, S. Sichko creates a Personality which will be able to change the world and to build better future for the sake of happiness.

But why has he got such a sincere love for children? How does he manage to reveal their hearts and to read their souls? There is no a secret. The Sichkos gave birth and brought up three children. They inherited from their parents good hearts, mild temper, love for work and thirst for knowledge. Sergiy Mykhailovych, as the head of the family, was able to guide the destiny of each of them very intelligently. It isn't given to anyone.

Michel Monten said: «It's easier to rule the whole kingdom than your family». But Sergiy Mykhailovych is giving all deservings in upbringing their children to his wife.

– She is a tender woman with a strong character. – Sergiy Mihaylovich says. – When I was proposed

to study in Moscow I was at a loss. I understood that my wife would have to stay with our three children all by herself. I was ready to refuse. But do you know what she did? She started to pack my luggage. In our family there is mother's cult. That had a positive influence on our children.

By the way all of them have studied in the collegium. My elder sons can play the bandura well and both of them were soloists in the adolescent choir «Kobzarsky Peredzvin». The eldest son Dmytro graduated from the national university «Odessa law academy» successfully. Then he studied at post-graduate courses at the national university named after I.I. Mechnikov, but defended the dissertation at Ivan Franko national university of Lviv. Today he is a docent and works as the head of the department at Black Sea state university named after Pyotr Mogyla.

As for Olexander he decided to devote his life to building .He graduated from Kyiv national university of consruction and architecture. But after that he decided to improve his knowledge in economy that's why he entered Mykolaiv national agrarian university to economy faculty. Today he is a successful businessman and has his own family. His wife Iryna works as a surgeon at the regional hospital. Grandfather and grandmother are pleased with their four-years old granddaughter Marichka.

Both Dmytro and Olehander live in Mykolaiv, but the youngest daughter Lyubava has been carried away over the ocean. She lives in Bogota, the capital of Columbia where she is teaching English at the local university and geting a distance education at Madrid international university at the same time.

She has a status of a teacher of Cambridge University with the right to examine students at universities all over the world.

As we can see all of the children have two or three serificates of higher education and it's not because of their father's help. The students who graduate from this collegium get their further education in higher educational establishments not only in Ukraine but also abroad. In fact for each of them Sergiy Mykhaylovich is like father in God.

Yosyp Struk,
the member of the National union of journalists of Ukraine

Доклади серця свого до навчання і вуха свої до розумних слів.
Притчі Соломона (гл. 23, ст. 12)

Сімейний фотолітопис

У батьків Михайла Ілліча і Марії Петрівни золоте весілля. 9 травня 1998 р.

Батьків щиро привітали сини Сергій і Віктор зі своїми дружинами Валентиною та Іриною

Учасник бойових дій. Чехословаччина. 1968 р.

В армійському ансамблі

Сімейний фотолітопис

Сім'я у дитячому парку «Казка»

Сім`я у повному зборі

Любава — першокласниця

У Любави випускний

Сімейний фотолітопис

У рідному батьківському домі Михайло Ілліч Січко зустрічає своїх дорогих синів Сергія, Леоніда і Віктора

Найбільший скарб — квіти від учнів

До батька,
слухача Академії суспільних наук, приїхали всією сім'єю, м. Москва, 1991 р.

Трапляються і такі філософські хвилини

Сімейний фотолітопис

ДИПЛОМ

НАГРУДНЫЙ ЗНАК ВЫДАН

Ш-І № 062107

Цей диплом виданий Січку Сергію Михайловичу

в тому, що він у 1967 році вступив в Миколаївського культурно-освітнього училища

і в 1971 році закінчив в повній курс названого училища

по спеціальності культурно-освітня робота

Рішенням Державної кваліфікаційної комісії від 26 червня 1971 року

Січку С.М. присвоєно кваліфікацію керівника самодіяльного оркестру народних інструментів

Голова Державної кваліфікаційної комісії

Директор

Секретар

Миколаїв 26 червня 1971 року.

1647

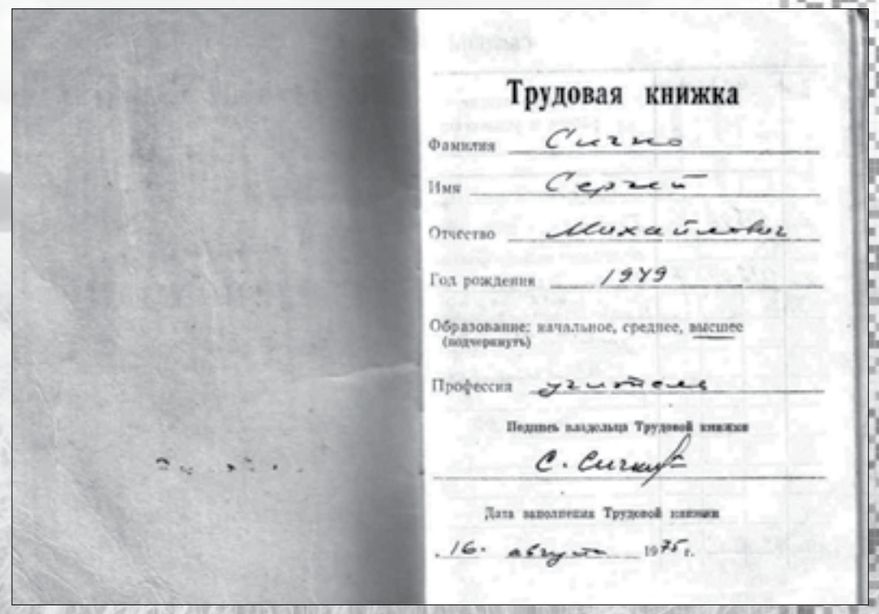

Трудовая книжка

Фамилия Сичко

Имя Сергей

Отчество Михайлович

Год рождения 1949

Образование: начальное, среднее, высшее (подчеркнуть)

Профессия учитель

Подпись владельца Трудовой книжки

С. Сичко

Дата заполнения Трудовой книжки

16 августа 1975 г.

ДИПЛОМ
З ВІДЗНАКОЮ
Б-І № 581125

ДИПЛОМ
С ОТЛИЧИЕМ
Б-І № 581125

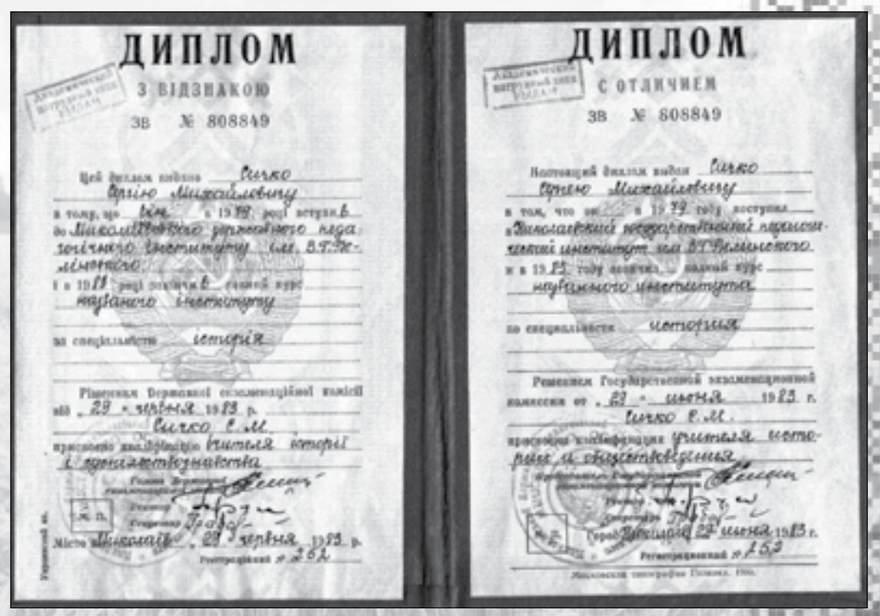
ДИПЛОМ
З ВІДЗНАКОЮ
ЗВ № 808849

ДИПЛОМ
С ОТЛИЧИЕМ
ЗВ № 808849

Сімейний фотолітопис

ДИПЛОМ
С ОТЛИЧИЕМ
УВ № 501383

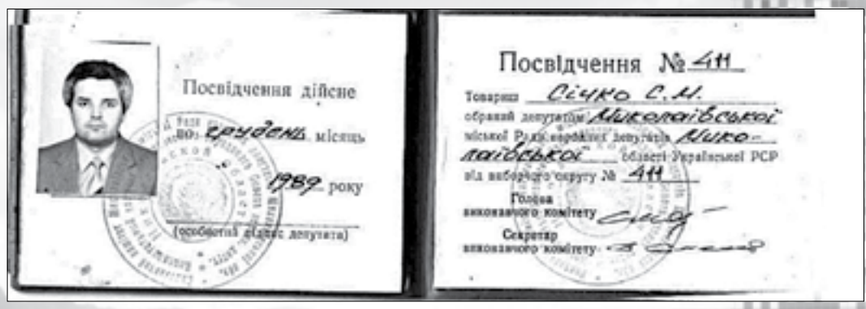
Посвідчення дійсне
по грудень місяць
1989 року
(особистий підпис депутата)

Посвідчення № 411
Товариш Січко С.М.
обраний депутатом Миколаївської міської Ради народних депутатів Миколаївської області Української РСР від виборчого округу № 411
Голова виконавчого комітету
Секретар виконавчого комітету

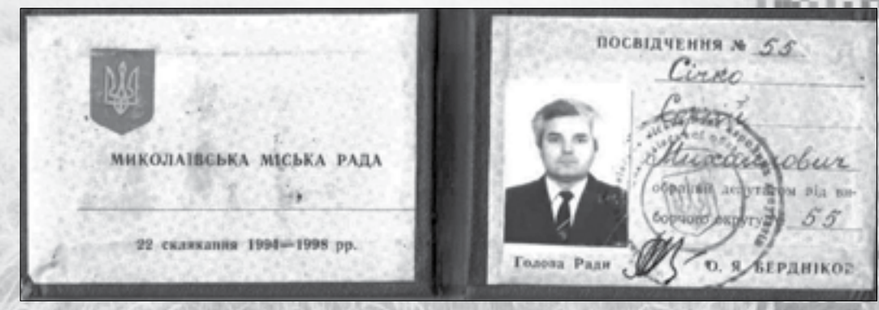
МИКОЛАЇВСЬКА МІСЬКА РАДА
22 скликання 1994—1998 рр.

ПОСВІДЧЕННЯ № 55
Січко
Сергій
Михайлович
обраний депутатом від виборчого округу № 55
Голова Ради О. Я. БЕРДНІКОВ

ДИПЛОМ

КАНДИДАТА НАУК

кд № 048370

Москва 4 декабря 1991 г.

Решением

Совета в Академии общественных наук

от 4 октября 1991 г. (протокол № 11)

Сичко Сергею Михайловичу

ПРИСУЖДЕНА УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ

КАНДИДАТА

исторических наук

Председатель совета

Ученый секретарь совета

Сімейний фотолітопис

АТЕСТАТ

ДОЦЕНТА

ДЦ АР№003510

Київ

УКРАЇНА

Міністерство освіти

Рішенням вченої Ради

Миколаївського сільськогосподарського інституту

від 26 листопада 1996 року протокол № 1

Січку Сергію Михайловичу

присвоєно вчене звання

ДОЦЕНТА

кафедри соціально-політичних наук

Голова вченої Ради

Учений секретар

Міністерство освіти України

ПОСВІДЧЕННЯ

№ 10021

Січко Сергій Михайлович

Нагороджена(ний) знаком

„ВІДМІННИК ОСВІТИ УКРАЇНИ"

Міністр

Наказ № 62-с

від 15-02 1996 р.

Київ

ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ

„Заслужений працівник народної освіти України"

ПРИСВОЄНО УКАЗОМ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Січку

Сергію Михайловичу

За вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти, впровадження сучасних методів навчання і виховання молоді.

Президент України Л. КУЧМА

м. Київ

№ 1248

1 жовтня 1999 р.

Сімейний фотолітопис

Управління СБ України в Миколаївській області

ПОСВІДЧЕННЯ

серія АБ № 549778

Прізвище Січко

Ім'я Сергій

По батькові Михайлович

М.П.

Особистий підпис

Пред'явник цього посвідчення має право на пільги, встановлені законодавством України для ветеранів війни – учасників бойових дій

ПОСВІДЧЕННЯ БЕЗТЕРМІНОВЕ І ДІЙСНЕ НА ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Дата видачі 4 грудня 2002 р.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

НАГОРОДЖУЄ

ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ

Січка

Сергія Михайловича

За вагомий особистий внесок у справу національного відродження, піднесення духовності Українського народу, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм

Прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко

м. Київ

№ 16666

2 грудня 2008 року

Всеукраїнське товариство
"ПРОСВІТА"
ім. Тараса Шевченка

ПРОСВІТА

БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ

ПОСВІДЧЕННЯ
про нагородження медаллю
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"
Сергія Січка

За вагомий особистий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави

Голова
Секретар
№ 246 22 травня 2003 р.
м. Київ

Міністерство освіти і науки України

ПОСВІДЧЕННЯ
№ 1954

Січко
Сергій
Михайлович

Нагороджена(ний) знаком
"ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ"

м. Київ

Сімейний фотолітопис

Посвідчення № 11

Сіцку
Сергію
Михайловичу

Указом
Президента України
від «8» лютого 2010 р.
№ 128

ПРИСВОЄНО
ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ

«Народний вчитель України»

Президент України
В. Ющенко

М.П.

А В №029122

ЗА ПРОЯВЛЕНИЙ ПАТРІОТИЗМ ТА БЕЗДОГАННЕ СЛУЖІННЯ УКРАЇНІ

№ 0389

«06» квітня 2011 р.

Сіцка
Сергія
Михайловича

НАГОРОДЖЕНО ЗІРКОЮ
«ПАТРІОТ УКРАЇНИ»

ГОЛОВА
ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ
МІЖНАРОДНОГО ПРОЕКТУ
«УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ –
ЦВІТ НАШІ, ГОРДІСТЬ КРАЇНИ»

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

Голови Верховної Ради України

м. Київ № 458 - 20- серпня 2009 р.

Витяг

За вагомий особистий внесок в реалізацію державної політики в галузі національної освіти, навчання та виховання підростаючого покоління, плідну педагогічну працю, високий професіоналізм та з нагоди Дня Незалежності України нагородити:

Почесною грамотою Верховної Ради України

СІЧКА Сергія Михайловича - директора Миколаївського муніципального колегіуму

Голова Верховної Ради України В.ЛИТВИН

Сімейний фотолітопис

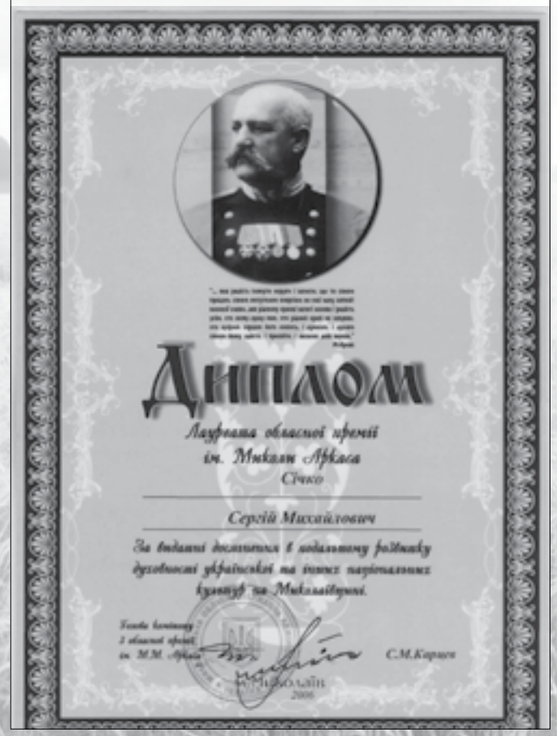

Сергій Січко

Моя педагогічна симфонія

Книга перша

Укладач:
Й. Струк

Дизайн і верстка:
Н. Ларіонова

Комп’ютерний набір:
А. Суєтіна

Коректор:
О. Шатун

Технічний редактор
І. Харитонов

Підписано до друку

Папір офсетний 64х90 1/8. Друк офсетний.
Наклад 100 примірників
Надруковано: друкарня "Альфа Груп"
Видавництво "Яслав"